

LA/Riitta Korpiluoma

19.11.1997

Työeläkelaitoksille

MUUTOKSIA EU-YLEISKIRJEESEEN

Kansaneläkelaitos ja Eläketurvakeskus ovat sopineet, että EU:n ja ETA:n jäsenmaiden kanssa yhteisessä eläkehakemusliikenteessä noudatettua tehtäväjakoja muutetaan 1.1.1998 alkaen seuraavasti:

- 1 Eläketurvakeskus hoitaa Suomessa asuvan hakijan osalta yhteydet ulkomaille sekä työeläkejärjestelmän että kansaneläkejärjestelmän puolesta (eli toimii aina käsittelevänä laitoksena yksinään). Vaikka työeläkettä ei haeta, Eläketurvakeskus hoitaa kaikki yhteydet ulkomaille Kansaneläkelaitoksen puolesta.
- 2 Kansaneläkelaitos puolestaan hoitaa ulkomailla asuvan hakijan osalta yhteydet ulkomaille myös työeläkejärjestelmän puolesta (eli toimii aina yhdyslaitoksena yksinään).

Sosiaaliturvasopimusten hakemusliikenne hoidetaan edelleen nykyiseen tapaan. Jos kuitenkin EU-eläkehakemuksen yhteydessä haetaan eläkettä myös sosiaaliturvasopimusmaasta (esimerkiksi eläkettä haetaan Saksasta ja Sveitsistä), Eläketurvakeskus lähettää hakijan täytettäväksi myös sosiaaliturvasopimusmaata koskevan hakemuksen ja välittää sen sopimusmaahan Kelan kansainvälisten asiain ryhmän kautta.

Keskeiset muutokset EU-asian käsittelyssä työeläkelaitoksissa 1.1.1998 alkaen

Jos hakemus tehdään Kelan paikallistoimistossa, se lähettää alkuperäisen Suomen eläkehakemuslomakkeen, U-liitteen ja muut liitteet ohjelmalla päätelyyn teoreettiseen laitokseen. Työeläkelaitos tekee EU-virityksen. Jos päätelyohjelma ei anna työeläkelaitosta, paikallistoimisto lähettää asiakirjat Eläketurvakeskukselle, joka tekee EU-virityksen, siirtää ja jakaa asiakirjat työeläkelaitoksille kuten muutkin Eläketurvakeskukselle saapuvat kotimaiset hakemukset.

Kela keskittää ensi vuoden alusta Suomessa asuvien kansaneläkkeen hakijoiden EU-eläkehakemukset (hakemuksen käsittely, laskenta, päätösten anto) erityisille EU-eläkeyksiköille.

LA/Riitta Korpiluoma

19.11.1997

Jos hakemus on **saapunut ulkomailta**, Kelan kansainvälisten asiain ryhmä (kv-ryhmä) jakaa hakemuksen päättelyohjelman mukaiseen työeläkelaitokseen. Jos ohjelma ei anna työeläkelaitosta, kv-ryhmä lähettää hakemuksen Eläketurvakeskuksen jaettavaksi. Tällöin Eläketurvakeskus tekee EU-virityksen sekä siirtää ja jakaa asiakirjat työeläkelaitoksille näissäkin tapauksissa kuten Eläketurvakeskukselle saapuneissa kotimaisissa hakemuksissa.

Työeläkelaitos tilaa aina vakuutuskausitodistuksen E 205 Eläketurvakeskukselta, siis sekä Suomessa että ulkomailla asuvista. Suomessa asuvien vakuutuskausitodistus tilataan vasta siinä yhteydessä, kun hakemus liitteineen lähetetään Eläketurvakeskukselle. Jos on kysymys työkyvyttömyyseläkkeestä, asiakirjat lähetetään Eläketurvakeskukselle vasta, kun eläkeoikeus on ratkaistu.

Työeläkelaitos pyytää **Suomessa asuvista** vakuutuskausitodistuksen hakemuksen mukana lähetettävällä **lähete/tilauslomakkeella** (ETK lomake 4000 uusitun 3 luvun liitteenä). Siihen merkitään myös päivä, mihin vakuutuskaudet päätetään, jos työsuhte on jatkuva.

Eläketurvakeskukselle lähetetään kopio hakemuksesta, **U-liite alkuperäisenä**, kopiot **B-lääkärinlausunnoista** (ei A-lausuntoja), päivärahatiedot, muut Kelan etuustiedot sekä muut korvaustiedot (esimerkiksi tapaturmapäivärahat, -eläkkeet) ja ulkomaista työskentelyä koskevat asiakirjat (työtodistukset). **Vakuutuskausitodistusta ja työsuhte- ja eläketapahtumarekisteriotteita ei tarvitse enää lähettää Eläketurvakeskukselle.**

Eläketurvakeskus tuottaa vakuutuskausitodistuksen lähete/tilauslomakkeen pyynnön mukaisesti, lähettää sen teoreettiselle laitokselle, Kelan EU-eläkeyksikköön ja ollessaan käsittelevä laitos myös ulkomaan yhdyslaitokselle.

Työeläkelaitosten ei tarvitse enää täyttää E 207 lomaketta, vaan Eläketurvakeskus täyttää sen samoin kuin E-hakemuslomakkeet (E 202, 203 ja 204), mutta U-liite työeläkelaitoksen on aina lähetettävä Eläketurvakeskukselle (sitä tarvitaan E-lomakkeiden täyttämiseksi).

Suomessa asuvien ulkomaiset työkyvyttömyys- ja perhe-eläkepää tökset Eläketurvakeskus lähettää teoreettiseen laitokseen heti ne rekisteröityään. Vanhuuseläkepää tökset lähetetään vasta yhteenvedon yhteydessä. Eläketurvakeskus lähettää tekemänsä yhteenvedon liitteineen sekä kaikki muut EU-eläkeasiakirjat teoreettiselle laitokselle arkistoitavaksi.

LA/Riitta Korpiluoma

19.11.1997

Eläketurvakeskus rekisteröi toistaiseksi edelleen myös **ulkomailta asuvien** eläkepää tökset ja yhteenvedot ja lähettää ne sen jälkeen välittömästi teoreettiseen laitokseen.

Oheisena lähetämme korjaussivut ja sisällysluettelot liitettäväksi yleiskirjeeseen A 48/96 Työeläke EU:n sosiaaliturvasäännösten mukaan. Luku 3 on uusittu kokonaan. Muihin lukuihin on merkitty pystyviivalla korjatut kohdat. Luku 5 lähetetään kokonaan ja lukuihin 4, 6 ja 7 vain korjatut sivut.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Helena Tapio

Lakiosasto

19.12.1996

Työeläkelaitoksille

TYÖELÄKE EU:N SOSIAALITURVASÄÄNNÖSTEN MUKAAN

Oheisena lähetämme uusitut EU:n sosiaaliturvasäännösten vaikutuksista työeläkkeisiin. Nämä ohjeet korvaavat yleiskirjeen A 70/93 ETA:n soveltaminen.

Ohjeet on laadittu Eläketurvakeskuksessa ja valmisteluun on osallistunut myös eläkelaitosten edustajia.

Ohjeissa on tarkennettu aikaisempia ETA-yleiskirjeen ohjeita ja kerrottu aikaisempaa enemmän Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen päätöksistä eläkeasioissa.

Kutakin lukua koskevat liitteet ovat asianomaisen luvun yhteydessä.

Ohjeiden viimeinen luku 8 EU-eläkkeen tarkistaminen lähetetään eläkelaitoksille tammikuun 1997 aikana.

Näillä ohjeilla kumotaan

- yleiskirje A 70/93 ETA-sopimuksen sosiaaliturvasäännösten vaikutukset työeläkkeisiin,
- yleiskirje A 19/95 Lisäohjeita EU:n sosiaaliturvasäännösten soveltamisesta,
- kirje työeläkelaitoksille 6.10.1994 Muutoksia menettelyyn ulkomaisissa eläkehakemusasioissa ja puhelinpalvelussa,
- Lakiosaston tiedotteet 3/94, 7/94, 19/94, 7/95 ja 13/96.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivistonen

Helena Tapio

Lakiosasto

19.12.1996

TYÖELÄKE EU:N SOSIAALITURVASÄÄNNÖSTEN MUKAAN**1 YLEISTÄ**

1.1 Säännökset, joihin Suomen ETA- ja EU jäsenyys perustuu	2
ETA voimaan 1.1.1994	2
EU voimaan 1.1.1995	3
EU- ja ETA-maat	4
EU-säännökset	5
1.2 Suhde kansalliseen lakiin ja aikaisempiin sosiaaliturvasopimukseen	5
1.3 Assosiaatiosopimukset	6
1.4 Sosiaaliturvan periaatteet	7
Vakuuttaminen vain yhdessä maassa	7
Yhdenvertaisuus	7
Vakuutuskaudet	7
Pro rata -eläke	8
Eksportointi	8
1.5 Asetuksen 1408/71 soveltamisala	8
1.6 Henkilöpiiri	10
Kansalaiset	10
Vakuutettu työntekijänä tai yrittäjänä	10
Pakolaiset ja valtiottomat	10
EU-kansalaisen perheenjäsenet	11
Edunsaaja EU-kansalainen	11
Virkamiehet	12
Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen henkilöpiiri	12
1.7 EU-säännösten muuttaminen ja hallintotoimikunta	13
Hallintotoimikunta	13
EU-säännösten muuttaminen	13
1.8 Käytettävät kielet	14
1.9 Käsitteet	15

Lakiosasto

19.12.1996

2 VAKUUTTAMISTA KOSKEVAT EU-SÄÄNNÖT

2.1 Yleistä	3
2.2 Sosiaaliturvasopimukset EU- ja ETA-maiden kanssa	3
2.3 Vakuuttamisen pääperiaatteet	4
Yhden EU-maan lainsäädännön piiriin kuulumisen periaate	4
2.3.1 Työskentelymaan periaate	5
2.3.2 Lähetetyt työntekijät	5
Tilapäinen työskentely 12 kuukautta	5
Pohjoismaat	6
Perheenjäsenet	6
Ulkomaiseen emo-, tytär- tai sisaryhtiöön lähetetty työntekijä	7
Jatko aika	8
2.3.3 Matkustava henkilökunta, kuljetusyritysten henkilökunta	8
2.3.4 Työskentely kahdessa tai useammassa EU-maassa	9
Sama työnantaja, työntekoa useassa maassa	9
Useita työnantajia eri maissa	10
2.3.5 Yrittäjät	10
Lähetetyt yrittäjät	10
Yrittäjänä samanaikaisesti useassa maassa	11
Yrittäjän kotipaikka ratkaisee, jos ei yrittäjänä asuinmaassa	11
Samanaikaisesti työsuhteessa ja yrittäjänä	11
2.3.6 Erityisryhmiä	12
Lähetystyöntekijät	12
Au pair	13
Ei työsuhdetta	13
2.3.7 Merimiehet	13
2.3.8 Virkamiehet ja heihin rinnastettavat henkilöt	14
Valtio	15
Kunta	15
Kirkko	15
2.3.9 Diplomaatti- ja konsuliedustustojen henkilöstö	16
2.3.10 Ase- ja siviilipalveluksessa olevat	17
2.4 EU:n parlamentaarikot ja henkilökunta	17
2.4.1 EU:n parlamentaarikot ja heidän avustajansa	17
2.4.2 EU:n avustava henkilökunta	18
2.4.3 EU-virkamiehet	18
2.4.4 Muut EU:n palveluksessa olevat	18
2.4.5 EU:n tutkijat	19
2.5 Kansainvälisten järjestöjen henkilökunta	19
EFTA:n ja ESA:n palveluksessa olevat	20

Lakiosasto

19.12.1996

2.6 Poikkeukset sovellettavaa lainsäädäntöä koskevista säännöksistä	20
Poikkeuslupaa koskevat säännökset	21
Poikkeusluvun hakeminen jälkikäteen	21
2.7 Aikaisempien ulkomaankomennusten merkitys	21
Poikkeuslupa viittä vuotta pitemmäksi ajaksi	22
2.8 Työnantajayrityksen omistajanvaihdos	22
2.9 Työnantaja vaihtuu ulkomaankomennuksen aikana	23
Työnantaja vaihtuu saman konsernin sisällä	23
Työnantaja vaihtuu toiseen työnantajaan (ei samaa konsernia)	23
2.10 Työntekijä siirtyy yrittäjäksi	23
2.11 Asumisvaatimus ja EU	24
2.12 Vakuutuspalkka	25
2.13 Vakuutusmaksut	25
Tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksu	26
Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja työnantajan sotu-maksu	26
Vakuutusmaksujen perintä ulkomailla	26
2.14 Sovellettavaa lainsäädäntöä koskevat todistukset ja ilmoitukset	26
2.14.1 Todistukset ja ilmoitukset	27
2.14.2 Todistukset toisesta EU-maasta Suomeen tuleville	29
2.14.3 Ei todistusta	29
2.14.4 Lähetetyn työntekijän todistuksen takautuva myöntäminen	29
2.14.5 Todistuksen hakijan oikeusturva	30
2.15 Valvonta	31
2.16 Vapaehtoinen TEL-vakuutus	31
2.17 Työskentely täysitehoisen eläkkeen aikana	31
2.18 Lisätietoja	31
LIITTEET	
Todistushakemus/Poikkeushakemus 2132	
Todistus E 101	
Todistus E 102	
Todistus E 103	

Lakiosasto

19.11.1997

3 EU-ELÄKEHAKEMUS JA SEN KÄSITTELY

3.1 Yleistä	3
3.2 Hakemuksen tekeminen	4
3.2.1 Hakemus ja sen liitteet	4
E-lomakkeet	4
3.2.2 EU-maissa työskennelleet kolmansien maiden kansalaiset	5
3.2.3 Muissa sopimusmaissa työskennelleet henkilöt	5
3.2.4 Ei sopimusmaissa työskennelleet henkilöt	6
3.3 Eläkkeenhakija asuu Suomessa	6
3.3.1 Hakemuksen jättöpaikka	6
3.3.2 Hakemuksen vireilletulo	6
3.3.3 Hakemus työeläkelaitokselle	7
Vastaanottajan toimenpiteet Suomessa	7
Teoreettisen laitoksen määräytyminen	7
Teoreettisen laitoksen toimenpiteet	9
"EU-hakemuspaketti"	9
Väliaikainen päätös	10
3.3.4 Hakemus Kelaan	10
3.3.5 Käsittelevän laitoksen toimenpiteet	11
3.4 Vakuutuskauditodistukset (E 205)	13
3.5 Erityistilanteita	14
3.5.1 Jatkotyökyvyttömyyseläkkeet	14
3.5.2 Yksilöllinen varhaiseläke	15
3.5.3 Osaeläke	15
3.5.4 Ulkomaan laitos pyytää uuden lääkärintutkimuksen	16
3.5.5 Työttömyyseläke ja Ruotsin varhennettu vanhuuseläke	16
3.5.6 Osa-aikaeläke	17
3.5.7 Vanhuuseläke alennetussa eläkeiässä	17
3.6 Käsitteily Ruotsissa	17
3.7 Eläkkeensaaja asuu ulkomailla	18
3.7.1 Ulkomaan käsittelevän laitoksen toimenpiteet	18
3.7.2 Kela yhdyslaitoksena	19
Työeläkelaitos	20
Eläketurvakeskus	20
3.7.3 Vireilletulo	21
Vireilletulopäivä Pohjoismaissa	21
Ennen 1.1.1994 tehdyt hakemukset muissa sopimusmaissa	22
Yhteenveto ennen 1.1.1994 tehtyjen hakemusten vireilletulosta	22

Lakiosasto

19.11.1997

Vireilletulopäivän merkitseminen	23
3.7.4 Eläkehakemuksen tarkistaminen ja lisätietojen pyytäminen	23
3.7.5 Eläkelaitoksen toimenpiteet	24
Uusi lääkärintutkimus	24
3.7.6 Uusi hakemus juridisin perustein jo hylätyssä asiassa	25
3.8 Sosiaaliturvasopimukseen perustuvien hakemusten käsittely	25
3.8.1 Hakemus koskee vain sopimusmaata	25
Suomessa asuva	25
Hakija asuu sopimusmaassa	26
3.8.2 Sopimusmaan eläkkeen hakeminen EU-hakemuksen yhteydessä	27
3.8.3 Kolmannen maan kansalaisen eläkehakemus EU-maahan	27
Pohjoismaat, Saksa, Itävalta	28
Iso-Britannia, Espanja, Kreikka ja Luxemburg	28
3.8.3 Kolmannen maan kansalaisen hakemus EU-maasta Suomeen	28
3.9 Perhe-eläkehakemukset	29
LIITTEET	
E 202 Vanhuuseläkehakemus	
E 203 Perhe-eläkehakemus	
E 204 Työkyvyttömyyseläkehakemus	
E 205 FIN Suomen vakuutuskauditodistus	
E 207 Tiedot vakuutetun vakuutushistoriasta	
E 213 Lääkärinlausunto	
Lisätiedustelulomake	
Lähete/Tilaus lomake ETK 4000	

Lakiosasto

19.12.1996

4 EU-ELÄKKEEN MÄÄRÄYTYMINEN

4.1 Johdanto	3
4.2 EU-eläkkeen laskentaa koskevat säännökset	3
4.3 EU-eläkkeen määräytymisen yleiset periaatteet	3
4.3.1 Hakeminen	3
4.3.2 Eläkkeen laskeminen	4
a) Puhdas kansallinen	4
b) Asetuksen mukainen kansallinen eläke	5
c) Pro rata -eläke	6
Tuleva aika	8
Uusi tulevan ajan edellytys	8
4.4 Vakuutuskausien huomioon ottaminen teoreettisessa eläkkeessä	9
4.4.1 Vakuutuskausien ilmoittaminen	9
4.4.2 Toisen EU-maan vakuutuskausien huomioon ottaminen	
Suomessa	9
4.4.3 Suomen vakuutuskausi todistus	12
TEL	13
LEL, TaEL	13
MEL	13
KVTEL	14
VEL	14
KiEL	15
Suomen pankki, Kela	15
Työeläkelisä	15
4.5 Alle vuoden pituiset vakuutuskaudet muussa EU-maassa	15
4.6 Vanhuuseläke	17
4.6.1 Vanhuuseläkeoikeus	17
4.6.2 Vanhuuseläkkeen määrä	17
4.6.3 Korotettu karttuma	18
4.6.4 Varhennettu vanhuuseläke	19
4.6.5 Lykätty vanhuuseläke	19
4.7 Työkyvyttömyyseläke	19
4.7.1 Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen	19
4.7.2 Tulevan ajan oikeus	20
4.7.3 Suomesta tulevan ajan pro rata -eläke	21
Uimissäntö	23
4.7.4 Rajoitussäännöksen vaikutus tulevaan aikaan	26
4.7.5 Suomesta täysitehoinen tulevan ajan eläke	27

Lakiosasto

19.12.1996

Tulevan ajan ositus, pohjoismainen sosiaaliturvasopimus	28
Muiden EU-maiden vakuutuskaudet ja tulevan ajan ositus	30
Vertailu pro rata -eläkkeeseen	31
Työskentely alle 23-vuotiaana	31
4.7.6 Rinnakkainen työskentely	32
Tulevan ajan osittaminen rinnakkaisuustilanteessa	32
4.7.7 Työkyvyttömyyseläke Suomesta entisin perustein	33
4.7.8 Saksan ja Itävallan sosiaaliturvasopimukset	33
4.7.9 Työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen	34
4.8 Yksilöllinen varhaiseläke	34
Täysitehoinen Suomesta	34
Tulevan ajan pro rata -eläke	34
4.9 Kuntoutustuki	35
4.10 Kuntoutusrahan laskeminen	35
4.11 Työttömyyseläke	36
4.12 Eläkkeen karttuminen eläkkeellä ollessa	36
4.13 EU-eläkkeiden yhteensovittaminen	37
4.13.1 Kansallisen lain mukainen eläke	37
Oikeus yhteensovitukseen	37
SOLITA-korvausten yhteensovitus	38
Yhteensovituksen tekniikka	39
Yhteensovittaminen Saksan ja Itävallan tilanteessa	40
4.13.2 Teoreettinen eläke, pro rata -eläke	40
4.13.3 Tiivistelmä yhteensovituksesta EU-tilanteissa 1.7.1994 alkaen	41
LIITTEET Laskuesimerkit	
Tulevan ajan huomioon ottaminen EU- ja ETA-maiden työkyvyttömyyseläkkeissä	
Ruotsin tulevan ajan eläkkeen laskeminen	

Lakiosasto

19.11.1997

5 EU-ELÄKEPÄÄTÖS

5.1 Yleistä	3
Säännökset	3
Päätöksenantomenettely	3
Päätöksen kieli	4
5.2 Eläkepäättökset hakijan asuessa Suomessa	5
Päätöksen antojärjestys	6
5.2.1 Teoreettisen laitoksen väliaikainen päätös	6
Pohjoismaat	7
5.2.2 Seurannaislaitoksen päätös	8
5.2.3 Teoreettisen laitoksen lopullinen päätös ilman muiden EU-maiden	
vakuutuskausia	8
Vapaakirjaeläke	9
Tulevan ajan eläke vain Suomesta	9
Vanhuuseläke	9
Työttömyyseläke	9
Ennakkopäätös yksilöllisestä varhaiseläkkeestä tai	
osatyökyvyttömyyseläkkeestä	10
Osatyökyvyttömyyseläke	10
Kuntoutustuki	10
Kuntoutustuen (määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen)	
jatkopäätökset	11
Hylkäävät päätökset	11
5.2.4 Teoreettisen laitoksen lopullinen päätös väliaikaisen päätöksen	
jälkeen	12
Pohjoismaat	12
5.3 Eläkepäättökset hakijan asuessa ulkomailla	13
Päätöksen antojärjestys	13
5.3.1 Teoreettisen laitoksen päätös	14
5.3.2 Seurannaislaitoksen päätös	14
5.3.3 Eläketurvakeskuksen hylkäävät päätökset	15
5.4 Hakija on jo eläkkeellä	15
5.6 Uusi hakemus juridisin perustein jo hylätyssä asiassa	15
5.6 Oikaisu- ja muutospäätökset	16
5.7 Päätökset lähettämisen- ja poikkeuslupa-asioissa	16
5.8 EU-eläkepäättösten perusteleminen	17

Lakiosasto

19.11.1997

5.9 Eläketapahtumailmoitus	17
5.10 Päätöksen lähettäminen	18
5.10.1 Väliaikainen päätös	18
5.10.2 Lopullisen päätöksen lähettäminen hakijalle ja muutoksenhakuohje	18
Kolmannen maan kansalaiset	18
Osittainen muutoksenhakuohje	19
5.10.3 Lopullisen päätöksen lähettäminen käsittelevälle laitokselle	19
Käsittelevä laitos Suomessa	19
Käsittelevä laitos ulkomailla	19
5.10.4 Lomake E 210	19
5.10.5 Seurannaislaitos	20
5.11 Päätösten yhteenveto	20
Uudet vakuutuskaudet	21
LIITTEET	
E 210 Ilmoitus eläkehakemusta koskevasta päätöksestä	
Fraasit E 210-lomakkeeseen	
Mallipäätös	

Lakiosasto

19.12.1996

6 MUUTOKSENHAKU EU-ELÄKEPÄÄTÖKSIIN

6.1 Yleistä	3
6.2 Säännökset	3
6.3 Muutoksenhakuelimet	3
Suomessa	3
Muissa EU-maissa	4
6.4 Muutoksenhakumenettely	4
6.4.1 Valitusaika ja sen laskeminen	4
Päätösten yhteenvedon anto- ja postituspäivä	4
Tiedoksianto	5
Suomen päätösten tiedoksisaanti ja valitusaika	5
Myöhässä oleva valitus	6
Muiden EU-maiden päätökset	6
6.4.2 Valituksen jättöpaikka	6
6.4.3 Kenellä oikeus valittaa	7
6.4.4 Kieli	7
6.4.5 Itseoikaisu	8
Yhteenvedon korjaaminen kirjoitusvirheenä	8
6.4.6 Hylkäyspäätöksen jälkeen uusi hakemus	9
Suomessa asuvalle ei ulkomailta vielä päätöstä	9
Valitusaikana	9
Valitusajan jälkeen	9
Ulkomailla asuvan uusi hakemus valitusaikana	9
6.4.7 Toimenpiteet muutoksenhakuelimen päätöksen jälkeen	9
Valituksen jälkeen	9
Päätöksen poistamisen (purun) jälkeen	10
Käsittelylaitoksen menettely	10
6.5 Lisäselvitysten hankkiminen valitusvaiheessa	10
6.6 Muutoksenhaku lähettämis- ja poikkeuslupa-asioissa	11
6.7 EY-tuomioistuin ja ennakkoratkaisumenettely	11
Ennakkoratkaisupyyntö	11
Tavoite	11
Kuka pyytää	11
Mistä asioista	11
Kieli	11
6.7.1 Lautakunta voi pyytää ennakkoratkaisun	12
6.7.2 Vakuutusosoikeuden on pyydettävä ennakkoratkaisu	12
Milloin ennakkoratkaisua ei tarvitse pyytää	12

Lakiosasto

19.12.1996

6.7.3 Ennakkoratkaisupyynnön vaikutukset	12
6.8 Euroopan Ihmisoikeustuomioistuin	13
6.9 Euroopan oikeusasiamies	13
LIITTEET E 211 Yhteenveto päätöksistä	
E 212 Muutoksenhaku ja määräajat	

Lakiosasto

19.12.1996

7 EU-ELÄKKEEN MAKSAMINEN

7.1 Maksaminen EU-maihin	2
7.2 Maksaminen kolmansiin maihin	3
7.3 Viivästyskorotus	3
7.4 Ulkomaan valuutassa maksettavien etuuksien muuntaminen Suomen markoiksi	3
7.5 Aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperintä	4
7.5.1 Säännökset	4
Eläkkeet	4
Muut etuudet	4
7.5.2 Suomen työeläkelaitos perii muun EU-maan eläkkeestä	4
Takautuva etuus	5
Kuittaaminen	5
Suomen lainsäädännön edellytykset	5
Muun EU-maan lainsäädännön edellytykset	5
Regressi-ilmoitus	5
Uusi menettely 1.1.1997 jälkeen vireille tulleiden EU-hakemusten käsittelyssä	6
Regressivaatimus	6
Päätös	6
Ulkomaan takautuvan eläkkeen maksaminen ja jakaminen	7
7.5.3 Suomen sosiaalihuollon regressipyyntö ulkomaille	7
7.5.4 Muun EU-maan laitos perii Suomen työeläkkeestä	8
Mitä etuuksia voidaan periä takaisin Suomen työeläkkeestä	8
Eläke	8
Muut sosiaalivakuutusetuudet	8
Kuittaaminen	9
Takautuvasta eläkkeestä periminen	9
Uusi menettely 1.1.1997 jälkeen vireille tulleiden EU-hakemusten käsittelyssä, Suomen takautuvan eläkkeen maksaminen ulkomaille	10
7.5.5 Sosiaalihuoltoetuuden periminen Suomen työeläkkeestä	10
7.6 Verotus	11
Verosopimukset	11

Lakiosasto

19.12.1996

Vireilletulopäivä Pohjoismaissa	20
Ennen 1.1.1994 tehdyt hakemukset muissa sopimusmaissa	21
Yhteenveto ennen 1.1.1994 tehtyjen hakemusten vireilletulosta	21
Vireilletulopäivän merkitseminen	22
3.6.5 Eläkehakemuksen tarkistaminen ja lisätietojen pyytäminen	23
3.6.6 Eläkelaitoksen toimenpiteet	23
Uusi lääkärintutkimus	24
Väliaikainen päätös	25

LIITTEET	E 202 Vanhuuseläkehakemus
	E 203 Perhe-eläkehakemus
	E 204 Työkyvyttömyyseläkehakemus
	E 205 FIN Suomen vakuutuskausitodistus
	E 207 Tiedot vakuutetun vakuutushistoriasta
	E 213 Lääkärintodistus
	Lisätiedustelulomake

Lakiosasto

19.12.1996

TYÖELÄKE EU:N SOSIAALITURVASÄÄNNÖSTEN MUKAAN**1 YLEISTÄ**

1.1 Säännökset, joihin Suomen ETA- ja EU jäsenyys perustuu	2
ETA voimaan 1.1.1994	2
EU voimaan 1.1.1995	3
EU- ja ETA-maat	4
EU-säännökset	5
1.2 Suhde kansalliseen lakiin ja aikaisempiin sosiaaliturvasopimuksiin	5
1.3 Assosiaatiosopimukset	6
1.4 Sosiaaliturvan periaatteet	7
Vakuuttaminen vain yhdessä maassa	7
Yhdenvertaisuus	7
Vakuutuskaudet	7
Pro rata -eläke	8
Eksportointi	8
1.5 Asetuksen 1408/71 soveltamisala	8
1.6 Henkilöpiiri	10
Kansalaiset	10
Vakuutettu työntekijänä tai yrittäjänä	10
Pakolaiset ja valtiottomat	10
EU-kansalaisen perheenjäsenet	11
Edunsaaja EU-kansalainen	11
Virkamiehet	12
Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen henkilöpiiri	12
1.7 EU-säännösten muuttaminen ja hallintotoimikunta	13
Hallintotoimikunta	13
EU-säännösten muuttaminen	13
1.8 Käytettävät kielet	14
1.9 Käsitteet	15

Lakiosasto

23.12.1996

1

YLEISTÄ

1.1

Säännökset, joihin Suomen ETA- ja EU-jäsenyys perustuu

ETA voimaan 1.1.1994

Euroopan talousyhteisön (EY), Euroopan hiili- ja teräsyhteisön, näiden yhteisöjen jäsenvaltioiden ja Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) jäsenvaltioiden välillä tuli 1.1.1994 voimaan Euroopan talousaluetta (ETA) koskeva sopimus. Sveitsi ei ole mukana sopimuksessa. Liechtensteinin osalta sopimus on tullut voimaan syyskuussa 1995.

ETA-sopimuksen tarkoituksena on luoda yhtenäinen Euroopan talousalue toteuttamalla neljä vapautta eli tavaroiden, henkilöiden, palveluiden ja pääomien vapaa liikkuvuus.

ETA-sopimuksen muodostavat pääsopimus, sopimuksen pöytäkirjat ja liitteet sekä ne EY:n säädökset, joihin viitataan sopimuksen liitteissä. Sosiaaliturvaa koskee asetus 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammattiharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä sekä sen täytäntöönpanoasetus 574/72.

Suomessa eduskunta hyväksyi sopimuksen lailla 1504/1993 (HE 95 ja 217/1992). Voimaantulosta säädettiin erikseen asetuksella 1506/1993.

Eläketurvakeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen tehtävistä Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen sisältyvien sosiaaliturvaa koskevien eräiden säännösten täytäntöönpanossa säädettiin asetuksessa 1583/1993.

Asetus 1583/1993 kumottiin Eläketurvakeskuksen osalta 15.9.1995 lukien (L 1104/1995 ja A 1106/1995). Samanaikaisesti muutettiin Eläketurvakeskuksen ohjesäännön sisältävää asetusta siten, että Eläketurvakeskuksen tehtäviin lisättiin huolehtiminen sosiaaliturvasta tehtyjen kansainvälisten sopimusten ja Euroopan unionin sosiaaliturvaa koskevien asetusten niiden säännösten toimeenpanosta, jotka liittyvät sovellettavan lainsäädännön määräämiseen (A 1107/1995).

TEL:n 14 §:ään lisättiin 1.1.1997 lukien säännös Eläketurvakeskuksen tehtävistä Euroopan yhteisöjen sosiaaliturvaa koskevien säännösten toimeenpanossa (L 1167/1996).

Lakiosasto

19.12.1996

Ulkoasiainministeriö on julkaissut kolme nidettä käsittävän teoksen nimellä "Sopimus Euroopan talousalueesta sekä siihen liittyvät muut sopimukset". Sitä samoin kuin hallituksen 17 niiteistä ETA-esitystä no 95/1992 voi tilata Oy Edita AB:stä. Hallituksen esityksen niteessä I on asetusten 1408/71 ja 574/72 selostukset ja niteessä VI asetusten artikat. Asetusten tekstit ja selostukset ovat myös Eläketurvakeskuksen työeläkelaitoksille lähettämässä, 31.7.1992 päivätyssä yleiskirjeessä.

ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 muuttamisesta ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ja päätöksen soveltamisesta annettiin laki 530/1994 (HE 56/1994) ja sen voimaantulosta asetus 531/1994, ns. ETA-lisäpaketti. Kysymys oli EU:n sosiaaliturva-asetuksiin tehdyistä muutoksista, joita sovellettiin Suomessa 1.1.1994 alkaen edellyttäen, että ne ovat työntekijälle edullisempia.

EU voimaan 1.1.1995

Suomi allekirjoitti Itävallan ja Ruotsin ohella 24.6.1994 EU:n jäsenvaltioiden kanssa unioniin liittymissopimuksen. Sopimukseen kuuluu olennaisena osana liittymisehdot ja mukautukset unionin perustamissopimukseen sisältävä asiakirja liitteineen ja pöytäkirjoinen. Sopimus tuli voimaan 1.1.1995.

Eduskunta hyväksyi liittymissopimuksen lailla (L Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 1540/1994, HE 135/1994). Lain voimaantulosta annettiin asetus 1541/1994.

EU:n liittymissopimus ei enää merkinnyt muutoksia sosiaaliturvan alueella, koska EU:n sosiaaliturvaa koskevat säännökset tulivat Suomessa sovellettavaksi jo hyväksyttäessä ETA-sopimus. ETA-sopimus on edelleen voimassa EU-valtioiden ja Norjan, Islannin ja Liechtensteinin välillä. Sosiaaliturvaa koskevat säännökset ovat samat EU- ja ETA-maissa.

Lakiosasto

19.12.1996

Mitä jäljempänä sanotaan EU-maista, koskee myös ETA-maita. Nykyisin ETA-alue kattaa :

EU- ja ETA-maat	EU:n jäsenmaat	ja	ETA-sopimusmaat
	Belgia		Norja
	Tanska		Islanti ja
	Saksa		Liechtenstein
	Espanja		
	Ranska		
	Kreikka		
	Irlanti		
	Italia		
	Luxemburg		
	Alankomaat		
	Itävalta		
	Portugali		
	Suomi		
	Ruotsi ja		
	Iso-Britannia.		

Euroopan pikkuvaltioista muut kuin Liechtenstein ovat EU:n ja ETA:n ulkopuolella (Andorra, Malta, Monaco, San Marino, Vatikaani).

EU:n jäsenvaltioiden liitännäisalueet:

Ranskan liitännäisalueet (Guadeloupe, Martinique, Ranskan Guayana, Réunion) kuuluvat EU-säännösten soveltamispiiriin. Tästä on EY-tuomioistuimen päätös (pätös Hansen, 148/77).

Ison-Britannian liitännäisalueista Gibraltar ja Pohjois-Irlanti kuuluvat EU:iin, mutta Kanaalin saaret (Guernsey, Jersey, Alderney, Herm, Jethou) ja Man-saari eivät kuulu. Man-saareen sovelletaan kuitenkin Suomen ja Yhdistyneen Kuningaskunnan sosiaaliturvasopimusta (sopimuksen 1 artikla). Sopimusta on muutettu siten, että myös muut edellä mainitut Kanaalin saaret kuuluvat sen piiriin. Uusittu sopimus ei vielä ole tullut voimaan.

Espanjalle Marokon rannikolla olevat Ceuta ja Melilla jäävät EU-säännösten soveltamisen ulkopuolelle. Sen sijaan Kanarian saaret, Mallorca ja Ibiza kuuluvat EU:iin.

Portugalille kuuluvat Azorit ja Madeira kuuluvat EU:iin.

Tanskalle kuuluvat Färsaaret ja Grönlanti eivät kuulu EU:iin.

Suomelle kuuluva Ahvenanmaa kuuluu EU:iin.

Lakiosasto

19.12.1996

EU-säännökset Keskeisimmät työeläkejärjestelmässä sovellettavat EU:n sosiaaliturvasäännökset ovat:

- asetus 1408/71
 - täytäntöönpanoasetus 574/72
 - hallintotoimikunnan päätökset (Compendiumissa*)
 - hallintotoimikunnan suositukset (Compendiumissa*).
- *Compendium of Community provisions on social security 1995, joka on EU:n toimittama yhdistelmä EU:n sosiaaliturvalainsäädännöstä.

Asetuksen virallinen nimi on "Neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä". Asetuksesta 1408/71 käytetään jäljempänä myös nimitystä "asetus" ja täytäntöönpanoasetuksesta 574/82 nimitystä "täytäntöönpanoasetus". Jäljempänä em. säännöksistä käytetään yhteisnimitystä "EU:n sosiaaliturvasäännökset" tai lyhyemmin "EU-säännökset".

Eläketurvakeskus on julkaissut em. asetusten ja niiden liitteiden suomenkielisen version vuonna 1995. Siinä ei ole hallintotoimikunnan päätöksiä eikä suosituksia.

1.2

Suhde kansalliseen lakiin ja aikaisempiin sosiaaliturvasopimuksiin

Asetukset 1408/71 ja 574/72 muodostavat eri maiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen järjestelmän, joka asiallisesti vastaa monenvälistä sosiaaliturvasopimusta. Asetusten määräykset syrjäyttävät niiden kanssa ristiriidassa olevat kansallisen lain säännökset.

Asetus 1408/71 korvaa henkilöitä ja asioita koskevan soveltamisalansa osalta kaikki EU-maiden kanssa aikaisemmin tehdyt kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset ja pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen.

Jos jäsenvaltiot ovat halunneet jättää vanhoista sosiaaliturvasopimuksistaan määräyksiä voimaan, nämä määräykset on ilmoitettava asetuksen 1408/71 liitteessä III. Suomi on ilmoittanut liitteeseen kahdenkeskisten sopimusten määräyksiä, jotka koskevat etuuksien maksamista kolmansiiin maihin ja kolmansien maiden vakuutuskausien huomioon ottamista tietyissä tapauksissa. Näin sosiaaliturvan koordinointi ulottuu osittain myös tilanteisiin, joissa henkilö on muuttanut ETA-alueen ulkopuolelle. Pohjoismaisesta sopimuksesta on ilmoitettu 10 artikla, joka koskee sairaankuljetuskustannusten osittaista korvaamista.

Lakiosasto

19.12.1996

EY-tuomioistuimen päätöksen (Rönfeldt, 227/89) mukaan eläkkeensaajalla on oikeus saada eläkkeensä kahdenvälisen sosiaaliturvasopimuksen määräysten mukaan laskettuna, jos se on näin laskettuna suurempi, vaikka määräystä ei ole ilmoitettu asetuksen 1408/71 liitteeseen III. Nytemmin EY-tuomioistuin on (päätöksessään Thévenon, C-475/93) todennut, että tämä oikeus koskee vain henkilöä, joka on työskennellyt näissä sosiaaliturvasopimusmaissa ennen asetuksen voimaantuloa. Suomen ja muun EU-maan välisen sosiaaliturvasopimuksen hakijalle edullisempia säännöksiä sovelletaan siis vain henkilöihin, jotka ovat työskennelleet toisessa sopimusmaassa ennen 1.1.1994.

Edullisuusvertailun välttämiseksi Suomi on sopinut Englannin ja Itävallan kanssa nimenomaisesti, että kahdenvälisestä sopimuksesta ei sovelleta ETA-sopimuksen voimaantulosta lukien niihin henkilöihin, joihin sovelletaan asetusta 1408/71.

Itävallan kanssa on tehty sosiaaliturvasopimusta täydentävä lisäsopimus, joka on tullut voimaan samaan aikaan kuin ETA-sopimus (A 1482/1993). Myös Ison-Britannian kanssa on noottienvaihdolla sovittu, ettei nykyistä kahdenvälisestä sopimuksesta sovelleta niihin henkilöihin, joihin sovelletaan asetusta 1408/71 (A 1/1993). Lisäksi pohjoismainen sosiaaliturvasopimus uusittiin siten, että se tuli voimaan samaan aikaan asetuksen kanssa (L sopimuksen hyväksymisestä 1480/1993 ja asetus voimaantulosta 1481/1993).

Muiden sopimusmaiden (Saksa, Espanja, Kreikka, Luxemburg) kanssa ei ole vastaavaa sopimusta ja niihin EY-tuomioistuimen Rönfeldt ja Thévenon -päätöksissä omaksumaa kantaa on sovellettava, kunnes sopimukset on uusittu.

Koska asetus 1408/71 rajoittuu henkilöpiiriin osalta EU-maiden kansalaisiin, pakolaisiin ja valtiottomiin, on solmittu uusia sosiaaliturvasopimuksia koskien lähinnä niitä henkilöitä, joihin asetusta ei sovelleta (esim. kolmansien maiden kansalaisia ja ei-työssäkäyviä). Näistä sopimuksista ainoastaan uusi pohjoismainen sosiaaliturvasopimus tuli voimaan 1.1.1994. Ison-Britannian, Itävallan, Saksan ja Luxemburgin kanssa on tehty kokonaan uudet sopimukset, mutta niiden voimaantuloajankohta on edelleen auki.

1.3

Assosiaatiosopimukset

EU on tehnyt eräiden kolmansien maiden kanssa ns. assosiaatiosopimuksia (mm. Marokko, Tunisia, Algeria, Turkki). EY-tuomioistuin on katsonut, että ne ovat suoraan sovellettavaa oikeutta jäsenmaissa. Suomi on liittymissopimuksessa sitoutunut liittymään EU:n solmimiin sopimuksiin.

Lakiosasto

19.12.1996

EY-tuomioistuimen mukaan eräät näiden sopimusten määräykset edellyttävät kuitenkin täytäntöönpanosäännöksiä ennen kuin niitä voidaan soveltaa jäsenmaissa. Tällaisiksi sopimusmääräyksiksi on katsottu muun muassa vakuutuskausien hyväksi lukemista ja eläkkeen maksamista koskevat määräykset. Siksi työeläkelaitos pyytää edelleen Eläketurvakeskuksen lupaa eläkkeen maksamiseen näihin maihin (TEL:n 9 a §).

1.4

Sosiaaliturvan periaatteet

EU:n sosiaaliturvasäännökset vastaavat monenvälistä sosiaaliturvasopimusta. Ne sisältävät tavanomaiseen sosiaaliturvasopimukseen verrattuna kuitenkin huomattavasti yksityiskohtaisempia säännöksiä mm. eläkkeen määräytymisestä ja niiden soveltamisala on tavanomaista laajempi.

EY:n perustamissopimuksen eli Rooman sopimuksen 51 artikla sisältää periaatteen, jonka mukaan työvoiman on voitava liikkua vapaasti jäsenvaltiosta toiseen. Tämän pohjalta asetuksessa 1408/71 ja 574/72 määrätään periaatteista, joiden mukaan eri jäsenvaltioista myönnettävät sosiaaliturvatuudet sovitetaan yhteen eli koordinoidaan.

EY:n perustamissopimus eli Rooman sopimus ja EU:n perustamissopimus eli Maastrichtin sopimus muodostavat EU-oikeuden "perustuslain". Jäsenvaltion tuomioistuin ei saa soveltaa kansallista lainsäädäntöä, joka on näiden sopimusten vastainen. Sopimuksia tulkitsee viimekädessä EY-tuomioistuin.

EU:n liittymissopimuksen liitteissä viitataan asetuksiin 1408/71 ja 574/72. Näin ne ovat Suomessa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Niillä on etusija kansalliseen lainsäädäntöön nähden ja niillä on välitön oikeusvaikutus. Asetukset ja niiden muutokset ovat suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä eikä niitä saateta erikseen eduskuntalailla voimaan Suomessa.

Vakuuttaminen vain yhdessä maassa	Asetuksella 1408/71 turvataan se, että työntekijä ja itsenäinen ammatinharjoittaja kuuluu liikkueensa ETA-alueella vain yhden, yleensä työskentelyvaltion sosiaaliturvalainsäädännön piiriin. Etuudet myönnetään yleensä tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaisina ja kustannuksella. Näin estetään päällekkäisten etuuksien syntyminen (13-17 artikla).
Yhdenvertaisuus	Asetuksessa on omaksuttu yhdenvertaisen kohtelun periaate. Toisen sopimuspuolen kansalaisille taataan samat oikeudet ja asetetaan samat velvoitteet kuin valtion omille kansalaisille vaikka kansallinen lainsäädäntö edellyttäisi kansalaisuutta (3 artikla).
Vakuutuskaudet	Kun ratkaistaan, onko henkilö kuulunut sopimusvaltion lainsäädännön piiriin riittävän kauan, jotta hänelle voisi syntyä oikeus etuuksiin tuon valti-

Lakiosasto

19.12.1996

on lain mukaan, otetaan tarvittaessa myös toisessa sopimusvaltiossa täytetyt vakuutuskaudet huomioon (45 artikla).

- Pro rata -eläke** Asetuksessa on myös säännökset siitä, miten vakuutuskausien tai vastaavien kausien pituuden perusteella määräytyvät etuudet lasketaan silloin, kun etuuksia on ansaittu useamman jäsenvaltion lainsäädäntöjen piirissä. Esimerkiksi eläkkeet määräytyvät yleisesti vakuutuskausien perusteella (46.2 artikla).
- Eksportointi** Vapaan liikkumisen esteiden poistamiseksi asetukseen sisältyvät myös säännökset myönnettyjen etuuksien vapaasta maastaviennistä. Myönnettyä etuutta ei saa yleensä lakkauttaa, keskeyttää tai etuuden määrää vähentää pelkästään sen vuoksi, että etuuden saaja muuttaa pois etuuden myöntäneen valtion alueelta toiseen jäsenvaltioon (10 artikla).

1.5

Asetuksen 1408/71 soveltamisala

Asetuksen 1408/71 4 artiklassa säädetään asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta sosiaaliturvalainsäädännöstä. Artiklassa luetellaan seuraavat sosiaaliturvan alat:

- a) sairaus- ja äitiysetuudet
- b) työkyvyttömyysetuudet, mukaan lukien ne, joiden tarkoituksena on ansiokyvyn ylläpitäminen tai parantaminen
- c) vanhuusetuudet
- d) jälkeen jääneiden etuudet
- e) työtaturma- ja ammattitautietuudet
- f) kuolemantapauksen johdosta annettavat avustukset
- g) työttömyysetuudet
- h) perhe-etuudet

Suomessa sairaus- ja äitiysetuuksiin luetaan sairausvakuutusjärjestelmän ja kuntoutuksen lisäksi myös koko julkinen terveydenhuoltojärjestelmä.

Työkyvyttömyysetuuksiin kuuluvat mm. kansaneläke- ja työeläkejärjestelmän työkyvyttömyyseläkkeet, niihin liittyvät muut etuudet sekä eri lakien perusteella annettava kuntoutus.

Lakiosasto

19.12.1996

Vanhuusetuuksiin kuuluvat kansaneläke- ja työeläkejärjestelmän vanhuuseläkkeet sekä työttömyys- ja osa-aikaeläke.

Jälkeen jääneiden etuuksiin kuuluvat perhe-eläkkeet.

Työtapaturma- ja ammattitautietuuksiin kuuluvat työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaiset korvaukset sekä tähän lainsäädäntöön liittyvä kuntoutus.

Suomessa maksetaan kuolemantapauksen vuoksi avustuksia tapaturmavakuutuslain perusteella.

Työttömyysetuudet tarkoittavat sekä työttömyysturvalain mukaisen perusturvan että ansioperusteisen turvan työttömyysetuuksia.

Työmarkkinatuen osalta ministeriössä on vireillä asetuksen 1408/71 liitteen II a täydentäminen siten, että työmarkkinatuki mainitaan nimenomaisesti liitteessä etuutena, jota ei makseta muuhun EU-maahan, mutta joka kuuluu asetuksen soveltamisalaan (ns. maksuihin perustumattomana erityisetuutena).

Perhe-etuuksia ovat lapsilisiä ja lapsen hoitotuki, mutta ei kotihoidontuki eikä asumistuki.

Suomalaisen työeläketurvan osalta asetusta sovelletaan sekä yksityisen että julkisen sektorin lakisääteisiin työeläkkeisiin.

Luottamustoimieläke määrätään TEL:n säännösten perusteella ja myös lasketaan kuten TEL:n mukainen peruseläke. Näin ollen asetusta sovelletaan myös luottamustoimiin.

Asetusta sovelletaan julkisen sektorin lisäeläketurvaan yhtä laajasti kuin peruseläketurvaankin, sillä julkisen sektorin lisäeläke lasketaan EU-sääntöjen mukaisesti.

Asetusta sovelletaan myös yksityisen sektorin TEL:n 11 §:n, YEL:n 11 §:n ja MYEL:n 11 §:n mukaisiin vapaaehtoisiin rekisteröityihin lisäetuihin siten rajoitetusti, että näitä eläkkeitä koskevat eläkehakemukset välitetään muihin EU-maihin ja nämä rekisteröidyt lisäedut myös maksetaan muihin EU-maihin, mutta yksityisen sektorin rekisteröityä lisäeläkettä ei lasketa EU-sääntöjen mukaisesti.

Lakiosasto

19.12.1996

1.6

Henkilöpiiri

Kansalaiset

Asetus 1408/71 koskee sellaista EU-maan kansalaista tai EU-maassa asuvaa pakolaista tai valtiotonta henkilöä, johon vakuutettuna työntekijänä tai yrittäjänä sovelletaan yhden tai useamman EU-maan lainsäädäntöä (2 artikla).

EY-tuomioistuimen mukaan kansalaisuusvaatimuksen tulee täytyä työnteon aikana. Työskentelyn aikana EU-maan kansalaisuuden omanneen henkilöön sovelletaan siis asetusta, vaikka hän olisi myöhemmin menettänyt EU-maan kansalaisuuden ottaessaan jonkin muun maan kansalaisuuden (EY-tuomioistuimen ratkaisu Belbouab, 10/78).

Vakuutettu työntekijänä tai yrittäjänä

Työeläkkeiden osalta asetusta sovelletaan silloin, kun henkilö kuuluu yhden tai useamman EU-maan työeläkelainsäädännön piiriin. Asetuksen liitteessä I kohdassa M on Suomen osalta määritelty asetuksen piiriin kuuluva työntekijä tai yrittäjä henkilöksi, joka on työeläkejärjestelmää koskevassa lainsäädännössä tarkoitettu palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja. Näin ollen asetusta sovelletaan mm. työntekijään, joka on työskennellyt Suomessa TEL:n piiriin kuuluvassa työssä vähintään kuukauden ansaiten vähintään TEL:n rajamäärän sekä työntekijään, joka LEL-työssä on ansainnut vähintään LEL:n alemman rajamäärän Suomessa.

Pakolaiset ja valtiottomat

Pakolaisen kuuluminen asetuksen soveltamispiiriin edellyttää lisäksi, että hänet on jossakin ETA-maassa hyväksytty pakolaiseksi, jota tarkoitetaan pakolaisen oikeusasemaa koskevassa Geneven yleissopimuksessa vuodelta 1951 ja siihen liittyvästä pöytäkirjasta vuodelta 1967. Valtiottomalla henkilöllä tarkoitetaan valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevan vuoden 1954 New Yorkin yleissopimuksen tarkoittamaa henkilöä.

Säännöksen sanamuodosta ei käy yksiselitteisesti selville, edellyttääkö asetuksen soveltaminen lisäksi, että jäsenmaan kansalainen asuu EU-alueella vai viittaako säännöksen asuimista koskeva edellytys ainoastaan pakolaisiin ja valtiottomiin henkilöihin. Asiasta ei myöskään ole EY-tuomioistuimen ratkaisua. Joka tapauksessa asetuksen soveltaminen viimeksi mainittuihin edellyttää aina, että pakolainen tai valtioton asuu EU-alueella.

Työeläke määrätään ja lasketaan soveltaen asetuksen 1408/71 säännöksiä, jos eläkkeenhakija, joka on jonkin EU-maan kansalainen, kuului työskennellessään Suomessa ja muussa EU-

Lakiosasto

19.12.1996

maassa näiden maiden sosiaaliturvalainsäädäntöjen alaisuuteen ja täytti työskentelyensä aikana kaikki asetuksen soveltamisen edellytykset. EU-säännösten nojalla ei ole velvollisuutta maksaa eläkettä EU-alueen ulkopuolelle, mutta siihen voi velvoittaa kahden keskinen sosiaaliturvasopimus (ks. kohta 7 Eläkkeen maksaminen ja yleiskirje A 6/94 Eläkkeen maksaminen ulkomaille).

Suomessa pakolaisen tai valtiottoman henkilön aseman voi osoittaa esimerkiksi kopiolla passista tai viisumista. Lisätiedusteluja voi tehdä myös sisäasiainministeriön ulkomaalaiskeskukseen.

Suomessa pakolaisella tarkoitetaan henkilöä, jolla on pakolaisstatus, toisin sanoen Suomeen tullutta kiintiöpakolaista (A 7) tai Suomesta turvapaikan saanutta henkilöä (A 8). Henkilöt, jotka ovat saaneet oleskeluluvan suojelullisista tai humanitääristä syistä (status A 9 tai 10), eivät ole lain tarkoittamia pakolaisia. Myöskään turvapaikan hakija ei ole pakolainen.

Esimerkkejä Asetuksen henkilöpiiriin kuuluvat esimerkiksi seuraavat henkilöt:

- Saksassa työskentelevä Suomen kansalainen ja Suomessa työskentelevä Saksan kansalainen.
- Suomeen pakolaiseksi otettu ja täällä työskennellyt, Islantiin työskentelemään siirtyvä Vietnamin kansalainen.

EU-kansalaisen perheenjäsenet

Jos työntekijä tai yrittäjä on EU-kansalainen taikka edellä tarkoitettu valtioton tai pakolainen, asetus koskee myös hänen perheenjäseniään ja jälkeensä jääneitä näiden kansalaisuudesta riippumatta sikäli kuin on kysymys etuuksista, joiden saaminen perustuu perheenjäsenyyteen (esimerkiksi lapsilisät, perhe-eläke; muissa EU-maissa tällaisia etuuksia maksetaan laajemminkin työntekijän huollon varassa oleville omaisille).

Esimerkki: Suomeen pakolaiseksi hyväksytyn ja täällä sekä muussa EU-maassa työskennelleen Vietnamin pakolaisen korealainen leski voi saada perhe-eläkettä Suomesta asetuksen mukaisesti.

Edunsaaja EU-kansalainen

Vaikka itse työntekijä tai yrittäjä ei olisikaan EU-maan kansalainen, valtioton eikä pakolainen, asetus koskee kuitenkin hänen jälkeensä jääneitä (edunsaajiaan), jos he ovat joko EU-maan kansalaisia tai sellaisia edellä

Lakiosasto

19.12.1996

mainittujen yleissopimusten mukaisia pakolaisia tai valtiottomia henkilöitä, jotka asuvat jossakin EU-maassa.

Jollei työntekijä tai yrittäjä itse kuulu asetuksen piiriin, asetus ei siis koske hänen perheenjäseniään, vaikka viimeksi mainitut olisivat EU-kansalaisia. He eivät siis voi asetuksen perusteella saada työntekijän perheenjäsenyyden perusteella annettavia sosiaaliturvaetuuksia muutoin kuin työntekijän tai yrittäjän kuoleman johdosta myönnettävinä etuuksina.

Esimerkki: Suomessa ja muussa EU-maassa työskennelleen japanilaisen kreikkalainen leski voi saada perhe-eläkettä Suomesta asetuksen mukaisesti.

Lesken ja lapseneläkkeen määräämisestä ja maksamisesta EU-alueen ulkopuolella asuvalle edunsaajalle ks. Lakiosaston tiedote 25/95.

Virkamiehet

Asetuksen henkilöpiiriin kuuluu myös virkamies tai henkilö, jota häneen sovellettavan EU-maan lainsäädännön mukaan pidetään virkamiehenä. Suomessa tällä tarkoitetaan VEL:n, KVTEL:n ja muiden julkisen sektorin työeläkelakien piiriin kuuluvia henkilöitä.

Esimerkki: Suomessa VEL:n piirissä työskentelevä itävaltalainen.

Pääsäännön mukaan työskentely jossakin EU-maassa tuo oikeuden myös asumiseen perustuviin etuuksiin ko. maasta. Tämä koskee myös työntekijää tai yrittäjää, joka ei asu siinä maassa, jossa hän työskentelee.

Työntekijän tai yrittäjän aseman saavuttanut henkilö säilyttää tämän aseman erilaisissa tilanteissa myöhemminkin esimerkiksi lopettaessaan työntöön ja ryhtyessään opiskelemaan tai joutuessaan työttömäksi.

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen henkilöpiiri

Uudella pohjoismaisella sosiaaliturvasopimuksella on merkitystä niille henkilöille, joihin ei sovelleta EU-säännöksiä.

Näitä ovat EU-maiden alueella asuvat

- Pohjoismaiden kansalaiset, pakolaiset ja valtiottomat henkilöt, jotka eivät ole olleet työskentelynsä perusteella vakuutettuina missään EU-maassa, mutta ovat asuneet Pohjoismaissa (asumiseen perustuvat etuudet) sekä
- minkä tahansa maan kansalaiset, jotka ovat työskennelleet Pohjoismaissa ja jotka eivät kansalai-

Lakiosasto

19.12.1996

suutensa vuoksi kuulu EU-säännösten piiriin (ns. kolmansien maiden kansalaiset).

Esimerkki: Turkkilainen edunjättäjä on työskennellyt Ruotsissa ja Suomessa. Hänen EU-maassa asuvaan leskeensä ja lapsiinsa, jotka ovat Turkin kansalaisia, sovelletaan pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta, jonka nojalla perhe-eläke myönnetään ja lasketaan soveltaen EU-säännöksiä. EU-säännökset tulevat siis sovellettavaksi pohjoismaisen sopimuksen perusteella, vaikka perhe ei kansalaisuutensa vuoksi kuulu asetuksen 1408/71 henkilöpiiriin.

Pohjoismainen sopimus koskee samoja lainsäädännön aloja kuin asetus 1408/71.

Työeläkkeiden osalta sopimusta sovelletaan vain lakisääteisiin eläkkeisiin. Vapaamuotoisiin työmarkkinasopimuksiin perustuvia eläkejärjestelyjä (esim. Ruotsin ITP) sopimus ei koske.

Kansaneläke-etuuksiin liittyvät sopimuksen säännökset koskevat kuitenkin vain Pohjoismaiden kansalaisia.

1.7

EU-säännösten muuttaminen ja hallintotoimikunta

Hallintotoimikunta Euroopan yhteisöjen komission yhteyteen on perustettu siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunta (Administrative Commission on Social Security for Migrant Workers eli ADMIN. COM.; Asetus 1408/71 80 artikla).

Hallintotoimikunnassa toimivat jäsenvaltioiden hallitusten edustajat tarvittaessa asiaa tuntevien neuvonantajien avustamana. Suomesta eläkeasioissa siellä toimii kaksi sosiaali- ja terveysministeriön edustajaa.

Hallintotoimikunta käsittelee kaikkia EU-säännöksistä johtuvia tulkintakysymyksiä. Näitä asioita koskevat päätöksensä Hallintotoimikunta tekee yksimielisesti. Jos yksimielisyyttä ei saavuteta, Hallintotoimikunnan päätöstä ei synny.

Hallintotoimikunnan päätökset ja suositukset julkaistaan. Niitä noudatetaan Suomessa eläkeasioita ratkaistaessa.

EU-säännösten muuttaminen

Hallintotoimikunta tekee myös ehdotukset komissiolle asetuksen 1408/71 ja muiden EU:n sosiaaliturvasäännösten muuttamisesta. Säännösten muuttaminen edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden yksimielisyyttä.

Lakiosasto

19.12.1996

1.8

Käytettävät kielet

EU:ssä on käytössä 12 virallista kieltä, joista Suomi on yksi. EU-maiden välillä sosiaaliturvan toimeenpanossa tarvittavat lomakkeet on käännetty kaikille EU:n kielille. Jokainen maa voi käyttää oman kielisiä lomakkeitaan.

Eläkkeenhakija tai muutoksenhakija saa käyttää omaa äidinkieltään tai mitä tahansa muuta EU:n virallista kieltä. Esimerkiksi Ruotsissa asuva suomalainen voi tehdä hakemuksensa joko suomeksi tai ruotsiksi taikka millä tahansa muulla EU:n virallisista kielistä.

EY-tuomioistuimen ratkaisu Maris (55/77). Jäsenvaltioiden viranomaisten, laitosten ja tuomioistuinten on erilaisista tai vastakkaisista määräyksistä huolimatta hyväksyttävä kaikki hakemukset tai muut asiakirjat, jotka koskevat asetuksen toteuttamista ja jotka on tehty toisen jäsenvaltion virallisella kielellä. Tässä yhteydessä ei voida tehdä eroa kyseisten henkilöiden kansalaisuuden tai asuinpaikan perusteella.

Asetuksen 81 artiklan mukaan Hallintotoimikunnan tehtävänä on huolehtia asetuksen soveltamisessa tarvittavien asiakirjojen kääntämisestä. Käytännössä eläkelaitos tai Eläketurvakeskus käännättää tarvittaessa tänne saapuneet vieraskieliset asiakirjat suomeksi täällä, maksaa käännökset ja perii käännöskustannukset Hallintotoimikunnalta.

Kansaneläkelaitos kokoaa tarvittavat tiedot käännöstöiden laskuista kaikilta suomalaisilta vakuutus- ja eläkelaitoksilta, toimittaa yhdistetyn laskun EU:lle ja jakaa EU:lta saadut rahat vakuutus- ja eläkelaitosten kesken. Kustannukset laskutetaan EU:lta vuosineljänneksittäin.

Eläkelaitos ilmoittaa kunkin vuosineljänneksen aikana syntyneet kustannukset Kelaan hallinto-osastolle (PL 450, 00101 Helsinki tai telekopiona 90-241 2358). Jos EU:n korvaus ei kata kaikkia kuluja, Kela jakaa sen laitosten kesken samassa suhteessa kuin kustannuksia on ilmoitettu kyseisenä ajankohdantana (ks. Kelan hallinto-osaston kirje Käännöskustannusten laskuttaminen Euroopan Unionilta 26.5.1995).

Lakiosasto

19.12.1996

1.9

Käsitteet

Tässä yleiskirjeessä käytetään seuraavia käsitteitä:

Vakuuttaminen

Eläketurvan järjestäminen joko yksityisen tai julkisen puolen eläkelakien mukaisesti

Puhdas kansallinen eläke

Puhtaalla kansallisella eläkkeellä tarkoitetaan tässä yleiskirjeessä Suomen työeläkelainsäädännön mukaan määräytyvää eläkettä, jossa ei ole otettu huomioon Suomen solmimia sosiaaliturvasopimuksia

Sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke

Sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke tarkoittaa eläkettä, joka on laskettu soveltaen Suomen työeläkelainsäädännön lisäksi Suomen solmimaa sosiaaliturvasopimusta

Teoreettinen eläke

Teoreettinen eläke on asetuksen 1408/71 säännösten mukaan määräytyvä pro rata -eläkkeen pohjaksi laskettava eläkkeen määrä, jota laskettaessa muiden EU-maiden vakuutuskaudet otetaan mukaan ikään kuin ne olisivat työskentelykausia Suomessa

Pro rata -eläke

Pro rata -eläke on sama suhteellinen osuus teoreettisesta eläkkeestä kuin Suomen eläkelakien alainen eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika on eri EU-maiden yhteenlasketusta palvelusajasta

Tulevan ajan pro rata -eläke

Tulevan ajan pro rata -eläkkeellä tarkoitetaan asetuksen 1408/71 säännösten mukaan laskettua Suomen vapaakirjaeläkettä, johon asetuksen liitteen VI perusteella liittyy tulevaa aikaa

Tulevan ajan osittaminen

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 15 artiklan mukainen tulevan ajan jakaminen tulevan ajan eläkkeen myöntävien Pohjoismaiden kesken näiden vakuutuskausien suhteessa

Vakuutuskaudet

EU-maiden vakuutuskausitodistuksella eläkeoikeutta tai eläkkeen määrää varten ilmoittamat työskentely- tai asumiskaudet sekä niihin rinnastettavat kaudet; työeläkettä määrätessä käytetään ainoastaan työskentelykausia ja niihin rinnastettavia kausia

Lakiosasto

19.12.1996

- SOLITA-korvaus** Sotilasvammalain, sotilastapaturmalain, tapaturmavakuutuslain tai liikennevakuutuslain mukainen korvaus, päiväraha tai eläke
- Käsittelevä laitos** EU-säännösten mukaisten eläkeasioiden käsittelyn helpottamiseksi on nimetty kussakin EU-maassa työntekijän tai yrittäjän asuinmaan käsittelevä laitos tai laitoksia; ne hoitavat yhteydenpidon ja asiakirjojen välittämisen niihin muihin EU-maihin, joissa työntekijä tai yrittäjä on työskennellyt; Suomessa käsitteleviä laitoksia on kaksi, Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos
- Teoreettinen laitos**
- Teoreettisella laitoksella tarkoitetaan Suomessa työeläkelaitosta, joka viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaan vastaa henkilön pääasiallisesta eläketurvasta ja on Suomen eri työeläkejärjestelmien (yksityinen ja julkinen) osalta laskenut teoreettisen eläkkeen yhtenä kokonaisuutena
- Seurannaislaitos** Seurannaislaitos on Suomessa työeläkelaitos, joka ratkaisee teoreettisen laitoksen ohella eläkehakemuksen
- Yhdyslaitos** Yhdyslaitos on nimetty laitos siinä maassa, jossa edunjäntäjä on myös työskennellyt mutta jossa hakija ei asu; eläkkeenhakijan asuinmaan käsittelevä laitos on yhteydessä muiden työskentelymaiden yhdyslaitoksiin eläkehakemusta käsiteltäessä; Suomen eläkeasioiden yhdyslaitoksia ovat sekä Eläketurvakeskus että Kela
- EY-tuomioistuin** Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Lakiosasto

19.12.1996

2 VAKUUTTAMISTA KOSKEVAT EU-SÄÄNNÖT

2.1 Yleistä	3
2.2 Sosiaaliturvasopimukset EU- ja ETA-maiden kanssa	3
2.3 Vakuuttamisen pääperiaatteet	4
Yhden EU-maan lainsäädännön piiriin kuulumisen periaate	4
2.3.1 Työskentelymaan periaate	5
2.3.2 Lähetetyt työntekijät	5
Tilapäinen työskentely 12 kuukautta	5
Pohjoismaat	6
Perheenjäsenet	6
Ulkomaiseen emo-, tytär- tai sisaryhtiöön lähetetty työntekijä	7
Jatko aika	8
2.3.3 Matkustava henkilökunta, kuljetusyritysten henkilökunta	8
2.3.4 Työskentely kahdessa tai useammassa EU-maassa	9
Sama työnantaja, työntekoa useassa maassa	9
Useita työnantajia eri maissa	10
2.3.5 Yrittäjät	10
Lähetetyt yrittäjät	10
Yrittäjänä samanaikaisesti useassa maassa	11
Yrittäjän kotipaikka ratkaisee, jos ei yrittäjänä asuinmaassa	11
Samanaikaisesti työsuhteessa ja yrittäjänä	11
2.3.6 Erityisryhmiä	12
Lähetystyöntekijät	12
Au pair	13
Ei työsuhdetta	13
2.3.7 Merimiehet	13
2.3.8 Virkamiehet ja heihin rinnastettavat henkilöt	14
Valtio	15
Kunta	15
Kirkko	15
2.3.9 Diplomaatti- ja konsuliedustustojen henkilöstö	16
2.3.10 Ase- ja siviilipalveluksessa olevat	17
2.4 EU:n parlamentaarikot ja henkilökunta	17
2.4.1 EU:n parlamentaarikot ja heidän avustajansa	17
2.4.2 EU:n avustava henkilökunta	18
2.4.3 EU-virkamiehet	18
2.4.4 Muut EU:n palveluksessa olevat	18
2.4.5 EU:n tutkijat	19
2.5 Kansainvälisten järjestöjen henkilökunta	19
EFTA:n ja ESA:n palveluksessa olevat	20

Lakiosasto

19.12.1996

2.6 Poikkeukset sovellettavaa lainsäädäntöä koskevista säännöksistä	20
Poikkeuslupaa koskevat säännökset	21
Poikkeusluvan hakeminen jälkikäteen	21
2.7 Aikaisempien ulkomaankomennusten merkitys	21
Poikkeuslupa viittä vuotta pitemmäksi ajaksi	22
2.8 Työnantajayrityksen omistajanvaihdos	22
2.9 Työnantaja vaihtuu ulkomaankomennuksen aikana	23
Työnantaja vaihtuu saman konsernin sisällä	23
Työnantaja vaihtuu toiseen työnantajaan (ei samaa konsernia)	23
2.10 Työntekijä siirtyy yrittäjäksi	23
2.11 Asumisvaatimus ja EU	24
2.12 Vakuutuspaikka	25
2.13 Vakuutusmaksut	25
Tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksu	26
Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja työnantajan sotu-maksu	26
Vakuutusmaksujen perintä ulkomailla	26
2.14 Sovellettavaa lainsäädäntöä koskevat todistukset ja ilmoitukset	26
2.14.1 Todistukset ja ilmoitukset	27
2.14.2 Todistukset toisesta EU-maasta Suomeen tuleville	29
2.14.3 Ei todistusta	29
2.14.4 Lähetetyn työntekijän todistuksen takautuva myöntäminen	29
2.14.5 Todistuksen hakijan oikeusturva	30
2.15 Valvonta	31
2.16 Vapaaehtoinen TEL-vakuutus	31
2.17 Työskentely täysitehoisen eläkkeen aikana	31
2.18 Lisätietoja	31
LIITTEET	
Todistushakemus/Poikkeushakemus 2132	
Todistus E 101	
Todistus E 102	
Todistus E 103	
Hallintotoimikunnan päätös 162	

Lakiosasto

19.12.1996

2 VAKUUTTAMISTA KOSKEVAT EU-SÄÄNNÖT

2.1

Yleistä

EU:n sosiaaliturvaa koskevilla säännöksillä turvataan se, että työntekijä ja itsenäinen ammatinharjoittaja kuuluu liikkueessaan EU-maiden alueella vain yhden, yleensä työskentelymaan sosiaaliturvalainsäädännön piiriin. Etuudet myönnetään yleensä tämän lainsäädännön mukaisina ja tämän valtion kustannuksella. Näin estetään päällekkäisten vakuutusmaksujen ja päällekkäisten etuuksien syntyminen.

Asetuksen 1408/71 II osaston lainvalintaa koskevia säännöksiä sovelletaan kaikkiin EU:n jäsenmaiden sekä ETA-maiden kansalaisiin näiden työskennellessä ETA-alueella (EU- ja ETA-maat ks. kohta 1.1).

2.2

Sosiaaliturvasopimukset EU- ja ETA-maiden kanssa

EU:n sosiaaliturvasäännökset korvaavat EU- ja ETA-maiden väliset sosiaaliturvasopimukset EU- ja ETA-maiden kansalaisten osalta. Näitä sopimuksia sovelletaan kuitenkin edelleen mm. kolmansien (siis EU:n ja ETA:n ulkopuolisten) maiden kansalaisiin.

Pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa viitataan EU:n säännöksiin, mutta sopimuksessa on merkittävää laajennus: Sopimuksella laajennetaan EU-säännösten soveltamisalaa EU-kansalaisista ja Pohjoismaiden kansalaisista muihin henkilöihin, joihin sovelletaan tai on sovellettu jonkin Pohjoismaan lainsäädäntöä (ns. kolmansien maiden kansalaiset). Sopimuksen vakuuttamista koskevia säännöksiä, joissa työeläkelakien osalta vain viitataan asetuksen 1408/71 13-17 artiklojen säännöksiin, sovelletaan siis, jos esimerkiksi suomalainen työnantaja lähettää virolaisen työntekijänsä Suomesta työkomennukselle Ruotsiin.

Jos muu kuin pohjoismainen sopimus koskee kolmansien valtioiden kansalaisia tai ei-työntekijöitä, toimivaltainen laitos näiden kolmansien maiden kansalaisten ja ei-työntekijöiden osalta on Sosiaali- ja terveysministeriö eikä Eläketurvakeskus. Pohjoismaiden kohdalla työntekijöiden osalta, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia, toimivaltainen laitos on Eläketurvakeskus ja ei-työntekijöiden osalta Sosiaali- ja terveysministeriö.

Espanjan, Ison-Britannian, Itävallan, Kreikan, Luxemburgin ja Saksan kanssa tehtyjä sosiaaliturvasopimuksia sovelletaan edelleen silloin, kun muu kuin EU- tai ETA-kansalainen työskentelee näissä sopimuksissa. Vakuuttamisvelvollisuus määräytyy tällöin ko. sosiaaliturvasopimuksen eikä asetuksen säännösten mukaisesti.

Lakiosasto

19.12.1996

Ison-Britannian, Itävallan, Luxemburgin ja Saksan sopimukset on neuvoteltu uudelleen siten, että lainvalintasäännökset vastaavat asetuksen säännöksiä. Nämä uudet sopimukset eivät kuitenkaan ole vielä voimassa.

2.3

Vakuuttamisen pääperiaatteet

Työntekijän tai yrittäjän vakuuttamista koskevat säännökset on

- asetuksen 1408/71 2 luvun 13-17 artikloissa,
- toimeenpanoasetuksen 574/72 3 luvun 10b-14 artikloissa,
- EU:n hallintotoimikunnan vakuuttamista koskevissa päätöksissä n:o 126, 128 ja 148 sekä suosituksessa n:o 14 ja 16.

Jäljempänä näitä säännöksiä ja määräyksiä nimitetään EU-säännöksiksi.

EU:n vakuuttamista koskevia säännöksiä sovelletaan vain EU:n ja ETA-maiden kansalaisiin.

Vakuuttamissäännökset koskevat koko sitä sosiaaliturvaa, jonka asetus kattaa, eli Suomen osalta työskentelyperusteista (työeläke- ja tapaturmavakuutus) että asumisperusteista (mm. kansaneläke ja sairausvakuutus) sosiaaliturvaa.

Asetus koskee kuitenkin vain lakisääteistä sosiaaliturvaa. Näin ollen esimerkiksi työehtosopimukseen perustuvat eläkejärjestelmät, jotka ovat yleisiä Euroopan maissa, jäävät sen soveltamisen ulkopuolelle.

EU-tilanteessa työntekijä vakuutetaan lähtökohtaisesti työntekomaassa, mutta erityistilanteissa hänet voidaan vakuuttaa myös lähettiläjämaassa, asuinmaassaan tai maassa, jossa työnantajalla on kotipaikka.

Yhden EU-maan lainsäädännön piiriin kuulumisen periaate

Asetuksen 1408/71 vakuuttamista koskevien säännösten avulla turvataan työntekijän tai yrittäjän kuuluminen jonkin EU-maan sosiaaliturvalainsäädännön piiriin (13.1 artikla). Tämä tarkoittaa sitä, että vakuutusmaksut maksetaan ja etuudet saadaan kulloinkin vain yhden EU-maan lainsäädännön mukaan.

Lakiosasto

19.12.1996

2.3.1

Työskentelymaan periaate

Etuudet ja maksut määräytyvät normaalitilanteessa sen valtion lainsäädännön mukaan, missä työntekijä tai yrittäjä tekee ansiotyötä = työskentelymaan periaate. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomeen työhön tuleva tulee välittömästi Suomen sosiaaliturvalainsäädännön, siis myös kansaneläke- ja sairausvakuutusjärjestelmän piiriin. Myös lapsilisät voidaan maksaa Suomen lainsäädännön mukaisina, vaikka lapset eivät asuisikaan Suomessa (13 artikla 2 kohta a ja b -alakohdat).

2.3.2

Lähetetyt työntekijät

Tilapäinen työskentely 12 kuukautta

Jos työntekijä lähetetään työskentelemään tilapäisesti toiseen EU-maahan, ja työskentelyn ennakoidaan kestävän enintään 12 kuukautta, hän kuuluu edelleen lähtömaan vakuutukseen. Lisäksi edellytetään, että työsuhde lähetettävään työnantajaan säilyy ja ettei työntekijää ole lähetetty sellaisen työntekijän tilalle, jonka työkomennus on päätynyt (14 artikla 1 kohta a ja b -alakohdat). Työntekijälle annetaan tällöin lähetetyn työntekijän todistus (E 101).

Lähetettyjä työntekijöitä koskeva säännös on ehdoton ja syrjäyttää työskentelymaan periaatteen.

Jotta työntekijää voidaan pitää lähetettynä työntekijänä, edellytetään, että lähettävä työnantaja toimii säännöllisesti lähettäjämaassa. Suomesta lähetettynä työntekijänä ei siis voida pitää ulkomailla toimivan, Suomesta työvoimaa vuokraavan yrityksen palvelukseen siirtynyttä tai toisen yrityksen palvelukseen välittämää henkilöä (hallintotoimikunnan päätös 128). Tällaisia ovat mm. ns. postilaatikkofirmat. Myös jos yritys on perustettu pelkästään ulkomaantyötä varten eikä se harjoita toimintaa Suomessa, työnantajan ei voida katsoa toimivan säännöllisesti Suomessa (esim. tiettyä ulkomaan rakennustyötä varten perustettu pieni yhtiö).

Työntekijää voidaan pitää lähetettynä työntekijänä, vaikka hänet palkataan suoraan lähettämistä varten (hallintotoimikunnan päätös n:o 128). Kuitenkin näissä tapauksissa edellytetään, että henkilö on vakuutettu lähtömaassa ennen työkomennusta. Suomen osalta tämä tarkoittaa sitä, että Suomesta lähetetyn työntekijän täytyy lähtiessään kuulua Suomen sosiaalivakuutuksen piiriin.

Lakiosasto

19.12.1996

Jotta työntekijän voitaisiin katsoa kuuluvan Suomen sosiaalivakuutuksen piiriin, edellytetään, että hänellä on ollut vähintään kuukauden kestänyt työeläkelakien alainen työsuhde tai hänellä on LEL- tai TaEL-työskentelyä vähintään näissä laeissa lain piiriin pääsemiseksi säädetty vähimmäismäärä taikka työntekijä on aikaisemmin vakuutettu yrittäjänä tai maatalousyrittäjänä.

Jollei lähetettävällä työntekijällä ole lainkaan työeläkelakien alaista työskentelyä Suomessa, edellytetään, että hän on kuulunut Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin (Kela-etuudet).

Jos työntekijä on ennen lähettämistä virheellisesti vakuutettu Suomessa esimerkiksi muun ulkomaan komennuksen aikana, virheellinen vakuutus poistetaan. Tällöin työntekijää ei pidetä Suomesta lähetettynä.

Pohjoismaat

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaan työntekijä, joka on muuttanut toiseen Pohjoismaahan, vakuutetaan asuinmaassaan. Asuminen määräytyy lähtökohtaisesti ns. pohjoismaisen muuttokirjan mukaan (Asetus Pohjoismaiden välisen väestörekisteriä koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta 14.9.1990/851, SopS 49).

Jos suomalainen työnantaja lähettää palveluksessaan Suomessa olevan työntekijän työhön toiseen Pohjoismaahan, työntekijä kuuluu edelleen Suomen sosiaalivakuutukseen, vaikka hän olisi hakenut pohjoismaisen muuttokirjan ennen komennuksen alkua. Tällöin työnantaja on sama suomalainen työnantaja ennen ja jälkeen muuton. Edellytyksenä on, että myös muut lähettämisen edellytykset täyttyvät.

Perheenjäsenet

Lähetetyn työntekijän mukana seuraavien perheenjäsenten kuuluminen Suomen asumiseen perustuvan sosiaaliturvan (mm. äitiys- ja sairausvakuutusetuudet, KEL-etuudet) piiriin ratkaistaan Suomen kansallisen lainsäädännön perusteella (laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta (1573/1993) 8 §), jos he eivät itse työskentele. Pääsääntöisesti he säilyvät Suomen asumisperusteisessa sosiaaliturvassa lähetetyn työntekijän tilapäisen ulkomaan komennuksen ajan, jos myös työntekijän eläketurva on järjestetty Suomessa. Avopuolisoa ei katsota perheenjäseneksi.

Jos henkilö kuitenkin muuttaa vakinaisesti ulkomaille, vakuutus päättyy heti muuton tapahduttua. Pohjoismaisen muuttokirjan ottaneen asuinpaikan ratkaisee oman lainsäädäntönsä mukaan sen maan viranomainen, johon henkilö muuttaa. Jos henkilö hyväksytään tämän maan väestötietojärjestelmään, asumisperusteiset etuudet annetaan uudesta asuinmaasta. Jos lähetetyn

Lakiosasto

19.12.1996

työntekijän puoliso on kuitenkin virkavapaalla omasta työstään ulkomaan komennuksen aikana, häntä pidetään vakuutettuna Suomen asumisperusteisessa sosiaaliturvassa virkavapauden ajan.

Lapsilisä maksetaan lähetetyn työntekijän lapsesta Suomesta asetuksen 1408/71 perusteella, jos työntekijän eläketurva on järjestetty täällä.

Jos työntekijä lähetetään alle kuukauden komennukselle, lähetetyn työntekijän todistusta ei tarvitse pyytää, jollei työskentelymaa sitä vaadi. Hakemus voidaan tehdä jälkikäteen, jos todistusta kuitenkin tarvitaan työskentelymaassa.

Esimerkiksi Norja voi vaatia todistuksen myös muutaman päivän pituisille komennuksille. Tällöin todistuksen voi jälkikäteen pyytää useammalle työntekijälle samanaikaisesti listalla. Eläketurvakeskus antaa yhden, työnantajakohtaisen E101-todistuksen, jonka liitteenä on lista lähetetyistä työntekijöistä ja heidän työkomennusajoistaan ja -paikoistaan.

Tällä ohjeella korvataan lakiosaston tiedote 19/94.

Ulkomaiseen emo-, tytär- tai sisaryhtiöön lähetetty työntekijä

Lähtävän työnantajan ja työntekijän välillä täytyy olla myös ulkomailta työskentelyn ajan välitön suhde (hallintotoimikunnan päätös n:o 128).

Myös sellainen työntekijä, jonka suomalainen yhtiö siirtää ulkomaisen emo-, tytär- tai sisaryhtiönsä, voi olla lähetetty työntekijä. Edellytyksenä on kuitenkin, että suomalaisen yhtiön ja työntekijän välillä säilyy em. päätöksessä tarkoitettu välitön suhde. Työskentelyvaltio voi kuitenkin kieltäytyä hyväksymästä todistusta, varsinkin jos palkanmaksajana on työskentelyvaltiossa oleva yhtiö.

Välittömän suhteen olemassaolo päätellään muun muassa sen perusteella, kuka maksaa työntekijän palkan ja kenellä on viimekädessä oikeus erottaa työntekijä. Näiden lisäksi otetaan huomioon muutkin seikat, esimerkiksi se, että on sovittu paluusta lähtävän työnantajan palvelukseen tai että lähtävä työnantaja sitoutuu maksamaan vakuutusmaksut ottamalla TEL-vakuutuksen omiin nimiinsä.

Työnantajan on tarvittaessa selvitettävä, että välitön suhde lähtävän työnantajan ja työntekijän välillä on olemassa.

Lakiosasto

19.12.1996

Jatkoaika

Jos työskentely ennalta arvaamattomista syistä kestää yli 12 kuukautta, työntekijä voi kuulua edelleen enintään toiset 12 kuukautta lähettäjään lainsäädännön piiriin. Tällöin edellytetään kuitenkin työntekijään toimivaltaisten viranomaisten tai toimielinten suostumusta.

Työnantajan on tehtävä jatkoaikaa koskeva hakemus (lomake E 102) hyvissä ajoin ennen ensimmäisen lähettämisaajan päättymistä.

2.3.3

Matkustava henkilökunta, kuljetusyriytysten henkilökunta

Rautatie-, maantie-, ilma- ja sisävesikuljetusyriytysten **matkustavaan henkilökuntaan**, joka työskentelee eri EU-maissa, sovelletaan työnantajayriytksen kotipaikan lainsäädäntöä. Näin esimerkiksi lentoyhtiön "lentävä" henkilökunta kuuluu lentoyhtiön kotipaikan vakuutukseen. Samoin eri EU-maissa liikennöivät kuljetusliikkeen autonkuljettajat vakuutetaan kuljetusliikkeen kotipaikan lainsäädännön edellyttämällä tavalla (14.2 artikla).

Kuljetusyriytysten matkustavalle henkilökunnalle ei anneta lähetetyn työntekijän todistusta.

Esimerkki: Ruotsalaisen kuljetusyriytksen palveluksessa oleva ja Suomessa asuva suomalainen työntekijä ajaa rekkaa välillä Ruotsi-Suomi-Venäjä. Hänet on vakuutettava työnantajayriytksen kotipaikassa Ruotsissa. (Ennen 1.1.1994 hänet oli vanhan pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 7 artiklan 3 kappaleen nojalla vakuutettava siellä, missä hänellä oli kiinteä asemapaikka.)

Jos kuljetusyriytksellä on sivutoimipaikka tai pysyvä edustus toisessa EU-maassa, sen palveluksessa työskentelevän matkustavan henkilökunnan sosiaaliturva järjestetään tämän EU-maan lainsäädännön mukaan, vaikka yriytksellä ei ole kotipaikkaa siellä (14.2.a.i artikla).

Esimerkki: Ruotsalaisen kuljetusyriytksen Suomessa sijaitsevan myyntikonttorin palveluksessa oleva, EU-maissa työskentelevä suomalainen ja ruotsalainen matkustava henkilökunta kuuluu Suomen sosiaalivakuutuksen alaisuuteen.

Esimerkki: Venäläisen kuljetusyriytksen Suomessa sijaitsevan konttorin EU-maissa työskentelevään suomalaiseen matkustavaan henkilökuntaan sovelletaan Suomen sosiaalivakuutuslainsäädäntöä. Suomessa oleva konttori katsotaan siis suomalaisiksi työnantajaksi.

Lakiosasto

19.12.1996

Jos kuljetusyrityksen työntekijä työskentelee pääasiassa asuinmaassaan kuljetusyritykselle, jolla ei ole koti- tai sivutoimipaikkaa eikä edustustoa tässä maassa, sovelletaan työntekijän asuinmaan lainsäädäntöä (14.2.a.ii artikla).

Kuljetusyritysten muu kuin matkustava henkilökunta on vakuutettava pääsäännön mukaan työntekomaassa. Jos tällainen työntekijä lähtee ulkomaille työhön tilapäisesti, voidaan hänet vakuuttaa edelleen lähömaassa joko lähetettynä työntekijänä tai poikkeuslupamenettelyllä (ks. kohdat 2.3.2 ja 2.4).

2.3.4

Työskentely kahdessa tai useammassa EU-maassa

Sama työnantaja, työntekoa useassa maassa

Asuinmaan lainsäädäntöä sovelletaan, jos henkilö työskentelee samalle työnantajalle **asuinmaansa ohella** myös jossakin toisessa EU-maassa (14.2.b.i artikla).

EY-tuomioistuimen ratkaisu 16.2.1995 tapaus Calle Grenzshof Andresen GmbH & CO.KG (C-425/93): tanskalainen Tanskassa asuva työntekijä työskenteli saksalaisen yrityksen palveluksessa Saksassa ja osin Tanskassa. Työsuhde oli voimassa toistaiseksi. Työntekijä oli vakuutettava asuinmaassaan Tanskassa. Tapaukseen ei ollut sovellettava lähetettyä työntekijää koskevaa 14 artiklan 1 kohtaa, vaikka työskentely Tanskassa kesti kulloinkin alle vuoden.

Jos henkilö työskentelee yhdelle työnantajalle monessa EU-maassa, **muttei asuinmaassaan**, hänet on vakuutettava sen maan lainsäädännön mukaan, missä työnantajalla on kotipaikka (14.2.b.ii artikla).

Useissa EU-maissa työskentelevät matkaoppaat vakuutetaan useimmiten tämän säännöksen mukaisesti.

Näissä tilanteissa todistus sovellettavasta lainsäädännöstä annetaan määräajaksi. Työnantajan on ennen määräajan päättymistä ilmoitettava Eläketurvakeskukselle, ovatko olosuhteet edelleen samat kuin todistuksen antamisaikaan. Jos olosuhteet ovat ennallaan, Eläketurvakeskus antaa todistuksen uudeksi määräajaksi. Työnantajan ei tarvitse tehdä varsinaista uutta hakemusta, koska oikeus todistuksen saamiseen on edelleen olemassa.

Esimerkki: Tanskassa asuva suomalainen matkaopas työskentelee tanskalaisen matkayhtiön palveluksessa useissa muissa EU-maissa, mutta ei Tanskassa. Hänet on vakuutettava Tans-

Lakiosasto

19.12.1996

kassa. (Ennen 1.1.1994 työntekijää ei voitu vakuuttaa Tanskassa, koska EU-säännöksiä ei sovellettu suomalaisiin ja koska Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus ei koskenut työskentelyä muissa kuin Pohjoismaissa).

Jos henkilö työskentelee jäsenvaltion alueella yrityksessä, jonka kotipaikka on toisen jäsenvaltion alueella ja jolla on toimintaa näiden valtioiden rajan molemmin puolin, työntekijä vakuutetaan sen EU-maan lainsäädännön mukaan, jossa yrityksen kotipaikka sijaitsee (esim. kaivokset, maatilat, rajojen yli menevät siltatyöt; 14.3 artikla).

Useita työnantajia eri maissa

Jos työntekijä työskentelee useille yrityksille tai useille työnantajille, joilla on kotipaikat eri EU-maissa, sovelletaan niinkään vain työntekijän asuinvaltion sosiaaliturvalainsäädäntöä (14.2.b.i artikla).

Esimerkki: Suomessa asuva työntekijä työskentelee suomalaisen työnantajan palveluksessa Suomessa (2/3 palkasta) ja tämän yhtiön ruotsalaisen tytäryhtiön palveluksessa Ruotsissa (1/3 palkasta). Työntekijää verotetaan Ruotsissa maksetusta palkasta siellä. Sosiaaliturva on kuitenkin hoidettava Suomessa kummassakin maassa maksetuista palkoista. TEL-vakuutuksen kannalta työntekijällä on kaksi rinnakkaista työsuhdetta eri työnantajiin. Ruotsalaisen tytäryhtiön pitäisi siis ottaa erillinen TEL-vakuutus sen maksaman palkan osalta. Suomalainen emoyhtiö voi myös ilmoittaa molemmista maista maksettavat palkat omassa TEL-vakuutuksessaan.

Myös ulkomailla maksettavasta palkasta on pidätettävä työntekijän eläkemaksu, jos eläketurva järjestetään Suomessa. Työntekijä voi vähentää myös nämä maksut Suomessa verotettavasta tulosta samoin kuin Suomessa maksetusta palkasta pidätetyn työntekijän eläkemaksun.

2.3.5

Yrittäjät

Yrittäjien vakuuttamisen pääsääntö on sama kuin työntekijöidenkin: yrittäjä vakuutetaan pääsääntöisesti työskentelymaassa.

Lähetetyt yrittäjät

Lähetettyjä työntekijöitä vastaavia sääntöjä sovelletaan myös yrittäjiin, jotka lähtevät tilapäisesti työskentelemään ulkomaille (14a.1.a artikla).

Yrittäjällä tai yrityksellä on oltava lähtömaassa kotipaikka. Yritysmuoto ei ole ratkaiseva eli säännös koskee yhtiömuotoisten yritysten lisäksi myös toiminimiä ja yksittäisiä itsenäisiä ammatinharjoittajia. Lähetetyn yrittäjän on kuitenkin harjoitettava yritystoimintaa myös lähtömaassa ennen lähettämistä. Siten esimerkiksi työttömänä ollut työntekijä, joka

Lakiosasto

19.12.1996

lähtee toiseen EU-maahan yrittäjäksi, ei voi olla lähetetty yrittäjä, jollei hän ole toiminut tai toimi yrittäjänä myös lähtömaassa.

Yrittäjä voi siis säilyä 12 kuukauden ajan lähtömaassa vakuutettuna "lähetettynä yrittäjänä". Hän voi saada jatkoaikaa toiset 12 kuukautta, jos yritystoiminta ennalta arvaamattomista syistä jatkuu yli vuoden (14a.1.b artikla).

Yrittäjänä samanaikaisesti useassa maassa

Yrittäjän asuinmaan lainsäädäntöä sovelletaan, jos yrittäjä työskentelee asuinmaansa ohella myös jossakin toisessa EU-maassa (14a.2 artikla).

Yrityksen kotipaikka ratkaisee, jos ei yrittäjänä asuinmaassa

Jos henkilö toimii yrittäjänä useissa EU-maissa, mutta ei asuinmaassaan, yrittäjä vakuutetaan maassa, johon yritys kiinteistöjen, pysyvien tilojen sekä mm. toiminnan luonteen, määrän ja tulot huomioon ottaen juurevimmin sijoittuu (14a.2 artikla ja asetuksen 574/72 12a artikla). Tällä perusteella yrittäjä voi tulla vakuutettavaksi Suomessa, vaikka ei asu täällä.

Esimerkki: Suomalaisella kuorma-autourakoitsijalla on ajoa Suomessa ja muissa EU-maissa. Hän asuu Suomessa. YEL-vakuutusta ei katkaista, vaikka hänellä olisi väiillä ajoja pelkästään muissa EU-maissa.

Yritystoiminta voi tulla vakuutettavaksi myös Suomessa, vaikka yrittäjä ei asu Suomessa. Jos Suomessa yrittäjätoimintaa harjoittava henkilö asuu toisessa maassa, jossa hän ei työskentele yrittäjänä eikä työntekijänä, hänet on asetuksen 1408/71 mukaan YEL-vakuutettava Suomessa, vaikka YEL:n asumiskriteeri ei täytykään.

Jos yrityksellä on toimintaa kahden EU-maan rajojen molemmin puolin yrittäjä vakuutetaan sen EU-maan lainsäädännön mukaan, jossa yrityksen kotipaikka sijaitsee (esimerkiksi kaivokset, maatilat, rajojen yli menevät siltatyöt; 14a.3 artikla).

Samanaikaisesti työsuhteessa ja yrittäjänä

Jos henkilö työskentelee samanaikaisesti työsuhteessa yhdessä EU-maassa ja yrittäjänä toisessa EU-maassa, hänet vakuutetaan koko työskentelyn osalta sen maan lainsäädännön mukaan, jossa hän on työsuhteessa (14c.1.a artikla).

Lakiosasto

19.12.1996

EY-tuomioistuimen ratkaisu 24.3.1994 tapaus Guido van Poucke (C-71/93): Virkamieslääkärinä Belgian puolustusvoimissa ja yrittäjälääkärinä Alankomaissa toimiva oli 14 c artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla vakuutettava sekä virkamiehenä työskentelyn että yrittäjätoiminnan osalta Belgiassa. (Finlex R:1994)

Suomessa tästä säännöstä on tehty poikkeus asetuksen liitteessä VII (14c.b artikla). Sen mukaan Suomessa asuva ja täällä yrittäjänä toimiva henkilö kuuluu Suomen lainsäädännön piiriin, vaikka hän samanaikaisesti työskentelisi toisessa EU-maassa työsuhteessa (14c.b artikla). Työsuhteen osalta hänet vakuutetaan joka tapauksessa työntekomaassa.

Suomi soveltaa omaa määritelmäänsä ja oikeuskäytäntöään työntekijän ja yrittäjän välisessä rajanvedossa. Eri maissa käytetään kuitenkin erilaisia kriteerejä. Esimerkiksi rakennusalalla mannermaalla työntekijäksi katsottavaa henkilöä voidaan pitää Englannissa yrittäjänä. Jos eri EU- tai ETA-maiden määrittelyissä on eroja, jotka johtavat siihen, ettei Suomessa annettua lähetetyn yrittäjän todistusta hyväksytä ulkomailla, tai Suomessa ei voida hyväksyä muun maan todistusta, voidaan poikkeuslupamenettelyllä päästä tyydyttävään lopputulokseen.

2.3.6

Erityisryhmiä

Lähetystyöntekijät

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon palveluksessa oleva lähetystyöntekijä katsotaan virkamieheksi tai virkamieheen rinnastettavaksi työntekijäksi. Sama koskee ortodoksisen kirkon palveluksessa olevia lähetystyöntekijöitä (ks. kohta 2.3.8). Virkamiehinä he kuuluvat Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin (13.2.d artikla). Muut lähetystyöntekijät eivät ole virkamiehiä eivätkä heihin rinnastettavia.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja Espanjan sosiaaliministeriön sopimus lähetystyöntekijöiden poikkeuskohtelusta on edelleen voimassa. Sopimuksen mukaan Espanjaan lähetetty lähetystyöntekijä vakuutetaan Suomessa, vaikka lähetystyöntekijä ei olisi Suomen evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon palveluksessa. Sopimus voidaan katsoa asetuksessa 1408/71 17 artiklassa tarkoitetuksi sopimukseksi, jolla on tietyn ryhmän osalta poikettu yleisistä vakuuttamissäännöistä.

Muihin EU-maihin lähetettyihin lähetystyöntekijöihin, joita ei katsota virkamiehiksi, sovelletaan asetuksen 1408/71 säännöksiä normaalisti. Heidät vakuutetaan työntekomaassa, jollei kyseessä ole kohdassa 2.3.2. tarkoitettu lähetetty työntekijä tai jollei ole sovittu poikkeusluvas-
ta.

Lakiosasto

19.12.1996

Lähetystyöntekijöitä ei kaikissa maissa pidetä työsuhteessa olevina. Tällöin työskentelymaa ei katso lähetystyöntekijän kuuluvan asetuksen soveltamisalaan. Ainakin Saksassa ja Itävallassa lähetystyöntekijöitä pidetään työsuhteessa olevina, ja heihin sovelletaan siellä asetuksen säännöksiä.

Au pair

Suomessa au pair -asemassa työskentelevä henkilö on TEL-vakuutettava, jos työ muutoin täyttää TEL:n edellytykset.

EU-maassa työskentelevä au pair -asemassa oleva henkilö vakuutetaan pääsääntöisesti työskentelymaassa. Au pair -henkilölle voidaan antaa hakemuksesta lähetetyn työntekijän todistus tai hakea poikkeuslupaa, jos hän lähtee Suomesta, on lähtiessään kuulunut Suomen sosiaalivakuutuksen piiriin, työnantajana on esimerkiksi ulkomailla työskentelevä, mutta Suomessa kirjoilla oleva perhe ja jos työskentely on tilapäistä.

Ei työsuhdetta

Jos tutkija saa Suomesta ainoastaan apurahaa, hän ei yleensä ole työsuhteessa suomalaiseen työnantajaan. Häntä ei vakuuteta myöskään yrittäjänä Suomessa.

Jos työskentelyä ei vakuuteta myöskään työskentelymaassa, tutkija voi pysyä Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan (Kela-etuudet) piirissä, vaikka häntä ei vakuuteta Suomessa työeläkelakien mukaan. Jos työskentely ulkomailla kestää alle vuoden, Kelasta ei tarvita erillistä todistusta. Jos oleskelu ulkomailla kestää yli vuoden, Kelan kansainvälisten asiain ryhmästä voi pyytää ns. asumispäätöksen, jotta Kela-etuuksia saisi vuoden ulkomailla oleskelun jälkeenkin.

2.3.7

Merimiehet

Merimiehet kuuluvat sen EU-maan lainsäädännön piiriin, jonka lippua alus käyttää (13.2.c artikla).

Jos merimies siirtyy tilapäisesti työskentelemään toisen EU-maan lippua käyttävään alukseen, hän kuuluu lähtövaltion vakuutukseen, kuten edellä mainitut lähetetyt työntekijät (14b artikla, 1 ja 2 kohdat).

Satamassa tai jäsenvaltion aluevesillä aluksella työskenteleviin, jotka eivät kuulu miehistöön eivätkä yleensä työskentele merillä, sovelletaan työskentelymaan (sataman) lainsäädäntöä (14b.3 artikla; esimerkiksi laivan siivoojat, jotka työskentelevät aluksessa vain sen ollessa satamassa).

Jos työntekijän ja hänen palkkansa maksavan yrityksen (varustamo) kotipaikka sijaitsee samassa EU-maassa, mutta työntekijä työskentelee toisen jäsenmaan lipun alla purjehtivalla aluksella, sovelletaan

Lakiosasto

19.12.1996

ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädäntöä (eikä lippumaan lainsäädäntöä) sekä työnantajaan että työntekijään. (14b.4 artikla).

Esimerkki: Suomalaisen varustamon palveluksessa oleva Suomessa asuva työntekijä työskentelee Ruotsin lipun alla olevalla aluksella ja työntekijän palkan maksaa suomalainen varustamo. Työntekijä vakuutetaan Suomessa.

EY-tuomioistuin 4.10.1991 tapaus Madeleine de Paep (C-196/90): Merimies oli asunut Belgiassa, oli työsuhteessa belgialaiseen yritykseen ja työskenteli Iso-Britannian lipun alla purjehtivalla aluksella. Etuudesta hänen jälkeensä vastaa työnantajan maa Belgia. (Finlex R:1991:4815)

2.3.8

Virkamiehet ja heihin rinnastettavat henkilöt

Julkisyhteisön palveluksessa olevat lähetetyt työntekijät, virkamiehet ja sellaisina pidettävät henkilöt kuuluvat työnantajan kotivaltion sosiaaliturvalainsäädännön piiriin ilman aikarajoitusta työskennellessään muissa EU-maissa (13.2.d artikla).

Tapauskohtaisesti ratkaistaan, keitä pidetään "sellaisina pidettävinä henkilöinä". Lähtökohtaisesti kukin maa soveltaa omaa kansallista lainsäädäntöään.

Suomessa virkamiehenä pidetään henkilöä, joka on virkasuhteessa tai työsuhteessa sellaisen työnantajaan, jonka toiminta rahoitetaan julkisista varoista. Merkitystä ei ole sillä, mitä työeläkelakia henkilöön sovelletaan. Työnantaja on käytännössä valtio, kunta, Ahvenanmaan maakunta, kirkko, seurakunnat, Kansaneläkelaitos tai Suomen Pankki, joka on lähettänyt virkamiehen tai sellaisena pidettävän työntekijän Suomesta EU-maahan. Palvelussuhteen tulee säilyä lähettävään suomalaiseseen työnantajaan ulkomaankomennuksen ajan. Lähettävän työnantajan tulee aina vastata ainakin osasta henkilön palkkausta. Osa ulkomaantyön ansioista voi muodostua apurahoista.

Ennen lähtöään työntekijän on tullut kuulua Suomen sosiaalivakuutuksen piiriin (eli olla työeläkevakuutettuna tai kuulua Suomen asumisperusteisten etuuksien piiriin). Ns. paikalta palkattuja virkamiehiä tai työntekijöitä ei voida pitää lähetettyinä virkamiehinä tai heihin rinnastettavina (esimerkiksi paikalta palkatut ulkomaan lehtorit). Paikalta palkattu henkilö vakuutetaan työskentelymaahan lainsäädännön mukaan (diplomaatti- ja konsuliedustuston henkilökunta ks. kohta 2.3.5)

Epäselvissä tapauksissa asetuksen virkamiessäännöstä tulkitsee Eläketurvakeskus.

Lakiosasto

19.12.1996

Valtio

Valtion virkamiehenä pidetään asetusta sovellettaessa valtion virastojen, laitosten ja liikelaitosten lähettämiä henkilöitä. Liikelaitoksia ovat esimerkiksi Ilmailulaitos, Metsähallitus ja Teknillinen tarkastuskeskus. Jos lähettävä työnantaja on joko lakisääteistä tai harkinnanvaraista valtionapua saava laitos, työntekijää ei pidetä virkamiehenä tai virkamieheen rinnastettavana. Tällaisia ovat esimerkiksi liikunnan koulutuskeskukset (urheiluopistot), kansanopistot, kansalais- ja työväenopistot ja musiikkioppilaitokset.

Tutkijat

Suomen Akatemia ja Valtion teknillinen tutkimuskeskus (VTT) ovat valtion laitoksia. Siksi niiden ulkomaille lähettämät työntekijät, jotka saavat niiltä joko täyden palkan tai osapalkan, pysyvät virkamiessäännön perusteella Suomen sosiaalivakuutusjärjestelmässä ilman määräaikaan ulkomaan työskentelynsä ajan.

Jos VTT maksaa tutkijalle ainoastaan matkakuluja tai muita kustannusten korvauksiksi katsottavia etuja, työsuhteen ei voida katsoa olevan VTT:een ulkomaan työskentelyn aikana. Jos tällainen tutkija on työsuhteessa EU-maan laitokseen, hänet vakuutetaan työskentelymaassa eikä hän kuulu Suomen sosiaalivakuutusjärjestelmään ulkomaan työskentelyn aikana.

Myös suomalaisten yliopistojen palveluksessa olevat tutkijat kuuluvat virkamiessäännön perusteella Suomen vakuutukseen.

Kunta

Kuntien tai kuntayhtymien (entiset kuntainliitot) lähettämät katsotaan virkamiehiksi. Jos työnantajana on esimerkiksi jokin kunnallinen yhdistys tai osakeyhtiö, sen lähettämää henkilöä ei pidetä virkamiehenä tai virkamieheen rinnastettavana.

Kirkko

Evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon palveluksessa olevia pidetään virkamiehinä tai heihin rinnastettavina. Kaikki KiEL:n alaisuuteen kuuluvat lähetetyt virkamiehet tai työntekijät vakuutetaan ulkomaantyöskentelyn ajan Suomessa, jos he lähtiessään ovat olleet vakuutettuina Suomessa.

Todistukset

Virkamiehet ja sellaisina pidettävät henkilöt eivät tarvitse lähetetyn työntekijän todistusta E 101. He saavat halutessaan sairaanhoitotodistuksen (E 106 tai E 111) Kelasta. Tarvittaessa virka- tai työsuhteen olemassaolo on todistettava Kelalle esimerkiksi nimitys- tai määräyskirjalla taikka työsopimuksella. Sairaanhoitotodistus oikeuttaa virkamiehen tai työntekijän ja hänen perheenjäsenensä saamaan sairauden tai äitiyden perusteella annettavia etuuksia työntekomaassa. Todistusta ei tarvita Ilossa-Britanniassa eikä Pohjoismaissa.

Lakiosasto

19.12.1996

2.3.9

Diplomaatti- ja konsuliedustustojen henkilöstö

Diplomaatti- ja konsuliedustustojen Suomesta lähetetty henkilökunta kuuluu Suomen sosiaalivakuutuksen piiriin, koska he ovat Suomen valtion virkamiehiä tai heihin rinnastettavia.

Pääperiaate on, että diplomaatti- ja konsuliedustustojen asemamaasta palvelukseen otetut henkilöt sekä edustustoissa työskentelevien lähetettyjen henkilöiden palveluskunta kuuluvat työskentelymaan sosiaaliturvan piiriin (16.1. artikla, 13.2.a artikla). Asemamaasta palkatut asemamaan tai muun EU-maan kansalaiset kuuluvat näin ollen asemamaan sosiaaliturvan piiriin.

Työnantajavaltion kansalaisilla on kuitenkin oikeus valita työnantaja-valtionsa lainsäädäntö kalenterivuodeksi kerrallaan (16.2 artikla). Siten Suomen edustuston palveluksessa olevat Suomen kansalaiset voivat valita joko asemamaan tai Suomen sosiaaliturvan.

Vaikka Suomen kansalainen valitsee Suomen sosiaaliturvan, hänellä on oikeus saada terveydenhuoltoa asemamaassa asemamaan kansalaisten tavoin. Suomen ja asemaan viranomaiset järjestävät maiden väliset korvaukset keskenään.

Uudella työntekijällä on oikeus tehdä valinta kolmen kuukauden kuluessa palvelukseen otosta. Tällöin valinta on voimassa palveluksen alusta alkaen.

Asetuksen mukaan valinta voidaan uusida tai vaihtaa työsuhteen jatkuessa kerran kalenterivuodessa, kalenterivuoden lopulla, jolloin valinta tulee voimaan seuraavan kalenterivuoden alusta. Suomen sosiaaliturvajärjestelmän valinnut henkilö säilyy Suomen järjestelmässä, kunnes ilmoittaa muusta valinnasta. Valintaa ei siis tarvitse ilmoittaa Suomeen kalenterivuosittain, jollei valittu sosiaaliturvajärjestelmä vaihdu.

Jos Suomen sosiaaliturvalainsäädännön valinnut henkilö haluaa peruuttaa valintansa, valinta voidaan pyynnöstä mitätöidä. Ennen mitätöimistä selvitetään, että työnantaja on järjestänyt työntekijän sosiaaliturvan asemamaassa.

Lakiosasto

19.12.1996

2.3.10

Ase- ja siviilipalveluksessa olevat

Ase- ja siviilipalveluksessa olevat kuuluvat ao. palvelusvaltion sosiaaliturvajärjestelmään (13.2.e artikla).

2.4

EU:n parlamentaarikot ja henkilökunta

EU:n palveluksessa on virkamiehiä (official), avustavaa henkilökuntaa, tilapäistä henkilökuntaa, paikalta palkattua henkilökuntaa, erityisavustajia ja tutkijoita.

Ainoa ryhmä, josta säädetään asetuksessa (16 artikla) on avustava henkilökunta.

EU määrittelee itse, missä asemassa sen palkkaama työntekijä on. Työntekijän on esitettävä selvitys asemastaan EU:ssa ennen kuin hänet voidaan ottaa Suomen vakuutukseen.

2.4.1

EU-parlamentaarikot ja heidän avustajansa

EU-parlamentaarikot Suomesta Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta ja eläke-eduista on säädetty laissa (1184/94). Suomalaisiin EU-parlamentaarikkoihin sovelletaan kansanedustajain eläkelakia.

Avustajat

EU-parlamenttiin valitut edustajat ovat paikanneet erityisavustajia, jotka työskentelevät Brysselissä tai Strasburgissa. Komennus on määräaikainen, mutta kestää yleensä yli vuoden. Avustajat lähtevät yleensä Suomesta. Heidän työnantajansa on EU-parlamentaarikko.

Suomesta lähteneille parlamentaarikkojen avustajille voidaan alle vuoden työkomennuksille antaa lähetetyn työntekijän todistus. Yli vuoden jatkuville työkomennuksille voidaan hakea poikkeuslupaa saada vakuuttaa heidät Suomessa. Jos työskentelymaa suostuu poikkeuslupahakemukseen, EU-parlamentaarikon on järjestettävä avustajalleen TEL-eläketurva Suomessa (ks. kohta 2.4).

Paikalta palkatuille suomalaisille avustajille ei haeta poikkeuslupaa. Heidät on vakuutettava työntekomaassa.

Lakiosasto

19.12.1996

2.4.2

EU:n avustava henkilökunta

EU:n palveluksessa oleva avustava henkilökunta voi valita sovellettavaksi (16 artikla):

- a) työskentelymaan lainsäädännön
- b) sen jäsenvaltion lainsäädännön, jota heihin on sovellettu viimeksi
- c) kansalaisuutensa mukaisen lainsäädännön.

Avustava henkilökunta on henkilökuntaa, joka on palkattu

- kokoaika- tai osa-aikatyöhön henkilökuntasääntöjen 52 artiklan mukaisesti, mutta ei nimitetty virkaan, joka on budjetissa ko. instituutin virkalistalla
- korvaamaan tiettyjä EU-virkamiehiä tai tilapäistä henkilökuntaa, aikana, jona nämä eivät voi hoitaa tehtäviään ("virsijainen").

Jos Suomen sosiaaliturvalainsäädännön valinnut henkilö haluaa peruuttaa valintansa, valinta voidaan pyynnöstä mitätöidä. Ennen mitätöimistä selvitetään, että työnantaja on järjestänyt työntekijän sosiaaliturvan muualla.

Suomesta annetaan EU:n palveluksessa olevalle avustavaan henkilökuntaan kuuluvalla todistus kuulumisesta Suomen sosiaaliturvan piiriin (todistus valintaoikeuden käytöstä, E 103) kun on selvitetty, ettei hän kuulu EU:n oman sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

2.4.3

EU-virkamiehet

EU:n virkamiehet (officials) kuuluvat yleensä EU:n henkilökuntasääntöjen mukaisten sosiaalietuuksien piiriin. He saavat myös eläkkeen näiden säännösten mukaisesti.

2.4.4

Muut EU:n palveluksessa olevat

EU:n palveluksessa olevan tilapäisen henkilökunnan, paikallisen henkilökunnan ja erityisavustajien palvelussuhteen ehdot määrittellään myös henkilökuntasäännöissä.

Lakiosasto

19.12.1996

Tilapäinen henkilökunta saa sosiaaliturvaetuudet heitä koskevien henkilökuntasäännösten mukaan.

Paikalliselle henkilökunnalle järjestetään työskentelymaassa sosiaaliturva ja EU on työnantajana vastuussa vakuutusmaksuista paikallisten säännösten mukaisesti.

Erityisavustajien sosiaaliturvasta ei henkilökuntasäännöissä säädetä mitään.

Kansallinen asiantuntija

EU:n komissioon Suomesta ministeriön lähettämä kansallinen asiantuntija vakuutetaan Suomen sosiaalivakuutusjärjestelmässä (13.2.d artikla). Komissio vastaa tietyistä kulukorvauksista, elinkustannusten korvauksista ja asumiskustannuksista, mutta Suomen valtio vastaa palkkauksesta. Yleensä asiantuntijat sopivat komission kanssa siitä, että läheittävä yksikkö vastaa asiantuntijan sosiaaliturvasta.

2.4.5

EU:n tutkijat

EU on määritellyt ne tutkijat, jotka saavat eläketurvansa EU:n henkilöstösäännösten mukaan (staff regulations osasto VIII liite B).

EU:n komissio on ottanut tutkijoita erilaisiin projekteihin myös siten, että nämä eivät ole työsuhteessa komissioon. Jos tällainen tutkija on samanaikaisesti työsuhteessa myös suomalaiseen tutkimuslaitokseen saaden osan palkastaan siltä, hänet vakuutetaan Suomessa virkamiessäännön perusteella tai lähetettynä työntekijänä.

Jos tutkija on palkattu pelkästään apurahan turvin, häntä ei yleensä voida vakuuttaa Suomen työeläkejärjestelmässä työntekijänä eikä yrittäjänä.

2.5

Kansainvälisten järjestöjen henkilökunta

EU:n jäsenmaissa sijaitsevien kansainvälisten järjestöjen palveluksessa olevista henkilöistä ei ole erityissäännöksiä EU:n sosiaaliturvasäännöksissä. Lähtökohta on siis työskentelymaan periaate.

Jos työskentelymaa on tehnyt kansainvälisen järjestön kanssa ns. päämajasopimuksen, järjestön palveluksessa olevia henkilöitä ei vakuuteta työskentelymaassa, vaan järjestö huolehtii itse heidän sosiaaliturvastaan oman eläkejärjestelynsä avulla.

Lakiosasto

19.12.1996

Kansainvälisen järjestön palveluksessa olevia ei yleensä voida pitää lähetettyinä työntekijöinä, koska heidän työnantajansa ulkomailla on kansainvälinen järjestö eikä siis suomalainen työnantaja.

Jos henkilö kuitenkin on lähetetty työskentelemään kansainväliseen järjestöön lähettäjävaltion edustajana, työsuhde valtioon säilyy ja tällainen henkilö vakuutetaan virkamiessäännön perusteella lähtömaassaan.

EFTA:n ja ESA:n palveluksessa olevat

Suomesta EFTAn ja ESAn palvelukseen siirtyneistä henkilöistä on tehty kansainvälisiä järjestöjä koskeva ns. päämajasopimus, jolla sijaintivaltio luopuu sille muutoin kuuluvasta lainkäyttövallasta muun muassa sosiaaliturvan osalta. Kansainvälisen järjestön henkilökunta ei tällöin ole sijaintivaltion lainsäädännön alaista asetuksen 1408/71 tarkoittamalla tavalla, jos sijaintivaltio on näin sopimuksella luopunut soveltamasta lainsäädäntöään järjestöön ja sen työntekijöihin.

Koska työnantaja ei ole suomalainen, nämä henkilöt eivät kuulu Suomen työeläkelainsäädännön alaisuuteen.

2.6

Poikkeukset sovellettavaa lainsäädäntöä koskevista säännöksistä

Poikkeuslupaa koskevat säännökset

Kahden tai useamman jäsenvaltion viranomaiset tai niiden nimeämät toimielimet voivat yhteisellä sopimuksella tehdä poikkeuksia 13 - 16 artiklojen säännöksistä eli **kaikista** edellä mainituista 2 luvun säännöistä (17 artikla). Poikkeuslupamahdollisuus koskee sekä työntekijöitä että yrittäjiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asetuksen 574/72 liitteessä nimennyt Eläketurvakeskuksen toimielimeksi, joka hoitaa näitä asetuksen 17 artiklassa tarkoitettuja poikkeuslupa-asioita.

Poikkeuslupa vaatii työskentelymaan suostumuksen, jonka Eläketurvakeskus hankkii kirjeitse.

Eläketurvakeskus hakee suostumuksen poikkeuslupaun, jos lähettämisäika on yli vuoden mutta enintään viisi vuotta. Useimmat muutkin EU-maat noudattavat tätä viiden vuoden aikaa.

Viiden vuoden määräajasta voidaan esimerkiksi poiketa, jos työntekijä täyttää eläkeikänsä lyhyen ajan kuluessa komennuk-

Lakiosasto

19.12.1996

sen päättymisestä taikka jos työntekijän vakuutukseen liittyy lisäetuna alempi eläkeikä taikka jos siihen on muu erityinen syy.

Suositus

EU:n hallintotoimikunta suosittelee, että poikkeusluvista päättävät toimielimet sopivat poikkeusluvista työntekijöille, jotka lähetetään ulkomaille erityisten tietojensa ja taitojensa tai lähetettävän yrityksen tiettyjen tavoitteiden vuoksi (suositus n:o 16).

Poikkeusluvan hakeminen jälkikäteen

Poikkeuslupaa voidaan hakea myös sen jälkeen, kun työntekijä on jo aloittanut työn toisessa EU-maassa.

EY-tuomioistuimen ratkaisu Brusse (101/83): Jäsenvaltiot voivat sopia sovellettavasta lainsäädännöstä myös jälkikäteen edellyttäen, että se on työntekijän edun mukaista (Finlex 101/83).

Edellytyksenä taannehtivan poikkeusluvan hakemiselle on, että lupahakemusta olisi puolettu, jos sitä olisi haettu ajoissa. Jos työskentelymaassa on kuitenkin jo maksettu vakuutusmaksuja, ei poikkeuslupaa haeta.

2.7

Aikaisempien ulkomaankomennusten merkitys

EU-säännöksissä ei määrätä siitä, miten kauan lähetetyn työntekijän todistuksen saaneen työntekijän tulee työskennellä lähettäjävaltiossa ennen uutta ulkomaankomennusta, jotta uusi todistus voitaisiin antaa.

Poikkeuslupa on harkinnanvarainen ja luvan myöntäminen ratkaistaan tapauskohtaisesti. Näin ollen ei voida myöskään antaa mitään tarkkaa, kaikkiin tapauksiin sovellettavaa määräaikaa sille, kuinka pitkään henkilön tulisi työkomennusten välillä olla Suomessa, jotta hän saisi uuden poikkeusluvan.

Poikkeuslupa koskee koko sosiaaliturvaa eli Suomen osalta paitsi työsuhteeseen liittyvää myös Suomessa asumisen perusteella saatavaa sosiaaliturvaa. Poikkeuslupaa harkittaessa on siten merkitystä myös sillä, kuinka pysyväisluonteista henkilön ulkomaillaolo on.

Jos ulkomaankomennuksella oleva on perheineen ollut pitkään pois Suomesta yhdenjaksoisesti, ovat siteet Suomeen heikommat kuin uuteen asuinmaahan. Tällöin ei ole perusteltua pitää häntä ja hänen perheenjäseniään jatkuvasti poikkeusluvalla Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan piirissä.

Lakiosasto

19.12.1996

Toisaalta myös vakuutusmaksujen ja etuuksien vastaavuus tai vastaimattomuus joudutaan ottamaan huomioon poikkeuslupaa harkittaessa.

Tilannetta ei muuta lyhyt oleskelu välillä Suomessa. Noin vuoden pituinen aika voidaan yleensä katsoa riittäväksi, jotta uudelle ulkomaankomennukselle lähtevän komennusaika tulisi arvioitavaksi uutena komennuksena ja poikkeuslupa taas mahdolliseksi. Tätä aikavaatimusta voidaan perustella muun muassa sillä, että Suomen asumisperusteiseen järjestelmään kuuluakseen henkilön tulee lain mukaan olla vähintään vuoden ajan Suomessa asuva.

Poikkeuslupa viittä vuotta pitemmäksi ajaksi

Jos henkilölle on annettu todistus Suomen sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta poikkeusluvalla viideksi vuodeksi, hänet voidaan pysyttää Suomen lakien piirissä erityisperusteluin vielä enintään vuoden ajan. Yleensä tällöin edellytetään, että komennus päättyy tänä aikana. Tästäkin säännöstä voidaan yksittäistapauksissa poiketa, jos siihen on painavia syitä. Työskentelymaan viranomaisen viime kädessä ratkaisee sen, mihin raja vedetään.

Jos työntekijän työkomennukset suuntautuvat toistuvasti eri maihin niin, että mistään maasta ei muodostu hänelle pitempiaikaista asuinmaata, voi poikkeuslupa tulla erityistapauksessa kysymykseen siitä huolimatta, että työntekijä on ollut pitkään pois Suomesta.

2.8

Työnantajayrityksen omistajanvaihdos

Uutta todistusta ei tarvitse hankkia, jos työnantajayrityksessä tapahtuu omistajanvaihdos esimerkiksi yrityskaupan tai fuusion vuoksi siten, että TEL-työsuhdetta pidetään yhdenjaksoisena (työsuhteen yhdenjaksoisuudesta yrityksen omistajanvaihdoksissa ks. yleiskirje A 18/88 Yritystoiminnan muutosten vaikutus TEL-työsuhteen yhdenjaksoisuuteen). Työnantajan on kuitenkin ilmoitettava omistajanvaihdoksesta Eläketurvakeskukseen.

Jos työntekomaa kuitenkin vaatii uuden todistuksen, se annetaan.

Jos eläkevakuutusyhtiö tässä omistajanvaihdostilanteessa vaihtuu, työnantaja ilmoittaa tämän tiedon omaan (entiseen) eläkeyhtiönsä, joka puolestaan lähettää omistajanvaihdosta koskevat tiedot vakuutuksen siirron yhteydessä uuteen eläkeyhtiöön. Samalla vanha eläkeyhtiö ilmoittaa uudelle eläkeyhtiölle, että lähetetyn työntekijän todistus on entisessä yhtiössä.

Lakiosasto

19.12.1996

2.9

Työnantaja vaihtuu ulkomaankomennuksen aikana

Työnantaja vaihtuu saman konsernin sisällä

Jos lähetetty työntekijä siirtyy työkomennuksen aikana työskentelemään toiseen, samaan konserniin kuuluvaan emo-, tytär- tai sisaryhtiöön (eli hän siirtyy esimerkiksi Pariisissa sijaitsevasta tytäryhtiöstä saman emoyhtiön toiseen tytäryhtiöön Nizzaan), Eläketurvakeskus voi tarvittaessa antaa uuden lähetetyn työntekijän todistuksen. Tällaisessa tilanteessa työnantajana säilyy edelleen suomalainen emoyhtiö, vain työntekopaikka vaihtuu samassa maassa. Eläketurvakeskus antaa uuden todistuksen, vaikka palkanmaksu siirtyisi tytäryhtiön vastuulle, kunhan suomalaisen emoyhtiön ja työntekijän välillä säilyy edelleen välitön suhde. Jos työskentelymaa ei kuitenkaan hyväksy uutta todistusta, on työntekijä vakuutettava työntekomaassa (ks. kohta 2.3.2). Myös jos kyseessä on poikkeuslupa, sen saaminen riippuu työskentelemaan suostumuksesta.

Työnantaja vaihtuu toiseen työnantajaan (ei samaa konsernia)

Jos lähetetty työntekijä siirtyy todistuksen tai poikkeusluvan voimassa ollessa toisen **suomalaisen** työnantajan palvelukseen, uuden työnantajan on haettava uusi todistus tai poikkeuslupa. Jos työntekijä siirtyy vielä toisen kerran, häntä pidetään paikalta palkattuna, eikä uutta todistusta enää anneta.

Jos työntekijä todistuksen tai poikkeusluvan voimassaoloaikana siirtyy muun kuin samaan konserniin kuuluvan **ulkomaisen** työnantajan palvelukseen, vakuutus Suomessa päättyy.

Työntekijän on ilmoitettava muutoksista Eläketurvakeskukselle, joka ilmoittaa niistä edelleen Kelalle ja työntekomaan yhdyselimelle.

2.10

Työntekijä siirtyy yrittäjäksi

Jos työntekijä lähetetyn työntekijän todistuksen taikka poikkeusluvan aikana siirtyy yrittäjäksi työskentelymaassa, todistuksen tai poikkeusluvan voimassaolo lakkaa. Hänet voidaan kuitenkin tietyin edellytyksin vakuuttaa edelleen lähtömaassa. Edellytyksenä on, että yrityksen kotipaikka on Suomessa ja että toimintaa harjoitetaan ainakin osaksi myös Suomessa. Lähetetyn työntekijän todistuksen antamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei toiminta samassa EU-maassa yhteensä ylitä 12 kuukautta. Jos aika ylittyy, voidaan hakea poikkeuslupaa.

Lakiosasto

19.12.1996

Jos lähetetty työntekijä yrittäjäksi siirryttyään edelleen täyttää lähetettyä yrittäjää koskevat edellytykset, hänelle annetaan uusi todistus.

2.11

Asumisvaatimus ja EU

Lähetetyiltä työntekijöiltä on edellytetty, että heillä työkomennukselle lähtiessään on ollut kotipaikka Suomessa. Ulkomailla pitkään kirjoilla olleille ei ole annettu lähetetyn työntekijän todistusta. Periaatteessa sama käytäntö jatkuu EU:ssa.

EU-säännöksiä tarkasteltaessa pidetään tärkeimpänä kuitenkin sitä, että työntekijä on ulkomailla asuessaankin kuulunut Suomen sosiaalivakuutuksen piiriin. Poikkeuslupaakaan ei voida myöntää, jos työntekijä ulkomailla asuessaan ja työskennellessään ei ole ollut vakuutettuna Suomessa ja yhteys Suomen sosiaalivakuutukseen on näin ollen kokonaan katkennut.

Jos työntekijä tai yrittäjä on asunut pitkään ulkomailla eikä hän tänä aikana ole kuulunut Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin, hänen koko vakuutusturvansa siirtäminen poikkeusluvalla takaisin Suomeen ei enää ole perusteltua, vaikka hänen työeläketurvansa olisikin hoidettu Suomessa. Näissä tilanteissa hänet on todennäköisesti vakuutettu samanaikaisesti myös työskentelymaassa.

Yrittäjien osalta joudutaan tietyissä tilanteissa kokonaan luopumaan kansallisessa lainsäädännössä olevasta asumisvaatimuksesta. Jos Suomessa yrittäjätoimintaa harjoittava henkilö asuu toisessa maassa, jossa hän ei työskentele yrittäjänä eikä työntekijänä, hänet on asetuksen 1408/71 mukaan YEL-vakuutettava Suomessa, vaikka YEL:n asumiskriteeri ei täytykään.

Väestörekisterikeskuksen tietoja pidetään lähtökohtana asuinmaata selvittäessä.

Vaikka työntekijä ei olisi ilmoittanut muuttavansa ulkomaille, hänen ei yleensä enää katsota asuvan Suomessa, jos hän ollut pitempään ulkomailla ja hänen aviopuolisonsa on vieraan valtion kansalainen ja perhe asuu vakituisesti muussa maassa kuin Suomessa. Jos työntekijä on ilmoittanut asuvansa tilapäisesti toisessa maassa, pidetään häntä lähtökohtaisesti Suomessa asuvana. Jos kuitenkin tilapäinen kirjoilla olo toisessa maassa muodostuu hyvin pitkäksi, harvitan asumisen tilapäisyyttä.

Lakiosasto

19.12.1996

2.12

Vakuutuspalkka

Sekä työnantajan että työntekijän työeläkemaksun perusteena käytetään ulkomaan työssä heidän sopimaansa vakuutuspalkkaa, jos työntekijä vakuutetaan Suomessa (TEL:n 7 e §, LEL:n 6 §). Vakuutuspalkkaa koskeva säännös ei koske julkisen sektorin palvelussuhteita.

Vakuutuspalkkana pidetään sitä palkkaa, joka vastaavasta työstä olisi Suomessa maksettava, tai palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä.

Vakuutuspalkka voi siis olla suurempi tai pienempi kuin työntekijälle ulkomaantyöstä tosiasiallisesti maksettu palkka.

Vakuutuspalkkaa koskevaa säännöstä voidaan soveltaa, jos työntekijä on lähtenyt ulkomaille 1.1.1994 tai sen jälkeen. Tätä ennen alkaneissa ulkomaan komennuksissa noudatetaan aikaisempaa käytäntöä eli eläkkeen ja vakuutusmaksun perusteena oleva palkka määrätään samoin kuin se määrättäisiin, jos henkilö työskentelisi Suomessa (palkka, joka Suomessa ansaittuna olisi veron ennakonpidätyksen alaista palkkaa).

Jos työntekijän ulkomaankomennus on katkolla ja ulkomaantyöstä tehdään uusi sopimus, voidaan samalla sopia myös vakuutuspalkasta, vaikka työntekijä ei ole välillä työskennellyt Suomessa. Tätä tulkintaa ei valitusaste ole vielä vahvistanut.

Yleiskirje A 71/93 Vakuuttaminen ja eläkkeen perusteena oleva työansio ulkomaantyössä

2.13

Vakuutusmaksut

Työnantajan ja työntekijän sosiaalivakuutusmaksut maksetaan kulloinkin sovellettavan lainsäädännön mukaan. Jos lähetetty työntekijä säilyy asetuksen 1408/71 säännösten perusteella Suomen sosiaaliturvan piirissä, työnantaja maksaa hänestä työeläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksut Suomeen. Myös työntekijältä pidätetään tällöin palkasta työeläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu samoin kuin jos hän työskentelisi Suomessa.

Vakuutusmaksut määräytyvät samalla tavoin sekä niissä tilanteissa, joissa vakuuttaminen hoidetaan Suomessa EU:n sosiaaliturvasäännösten mukaisesti, että niissä tilanteissa, joissa vakuuttaminen Suomessa on pakollista Suomen kansallisten lakien mukaan.

Lakiosasto

19.12.1996

Tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksu

Työnantajan tapaturmavakuutusmaksu ja työttömyysvakuutusmaksu määräytyvät sen palkan mukaan, jota työntekijälle tosiasiallisesti maksetaan hänen ulkomailla tekemästään työstä. Myös työntekijän työttömyysvakuutusmaksu määrätään todellisen palkan eikä vakuutuspalan perusteella.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja työnantajan sotu-maksu

Ulkomaanpalkka on aiemmin voinut olla kokonaan vapaa Suomen verosta. Tällöin siitä ei myöskään ole voitu periä vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksua eikä työnantajan sosiaaliturvamaksua (sotu-maksu). Verotussäännöt muuttuivat vuoden 1996 alusta. Nyt nämä maksut maksetaan myös ulkomaanpalkasta, jos työntekijä kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin. Maksuperusteena käytetään 60 prosenttia ulkomaanpalkasta, jos Suomella on työntekovaltion kanssa verosopimus, joka antaa työntekovaltiolle verotusoikeuden. Eräissä tapauksissa voidaan ulkomaanpalkkaan vielä soveltaa vanhoja säännöksiä vuosina 1996 ja 1997. Vuonna 1996 ei kansaneläkemaksua peritä.

Vakuutusmaksujen perintä ulkomailla

Vakuutusmaksujen perinnästä säädetään asetuksen 1408/71 92 artiklassa. Sen mukaan Suomeen maksettavat vakuutusmaksut voidaan periä toisessa jäsenvaltiossa tuon jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Jos laiminlyöneen työnantajan vakuutusmaksut halutaan periä ulkomailla, on hankittava tässä maassa täytäntöönpanokelpoinen päätös. Käytännössä laiminlyötyjen vakuutusmaksujen pakkoperintä on hankalaa.

Asetuksen 1408/71 artiklan 2 momentin mukaan maat voivat tehdä keskenään kahdenvälisiä sopimuksia vakuutusmaksujen täytäntöönpanosta ja ilmoittaa ne liitteessä 5. Suomella ei ole voimassa tällaisia sopimuksia.

EU-alueella voimassa oleva päätösten täytäntöönpanoa koskeva Luganon sopimus ei koske sosiaaliturvamaksuja.

2.14

Sovellettavaa lainsäädäntöä koskevat todistukset ja ilmoitukset

Säännökset sovellettavasta lainsäädännöstä koskevat kaikkia EU-maissa työskenteleviä. Kaksinkertaisen vakuuttamisen välttämiseksi ja

Lakiosasto

19.12.1996

etuuksien saamiseksi asetuksen 1408/71 mukaisesti asetuksen soveltamispiiriin kuuluva henkilö ja hänen työnantajansa tarvitsevat todistuksen siitä, että työntekijään tai yrittäjään sovelletaan EU-maan lainsäädäntöä. Annettavien todistusten sisällöstä ja muodosta on sovittu yhteisesti EU-maiden kesken. Todistuksia käytetään kaikkien EU-maiden alueella. (Todistuksen hakemuslomake ja todistukset liitteenä)

Eläketurvakeskuksen antama todistus on osoitus siitä, että henkilöön sovelletaan ulkomaantyöskentelyn aikana Suomen sosiaalivakuutuslakeja. Todistus sovellettavasta lainsäädännöstä ei sinällään takaa sitä, että siinä mainittu henkilö täyttäisi kaikkien asetuksen soveltamisalaan kuuluvien sosiaalivakuutuslakien piiriin kuulumisen edellytykset. Todistusta ei kuitenkaan anneta henkilölle, joka ei pääsisi minkään Suomen sosiaalivakuutuslain piiriin.

Ennen todistuksen antamista Eläketurvakeskus tarvittaessa kuulee kansaneläkelaitosta tai muita asiaan liittyviä tahoja.

Todistus tulee hakea hyvissä ajoin ennen lähettämistä. Erityistapauksissa sen voi kuitenkin saada jälkikäteen henkilön jo siirryttyä toiseen maahan. Todistukset rekisteröidään Eläketurvakeskuksen vireilläolorekisteriin. Työeläkelaitoksilla on katseluoikeus näihin tietoihin (ks. Lakiosaston tiedote 13/95).

Työnantaja ja työntekijä ovat velvolliset ilmoittamaan Eläketurvakeskukselle todistuksen antamiseen vaikuttavien olosuhteiden muutoksista.

2.14.1

Todistukset ja ilmoitukset

Lähetetyn työntekijän todistusta ja poikkeuslupaa voi hakea erityisellä hakemuslomakkeella (liite 1), joita saa Eläketurvakeskuksesta ja Kansaneläkelaitoksesta.

E 101

Eläketurvakeskus antaa todistuksen E 101 (liite 2) työntekijän/yrittäjän tai työnantajan pyynnöstä

- lähetetyille työntekijöille ja yrittäjille, lähetetyille merimiehille ja merille lähetetyille yrittäjille (14.1.a, 14.a.1.a, 14.b.1 ja 14.b.2 artikla)
- kahdessa tai useammassa maassa työskentelevälle työntekijälle/yrittäjälle tai usealle työnantajalle työskentelevälle (14.2.b ja 14.a.2 artikla)

Lakiosasto

19.12.1996

- henkilöille, joiden kohdalla poiketaan lippumaan säännöstä (14.b.4 artikla)
- työsuhteessa toisessa maassa ja samanaikaisesti yrittäjänä toisessa työskenteleville (14.c.1.a artikla)
- poikkeuslupatapauksissa (17 artikla)
- henkilöille, jotka vakuutetaan jäsenvaltioiden sopimuksen mukaan (14.a.4 artikla)

E 101 a

Eläketurvakeskus antaa todistuksen E 101 a työntekijän tai työnantajan pyynnöstä

- työttömänä toisessa maassa ja osa-aikatyössä toisessa maassa olevan kuulumisesta työttömyysmaan lainsäädännön piiriin.

E 102

Työntekomaan viranomainen antaa suostumuksen E 102 (liite 3) työnantajan tai yrittäjän pyynnöstä

- tilanteissa, joissa haetaan jatkoaikaa enintään 12 kuukaudeksi - Suomesta toiseen EU-maahan lähetetyille työntekijälle tai yrittäjälle komennuksen jatkuessa 12 kuukauden määräajan yli. (14.1.b, 14.a.1.b ja 14.b.1 ja 2 artikla)

Jatkotodistusta on haettava ennenkuin 12 kuukauden määräaika on kulunut umpeen.

E 103

Eläketurvakeskus antaa työntekijälle todistuksen E 103 valintaoikeuden käyttämisestä.

Tietoja valintaoikeuden käyttämismahdollisuudesta saa ulkoasiainministeriön hallinnolliselta osastolta (ks. kohta 2.3.9).

E 106

Kelan paikallistoimistosta saa E 106 todistuksen oikeudesta sairaus- ja äitiysvakuutuksen sairaanhoitoetuuksiin.

Tätä todistusta tarvitaan, jos oleskelu muussa EU-maassa kestää yli vuoden. Sitä ei tarvita mentäessä Pohjoismaihin eikä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

E 110

Todistus E 110 sairaanhoitoa varten kansainvälisen kuljetusliikenteen työntekijöille.

Kuljetusliikkeen palveluksessa oleva voi saada työnantajaltaan todistuksen E 110 sairaanhoitoa varten. Todistuksen sijasta voidaan käyttää myös Kelan todistusta E 111.

Lakiosasto

19.12.1996

E 111

Kelan paikallistoimistosta saa todistuksen E 111 sairaanhoitoa varten tilapäisen oleskelun aikana toisessa EU-maassa.

Todistusta E 111 tarvitaan, jos oleskelu muussa EU-maassa kestää korkeintaan vuoden. Sitä ei tarvita mentäessä Pohjoismaihin eikä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Kaikki annetut todistukset toimitetaan tiedoksi niissä olevien yksityiskohtaisten ohjeiden mukaisesti.

2.14.2

Todistukset toisesta EU-maasta Suomeen tuleville

Edellä mainituissa tilanteissa sovellettavaa lainsäädäntöä koskevia todistuksia tarvitaan vastaavasti kun työntekijä tai yrittäjä tulee toisesta EU-maasta Suomeen. Vakuuttamistodistuksen voimassaoloajan hän kuuluu todistuksesta ilmenevän lähettäjämään lainsäädännön piiriin eikä häntä vakuuteta Suomessa. Todistuksen antajan tulisi toimittaa jäljennös todistuksesta Suomeen Eläketurvakeskukselle.

Eläketurvakeskus antaa suostumuksen E 102 työnantajan tai yrittäjän pyynnöstä tilanteissa, joissa haetaan jatkoaikaa toisesta EU-maasta Suomeen tulleelle työntekijälle komennuksen jatkuessa 12 kuukauden määräjän yli vielä enintään 12 kuukautta.

2.14.3

Ei todistusta

Virkamiehille ja heihin rinnastettaville ei anneta lähetetyn työntekijän todistusta E 101. He saavat halutessaan sairaanhoitotodistuksen (E 106 tai E 111) Kelasta. Virka- tai työsuhteen olemassaolo on todistettava tarvittaessa Kelalle esimerkiksi nimitys- tai määräyskirjalla tai työsopimuksella.

Jos on epäselvää, onko kyseessä asetuksessa tarkoitettu virkamies tai virkamieheen rinnastettava, Kelan paikallistoimisto tai kansainvälisten asiain ryhmä voi tiedustella asiaa Eläketurvakeskuksesta.

Matkustavalle ja kuljetusyriyten henkilökunnalle ei anneta lähetetyn työntekijän todistusta. Myös he saavat halutessaan Kelasta sairaanhoitotodistuksen (E 106 tai E 111).

2.14.4

Lähetetyn työntekijän todistuksen takautuva myöntäminen

Lähetetyille työntekijöille on haettava todistus, jolla osoitetaan pyydetäessä työskentelymaassa, että työntekijä kuuluu lähettäjämään sosiaaliturvaan. Jos työntekijällä ei ole lähtiessään todistusta, se voidaan

Lakiosasto

19.12.1996

hankkia myös jälkikäteen. Se voidaan tarvittaessa antaa, vaikka työskentely ulkomailla olisi jo päättynyt.

Jos lähetetyn työntekijän todistusta ei ole haettu ja työntekijä jälkikäteen vaatii vakuuttamista Suomen työeläkelakien mukaan, työntekijän on osoitettava, että lähetetyn työntekijän edellytykset hänen kohdallaan täyttyivät. Jos työnantaja on vakuuttanut työntekijän työskentelymaassa, oletetaan, että työskentely oli tarkoitettu jatkumaan yli vuoden. Tämä oletamus voidaan kumota esittämällä luotettava kirjallinen selvitys siitä, että työskentely oli tarkoitettu jatkumaan ja jatkui enintään 12 kuukautta. Sama koskee tilannetta, jossa työnantaja on kokonaan laiminlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa ulkomaantyöskentelyä.

Tämä ohje korvaa lakiosaston tiedotteen 19/94.

2.14.5

Todistuksen hakijan oikeusturva

Asetuksessa ei ole säännöksiä siitä, onko henkilöllä valitusoikeutta tilanteissa, joissa todistusta ei myönnetä. Suomessa on sovittu, että jos joku on tyytymätön todistuksen sisältöön tai siihen, että todistusta ei ole annettu, henkilö voi hakea Eläketurvakeskuksesta soveltamisratkaisua asiassa. Koska asetuksen soveltaminen lähtökohtaisesti riippuu siitä, voidaanko henkilöön soveltaa työeläkelakeja (asetuksen 1 artikla ja liite I), Eläketurvakeskus voi soveltamispäätöksellään ratkaista myös asetuksen soveltuvuuden asianomaisessa tapauksessa.

Eläketurvakeskus antaa sovellettavaa lainsäädäntöä koskevan todistuksen ilman muutoksenhakuohjetta. Jos Eläketurvakeskus hylkää todistushakemuksen, ilmoittaa se hylkäyksestä kirjallisesti. Samalla ilmoitetaan, että työntekijä tai työnantaja voi halutessaan hakea Eläketurvakeskuksen soveltamisratkaisua asiasta. Tällöin se saa asiasta valituskelpoisen päätöksen, johon voi hakea normaalisti muutosta eläkelautakunnalta ja vakuutusosastolta.

Poikkeuslupa

Eläketurvakeskus ei anna varsinaista valituskelpoista päätöstä poikkeuslupa-asioissa. Kysymyksessä ei ole TEL:n 1 §:n 5 momentissa tarkoitettu soveltamisasia. Poikkeusluvan saaminen riippuu siitä paitsi viimekädessä työskentelymaan suostumuksesta.

Jos työnantaja on tyytymätön Eläketurvakeskuksen ratkaisuun poikkeuslupa-asiaassa, hän voi pyytää asian uudelleen käsittelemistä Eläketurvakeskuksessa tai sen siirtämistä sosiaali- ja terveysministeriön ratkaistavaksi. Sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen ei liitetä muutoksenhakuosoitusta. Päätöksestä voi kuitenkin tehdä valituksen

Lakiosasto

19.12.1996

korkeimpaan hallinto-oikeuteen (laki muutoksenhausta hallintoasioissa).

2.15

Valvonta

Eläketurvakeskus lähettää E 101-todistuksen tiedoksi eläkelaitokselle. Sen on valvottava, että lähetetyn työntekijän tai yrittäjän eläkevakuutus on otettu tai otetaan ja että se pidetään voimassa ulkomaan komennuksen ajan.

2.16

Vapaaehtoinen TEL-vakuutus

Työnantaja voi järjestää EU-maahan lähetetyille työntekijälle vapaaehtoisen TEL-vakuutuksen TEL:n 1 c §:n 3 momentin mukaan, vaikka työntekijä vakuutettaisiin pakollisen vakuutuksen osalta työntekomaassa (ks. yleiskirje A 71/93 Vakuuttaminen ja eläkkeen perusteena oleva palkka ulkomaantyössä). Vakuutuslaskua määrättäessä otetaan tällöin huomioon pakollinen ulkomaan työeläkevakuutus.

2.17

Työskentely täysitehoisen eläkkeen aikana

Jos työntekijä tai yrittäjä saa täysitehoista TEL:n 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua eläkettä Suomesta tai vastaavaa eläkettä muusta EU-maasta, työntekoa ei vakuuteta Suomessa tänä aikana (TEL:n 6 §:n 1 mom.). Muita täysitehoisen eläkkeen myöntäviä EU-maita ovat Ruotsi, Norja, Islanti, Italia, Itävalta, Luxemburg ja Saksa.

2.18

Lisätietoja

Vakuuttamista koskevissa kysymyksissä sekä todistus- ja työeläkeasioissa lisätietoja antaa

Eläketurvakeskus
Soveltamisjaosto
00065 ELÄKETURVAKESKUS
puh. 90-1511
fax 90-151 2616

Kansaneläkelaitoksen hoitamista etuuksista tietoja antaa

Kansaneläkelaitos
Helsingin paikallistoimisto
kansainvälisten asiain ryhmä
PL 82
00601 HELSINKI
puh. 90-7770 3443

Lakiosasto

19.12.1996

Työtapaturma- ja ammattitautiasioissa tietoja antaa

Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto
Bulevardi 28
00120 HELSINKI
puhelin 90-680 401

ELÄKETURVAKESKUS
LA/Soveltamisjaosto
00065 ELÄKETURVAKESKUS

Hakemuksen täyttäminen, ks. erillinen ohje

1 HAKEMUS	☐ Lähetetyn työntekijän/yrittäjän todistus	☐ Poikkeuslupa	☐ Kyllä ☐ Ei	
	☐ Kelan sairaanhoitotodistus	☐ Onko työntekijä ilmoittanut työnantajalle yhtyvänsä poikkeushakemukseen?		
Sosiaalivakuutusmaksut maksetaan Suomeen ajalta, jonka todistus/poikkeuslupa on voimassa.				
2 TYÖN- TEKIJÄ / YRITTÄJÄ	Sukunimi		Etunimet	
	Henkilötunnus		Kansalaisuus	
	Osoite Suomessa			
	Osoite ulkomailla			
3 TYÖNTEKOA KOSKEVAT TIEDOT	Kysymyksessä on		Työtehtävä ja toimiala	
	☐ työntekijä	☐ yrittäjä		
	Maat, joissa työ tehdään			
	Työnantaja / yritys Suomessa. Nimi ja osoite		Työnantajan/ yrityksen LY-tunnus	
	Lakisääteiset vakuutukset Suomessa	☐ Eläkevakuutus Yhtiö ja numero	☐ Tapaturmavakuutus Yhtiö ja numero	
		Onko työntekijä palkattu Suomesta		Säilyykö työsuhde lähettävään työnantajaan
	☐ kyllä	☐ ei	☐ kyllä	☐ ei
	Ulkomainen yritys, johon työntekijä lähetetään. Nimi ja osoite			
	Ulkomainen yritys on lähettävän yrityksen			
	☐ tytäryhtiö	☐ emoyhtiö	☐ sisaryhtiö	☐ muu, mikä? (yhteys lähettävään yritykseen)
	Palkan maksaa			
	☐ lähettävä yritys	☐ ulkomainen yritys		
Työnteko ulkomailla kestää		mihin (pvm)		
mistä (pvm)				
Onko työntekomaahan maksettu sosiaalivakuutusmaksuja ajalta, jota hakemus koskee				
☐ kyllä	☐ ei			
Onko työntekijälle/yrittäjälle aikaisemmin annettu samaa työskentelyä koskeva todistus				
☐ kyllä, mille ajalle?	☐ ei			

MUKANA SEURAAVAT PERHEEN-JÄSENET	Kohdat 4-5 täytetään Kansaneläkelaitosta varten		
4 PUOLISO	Sukunimi	Etunimet	
	Henkilötunnus	Oleskelu ulkomailla kestää mistä (pvm)	mihin (pvm)
	Työskenteleekö puoliso asemamaassa ☐ ei ☐ kyllä, mistä lukien		mihin asti
	Työnantajan nimi ja osoite		
	Saako puoliso jotakin Kelan maksamaa etuutta? ☐ ei ☐ kyllä, mitä		
5 LAPSET (alle 18-vuotiaat lapset sekä opiskelevat 18-24 vuotiaat lapset)	Sukunimi	Etunimet	
	Henkilötunnus	Oleskelu ulkomailla kestää mistä (pvm)	mihin (pvm)
	Työskenteleekö / opiskeleeko lapsi asemamaassa ☐ ei ☐ kyllä, mistä lukien		mihin asti
	Työnantaja/Oppilaitos. Nimi ja osoite		
	Saako lapsi jotakin Kelan maksamaa etuutta? ☐ ei ☐ kyllä, mitä		
	Sukunimi	Etunimet	
	Henkilötunnus	Oleskelu ulkomailla kestää mistä (pvm)	mihin (pvm)
	Työskenteleekö / opiskeleeko lapsi asemamaassa ☐ ei ☐ kyllä, mistä lukien		mihin asti
	Työnantaja/Oppilaitos. Nimi ja osoite		
	Saako lapsi jotakin Kelan maksamaa etuutta? ☐ ei ☐ kyllä, mitä		
	Sukunimi	Etunimet	
	Henkilötunnus	Oleskelu ulkomailla kestää mistä (pvm)	mihin (pvm)
	Työskenteleekö / opiskeleeko lapsi asemamaassa ☐ ei ☐ kyllä, mistä lukien		mihin asti
	Työnantaja/Oppilaitos. Nimi ja osoite		
	Saako lapsi jotakin Kelan maksamaa etuutta? ☐ ei ☐ kyllä, mitä		
LISÄTIETOJA			
TIEDUSTELUT	Nimi	Puhelinnumero	Faksinumero
ALLE-KIRJOITUS	Paikka ja aika		Allekirjoitus

TODISTUS SOVELLETTAVASTA LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ

Asetus 1408/71; 14 art. 1 k. a alak.; 14 art. 2 k. b alak.; 14 a art. 1 k. a alak.; 2 ja 4 k.; 14 b art. 1, 2 ja 4 k.; 14 c art. 1 k. a alak.; 17 art. Asetus 574/72: 11 art. 1 k.; 11 a art. 1k.; 12 a art. 2 k. a alak., 5 k. c alak. ja 7 k. a alak.

1	☒ Työntekijä	☐ Itsenäinen ammatinharjoittaja
1.1	Sukunimi (1a)	
1.2	Etinimet	Tyttönimi (1a)
1.3	Syntymäaika	Kansalaisuus D.N.I. (1b)
1.4	Vakituinen osoite (2)	
1.5	Vakuutusnumero	

2	☒ Työnantaja	☐ Itsenäinen ammatinharjoittaja
2.1	Nimi tai toiminimi	
2.2	Osoite (2)	

3 Edellä ilmoitettu vakuutettu

3.1 työskentelee tai toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana kauden, joka todennäköisesti kestää (mistä) _____ (mihin) _____

3.2 on ollut työssä _____ aikaen.

on toiminut itsenäisenä ammatinharjoittajana _____ aikaen.

3.3 alla mainitussa yrityksessä alla mainitussa aluksessa

3.4	Aluksen tai yrityksen nimi
3.5	Osoite (2)

4 Vakuutettu pysyy FIN (1) maan lainsäädännön alaisena asetuksen 1408/71 seuraavan artiklan mukaisesti

4.1 14.1.a 14.2.b 14a.1.a 14a.2 14a.4
 14b.1 14b.2 14b.4 14c.1.a 17

4.2 _____ (päivämäärä) aikaen _____ (päivämäärä) asti

4.3 työskentelyn ajan

(Ks. sen jäsenvaltion, jonka lainsäädäntöä sovelletaan, toimivaltaisen viranomaisen tai toimivaltaisen viranomaisen nimeämän laitoksen kirje, päivätty

_____ viite _____)

5	Sen jäsenvaltion, jonka lainsäädännön alainen työntekijä on, nimeämä laitos		
5.1	Nimi	Eiäketurvakeskus, Lakiosasto	Koodinumero (2a)
5.2	Osoite (2)	FIN-00065 ELÄKETURVAKESKUS FINLAND	
5.3	Laime		
		5.4 Päivämäärä	_____
		5.5 Allekirjoitus	_____

OHJEET

Lomake täytetään ainoastaan pistevivoille ja painokirjaimin.

Sen jäsenvaltion nimeämä laitos, jonka lainsäädännön alainen työntekijä (työntekijä ja yrittäjä) on, täyttää lomakkeen työntekijän tai hänen työnantajansa pyynnöstä sekä palauttaa sen todistuksen pyytäjälle. Jos työntekijä on komennuksella Belgiassa, Espanjassa, Alankomaissa tai Suomessa, laitoksen on lähetettävä lomakkeesta yksi kappale Belgiaan "Office national de sécurité sociale/Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid", Bryssel nimiseen laitokseen; Espanjaan "Tesorería General" nimiseen laitokseen; Alankomaissa "Social Insurance Council (Sociale Verzekeringsraad Zoetermeer)" nimiseen laitokseen, Suomessa "Eläketurvakeskukseen" (The Central Pension Security Institute), Helsinki.

Ohjeita vakuutetuille

Ennen lähtöänsä työhön toiseen jäsenvaltioon teidän on pyydettävä lomake E111 tai E106 sen maan sairaus- tai äitiysvakuutuslaitoksesta, jossa olette vakuutettuna. Lomaketta E111 ei tarvita Yhdistyneissä kuningaskunnissa oleskelua varten.

Jos te tai perheenjäsenenne tarvitsette hoitoetuksia (esimerkiksi sairaanhoitoa, lääkkeitä, sairaalahoitoa) työskentelymaassa, teidän on toimitettava lomake E111 tai E106 työskentelypaikkakunnan sairaus- ja äitiysvakuutusasiasta hoitavaan laitokseen. Jos teillä ei ole tätä lomaketta, työskentelypaikkakunnan laitos pyytää lomakkeen sen maan laitoksesta, jossa olette vakuutettu. Tällöin voitte joutua maksamaan hoidosta ja maksu voi olla korotettu; lisäksi korvaukset saattavat viivästyä.

Ohjeita työnantajille

Asetuksen (ETY) 1408/71 edellämainittujen 14 artiklan 1 kohdan, 14b artiklan 1 kohdan ja 17 artiklan soveltamispyynnön vastaanottavan jäsenvaltion on asianmukaisesti ilmoitettava työnantajalle ja asianomaiselle työntekijälle niistä edellytyksistä, joilla lähetetty työntekijä voi pysyä kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön piirissä.

Työnantajalle on siten ilmoitettava mahdollisista komennusaikana tehtävistä tarkastuksista, joilla varmistetaan, että komennusaika ei ole päättynyt. Nämä tarkastukset voivat ennen muuta koskea vakuutusmaksujen suorittamista ja lähetettyyn työnantajaan olevan työsuhteen jatkumista. Lähetetyn työntekijän työnantajan on lisäksi ilmoitettava lähettävän maan toimivaltaiselle laitokselle komennusaikana tapahtuneista muutoksista, erityisesti

- jos hakemuksessa tarkoitettu työkomennus tai komennusaikan pidennys ei ole toteutunut;
- jos työnantaja on siirtänyt lähetetyn työntekijän johonkin toiseen työskentelymaassa toimivaan yritykseen.

Ensimmäisessä tapauksessa hänen tulee palauttaa tämä lomake lähettävän maan toimivaltaiselle laitokselle.

Ohjeita oleskelupaikan laitokselle

Jos vakuutetulla on todistus E111 tai E106, oleskelumaan vakuutuslaitos myöntää hänelle tilapäisesti etuudet työtapaaturman tai ammattitaidin osalta. Jos oleskelumaan vakuutuslaitos tällöin vaatii todistuksen E123, se olisi toimitettava mahdollisimman nopeasti seuraaviin laitoksiin:

Belgia; ammattitautien osalta "Fonds des maladies professionnelles" (ammattitautikassa), Bryssel ja työtapaaturmien osalta työnantajan nimeämään vakuutuslaitokseen; itsenäisten ammatinharjoittajien osalta "Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI) (itsenäisten ammatinharjoittajien kansallinen sosiaalivakuutuslaitos), Bryssel

Tanska: "Arbejdskadestyrelsen", Kööpenhamina

Saksa: toimivaltainen tapaturmavakuutusyhtiö

Espanja: kansallisen sosiaaliturvalaitoksen alueellisiin direktoraatteihin "Instituto Nacional de Seguridad Social"

Irlanti: "Department of Social Welfare, Records EEC Section", Dublin 1

Italia: toimivaltaiselle alueelliselle toimistolle "Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro" (INAIL, kansallinen työtapaaturmavakuutuslaitos)

Luxemburg: "Association d'assurance contre les accidents" (tapaturmavakuutuksen yhdistys)

Portugali: "Caixa Nacional de Seguros de Doenças Profissionais" (Kansallinen ammattitautikassa), Lissabon

muut jäsenvaltiot: toimivaltaiselle tapaturmavakuutuslaitokselle

Itävalta: toimivaltainen tapaturmavakuutuslaitos

Suomi: "Tapaturmavakuutuslaitosten liitto" (Federation on Accident Insurance Institution), Helsinki

Islanti: "Tryggingastofnun ríkisins Reykjavík"

Liechtenstein: "Amt für Volkswirtschaft", Vaduz

Norja: "Folketrygdkontoret for utenlandssaker", Oslo

Ruotsi: "Försäkringskassan"

Viitteet

* ETA - Sopimus Euroopan talousalueesta, Liite VI, Sosiaaliturva. Tämän sopimuksen soveltamisessa tätä lomaketta käyttävät myös Islanti, Itävalta, Liechtenstein, Norja, Ruotsi ja Suomi.

- (1) Sen jäsenvaltion tunnus, jonka lainsäädännön alainen työntekijä on: B=Belgia, DK=Tanska, D=Saksa, GR=Kreikka, E=Espanja, F=Ranska, IRL=Irlanti, I=Italia, L=Luxemburg, NL=Alankomaat, P=Portugali, GB=Yhdistynyt kuningaskunta, A=Itävalta, FIN=Suomi, IS=Islanti, FL=Liechtenstein, N=Norja, S=Ruotsi.
- (1a) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan molemmat sukunimet. Portugalin kansalaisten osalta ilmoitetaan kaikki nimet (etunimet, sukunimi, tyttönimi) siinä järjestyksessä kuin ne ovat virkatodistuksessa, henkilöllisyystodistuksessa tai passissa.
- (1b) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan kansallisessa henkilötodistuksessa (D.N.I.) mahdollisesti oleva numero, vaikka henkilöllisyystodistus ei olisi enää voimassa. Jos numeroa ei ole ilmoitetaan "ei ole".
- (2) Lähiösoite, postinumero, kaupunki tai kunta, maa, puhelinnumero
- (2a) Täytetään, jos mahdollista
- (3) Belgian lain piiriin kuuluvien työntekijöiden osalta ilmoitetaan kansallinen rekisteröintinumero. Alankomaiden lain piiriin kuuluvien työntekijöiden osalta ilmoitetaan SOFI-numero.
- (4) Belgian laitoksia varten ilmoitetaan ONSS rekisteröintinumero. Ilmoitetaan Alankomaiden laitoksia varten.
- (5) Sovelletaan vain 14 artiklan 1 momenttiin ja 14b artiklan 1 momenttiin.

KOMENNUKSEN KESTON TAI ITSENÄISENÄ AMMATINHARJOITAJANA
TOIMIMISEN KESTON PIDENNYS

Asetus 1408/71: Art. 14 1.b; Art. 14a. 1.b; Art. 14b 1 ja 2
Asetus 574/72: Art. 11.2 ja 11a.2

A. Työnantaja tai itsenäinen ammatinharjoittaja täyttää

1	Laitos, jolle lomake osoitetaan (2)
1.1	Nimi
1.2	Osoite (3)

2	☐ Työntekijä ☐ Itsenäinen ammatinharjoittaja
1.1	Sukunimi (3a)
1.2	Etunimet Tyttönimi (3a)
1.3	Syntymäaika Kansalaisuus D.N.I. (3b)
1.4	Vakituinen osoite (3)
1.5	Vakuutusnumero

3 Edellä ilmoitettu vakuutettu työskentelee toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana
asetuksen 1408/71 seuraavan artiklan mukaisesti:

3.1 14.1.a 14a.1.a 14b.1 14b.2

3.2 kauden (mistä) _____ (mihin) _____

3.3 Työtehtävä ja toimiala _____

3.4 alla mainitussa yrityksessä alla mainitussa aluksessa.

3.5	Yrityksen tai aluksen nimi
3.6	Osoite (3)

4 Vakuutetulla on todistus sovellettavasta lainsäädännöstä (lomake E 101),

4.1 jonka on antanut (laitoksen nimi ja osoite) (3) _____

4.2 (todistuksen antopäivä) _____ (voimassaoloajan päättymispäivä) _____

5 Pyydetään jatkamaan FIN (1) maan lainsäädännön soveltamista vakuutettuun

5.1 (mistä) _____ (mihin) _____ (4)

6	☐ Työnantaja ☐ Itsenäinen ammatinharjoittaja
6.1	Nimi Koodinnumero (2a)
6.2	Osoite (3)
6.3	Leima
5.4	Päivämäärä _____
5.5	Allekirjoitus _____

B. Työskentelymaan toimivaltainen viranomainen tai sen nimeämä laitos täyttää⁽⁵⁾

7 Ilmoitamme, että meille

7.1 sopii ei sovi, että 2 kohdassa mainittu työntekijä kuuluu edelleen7.2 ⁽¹⁾ maan sosiaaliturvalainsäädännön piiriin

(mistä)

(mihin)

8

Työskentelymaan toimivaltainen viranomainen8.1 Nimi Koodinumero ⁽⁶⁾8.2 Osoite ⁽³⁾

8.3 Leima 8.4 Päivämäärä

8.5 Allekirjoitus

EXERCISING THE RIGHT OF OPTION

Reg. 1408/71: Art. 16.2 and 3
Reg. 574/72: Art. 13.2 and 3; Art. 14.1 and 2

After having completed part A of the form in accordance with points (a) and (b) of the instructions, the worker should hand it over or dispatch it in accordance with points (a) and (c) of the instructions. The institution receiving the form should complete part B and return one copy to the worker.

A. Option

1	The undersigned		
1.1	Surname (1a)		
1.2	Forenames	Maiden name (1a)	
1.3	Date of birth	Nationality	D.N.I. (1b)
1.4	Address (2)		
1.5	Insurance No		

2 employed since _____

2.1 (a) as _____ by the diplomatic mission or consular post
named hereafter _____

2.2 (a) as (4) _____
in the private staff of the following employer (2) _____
agent of the diplomatic mission or consular post named hereafter _____

2.3 (a) as a member of the auxiliary staff of the European Communities,
3 hereby opts to be subject to the social security legislation

3.1 (a) of the Member State of which he is a national

3.2 (a) of the Member State to whose legislation he was last subject, viz. the legislation of

☐ Belgium	☐ Denmark	☐ Germany	☐ Greece	☐ Spain
☐ France	☐ Ireland	☐ Italy	☐ Luxembourg	☐ the Netherlands
☐ Portugal	☐ the United Kingdom			

4 Place and date _____

5 Signature _____

6	Authority of the European Communities which has concluded the contract with the member of the auxiliary staff			
6.1	Name			
6.2	Address (2)			
6.3	Stamp		6.4	Date
			6.5	Signature

B. Declaration

7 We have taken note of the fact that the worker mentioned in box 1 above is subject to the legislation of
 Belgium Denmark Germany Greece Spain
 France Ireland Italy Luxembourg the Netherlands
 Portugal the United Kingdom

7.1 as from

7.2 for the period during which he is engaged in the employment indicated in part A of this form (?)

8	Institution designated by the authority	
8.1	Name
8.2	Address (?)
8.3	Stamp
	8.4	Date
	8.5	Signature

INSTRUCTIONS

Please complete three copies of this form in block letters, writing on the dotted lines only. It consists of three pages, none of which may be left out even if it does not contain any relevant information.

To the staff of diplomatic missions or consular posts and their private domestic staff

- (a) After having completed part A of the form, excluding box 6, you should give one copy of the form to your employer and send two copies to the institution designated by the competent authority of the Member State for whose legislation you have opted. i.e.:
 - in Belgium, the 'Office national de sécurité sociale' (National Office for Social Security), Brussels;
 - in Denmark, 'Sikringsstyrelsen' (National Office for Social Security), Copenhagen;
 - in Germany, 'the Allgemeine Ortskrankenkasse Bonn' (AOK, local general sickness fund), Bonn;
 - in Greece, the regional or local branch of the Social Insurance Institute (IKA);
 - in Spain, the 'Instituto Nacional de la Seguridad Social' (National Social Security Institution), Madrid;
 - in France, the 'Caisse primaire centrale d'assurance maladie de la région parisienne' (central sickness insurance fund of the Paris region);
 - in Ireland, the Department of Social Welfare, Dublin;
 - in Italy, the competent provincial office of the 'Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)' (National Social Welfare Institution);
 - in Luxembourg, the 'Inspection générale de la sécurité sociale' (General Social Security Inspectorate), Luxembourg;
 - in the Netherlands, the 'Sociale verzekeringsraad' (Social Insurance Council), The Hague;
 - in Portugal, the 'Departamento de Relações Internacionais e Convenções de Segurança Social' (Department of International Relations and Social Security Conventions), Lisbon;
 - in the United Kingdom, the Department of Health and Social Security, Overseas Branch, Newcastle-upon-Tyne, or the Ministry of Health and Social Services, Overseas Branch, Belfast, as appropriate.

To the authority of the European Communities empowered to conclude contracts of employment with auxiliary staff

- (b) When a person is engaged as a member of the auxiliary staff and he expresses the wish to use his right of option, the empowered authority of the European Communities must ensure that he completes part A of the form, with the exception of box 6, which must be completed by that authority.
- (c) Two copies of the form should be sent to the institution designated by the competent authority of the Member State for whose legislation the person concerned has opted (see point (a) above).

NOTES

- (1) Symbol of the country of employment of the person who completes the form: B = Belgium; DK = Denmark; D = Germany; GR = Greece; E = Spain; F = France; IRL = Ireland; I = Italy; L = Luxembourg; NL = the Netherlands; P = Portugal; GB = United Kingdom.
- (1a) In the case of Spanish nationals state both names. In the case of Portuguese nationals state all names (forenames, surname, maiden name) in the order of civil status in which they appear on the identity card or passport.
- (1b) In the case of Spanish nationals state the number appearing on the national identity card (D.N.I.), if it exists, even if the identity card is out of date. Failing this, indicate 'None'.
- (2) Street, number, post code, town, country.
- (3) Complete 2.1, 2.2 and 2.3, according to the position of the worker completing the form, and put a cross in the corresponding box.
- (4) State the occupation of the person concerned: chauffeur, cook, etc.
- (5) State surname and forename of employer.
- (6) Put a cross in the box preceding the appropriate subject. Please note that workers employed by diplomatic missions or consular posts and members of the private domestic staff of agents of such missions or posts may opt only for the social security legislation of the Member State of which they are a national.
- (7) The right of option of workers employed by diplomatic missions or consular posts and members of the private domestic staff of agents of such missions or posts may be exercised at the end of each calendar year.

Lakiosasto

19.11.1997

3 EU-ELÄKEHAKEMUS JA SEN KÄSITTELY

3.1 Yleistä	3
3.2 Hakemuksen tekeminen	4
3.2.1 Hakemus ja sen liitteet	4
E-lomakkeet	4
3.2.2 EU-maissa työskennelleet kolmansien maiden kansalaiset	5
3.2.3 Muissa sopimusmaissa työskennelleet henkilöt	5
3.2.4 Ei sopimusmaissa työskennelleet henkilöt	6
3.3 Eläkkeenhakija asuu Suomessa	6
3.3.1 Hakemuksen jättöpaikka	6
3.3.2 Hakemuksen vireilletulo	6
3.3.3 Hakemus työeläkelaitokselle	7
Vastaanottajan toimenpiteet Suomessa	7
Teoreettisen laitoksen määräytyminen	7
Teoreettisen laitoksen toimenpiteet	9
"EU-hakemuspaketti"	9
Väliaikainen päätös	10
3.3.4 Hakemus Kelaan	10
3.3.5 Käsittelevän laitoksen toimenpiteet	11
3.4 Vakuutuskausitodistukset (E 205)	13
3.5 Erityistilanteita	14
3.5.1 Jatkotyökyvyttömyyseläkkeet	14
3.5.2 Yksilöllinen varhaiseläke	15
3.5.3 Osaeläke	15
3.5.4 Ulkomaan laitos pyytää uuden lääkärintutkimuksen	16
3.5.5 Työttömyyseläke ja Ruotsin varhennettu vanhuuseläke	16
3.5.6 Osa-aikaeläke	17
3.5.7 Vanhuuseläke alennetussa eläkeiässä	17
3.6 Käsitteily Ruotsissa	17
3.7 Eläkkeensaaja asuu ulkomailla	18
3.7.1 Ulkomaan käsittelevän laitoksen toimenpiteet	18
3.7.2 Kela yhdyslaitoksena	19
Työeläkelaitos	20
Eläketurvakeskus	20
3.7.3 Vireilletulo	21
Vireilletulopäivä Pohjoismaissa	21
Ennen 1.1.1994 tehdyt hakemukset muissa sopimusmaissa	22
Yhteenveto ennen 1.1.1994 tehtyjen hakemusten vireilletulosta	22

Lakiosasto

19.11.1997

Vireilletulopäivän merkitseminen	23
3.7.4 Eläkehakemuksen tarkistaminen ja lisätietojen pyytäminen	23
3.7.5 Eläkelaitoksen toimenpiteet	24
Uusi lääkärintutkimus	24
3.7.6 Uusi hakemus juridisin perustein jo hylätyssä asiassa	25
3.8 Sosiaaliturvasopimukseen perustuvien hakemusten käsittely	25
3.8.1 Hakemus koskee vain sopimusmaata	25
Suomessa asuva	25
Hakija asuu sopimusmaassa	26
3.8.2 Sopimusmaan eläkkeen hakeminen EU-hakemuksen yhteydessä	27
3.8.3 Kolmannen maan kansalaisen eläkehakemus EU-maahan	27
Pohjoismaat, Saksa, Itävalta	28
Iso-Britannia, Espanja, Kreikka ja Luxemburg	28
3.8.3 Kolmannen maan kansalaisen hakemus EU-maasta Suomeen	28
3.9 Perhe-eläkehakemukset	29
LIITTEET	
E 202 Vanhuuseläkehakemus	
E 203 Perhe-eläkehakemus	
E 204 Työkyvyttömyyseläkehakemus	
E 205 FIN Suomen vakuutuskausitodistus	
E 207 Tiedot vakuutetun vakuutushistoriasta	
E 213 Lääkärinlausunto	
Lisätiedustelulomake	
Lähete/Tilaus lomake ETK 4000	

Lakiosasto

19.11.1997

3**EU-ELÄKEHAKEMUS JA SEN KÄSITTELY**

Perhe-eläkehakemuksen käsittelystä on annettu ohjeet yleiskirjeessä A 20/95. Tässä luvussa annetaan ohjeet ainoastaan siltä osin, kuin käsittelevän laitoksen ja yhdyslaitoksen tehtävien työnjako vaikuttaa perhe-eläkehakemuksen käsittelyyn kohdassa 3.9.

3.1**Yleistä**

ETA-sopimuksen tullessa voimaan 1.1.1994 alettiin myös Suomessa soveltaa eläkeasioihin EY:n sosiaaliturvasäännöksiä (asetukset 1408/71 ja 574/72). Sovellettavat säännökset eivät muuttuneet Suomen EU-jäsenyyden myötä. Mitä seuraavassa on sanottu EU-maista, koskee siis myös ETA-maita Islantia, Norjaa ja Liechtensteinia.

ETA-sopimuksen tullessa voimaan myös entisten sosiaaliturvasopimusmaiden eläkehakemusliikenne muuttui. Normaaliin sosiaaliturvasopimukseen verrattuna EU-säännöksissä on säännelty hyvin yksityiskohtaisesti eläkehakemuksen käsittelystä ja päätösten tekemisestä silloin, kun hakija on asunut tai työskennellyt useassa EU-maassa.

EU-hakemusmenettelyssä keskitetään kaikki yhteydenpidot toisaalta eri maiden eläkelaitosten välillä ja toisaalta eläkkeenhakijan ja eläkelaitosten välillä yhteen laitokseen, joka on hakijan asuinmaan laitos. Tätä laitosta kutsutaan EU-asian käsitteleväksi laitokseksi. Suomessa käsittelevä laitos on Eläketurvakeskus.

Ennen 1.1.1998 myös Kansaneläkelaitos toimi käsittelevänä laitoksena. Se hoitaa loppuun (pätösten yhteenvedon asti) ennen 1.1.1998 vireille tulleet EU-hakemukset, joissa se on aikaisempien ohjeiden mukaisesti käsittelevänä laitoksena.

Hakija voi jättää hakemuksen asuinmaansa laitokseen tai minkä tahansa muun EU-maan laitokseen. Eläkkeen hakeminen yhdessä EU-maassa käynnistää käsittelyprosessin kaikissa maissa, joissa hakija on ollut vakuutettuna. Hakemuslomakkeina käytetään EU-maiden yhteisesti sopimia lomakkeita (E-lomakkeet).

Asuinmaan laitos hoitaa hakijan puolesta yhteydenpidon niihin muihin EU-maihin, joista hakija hakee eläkettä eli toimii käsittelevänä laitoksena. Jollei asuinmaasta ole eläkeoikeutta, käsittelevänä laitoksena toimii sen EU-maan laitos, jossa hakija on viimeksi ollut vakuutettuna.

Jos hakemus on jätetty muuhun EU-maahan kuin siihen, missä on käsittelevä laitos, hakemuksen vastaanottanut laitos toimittaa sen oikeaan maahan käsittelevälle laitokselle (tarvittaessa asianomaisen

Lakiosasto

19.11.1997

maan yhdyslaitoksen välityksellä). Edelleen hakija ohjataan jättämään hakemuksensa asuinpaikan laitokseen.

Jos Ruotsissa asuva hakija on jättänyt hakemuksen Suomeen esimerkiksi täällä lomaillessaan, hakemuksen katsotaan tulleen vireille silloin, kun se on jätetty Suomeen. Kelan kv-ryhmän välityksellä pyydetään E-lomakkeet Ruotsista.

Eläkepäätöksen antavat laitokset ilmoittavat perustiedot päätöksistä käsittelevälle laitokselle, joka tekee yhteenvedon kaikista päätöksistä. Yhteenvedo ja päätökset toimitetaan hakijalle ja ulkomaan yhdyslaitoksille (Suomessa teoreettiselle laitokselle ja Kelalle). Näin hakija saa yhteenvedon eläkepäätöksistä omalla kielellään.

3.2

Hakemuksen tekeminen

3.2.1

Hakemus ja sen liitteet Hakemus tehdään lomakkeelle, joka on käytössä hakijan asuinvaltiossa (tai siinä valtiossa, jonka lainsäädännön piiriin hakija kuului viimeksi).

Suomessa haetaan lomakkeella T (työkyvyttömyyseläke), V (vanhuuseläke), P (leskeneläke) tai PL (lapseneläke) Suomen työeläke- ja kansaneläkejärjestelmän mukaista eläkettä ja näiden lisäksi myös muun EU-maan eläkettä. Hakemuksen lisäksi täytetään ulkomailla työskentelyä ja asumista koskeva U-liite. Hakemukseen liitetään myös muut mahdolliset asiakirjat ulkomaan työstä (työtodistukset, vakuutamiseen liittyvät tositteet yms.).

Käsittelevä laitos siirtää tämän kansallisen hakemuksen tiedot varsinaiseen EU-eläkehakemukseen (E 202, E 203 tai E 204), täydentää hakemuksen rekisteritietojen perusteella ja lähettää sen toiseen EU-maahan. Tämän hakemuksen perusteella tutkitaan hakijan eläkeoikeus kaikissa niissä EU-maissa, joiden lainsäädännön piiriin hakija on kuulunut.

E-lomakkeet

EU:n eläkehakemusliikenteessä käytetään seuraavia lomakkeita:

E 001	tietojen saamista koskeva pyyntö, tietojen vaihto, lomakkeiden pyyntö tai muistutus
E 202	vanhuuseläkehakemus
E 203	perhe-eläkehakemus
E 204	työkyvyttömyyseläkehakemus
E 205	vakuutuskausitodistus
E 207	tiedot vakuutetun vakuutushistoriasta

Lakiosasto

19.11.1997

- E 210 ilmoitus eläkepäätoksestä
- E 211 päätösten yhteenveto
- E 212 muutoksenhakuohje
- E 213 lääkärintlausunto tai kansallinen lääkärintlausunto
(Suomi käyttää ensisijaisesti kansallista lääkärintlausunto-
lomaketta, E 213 -lomake lähetetään ulkomaille vain
pyynnöstä)

Lomakkeet on käännetty kaikille EU-kielille. Suomessa käytetään suomenkielisiä lomakkeita.

3.2.2

EU-maissa työskennelleet kolmansien maiden kansalaiset

Jos ns. kolmansien maiden kansalaisiin (eli ei EU-kansalaisiin) sovelletaan pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta, hakemusliikenteessä Pohjoismaiden välillä on tähän saakka käytetty E-lomakkeita vastavia N-lomakkeita. N-lomakesarjaa on käytetty myös silloin, kun eläkkeenhakija on pohjoismaan kansalainen, mutta ei ole työntekijä. Pohjoismaat ovat hiljattain sopineet luopuvansa N-lomakesarjan käytöstä. Jatkossa myös näissä tapauksissa käytetään E-lomakkeita, mutta lomakkeen yläkulmassa oleva E-tunnus korvataan N-tunnuksella.

Jos Suomella on sosiaaliturvasopimus muun EU-maan kanssa, hakemusliikenteessä käytetään kolmansien maiden kansalaisten osalta joko yhteisesti sovittuja sopimuslomakkeita tai E-lomakkeita. Sopimuslomakkeita käytetään Ison-Britannian, Espanjan, Kreikan ja Luxemburgin kanssa, koska näiden maiden kanssa ei ole sovittu E-lomakkeiden käytöstä ei-EU-kansalaisten tai ei-työntekijöiden hakemuksissa.

Itävallan, Saksan ja Pohjoismaiden kanssa käytetään E-lomakkeita, mutta Itävallan kohdalla E korvataan tunnuksella FIN/A ja Pohjoismaiden kohdalla tunnuksella N. Vaikka Saksan kanssa ei ole vielä asiasta sovittu, korvataan E toistaiseksi tunnuksella FIN/D (ks. myös kohta 3.8.3)

3.2.3

Muissa sopimusmaissa työskennelleet henkilöt

Jos EU-maissa työskennellyt hakija on työskennellyt myös muussa maassa, jonka kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus (USA, Kanada, Quebec, Sveitsi ja Viro), käsittelevä laitos hoitaa hakemuksen myös sosiaaliturvasopimusmaahan (ks. kohta 3.8.2).

Lakiosasto

19.11.1997

3.2.4

Ei sopimusmaissa työskennelleet henkilöt

Eläkkeenhakija itse on vastuussa hakemuksen toimittamisesta muihin kuin sopimusmaihin. Eläketurvakeskuksella on luettelo eri maiden eläkelaitoksista, joihin hakijaa neuvotaan ottamaan yhteyttä. Jos Eläketurvakeskuksella ei ole tietoa asianomaisen maan laitoksesta, hakemuslomakkeita voi pyytää asianomaisen maan suurlähetystöstä.

3.3

Eläkkeenhakija asuu Suomessa

3.3.1

Hakemuksen jättöpaikka

Yleensä hakija jättää hakemuksensa asuinpaikkansa vakuutuslaitokselle, mutta hän saa jättää sen myös minkä tahansa muun jäsenvaltion vakuutuslaitokselle. Suomessa hakemus voidaan jättää työeläkelaitokseen, sen palvelupisteeseen, Eläketurvakeskukseen tai Kansaneläkelaitokseen.

3.3.2

Hakemuksen vireilletulo

EU-säännösten mukaan eläkehakemus tulee vireille toisessa EU-maassakin sinä päivänä, jona se on jätetty asuinmaan tai jonkin muun jäsenvaltion vakuutuslaitokselle (asetus 1408/71 86 artikla). Tämä koskee myös niitä tilanteita, joissa tämä vakuutuslaitos toimittaa hakemuksen edelleen toimivaltaiselle laitokselle toiseen EU-maahan.

EY-tuomioistuin on ratkaisussaan Camera (92/81) katsonut, että hakemuksen jättämisellä muuhun kuin käsittelevään laitokseen on sama vaikutus kuin sen jättämisellä käsittelevään laitokseen. Vastaavasti EY-tuomioistuin on ratkaisussaan Picard (C-335/95) katsonut, että eläkehakemuksen voi jättää minkä tahansa jäsenvaltion laitokselle ja hakemuksen on katsottava tulleen vireille sinä päivänä, kun se jätettiin.

Tätä säännöstä sovelletaan Suomessa kuitenkin vasta 1.1.1994 alkaen.

Lakiosasto

19.11.1997

3.3.3

Hakemus työeläkelaitokselle

Vastaanottajan toimenpiteet Suomessa

Jos eläkehakemus jätetään työeläkejärjestelmän palvelupisteeseen, se lähettää hakemuksen eläkevakuutusyhtiöön tai -laitokseen, jos hakijalla on työeläkelakien alaista palvelua myös Suomessa.

Työeläkelaitos tai sen palvelupiste merkitsee ETA-rastin eläkehakemukseen. Jos hakija on ruksannut hakevansa myös KEL-eläkettä, työeläkelaitos jakaa eläkehakemuksen myös hakijan asuinkunnan Kelan paikallistoimistoon ja tekee hakemukseen merkinnän siitä, mihin toimistoon hakemus on lähetetty.

Jos hakija ilmoittaa työskentelystä Suomessa, hakemus käsitellään sekä työ- että kansaneläkejärjestelmässä, vaikkei työskentely oikeutaisikaan työeläkkeeseen. Tällöin hakemus käsitellään työeläkejärjestelmässä EU-asiana ja hakijalle annetaan hylkäävä päätös.

Yhteydenpidon ulkomaisiin yhdyslaitoksiin hoitaa Eläketurvakeskus, joka on käsittelevä laitos. Eläketurvakeskus on käsittelevä laitos 1.1.1998 lukien kaikissa Suomessa asuvien EU-hakemuksissa.

Teoreettisen laitoksen määräytyminen

Teoreettisella laitoksella tarkoitetaan Suomessa työeläkelaitosta, joka viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaan vastaa henkilön pääasiallisesta eläketurvasta ja laskee Suomen eri työeläkejärjestelmien (yksityinen ja julkinen) osalta teoreettisen eläkkeen yhtenä kokonaisuutena.

Teoreettinen laitos määräytyy yleensä samalla tavoin kuin viimeinen laitos (sovelletaan esim. uimissäntöä, ks kohta 4.7.3.). Hakemuksen vastaanottanut työeläkelaitos ratkaisee, mikä on teoreettinen eläkelaitos ja sen mukaisesti siirtää hakemuksen tai jakaa sen.

Julkisen sektorin vanhuuseläkkeellä olevalle
TEL-vapaakirjaeläke EU-säännöin

Kun henkilöllä on myönnetty VEL:n tai KVTEL:n mukainen vanhuuseläke alle 65-vuotiaana ja hän hakee yksityisen sektorin työeläkettä 65-vuotiaana, teoreettisena laitoksena toimii yksityisen sektorin eläkelaitos, vaikka yksityinen työskentely olisi ollut ennen julkista palvelussuhdetta. Julkisen sektorin eläkelaitos ei

Lakiosasto

19.11.1997

anna uutta päätöstä, vaan lähettää kopion alkuperäisestä päätöksestään teoreettiselle laitokselle sen pyynnöstä.

Valtion LEL-työsuhteet

LEL Työeläkekassa ja Valtiokonttori ovat sopineet, että LEL Työeläkekassa on aina teoreettinen laitos niissä tapauksissa, joissa henkilön valtion palveluksesta on maksettu LEL-vakuutusmaksut (VEL/LEL) ja hänen eläketapahtumansa on sattunut VEL/LEL palvelussuhteen kestäessä.

Rinnakkaiset työsuhteet

Jos henkilölle on karttunut vapaakirjaeläke samanaikaisesti päättyneistä rinnakkaisista työsuhteista ja vapaakirjoihin liitetään tuleva aika, teoreettisena laitoksena toimii se laitos, jonka työsuhteen eläkepalkka on suurempi. Tämä koskee myös yksityisen ja julkisen sektorin rinnakkaisia palvelussuhteita. Eläkelaitokset voivat sopia keskenään toisinkin.

Teoreettinen laitos, kun tuleva aika liittyy vapaakirjaan asetuksen liitteen VI perusteella (ulkomailla asuvat)

Yksityinen sektori

Jos hakija asuu ulkomailla, yksityisen sektorin sisällä teoreettinen laitos on viimeisen työeläkkeeseen oikeuttaneen työsuhteen vakuuttanut eläkelaitos, vaikka tuleva aika tulisi asetuksen liitteen VI perusteella liitettäväksi edelliseen vähintään kuusi kuukautta jatkuneeseen työsuhteeseen (vapaakirjaan) ja se olisi vakuutettu muussa yksityisen sektorin työeläkelaitoksessa.

Teoreettista laitosta ei siis enää vaihdeta, jos viimeistä edelliseen vapaakirjaan tulee liitettäväksi asetuksen liitteen VI perusteella tuleva aika.

Useita eläkejärjestelmiä

Jos viimeisen alle kuusi kuukautta jatkuneen työsuhteen on vakuuttanut yksityisen puolen eläkelaitos ja sitä edeltävän julkisen palveluksen, johon tuleva aika saattaa liittyä asetuksen liitteen VI perusteella (riippuen siitä, oliko hakija tullut työkyvyttömäksi työsuhteen kestäessä vai ei), julkisen sektorin eläkelaitos, teoreettinen laitos on se eläkelaitos, joka mahdollisesti myöntää tulevan ajan eläkkeen.

Vastaavasti menetellään, jos julkisen sektorin työeläkelaitos on viimeisenä ja tulevan ajan oikeus saattaa uimissäännön mukaisesti asetuksen liitteen VI perusteella liittyä edelliseen yksityisen sektorin työsuhteeseen (vapaakirjaan).

Teoreettisen laitoksen vaihto tehdään siis näissä tilanteissa välittömästi eikä vasta sen jälkeen, kun on selvitetty, onko oikeutta tulevaan aikaan asetuksen liitteen VI perusteella vai ei.

Lakiosasto

19.11.1997

Teoreettisen laitoksen toimenpiteet

Kun työeläkejärjestelmään jätetty eläkehakemus liitteineen saapuu työeläkelaitokseen, se tarkistaa hakijan henkilötiedot väestön keskusrekisterin henkilötiedoista tai Eläketurvakeskuksesta. Tarkistamisesta tehdään merkintä hakemuslomakkeeseen. Eläkelaitos ilmoittaa Eläketurvakeskukselle EU-hakemuksen vireilletulosta lomakkeella ETK 3300 tai koneellisesti.

"EU-hakemuspaketti"

Eläkelaitos lähettää Eläketurvakeskukselle lähete/tilauslomakkeen ETK 4000 liitteinä:

- kopion eläkehakemuksesta,
- U-liite alkuperäisenä,
- kopion lääkärinlausunnosta (vain B-lausunnot),
- päivärahatiedot, muut Kelan etuustiedot sekä muut korvaustiedot (esimerkiksi tapaturmakorvaukset)
- kaikki ulkomaista työskentelyä koskevat asiakirjat.

Jos hakemus koskee työkyvyttömyyseläkettä, työeläkelaitos lähettää asiakirjat Eläketurvakeskukselle vasta, kun eläkeoikeus on ratkaistu.

Lähete/tilauslomakkeella ETK 4000 (liitteenä) eläkelaitos pyytää Eläketurvakeskukselta hakijan Suomen työskentelyä koskevan vakuutuskausitodistuksen E 205 FIN. Lähete/tilauslomakkeelle merkitään, mihin päivämäärään saakka vakuutuskaudet pyydetään. Vakuutuskausitodistus pyydetään aina siitä riippumatta, onko eläkeratkaisu myönteinen vai hylkäävä. Eläkelaitoksen ei siis enää tarvitse itse lähettää vakuutuskausitodistusta eikä työsuhde- ja eläketapahtumarekisteriotteita "EU-paketin" mukana Eläketurvakeskukselle.

Haettaessa yksilöllisen varhaiseläkkeen tai osatyökyvyttömyyseläkkeen ennakkopäätöstä hakemus lähetetään Eläketurvakeskukselle vasta kun hakija hakee lopullista päätöstä (ks. kohdat 3.5.2 ja 3.5.3)

Eläkelaitos pyytää vakuutuskausitodistuksen vasta, kun se on ratkaissut eläkeoikeuden. Pyyntöön merkitään päivämääräksi eläketapahtumapäivä. Jollei eläkelaitos ilmoita eläketapahtumapäivää, vakuutuskausitodistus voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun työsuhde on päätetty työsuhderekisteriin. Myös silloin kun hakija on saanut työttömyyspäivärahaa, vakuutuskausitodistusta ei voida antaa ilman eläkelaitoksen ilmoittamaa eläketapahtumapäivää.

Jos eläkelaitoksen antama ratkaisu on hylkäävä ja työsuhde jatkuu, vakuutuskausitodistus pyydetään lähete/tilauslomakkeella ilmoituksel-

Lakiosasto

19.11.1997

la, että työsuhde jatkuu. Tällöin vakuutuskaudet lasketaan todistuksen antamispäivään ja todistuksessa ilmoitetaan, että työsuhde jatkuu edelleen.

Jos eläkelaitoksen Eläketurvakeskukseen lähettämä EU-hakemuspaketti on puutteellinen, hakemuksen välittäminen ulkomaille viivästyy, koska Eläketurvakeskus joutuu pyytämään puuttuvat tiedot teoreettiselta laitokselta.

Väliaikainen päätös

Jos oikeus Suomen lainsäädännön mukaiseen eläkkeeseen syntyy, ja toisen EU-maan vakuutuskaudet todennäköisesti vaikuttavat eläkkeen määrään (työkyvyttömyys- ja yksilöllinen varhaiseläke), teorettinen eläkelaitos myöntää väliaikaisella päätöksellä kansallisen lainsäädännön mukaisen eläkkeen ja ilmoittaa siitä Eläketurvakeskukseen normaalisti eläketapahtumailmoituksella. Jos on todennäköistä ettei toisen EU-maan kaudet vaikuta eläkkeen määrään, päätös voidaan antaa heti lopullisena (vanhuuseläke).

Eläkelaitos ennakoi yleensä väliaikaiseen päätökseen EU-eläkkeen määrän hakemuksen ja sen liitteiden perusteella. Tällöin laitos osittaa pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaisesti täysitehoisen eläkkeen tulevan ajan arvioimalla ulkomaan vakuutuskausien määrän.

3.3.4.

Hakemus Kelaan

Jos kansallinen eläkehakemus jätetään Kelan paikallistoimistoon, se tarkistaa hakijan henkilötiedot väestön keskusrekisterin henkilötiedoista. Tarkistamisesta tehdään merkintä hakemuslomakkeeseen. Paikallistoimisto lähettää alkuperäisenä hakemuksen, kaikki ulkomaan työskentelyä koskevat asiakirjat ja U-liitteen suoraan teoreettiselle työeläkelaitokselle jatkotoimenpiteitä varten. Kelan paikallistoimisto ei enää täytä E-hakemuslomakkeita. Teoreettinen laitos jakaa hakemuksen liitteineen seurannaislaitoksille.

Jos teoreettisen laitoksen koneellinen päättely ei onnistu, Kelan paikallistoimisto lähettää kansallisen hakemuksen liitteineen Eläketurvakeskukseen. Eläketurvakeskus virittää hakemuksen EU-hakemukseksi ja jakaa hakemuksen liitteineen työeläkelaitoksiin tai, jos työeläkelaitosta ei ole, antaa itse hylkäävän päätöksen (neuvonta- ja valvontasosastolla). Näissäkin tilanteissa Eläketurvakeskus toimii käsittelevänä laitoksena.

Työeläkelaitos vie hakemuksen vireille EU-hakemuksena. Ratkaistuaan eläkeoikeuden työeläkelaitos lähettää "EU-hakemuspaketin" saattekirjeineen ja vakuutuskausitodistuspyyntöineen Eläketurvakeskusselle samalla tavalla kuin silloin, kun hakemus on tullut vireille työeläkejärjestelmässä.

Lakiosasto

19.11.1997

Kelan paikallistoimisto ei enää tilaa vakuutuskausitodistusta Eläketurvakeskukseksi, vaan sen tekee työeläkelaitos saatekirjeellä. Eläketurvakeskus lähettää vakuutuskausitodistuksen myös asianomaiseen Kelan EU-eläkeyksikköön (Suomessa asuvien EU-kansaneläkkeet lasketaan 1.1.1998 alkaen erityisissä Kelan EU-eläkeyksiköissä). Työeläkelaitoksen ei tarvitse lähettää vakuutuskausitodistusta Kelaan.

3.3.5

Käsittelylaitoksen toimenpiteet

Eläkehakemusmenettelyssä yhteydenpidon eri maiden eläkelaitosten välillä hoitaa keskitetysti yksi laitos, joka on asuinmaan laitos. Tätä laitosta kutsutaan eläkeasian **käsittelylaitokseksi**.

Käsittelylaitos Suomessa on Eläketurvakeskus. Käsittelylaitokselle kuuluvat yhteydenpitotehtävät hoidetaan Eläketurvakeskuksessa eläkejärjestelmäosastolla (EJ).

Eläketurvakeskus
EJ/ulkomaiset eläkeasiat
00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puh. 1511, telekopio 151 2556

Kela puolestaan on käsittelylaitos hakemuksissa, jotka on tehty ennen 1.1.1998 silloin, kun hakemuksen vastaanottajana on ollut sen paikallistoimisto ja samalla on haettu myös KEL-eläkettä. Käsittelylaitoksen tehtävät hoitaa tällöin Helsingin paikallistoimiston kansainvälisten asiain ryhmä, kunnes tähän hakemukseen on annettu päätösten yhteenveto. Saman henkilön myöhemmissä hakemuksissa, oikaisuissa, tarkistuksissa tai jatkoissa on Eläketurvakeskus käsittelylaitoksena.

Kansaneläkelaitos
Helsingin paikallistoimisto
Kansainvälisten asiain ryhmä
PL 82
00601 HELSINKI

Puh. 77 703 443.

Eläketurvakeskus täyttää työeläkelaitokselta saamansa Suomen eläkehakemuksen ja U-liitteen sekä rekisteritietojen (henkilö-, työsuhde-, eläke- ja väestörekisteritietojen) perusteella hakemusta vastaavan lomakkeen E 202 (vanhuuseläkehakemus) tai E 204 (työkyvyttömyyseläkehakemus) sekä vakuutushistorialomakkeen E 207. Tarvittaessa

Lakiosasto

19.11.1997

Eläketurvakeskus on yhteydessä suoraan hakijaan tietojen saamiseksi.

E-hakemuslomakkeelle täytettävät tiedot Eläketurvakeskus saa ensisijaisesti työeläkelaitokselta. Lisäksi Eläketurvakeskus tiedustelee Kelan päätöstietoja suoraan Kelasta ja tarvittaessa tietoja muista etuuk-sista asianomaiselta laitokselta.

Jos lopullinen työeläkeratkaisu on jo tiedossa hakemusta täy-tettäessä, Eläketurvakeskus merkitsee Ruotsiin, Norjaan ja Islantiin lähetettäviin hakemuksiin, onko Suomen työeläke myönnetty tulevan ajan eläkkeenä. Jos työkyvyttömyyseläke on myönnetty väliaikaisella päätöksellä ja eläkkeessä on tuleva aika, Eläketurvakeskus merkitsee tiedon väliaikaisella päätök-sellä myönnetystä tulevan ajan eläkkeestä hakemukseen. Sen sijaan väliaikaisella päätöksellä myönnetystä vapaakirjaeläk-keestä ei ilmoiteta.

Hakemukseen merkitään myös hakijan aikaisemmat nimet, jos ulkomaan vakuutusnumeroa ei ole tiedossa.

Eläketurvakeskus ilmoittaa Suomen teoreettiselle laitokselle, Kelalle ja hakemuksen liitteenä myös muulle EU-maalle hakijan Suomen työskentelykaudet lomakkeella E 205 FIN (ks. yleiskirje A 73/93 Va-kuutuskausitodistus E 205 FIN). Muulle EU-maalle Eläketurvakeskus ilmoittaa myös Suomen asumiskaudet, jotka Eläketurvakeskus saa Kelasta.

Eläketurvakeskus lähettää lomakkeet E 202 tai E 204, E 205 FIN ja E 207 (vakuutushistoria) sekä mahdolliset lääkärintlausunnot (ei A-lääkä-rinlausuntoja) muun EU-maan yhdyslaitokselle.

Eläketurvakeskus lähettää ulkomaille yleensä täydellisen "EU-paketin". Vain jos vakuutuskausitodistuksen saaminen kestää poikkeuksellisen pitkään, Eläketurvakeskus lähettää asiakirjat ulkomaille ilmoittaen hakemuslomakkeella, että vakuutus-kausitodistus toimitetaan myöhemmin heti kun se saadaan.

Kun toisen EU-maan laitos on saanut EU-eläkehakemuksen liitteineen Suomesta, se vahvistaa oman maansa vakuutuskaudet ja lähettää niistä tiedot lomakkeella E 205 Eläketurvakeskukselle.

Eläketurvakeskus välittää tiedot toisen EU-maan vakuutuskausista edelleen teoreettiselle eläkelaitokselle ja Kelan EU-eläkeyksikölle eläkkeen laskemista varten. Tiedot toimitetaan sitä mukaa kuin ne saadaan.

Lakiosasto

19.11.1997

Käsittelyä laitosena Eläketurvakeskus ilmoittaa kaikkien EU-maiden vakuutuskausi tiedot kaikkiin niihin maihin, joissa hakija on ollut vakuutettuna (esim. Ruotsin tiedot Portugaliin ja päinvastoin), jotta niiden laitokset voivat laskea eläkkeen määrän.

3.4

Vakuutuskausi todistukset (E 205)

Vakuutuskausi todistusta tarvitaan EU-maiden työkyvyttömyys-, vanhuus- ja perhe-eläkkeiden saamiseen ja niiden laskemiseen.

Vakuutuskausi todistuksessa vakuutuskausia ilmoitetaan kahta eri tarkoitusta varten: kaudet, joilta on peritty vakuutusmaksuja ja kaudet, jotka oikeuttavat eläkkeeseen. Joissakin maissa ensin mainituilla on merkitystä odotusaikojen täyttämiseksi. Jälkimmäisiä kausia käytetään EU-eläkkeen laskennassa.

Suomen työeläkejärjestelmä tarvitsee myös tiedon muiden EU-maiden vahvistetuista vakuutuskausista aina, kun myönnetään eläkettä henkilölle, joka on työskennellyt Suomen lisäksi jossain muussa EU-maassa.

Eläketurvakeskus vahvistaa Suomen työskentelyyn perustuvat vakuutuskaudet ja Kela vahvistaa asumiseen perustuvat vakuutuskaudet. Suomen vakuutuskaudet ilmenevät vakuutuskausi todistuksesta, jonka tunnus on E 205 FIN. Kelan antaman todistuksen tunnus on sama.

Jos hakija asuu Suomessa, Kela lähettää Eläketurvakeskukselle oman vakuutuskausi todistuksensa saatuaan ETA-rastitetun eläkehakemuksen. Jos hakija asuu ulkomailla, Kelan kv-ryhmä lähettää vakuutuskausi todistuksensa yhdessä Eläketurvakeskuksen vakuutuskausi todistuksen kanssa ulkomaan käsittelevälle laitokselle.

Suomen työskentelyyn perustuvia vakuutuskausia vahvistettaessa otetaan huomioon työeläkelakien alainen työskentely työ- tai virkasuhteessa yksityiseen tai julkiseen työnantajaan tai toiminta itsenäisenä yrittäjänä. Samoin otetaan huomioon eläkettä kartuttavat eläkeajat sekä työeläkelisään oikeuttavat työttömyys- ja koulutusajat (ks. kohta 4.4.3 Suomen vakuutuskausi todistus).

Jos vahvistettuihin vakuutuskausiin tulee myöhemmin olennainen muutos, teoreettisen laitoksen on pyydettävä uusi vakuutuskausi todistus, jonka Eläketurvakeskus toimittaa myös Kelalle ja toiseen EU-maahan.

Lakiosasto

19.11.1997

Kun työkyvyttömyyseläkehakemus hylätään ja eläkkeen hakijan työsuhde jatkuu, Eläketurvakeskus laskee vakuutuskaudet pyyntöpäivään saakka ja merkitsee vakuutuskausitodistukseen, että työsuhde jatkuu edelleen.

3.5 Erityistilanteita

3.5.1 Jatkotyökyvyttömyyseläkkeet

Jatkohakemukseksi riittää Suomessa pelkkä lääkärinlausunto. Jotkut työeläkelaitokset lähettävät muutamaa kuukautta ennen määräajan päättymistä eläkkeensaajalle VA- ja KJ-lomakkeen jatkohakemusta varten.

Jos Suomessa asuvalle henkilölle on myönnetty Suomessa kuntoutustuki ja hänelle on myönnetty myös toisen EU-maan määräaikainen työkyvyttömyyseläke, eläkkeen jatkamisesta tehdään E 204-hakemus toiseen EU-maahan.

Teorettinen laitos toimittaa B-lausunnon kopion Eläketurvakeskukselle ja ilmoittaa lähetteessä, että kysymyksessä on jatkohakemus. Eläketurvakeskus täyttää näiden ja rekisteritietojen perusteella E 204 hakemuslomakkeen ja lähettää sen ulkomaisille yhdyslaitoksille lääkärinlausuntoineen.

Myös Ruotsin Tukholman kassan ulkomaantoimistolle täytetään E 204 hakemuslomake. Suomenkielinen lääkärinlausunto käännetään Ruotsissa ennen asian käsittelyä.

Jos hakijasta on jo kerran toimitettu kaikki tarvittavat asiakirjat toiseen EU-maahan, käsittelevä laitos ei enää toimita muuta kuin E 204 hakemuksen ja uudet lääkärinlausunnot toiseen EU-maahan. Jos toisessa EU-maassa työkyvyttömyyseläke on myönnetty toistaiseksi tai pitemmäksi määräajaksi kuin Suomessa, Eläketurvakeskus lähettää saatuaan teorettiselta laitokselta Suomen jatkopäätöksen tai jatkohakemusta hylkäyspäätöksen tiedon niistä E 001-lomakkeella toiseen EU-maahan.

Jos määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on sattunut ennen 1.1.1994 ja ensimmäinen eläkepäätös on annettu ennen 1.1.1994, eläkettä ei jatkohakemusta yhteydessä muuteta EU-säännösten mukaiseksi.

Jos määräaikainen eläke on ensimmäisen kerran myönnetty 1.1.1994 jälkeen EU-säännösten mukaisena, eläkkeen jatkohakemusta yhteydessä ei noudateta täyttä EU-menettelyä. Jatkopäätöksi-

Lakiosasto

19.11.1997

tä ei laadita enää uutta päätösten yhteenvetoa. Eläkelaitoksen ei tarvitse myöskään lähettää päätösjäljennöstä käsittelevälle laitokselle.

Kun ulkomailta saapuu Eläketurvakeskukseen E 204 lomake ja eläketapahtumarekisteristä nähdään, että kysymys on ennen 1.1.1994 alkaneen työkyvyttömyyseläkkeen jatkohakemukselta, jatkohakemusta ei viritetä EU-hakemukseksi.

3.5.2

Yksilöllinen varhaiseläke

Henkilön hakiessa yksilöllistä varhaiseläkettä YVE-ennakkohakemus viritetään EU-hakemuksena. Kopio eläkehakemuksesta lähetetään Eläketurvakeskukselle, vasta kun hakija ilmoittaa ottavansa ennakkopäätöksen mukaisen eläkkeen. Tällöin Eläketurvakeskuksessa täytetään E 204 hakemuslomake ja se toimitetaan tarvittavine liitteineen ulkomaille. (Yleiskirje C 7/93).

YVE-ennakkopäätöksessä voidaan antaa arvio eläkkeestä puhtaan kansallisena. Jos henkilö on työskennellyt toisessa EU-maassa, päätöksessä mainitaan, että ulkomailla ansaittu eläke voi muuttaa ennakkopäätöksessä ilmoitetun eläkkeen määrän.

Jos Suomessa asuva hakija on viimeksi työskennellyt toisessa EU-maassa ja hänellä on oikeus tulevaan aikaan EU-säännösten nojalla, mutta ei enää Suomen kansallisen lainsäädännön perusteella, "tekniistä YVE-hylkäystä" (ei tulevan ajan oikeutta) ei voi antaa, tarkistamatta onko ulkomaan työskentelyn perusteella tulevan ajan oikeutta. Tällöin eläkelaitos pyytää Eläketurvakeskuksen välityksellä toisesta EU-maasta vakuutuskausi-tiedot. Vasta kun hakija hakee lopullista päätöstä, eläkelaitoksen tulee lähettää eläkehakemusasiakirjat Eläketurvakeskukselle, jotta E-eläkehakemuslomake liitteineen voidaan toimittaa toiseen EU-maahan.

Jos hakija ei ota YVEä tai YVE:n ennakkopäätöstä koskeva hakemus hylätään, hakemusasiakirjoja ei lähetetä lainkaan Eläketurvakeskukseen ulkomaille toimitettavaksi.

Sen sijaan työkyvyttömyyseläkehakemus toimitetaan aina ulkomaille, vaikka hakemus Suomessa hylättäisiinkin.

3.5.3

Osaeläke

Osaeläkkeenä maksettavan työkyvyttömyyseläkkeen myöntökäytäntö on sama kuin yksilöllisen varhaiseläkkeen myöntökäytäntö. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä annetaan ensin ennakkopäätös kuten yksilölli-

Lakiosasto

19.11.1997

sestä varhaiseläkkeestäkin ja vasta sitten, kun hakija ilmoittaa ottavansa osatyökyvyttömyyseläkkeen, eläkelaitos antaa lopullisen eläkepäätöksen.

Eläkehakemus viritetään heti EU-eläkehakemukseksi, mutta hakemusta ei toimiteta Eläketurvakeskukselle vielä ennakkopäätösvaiheessa. Vasta kun hakija ilmoittaa jäävänsä osatyökyvyttömyyseläkkeelle, lähetetään asiakirjat EU-hakemusta varten Eläketurvakeskukselle. Hakemusta ei lähetetä lainkaan Eläketurvakeskukseen ulkomaille toimitettavaksi, jos ennakkopäätöshakemus hylätään tai hakija ei ota osatyökyvyttömyyseläkettä.

3.5.4

Ulkomaan laitos pyytää uuden lääkärintutkimuksen

Jos ulkomainen eläkelaitos haluaa suorittaa Suomessa asuvasta eläkkeenhakijasta lääketieteellisen lisätutkimuksen, Eläketurvakeskus välittää tutkimuspyynnön teoreettiselle laitokselle, joka on yhteydessä hakijaan.

Eläketurvakeskus lähettää pyynnön mukana E 213 lomakkeen, jonka teoreettinen laitos lähettää joko hakijalle tai suoraan lisätutkimuksen suorittavalle lääkärille. Jos muu EU-maa pyytää pelkästään lääkärinlausuntoa lomakkeella E 213 eikä varsinaisia lisätutkimuksia, eläkelaitoksen asiantuntijalääkäri voi täyttää lomakkeen E 213 asiakirjoissa olevien lääkärinlausuntojen perusteella, jos asiakirjoissa on lomakkeen täyttämiseen riittävät tiedot.

Teoreettinen laitos maksaa tutkimuskulut ja velkoo ne Eläketurvakeskuksen välityksellä ulkomaan laitokselta, jollei maiden välillä ole sovittu kustannusten korvauksesta luopumisesta. Kustannuksista on luovuttu Pohjoismaiden, Itävallan, Luxemburgin ja Ison-Britannian kesken. Näissä tapauksissa kustannukset jäävät siis teoreettisen laitoksen vastattavaksi (TEA 11 § 3 mom.)

3.5.5

Työttömyyseläke ja Ruotsin varhennettu vanhuuseläke

Ruotsissa ei ole työttömyyseläkettä, mutta työttömyyseläkkeen hakija voi hakea sieltä varhennettua vanhuuseläkettä. Ruotsin varhennettu vanhuuseläke estää työttömyyspäivärahan maksamisen Suomessa. Tämän vuoksi Ruotsin varhennettua vanhuuseläkettä tulisi hakea vasta, kun hakijalle on annettu todistus työttömyyseläkkeen hakemista varten. Suomen työttömyyseläkettä voidaan maksaa samanaikaisesti Ruotsin varhennetun vanhuuseläkkeen kanssa.

Lakiosasto

19.11.1997

Hakija voi itse päättää, haluaako hän Ruotsin vanhuuseläkkeen varhennettuna. Jos hän hakee varhennettua vanhuuseläkettä Ruotsista, Eläketurvakeskukselle toimitetaan Suomen työttömyyseläkehakemus vasta, kun hakijalle on jo annettu työttömyyskassan tai Kelan todistus.

Työttömyyseläkkeen hakija voi ilmoittaa, ettei hän halua hakea vanhuuseläkettä muusta EU-maasta. Tällöin hakemusta käsitellään puhtaasti kansallisena.

3.5.6

Osa-aikaeläke

Henkilö ei voi saada Suomen osa-aikaeläkettä, jos hän saa työskentelyyn perustuvaa eläkettä muusta EU-maasta. Sen vuoksi osa-aikaeläkehakemusta ei lähetetä ulkomaille, jollei eläkkeenhakija sitä nimenomaan vaadi.

3.5.7

Vanhuuseläke alennetussa eläkeiässä

Kun VEL:n tai KVTEL:n mukainen vanhuuseläke myönnetään 63 vuoden tai sitä alemmassa eläkeiässä ja eläkkeensaaja haluaa hakea vanhuuseläkettä myös muusta EU-maasta jo ennen kyseisen maan vanhuuseläkeikää, eläkehakemus käsitellään EU-hakemuksena.

Eläkkeenhakija voi päättää, haluaako hän hakea vanhuuseläkettä myös muista EU-maista. Jos hän ei hae muusta EU-maasta vanhuuseläkettä alennetussa eläkeiässä, hakemus käsitellään Suomessa puhtaasti kansallisena hakemuksena, eikä siis viritetä EU-hakemukseksi (paitsi, jos eläkkeensaaja on työskennellyt muussa EU-maassa korotetun karttuman ikäalueella ks. kohta 4.6.3). Kun TEL- ja KEL-vanhuuseläkkeet myöhemmin tulevat myönnettäviksi, käsitellään hakemus tässä vaiheessa EU-hakemuksena.

Sama koskee myös alennetussa eläkeiässä myönnettyjä TEL-eläkkeitä.

3.6

Käsittely Ruotsissa

Suomessa asuvan henkilön eläkehakemuksen käsittelee Tukholman vakuutuskassan ulkomaantoimisto (Utlandskontoret). Se toimii eläkelajeittain ryhmiin jakautuneena.

Työkyvyttömyyseläkkeen liitteenä olevat lääkärinlausunnot käännetään ruotsiksi. Tämä on viimeaikoina vienyt neljästä viiteen kuukautta. Käännöstyön jälkeen valmistellaan pro memoria lautakunnalle, joka ratkaisee hakijan oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Lakiosasto

19.11.1997

Myös työskentelyvuodet ennen vuotta 1960 voivat oikeuttaa Ruotsin kansaneläkkeeseen. Niitä ei ole Ruotsissa rekisteröity, koska Ruotsin työeläkejärjestelmä (ATP) ei tuolloin vielä ollut voimassa. Siksi mahdolliset työ- tai verotodistukset näistä työsuhteista on liitettävä hakemukseen.

Ulkomaantoimisto laskee ja myöntää eläkkeen. Se lähettää päätöksensä Suomeen Eläketurvakeskukselle. Päätökseen merkitään, onko Ruotsin työkyvyttömyyseläkkeessä tuleva aika vai ei.

3.7

Eläkkeenhakija asuu ulkomailla

3.7.1

Ulkomaan käsittelevän laitoksen toimenpiteet

Kun Suomessa vakuutettuna ollut henkilö asuu toisessa EU-maassa, toimii tämän maan vakuutuslaitos käsittelevänä laitoksena eläkehakemusasiassa. Yhteydenpidon Suomesta ulkomaan käsittelevään laitokseen hoitaa myös työeläkelaitosten puolesta 1.1.1998 alkaen Kelan kansainvälisten asiain ryhmä.

Kelan kv-ryhmä toimii yksinään yhdyslaitoksena, jos E-hakemuksen Suomeen saapumisleima on 1.1.1998 jälkeen. Tätä ennen saapuneissa hakemuksissa on työeläkejärjestelmän osalta yhdyslaitoksena Eläketurvakeskus. Näissä tapauksissa hakemus hoidetaan aikaisemman yleiskirjeen A 48/96 kohdan 3.6 mukaisesti kunnes tähän hakemukseen on annettu päätösten yhteenveto.

Jos hakija asuu muualla kuin EU-maassa, hakemus lähetetään siihen EU-maahan, jossa hakija oli viimeksi vakuutettuna.

Esimerkki: Suomalainen oli työskennellyt Suomessa ja viimeksi Ruotsissa. Hän hakee eläkettä asuessaan Virossa. Hänen tulisi jättää eläkehakemuksensa Ruotsiin. Jos hakemus kuitenkin jätetään Suomeen, se siirretään Ruotsiin ja käsittelevä laitos on tällöin Ruotsissa.

Ruotsissa käsittelevä laitos on siellä asuvien henkilöiden osalta asuinpaikan paikallinen vakuutuskassa. Jos henkilö ei asu Ruotsissa, yhdyslaitoksen tehtävät hoitaa Tukholman vakuutuskassan ulkomaantoimisto.

Jos hakija kesken eläkehakemuksen käsittelyn muuttaa pois Ruotsista, käsittelevän laitoksen tehtävät siirretään entisen asuinpaikan vakuutuskassalta Tukholman vakuutuskassan ulkomaantoimistolle.

Lakiosasto

19.11.1997

Siirto Tukholman kassalle tehdään heti, jos työkyvyttömyyseläkeoikeutta ei vielä ole ratkaistu Ruotsin lautakunnassa. Muissa tapauksissa siirto tehdään vasta, kun eläkkeen määrä on laskettu ja Ruotsin eläkepääätös annettu.

Täyttäessään asuinmaansa eläkehakemusta hakija ilmoittaa myös Suomessa työskentelystään tai asumisestaan. Asuinmaan käsittelevä laitos lähettää Kelalle hakemusta vastaavan lomakkeen E 202 tai E 204, vakuutuskausitodistuksen E 205 ja hakijan ulkomaan vakuutus-historiaa koskevan lomakkeen E 207 sekä mahdolliset lääkärinlausunnot. Näissä tilanteissa Kela hoitaa yhteydet ulkomaille myös työ-eläkejärjestelmän puolesta.

Jos ulkomailta asuva lähettää Suomen eläkehakemuslomakkeella tehdyn hakemuksen suoraan eläkelaitokselle, asuinmaan käsittelevä laitos ei välttämättä tiedä hakemuksen vireiläolosta. Sen vuoksi eläkelaitos pyytää tarvittaessa näissä tilanteissa Kelan kv-ryhmää hankkimaan EU-maasta myös E-lomakkeen. Hakemuksen vireilletulopäivä on tällöin suomalaisella lomakkeella tehdyn hakemuksen vireilletulopäivä, jos se on E-lomakkeen vireilletulopäivää aikaisempi.

EU-maissa asuville eläkkeenhakijoille ei lähetetä VE-eläkehakemusta täytettäväksi.

3.7.2

Kela yhdyslaitoksena

Kelan kv-ryhmä virittää omaan rekisteriinsä ulkomailta saapuneen hakemuksen EU-hakemukseksi, katsoo päätekyselyn avulla teoreettisen työeläkelaitoksen ja lähettää jäljennökset hakemusasiakirjoista teoreettiselle laitokselle.

Jos hakemus on puutteellinen, Kelan kv-ryhmä tekee lisätiedustelun lisätiedustelulomakkeella ja liittää sen myös teoreettiselle laitokselle lähetettäviin asiakirjoihin.

Kela välittää myös hakemuksen käsittelyn yhteydessä tehtävät lisätiedustelut ulkomaille työeläkelaitosten puolesta.

Kela lähettää Suomen vakuutuskausitodistukset ulkomaan käsittelevälle laitokselle (työskentelykausi- ja asumiskausitodistukset).

Kelan kv-ryhmä laskee ja antaa päätöksen ulkomailta asuvien kansaneläkkeestä. Kv-ryhmä lähettää Suomen eläkepääätökset, myös työeläkepääätökset ulkomaan käsittelevälle laitokselle sitä mukaa kun se saa ne.

Lakiosasto

19.11.1997

Työeläkelaitos

Teoreettinen laitos virittää hakemuksen EU-asiana ja pyytää Eläketurvakeskukselta työskentelyyn perustuvan vakuutuskausitodistuksen. Näissä tapauksissa teoreettinen laitos voi tilata vakuutuskausitodistuksen myös koneellisesti heti virityksen yhteydessä, koska työsuhteet ovat yleensä päättyneinä työsuhderekisterissä eikä Suomen työttömyyspäiviä yleensä ole eläketapahtumavuonna.

Jos kuitenkin työsuhderekisterissä on työsuhde jatkuvana tai hakijalla on Suomen työttömyyspäivärahopäiviä eläketapahtumavuonna, vakuutuskausitodistusta ei voi tilata koneellisesti. Näissä tapauksissa teoreettinen laitos pyytää vakuutuskausitodistuksen joko lomakkeella 3300 tai lähete/tilauslomakkeella ETK 4000, jota siis voi käyttää myös pelkästään vakuutuskausitodistuksen tilaamiseen. Molemmilla lomakkeilla ilmoitetaan eläketapahtumapäivä, johon vakuutuskaudet päätetään. Jos työsuhde tai yrittäjätoiminta on työsuhderekisterissä jatkuvana ja työsuhde tai yrittäjätoiminta on päätynyt ennen eläketapahtumaa, ilmoitetaan aina myös työsuhteen tai yrittäjätoiminnan päättämispäivä.

Teoreettinen laitos jakaa Kelan kv-ryhmästä saamansa E-hakemuksen liitteineen edelleen seurannaislaitoksille.

Seurannaislaitokset lähettävät päätöksensä muutoksenhakuohjeineen ja lomakkeen E 210 teoreettiselle laitokselle, joka lähettää ne yhdessä oman päätöksensä ja E 210-lomakkeen kanssa Kelan kv-ryhmälle. Kelan kv-ryhmä ei tiedä, missä työeläkelaitoksissa eläkepäätös teoreettisen laitoksen ohella annetaan. Siksi se lähettää päätökset ulkomaille saatuaan päätökset ja E 210-lomakkeet teoreettisesta laitoksesta olettaen, että kaikki työeläkepäätökset on annettu.

Eläketurvakeskus

Eläketurvakeskus tulostaa työskentelyyn perustuvan vakuutuskausitodistuksen E 205 ja lähettää sen aina sekä teoreettiselle laitokselle että Kelan kv-ryhmälle.

Jos Kelan kv-ryhmä ei tiedä teoreettista laitosta, se lähettää hakemuskopiot Eläketurvakeskukselle. Tällöin Eläketurvakeskus siirtää ja jakaa hakemuksen liitteineen työeläkelaitoksille. Kela hoitaa työeläkelaitosten tarvitseman yhteydenpidon ulkomaille myös näissä tapauksissa.

Jollei hakijalla ole työsuhteita Eläketurvakeskuksen työsuhderekisterissä ja jos hänen työskentelynsä on päätynyt ennen työeläkelakien voimaantuloa, Eläketurvakeskuksen neuvontaja valvontaosasto antaa hakemukseen hylkäävän päätöksen. Päätös muutoksenhakuohjeineen, lomake E 210 ja vakuutuskausitodistus E 205 lähetetään Kelan kv-ryhmälle toimitetta-

Lakiosasto

19.11.1997

vaksi ulkomaan käsittelevälle laitokselle. Hakija saa Eläketurvakeskuksen päätöksen vasta yhteenvedon liitteenä.

3.7.3

Vireilletulo

Eläkehakemus tulee vireille muissakin jäsenvaltioissa sinä päivänä, jona se jätettiin jonkin jäsenvaltion vakuutuslaitokselle. Tämä koskee myös niitä tilanteita, joissa tämä vakuutuslaitos toimittaa hakemuksen edelleen toimivaltaiselle laitokselle toiseen EU-maahan (asetus 1408/71 86 artikla; EY-tuomioistuimen ratkaisut Camera (92/81) ja Picard (C-335/95) ks. kohta 3.3.2)

Vireilletulopäivällä on merkitystä Suomessa eläkkeen takautuvan myöntämisen, mutta ei viivästyskorotuksen kannalta.

Vireilletulopäivä Pohjoismaissa

Pohjoismaissa vireilletulopäivä ratkaistaan E-lomakkeelle merkityn vireilletulopäivän mukaan, vaikka eläkkeensaaja olisi jo saanut ennen 1.1.1994 alkanutta eläkettä ennen E-lomakkeen vireilletulopäivää.

Näissä tilanteissa on tehty aikanaan kansallinen hakemus, jota ei ole toimitettu Suomeen. Vanhan Pohjoismaisen sopimuksen mukaan toisen Pohjoismaan hakemuksen vireilletulopäivää ei hyväksytty, vaan hakemus tuli vireille vasta sen saapuessa Suomeen.

Jos siis E-lomakkeelle on merkitty vireilletulopäiväksi 1.1.1994 edeltävä päivä, hakemus on tullut Suomessa vireille 1.1.1994.

Esimerkki: E-lomakkeen vireilletulopäiväksi on merkitty 10.11.1993. Ruotsin työkyvyttömyyseläke on alkanut 1.2.1990. Suomeen E-lomake on saapunut helmikuussa 1994. Hakemus on tullut vireille Suomessa 1.1.1994. Suomen työkyvyttömyyseläke myönnetään vuosi taannehtivasti E-lomakkeen vireilletulosta eli 1.2.1993 alkaen.

Jos E-lomakkeelle on merkitty vireilletulopäiväksi 1.1.1994 jälkeinen päivä, tämä ilmoitettu vireilletulopäivä on Suomen eläkehakemuksen vireilletulopäivä, vaikka hakija olisi hakenut (ja saanut) Ruotsista eläkettä jo ennen 1.1.1994.

Esimerkki: E-lomakkeen vireilletulopäiväksi on merkitty 15.4.1994. Ruotsin työkyvyttömyyseläke on alkanut 1.2.1992. Suomen työkyvyttömyyseläke myönnetään vuosi taannehtivasti E-lomakkeen vireilletulosta eli 1.5.1993 alkaen.

Jos E-lomakkeelle ei ole merkitty vireilletulopäivää, sen allekirjoituspäivä katsotaan vireilletulopäiväksi ja allekirjoituspäivä määrää hake-

Lakiosasto

19.11.1997

muksen Suomen vireilletulopäivän edellä esitetyllä tavalla ikään kuin se olisi ilmoitettu vireilletulopäivä. Jos eläkelaitos haluaa selvittää oikean vireilletulopäivän ja myöntää eläkkeen takautuvasti sen mukaan, Kelan kv-ryhmä selvittää sen pyynnöstä.

Ennen 1.1.1994 tehdyt hakemukset muissa sopimusmaissa

Suomen on hyväksyttävä vanhan sosiaaliturvasopimuksen mukaiset säännöt vireilletulopäivistä. Yleensä toisen maan vireilletulopäivä hyväksytään Suomessa (Saksa, Itävalta, Iso-Britannia).

Espanjan, Kreikan ja Luxemburgin sopimuksissa on rajoitus, jonka mukaan Suomen hakemuksen tulee saapua tänne kuuden kuukauden kuluessa alkuperäisen hakemuksen tekopäivästä. Jos hakemus saapuu tätä myöhemmin, vireilletulopäivä on päivä, jona hakemus saapuu Suomeen.

Yhteenveto ennen 1.1.1994 tehtyjen hakemusten vireilletulosta

Suomen vireilletulopäivä muussa EU-maassa ennen 1.1.1994 vireilletulleessa eläkehakemuksessa on:

- 1.1.1994, jos kysymys on muusta Pohjoismaasta tai maasta, jonka kanssa Suomella ei ole ollut sosiaaliturvasopimusta (Alankomaat, Belgia, Irlanti, Italia, Ranska ja Portugali)
- Ison-Britannian, Saksan tai Itävallan vireilletulopäivä näissä maissa jätetyissä hakemuksissa
- Espanjassa, Kreikassa tai Luxemburgissa jätetyissä hakemuksessa
 - jättömaan vireilletulopäivä, jos hakemus saapui Suomeen ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut hakemuksen tekemisestä;
 - jos hakemus saapui Suomeen yli kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen tekemisestä ja ennen 1.1.1994, vireilletulopäivä on se päivä, jona hakemus saapui Suomeen;
 - jos hakemus saapui Suomeen yli kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen tekemisestä ja 1.1.1994 jälkeen, vireilletulopäivä on 1.1.1994.

Lakiosasto

19.11.1997

Esimerkkejä: Jos hakemus on tehty Espanjassa 12.5.1993 ja saapui Suomeen 16.9.1993, hakemuksen vireilletulopäivä on 12.5.1993 (sosiaaliturvasopimuksen mukainen, hakemus Suomeen kuuden kuukauden kuluessa).

Jos hakemus on tehty Espanjassa 12.5.1993 ja se saapui Suomeen 16.12.1993, hakemuksen vireilletulopäivä on 16.12.1993 (sosiaaliturvasopimuksen mukainen, hakemus Suomeen kuuden kuukauden kuluttua).

Jos hakemus on tehty Espanjassa 12.5.1993 ja se saapui Suomeen 16.2.1994, hakemuksen vireilletulopäivä on 1.1.1994 (hakemus Suomeen kuuden kuukauden kuluttua, vireilletulopäivä määrätään EU-sääntöjen mukaan 1.1.1994 alkaen).

Vireilletulopäivän merkitseminen

Jos ulkomailta Suomeen saapuneeseen hakemuslomakkeeseen ei ole merkitty vireilletulopäivää, Kelan kv-ryhmä merkitsee E-hakemuslomakkeen yläkulmaan vireilletulopäiväksi sen päivän, jona hakemus on allekirjoitettu. Jos allekirjoituspäivääkään ei ole merkitty, Kelan kv-ryhmä merkitsee vireilletulopäiväksi sen päivän, jona hakemus saapui Kelaan. Jos eläke tulee myönnettäväksi takautuvasti, eläkelaitos voi pyytää Kelan kv-ryhmää selvittämään hakemuksen todellisen vireilletulopäivän.

3.7.4

Eläkehakemuksen tarkistaminen ja lisätietojen pyytäminen

E-hakemuslomake tarkistetaan Kelan kv-ryhmässä. Se pyytää hakemukseen tarvittavat lisätiedot yhteisellä lisätiedustelulomakkeella ja lähettää siitä kopion teoreettiselle laitokselle. Näin teoreettinen laitos tietää, mitä lisätietoja Kela on pyytänyt ulkomailta. Jos teoreettinen laitos tarvitsee eläkeasian käsittelyssä Kelan pyytämiä lisätietoja, se jää odottamaan niiden saapumista.

Lisätiedustelulomakkeella pyydetään, että ulkomaan käsittelevä laitos palauttaa lomakkeen täytettynä Kelalle (tällöin Eläketurvakeskuksen palautusosoite yliviivataan). Kelan kv-ryhmä lähettää ulkomailta palautuvan lomakkeen tai sen kopion välittömästi teoreettiseen laitokseen.

Jos teoreettinen laitos ei ole saanut vastausta Kelan ulkomaille lähettämään lisätiedusteluun kohtuullisessa ajassa, teoreettinen laitos tiedustelee Kelan kv-ryhmältä, onko lisätiedustelulomake saapunut sinne.

Lakiosasto

19.11.1997

Teoreettinen laitos voi kiirehtiä lisätiedustelua Kelan kv-ryhmän välityksellä.

3.7.5

Eläkelaitoksen toimenpiteet

Jos teoreettinen laitos tarvitsee muita lisätietoja kuin mitä Kela on jo lisätiedustelulomakkeella pyytänyt, teoreettinen laitos täyttää lomakkeen E 001 ja liittää siihen lisätiedustelulomakkeen, johon teoreettinen laitos rastittaa tarvitsemansa lisätiedot. Nämä lomakkeet teoreettinen laitos lähettää Kelan kv-ryhmälle, joka toimittaa ne ulkomaille.

Eläkehakemuksen liitteenä on usein vain viimeisin lääkärinlausunto. Eläkelaitos voi pyytää Kelan kv-ryhmää hankkimaan ulkomailta myös varhaisemmat lausunnot, jos se on tarpeen eläketapahtumahetken tai eläkeoikeuden määrittämiseksi. Pyyntö tehdään lisätiedustelulomakkeella, jossa on sitä varten erillinen kohta.

Uusi lääkärintutkimus

Jos eläkkeenhakija asuu ulkomailla, eläkelaitos voi myös pyytää Kelan kv-ryhmän välityksellä hakijan oleskelu- tai asuinpaikan laitosta teettämään uuden lääkärintarkastuksen. EU-säännösten mukaan uusia tutkimuksia pyytävä laitos vastaa tutkimuskustannuksista (täytäntöönpanoasetuksen 574/72 105 artikla).

Teoreettinen laitos ilmoittaa lisätiedustelulomakkeella tai kirjeellä Kelan kv-ryhmän välityksellä ulkomaan käsittelevälle laitokselle, millaista tutkimusta se pyytää tehtäväksi. Kelan kv-ryhmä välittää tutkimuspyynnön käsittelevälle laitokselle, joka on yhteydessä hakijaan.

EU-säännösten mukaisista kustannuksista on luovuttu Pohjoismaiden, Itävallan, Luxemburgin ja Englannin kesken.

Jos eläkelaitos pyytää Kelan kv-ryhmän välityksellä esimerkiksi Ruotsin paikallista vakuutuskassaa hankkimaan uuden lääkärinlausunnon hakijasta, paikallinen vakuutuslaitos hankkii pyydetyt lausunnot omalla kustannuksellaan.

Sen sijaan esimerkiksi Saksan, Belgian ja Hollannin osalta peritään normaalisti kustannukset uusista lääkärintarkastuksista.

Eläkelaitos voi pyytää myös suoraan hakijalta uutta selvitystä.

Lakiosasto

19.11.1997

3.7.6

Uusi hakemus juridisin perustein jo hylätyssä asiassa

Jos ulkomailta saapuu uudelleen hakemus (jatkohakemus) asiassa, jossa on jo annettu hylkäävä päätös sillä perusteella, että hakijalla ei ole työeläkelakien alaista työskentelyä, eläkelaitos tai Eläketurvakeskus ei anna uutta päätöstä asiassa, vaan lähettää kopion aikaisemmasta E 210 lomakkeesta Kelan kv-ryhmään ja merkitsee lähetteeseen, ettei uutta hylkäyspäätöstä anneta.

3.8

Sosiaaliturvasopimukseen perustuvien hakemusten käsittely

3.8.1

Hakemus koskee vain sopimusmaata

Sosiaaliturvasopimuksissa ja niiden toimeenpanosopimuksissa ei ole läheskään niin yksityiskohtaisia säännöksiä hakemusmenettelystä kuin EU-säännöksissä. Yleensä on sovittu vain siitä, että Suomessa asuvan eläkehakemus välitetään sopimusmaan yhdyslaitokselle.

Sopimuksissa on sovittu lomakkeista, joita käytetään sopimusmaan eläkkeen hakemisessa. Suomen työeläkkeen ja kansaneläkkeen hakemiseksi on laadittu kumpaakin järjestelmää varten erillinen lomake. Niitä käytetään siis silloin, kun sopimusmaassa asuva hakee työeläkettä ja/tai kansaneläkettä Suomesta. Lomakkeessa on sopimusmaiden tunnus (yleensä kolmella kirjaimella, esimerkiksi FIN/EST). Lomakkeita saa sopimuksessa sovituilta yhdyslaitoksilta.

Suomessa asuva täyttää sopimusmaan vastaavanlaisen lomakkeen (esimerkiksi EST/FIN) hakiessaan eläkettä sopimusmaasta.

Suomessa asuva

Kun Suomessa asuva hakija täyttää Suomen kansallisen eläkehakemuslomakkeen, hän täyttää myös U-liitteen, jos hän on työskennellyt ulkomailla. Jos hän jättää eläkehakemuslomakkeen työeläkejärjestelmän palvelupisteeseen, eläkelaitos lähettää kansallisen hakemuksen U-liitteineen Eläketurvakeskukselle.

Eläketurvakeskus täyttää joko itse tai lähettää hakijan täytettäväksi sopimusmaan hakemuslomakkeen.

Kun hakija palauttaa lomakkeen, Eläketurvakeskus liittää tarvittaessa hakemukseen Suomen työskentelyyn perustuvan vakuutuskausitodistuksen (E 205) ja toimittaa hakemuksen liitteineen Kelan kansainvälisten asiain ryhmään. Myös näissä tilanteissa työeläkelaitos ilmoittaa

Lakiosasto

19.11.1997

Eläketurvakeskukselle, mihin päivään saakka vakuutuskaudet ilmoitetaan (eläketapahtumapäivä).

Kv-ryhmä täyttää hakemukseen Kela-etuuksia koskevat kohdat ja tarvittaessa myös asumiskaudet. Kv-ryhmä lähettää sen jälkeen hakemuksen liitteineen sopimusmaan yhdyselimelle.

Jos Suomen kansallinen eläkehakemus jätetään Kelan paikallistoimistoon, paikallistoimisto antaa tai lähettää sopimusmaan hakemuksen eläkkeenhakijan täytettäväksi. Sopimusmaan hakemus lähetetään Kelan kv-ryhmään, joka täyttää yhteydenpitomakkeen ja ilmoittaen tarvittaessa myös asumiskaudet. Kelan kv-ryhmä lähettää hakemuksen liitteineen Eläketurvakeskukselle, joka täyttää yhteydenpitomakkeelle työeläkettä koskevat kohdat ja liittää hakemukseen työskentelyä koskevan vakuutuskausitodistuksen (E 205). Eläketurvakeskus lähettää hakemuksen liitteineen sopimusmaan yhdyslaitokselle.

Mitään päätösten yhteenvetoa ei tehdä eikä eläkepäätöksiä yleensä lähetetä sopimusmaahan. Sen sijaan päätöstiedot lähetetään sopimusmaan yhdyslaitokselle yhteisesti sovitulla yhteydenpitomakkeella. Kuitenkin Sveitsiin lähetetään myös päätösjäljennös.

Hakija asuu sopimusmaassa

Sopimusmaassa asuva hakija täyttää Suomen työeläkkeen hakemiseen tarkoitetun lomakkeen ja jättää sen asianomaiselle eläkelaitokselle. Tämä toimittaa sen edelleen asuinmaan yhdyslaitokselle, joka liittää hakemukseen vakuutuskaudet ja täyttää muut tarvittavat tiedot yhteydenpitomakkeelle. Sopimusmaan yhdyslaitos lähettää Suomeen yleensä aina kaksi lomaketta, työeläkejärjestelmän lomakkeen Eläketurvakeskukselle ja kansaneläkettä koskevan lomakkeen Kelan kv-ryhmään. Kv-ryhmä myöntää ulkomailla asuvien kansaneläkkeet.

Eläketurvakeskus siirtää ulkomailta saapuvan hakemuslomakkeen liitteineen työeläkelaitoksille. Jos työeläkelaitosta ei ole, Eläketurvakeskuksen neuvonta- ja valvontaosasto antaa hakemukseen hylkäävän ratkaisun (esimerkiksi viimeisin työskentely Suomessa ennen 8.7.1961).

Sopimuksissa on määräykset myös hakemuksen vireilletulosta. Yleensä hakemuksen katsotaan tulleen vireille sinä päivänä, kun se jätettiin asuinmaan laitokselle, kuitenkin edellyttäen, että hakemus on saapunut Suomeen (Eläketurvakeskukseen tai Kelan kv-ryhmään) kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus on jätetty asuinmaassa.

Lakiosasto

19.11.1997

Jos hakemus saapuu Suomeen myöhemmin, sen katsotaan tulleen vireille sinä päivänä, kun se saapuu Suomeen (Eläketurvakeskukseen tai Kelan kv-ryhmään).

Sveitsin sopimuksen mukaan hakemus tulee vireille, kun se jätetään sopimusmaan asianomaiselle laitokselle riippumatta siitä, milloin se saapuu Suomeen. Määräys on siis samanlainen kuin EU-maissa.

Viivästyskorotusta määrättäessä hakemuksen katsotaan kuitenkin saapuneen Suomeen vasta silloin, kun eläkkeen määrämisessä tarvittavat asiakirjat ovat saapuneet työeläkelaitokseen.

Eläketurvakeskus välittää tiedon Suomen työeläkeratkaisusta sopimusmaan yhdyslaitokselle yhteydenpitolomakkeella.

3.8.2

Sopimusmaan eläkkeen hakeminen EU-hakemuksen yhteydessä

Jos eläkkeenhakija on työskennellyt sekä EU-maassa että sopimusmaassa, Eläketurvakeskus välittää sopimusmaan lomakkeet sopimusmaan yhdyslaitokselle. Jos Kelan paikallistoimisto vastaanottaa tällaisen eläkehakemuksen, se jakaa eläkehakemuksen liitteineen työeläkelaitokseen. Työeläkelaitos lähettää hakemuksen liitteineen Eläketurvakeskukselle EU-hakemuksia koskevan menettelyn mukaisesti.

Samalla kun Eläketurvakeskus täyttää E-lomakkeet se lähettää täytettäväksi sopimusmaan lomakkeen. Kun sopimusmaan lomake palautuu Eläketurvakeskukseen, se täyttää yhteydenpitolomakkeen ja lähettää sen, hakemuksen ja vakuutuskausitodistuksen Kelan kv-ryhmälle. Kv-ryhmä täyttää yhteydenpitolomakkeeseen tiedot Kela-etuuksista, liittää siihen tarvittaessa asumiskausitodistuksen ja toimittaa hakemuksen liitteineen sopimusmaan yhdyslaitokselle.

3.8.3

Kolmannen maan kansalaisen eläkehakemus EU-maahan

Eläketurvakeskus ja Kela ovat sopineet, että EU-maita koskevien kolmansien maiden kansalaisten eläkehakemusten työnjako Eläketurvakeskuksen ja Kelan kesken on sama kuin EU-hakemuksissa. Jos näissä tapauksissa kansallinen eläkehakemus jätetään Kelan paikallistoimistoon, paikallistoimisto jakaa tai siirtää sen liitteineen työeläkelaitokselle. Kela ei siis huolehdi sopimusmaan lomakkeen täyttämisestä, vaan sen tekee Eläketurvakeskus.

Lakiosasto

19.11.1997

Pohjoismaat, Saksa ja Itävalta

Pohjoismaiden, Saksan ja Itävallan kanssa käytetään uusien sopimusten mukaan E-lomakkeita, joihin tunnuksen E tilalle merkitään sopimusmaan tunnus (FIN/ÖST, FIN/D tai N), kun kolmannen maan kansalainen tai ei-työntekijä hakee sosiaaliturvasopimuksen mukaista eläkettä.

Työeläkelaitos lähettää hakemuksen liitteineen Eläketurvakeskukselle, joka täyttää E-lomakkeet, pyytää Kelasta tarvittavat tiedot ja asumiskausitodistuksen ja lähettää hakemuksen liitteineen suoraan EU-maan yhdyslaitokselle. Vastaavasti näissä maissa tehdyt hakemukset lähetetään Kelan kv-ryhmälle, joka jakaa hakemuksen työeläkelaitokselle samalla tavalla kuin EU-hakemuksissa.

Muutoinkin menettelyssä noudatetaan EU-säännöksiä eli työeläkelaitos lähettää Suomessa asuvan eläkepäätöksen Eläketurvakeskukselle ja ulkomailla asuvan eläkepäätöksen ja lomakkeen E 210 Kelan kv-ryhmälle päätösten yhteenvetoa varten, koska näissä sopimuksissa on viittaussäännökset EU-menettelysäännöksiin.

Iso-Britannia, Espanja, Kreikka ja Luxemburg

Ison-Britannian, Espanjan, Kreikan ja Luxemburgin kanssa käytetään vanhoja, sopimusmaita varten vahvistettuja lomakkeita, koska muusta ei ole sovittu. Lukuunottamatta Eläketurvakeskuksen ja Kelan tehtävänjakoa, menettelyssä noudatetaan sopimusmaiden menettelyä, ei EU-säännöksiä.

Suomessa asuvien osalta Eläketurvakeskus siis täyttää sopimusmaan lomakkeen, hankkii Kelasta tarvittavat tiedot ja asumiskausitodistuksen ja lähettää hakemuksen liitteineen suoraan sopimusmaan yhdyslaitokselle. Päätösten yhteenvetoa ei anneta, mutta eläkepäätös lähetetään Eläketurvakeskukselle päätöstietojen välittämiseksi yhteydenpitolomakkeella sopimusmaahan.

Ison-Britannian uudessakaan sopimuksessa ei viitata EU-säännöksiin, joten menettely tulee jatkossakin olemaan sosiaaliturvasopimuksen mukainen (myös hakemusten vireilletulon osalta).

3.8.4

Kolmannen maan kansalaisen hakemus EU-maasta Suomeen

Vastaavasti sopimusmaassa asuvan hakemus toimitetaan Kelan kv-ryhmään, joka toimii yhdyslaitoksena myös työeläkejärjestelmän puolesta. Jos kysymys on Pohjoismaasta, Saksasta tai Itävallasta, nou-

Lakiosasto

19.11.1997

datetaan muutoinkin EU-menettelyä eli myös lomakkeet E 210 täytetään päätösten yhteenvedon varten.

Isossa-Britanniassa, Espanjassa, Kreikassa tai Luxemburgissa tehdyissä hakemuksissa noudatetaan muutoin kuin yhdyslaitostehtävän osalta sopimusmenettelyä eli E-lomakkeita ei käytetä eikä päätösten yhteenvedon tekemistä.

3.9

Perhe-eläkehakemukset

EU-eläkehakemusten työnjaon muutos Eläketurvakeskuksen ja Kelan välillä koskee myös perhe-eläkehakemuksia. Eläketurvakeskus toimii siis käsittelevänä laitoksena Suomessa asuvien hakijoiden perhe-eläkehakemuksissa. Eläketurvakeskus antaa päätösten yhteenvedon leskeneläkehakemukseen. Lapseneläkkeestä ei anneta päätösten yhteenvedon, mutta Eläketurvakeskus lähettää Suomessa asuvista lapsista mahdollisen erotusetuuden laskemiseen tarvittavat tiedot muihin EU-maihin.

Vastaavasti Kelan kv-ryhmä toimii yhdyslaitoksena ulkomailla asuvien perhe-eläkehakijoiden hakemuksissa. Työeläkelaitokset pyytävät ulkomailta tarvittavat lisätiedot, myös lesken eläkesovitukseen tarvittavat lisätiedot Kelan kv-ryhmän välityksellä ja lähettävät leskeneläkettä koskevan päätöksensä muutoksenhakuohjeineen sekä lomakkeen E 210 Kelalle toimitettavaksi ulkomaan käsittelevälle laitokselle päätösten yhteenvedon varten. Kela välittää teoreettiselle työeläkelaitokselle lapsen erotusetuuden laskennassa tarvittavat tiedot.

Ks. yleiskirje A 29/97 EU-lapseneläkkeen myöntäminen erotusetuutena kohta 3.

1 HAKEMUS	Liittyy hakemukseen ☐ VE ☐ T ☐ TT ☐ P ¹⁾	Lomakkeen tiedot ovat ☐ hakijasta ☐ edun- jättäjästä	
2 HAKIJA / EDUN- JÄTTÄJÄ	Hakijan sukunimi ja etunimet	Henkilötunnus	
	Edunjättäjän sukunimi ja etunimet	Henkilötunnus	
3 ASUMINEN JA TYÖNTEKO EU- / ETA- ALUEELLA	a) Oletteko asunut Alankomaissa, Belgiassa, Espanjassa, Irlannissa, Islannissa, Italiassa, Itävallassa, Kreikassa, Liechtensteinissa, Luxemburgissa, Norjassa, Portugalissa, Ranskassa, Ruotsissa, Saksassa, Tanskassa tai Yhdistyneessä Kuningaskunnassa? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa		
	maa	paikkakunta	asumisaika
3 ASUMINEN JA TYÖNTEKO EU- / ETA- ALUEELLA	b) Oletteko työskennellyt jossakin edellä luetelluista maista? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa		
	maa	paikkakunta	työskentelyaika
4 ASUMINEN JA TYÖNTEKO MUUSSA SOPIMUS- MAASSA	Oletteko asunut tai työskennellyt Sveitsissä, Amerikan Yhdysvalloissa tai Kanadassa (Quebecissä)? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa		
	maa	asumisaika	työskentelyaika
5 ASUMINEN JA TYÖNTEKO MUUSSA MAASSA	Oletteko asunut tai työskennellyt muussa kuin kohdassa 3 tai 4 mainitussa maassa? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa		
	maa	asumisaika	työskentelyaika
6 ULKOMAAN ELÄKKEEN MAKSU- OSOITE	Haluatteko kohdassa 3 tai 4 ilmoitetusta maasta haettavan eläkkeen maksettavaksi ☐ samaan maksuosoitteeseen kuin Suomen eläkkeen? ☐ muuhun maksuosoitteeseen?		
	Pankin nimi, konttori ja osoite:		
Täydellinen tilinumero:			

Kohta 7 täytetään vain vanhuuseläkettä haettaessa

7 VANHUUS- ELÄKKEEN LYKKÄÄMINEN	Haluatteko lykätä vanhuuseläkkeen hakemista toisesta EU- / ETA-maasta? ☐ En ☐ Kyllä; mistä maasta?
--	---

1) Perhe-eläkettä haettaessa lomake täytetään erikseen hakijasta ja edunjättäjästä.

<p>8 LISÄTIETOA ULKOMAILLA OLOSTA</p>	<p>Oletteko ollut ulkomailla</p> <p>a. työssä suomalaisen työnantajan lähettämänä tai suomalaisen yrityksen tytäryhtiön palveluksessa? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa maa; työnantajan nimi ja osoite; tytäryhtiön nimi ja osoite; toimi tai tehtävä; työskentelyaika.</p> <p>b. työssä päätoimisesti Suomen edustustossa tai Suomen valtion palveluksessa? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa asemamaa; toimipaikka; virka-asema, toimi tai tehtävä; työskentelyaika.</p> <p>c. työssä YK:ssa, sen erityisjärjestössä tai muussa valtioiden välisessä järjestössä, jonka toimintaan Suomi osallistuu? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa maa; järjestön nimi; virka-asema, toimi tai tehtävä; työskentelyaika.</p> <p>d. lähetys- tai kehitysyhteistyössä? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa maa; lähetysjärjestön nimi ja osoite; työskentelyaika.</p> <p>e. opiskelemissa tai harjoittamassa tieteellistä tutkimustyötä? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa maa; oppilaitos / tutkimuksen suorituspaikka; tutkinto / tutkimuksen ala; opiskelu- / tutkimusaika.</p> <p>f. työssä suomalaisella aluksella? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa varustamon nimi ja osoite; toimi tai tehtävä; työskentelyaika.</p>
<p>9 PERHEEN- JÄSENEEN ULKOMAILLA OLO</p>	<p>a) Oletteko ollut ulkomailla kohdassa 8 a - e tarkoitetun henkilön perheenjäsenenä? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa missä maassa, minä aikana ja sen henkilön nimi, jonka perheenjäsenenä olitte.</p> <p>b) Olitteko ansiotyössä mainittuna aikana? ☐ En ☐ Kyllä; ilmoittakaa toimipaikka tai työnantajan nimi; virka-asema, toimi tai tehtävä ja työskentelyaika.</p>
<p>10 ASUMINEN SUOMESSA</p>	<p>Milloin viimeksi muutitte Suomeen tai minkä ajan viimeksi asuitte Suomessa?</p>
<p>11 LISÄTIETOJA</p>	

ALLEKIRJOITAKAA LIITE

<p>12 ALLE- KIRJOITUS</p>	<p>Vakuutan antamani tiedot oikeiksi Paikka ja aika</p> <p style="text-align: right;">Hakijan allekirjoitus</p>
-----------------------------------	--

VASTAANOTTAJAN MERKINNÄT

--

Päivämäärä/Datum

EU / ETA-ELÄKEHAKEMUKSEN TIEDUSTELU/FÖRFRÅGAN ANGÅENDE EU/EES-PENSIONSANSÖKAN

Sukunimi/Efternamn	
Etunimet/Alla förmamn	
Suomen henkilötunnus/Personbeteckning i Finland	Vakuutusnumero/Personnummer

Pyydämme rastitetut tiedot/Vi ber om följande ikryssade uppgifter

Entiset nimet/Tidigare namn			
Syntymäpaikka/Födelseort		Kansalaisuus/Medborgarskap	
Avopuolison sukunimi/Sambos efternamn		Etunimet/Alla förmamn	Syntymäaika/Födelsedatum
Mistä maista/Från vilka länder?			
☐ E207	☐ E205		
Lääkärintuoto/Läkarutlåtande		Ajalta/För (ange tiden)	
			☐ Kaikki/Alla
Uusi lääkärintutkimus/Ny läkarundersökning			
Sairastumispäivä/Datum när personen insjuknade		Viimeinen työssäolopäivä/Sista arbetsdagen	
Sairausvakuutuksen rahoitukset työkyvyttömyydestä/ Kontantförmåner från sjukförsäkringen vid arbetsoförmåga		Ajalta/För (ange tiden)	
Hakemuksen vireilletulopäivämäärä/Datum när ansökan inkom			
Onko eläke myönnetty/Har pension beviljats?	Alkamisaika/Datum när pensionen började	Päättymisaika/Datum när pensionen upphörde	
Eläkkeen määrä/Pensionens belopp		Eläkelaji/Pensionsslag	
Onko eläkkeessä tulevaa aikaa/Har pensionen beviljats med antagandetid?			
Onko eläke hylätty/Har pensionen avslagits?	Hylkäyssyy/Orsak till avslaget		
Muut eläkkeet ja korvaukset/Andra pensioner och ersättningar	Laji/Pensionsslag	Määrä/Belopp	Maksaja/Betalare
Eläkkeensaajan maksuyhteys/Pensionstagarens bank och kontonummer			
Eläkkeen nostaja/Vem lyfter pensionen?		Maksuyhteys/Bank och kontonummer	
Muita lisätietoja, mitä/Andra tilläggsuppgifter			

Pyydämme leskeä koskevat rastitetut tiedot/Vi ber er sända uppgifter om den efterlevande maken

Lesken oma eläke tai eläkekertymä vaikuttaa Suomen leskeneläkkeen määrään/Den efterlevande makens egen pension eller intjänade pension inverkar på den finska efterlevandepensionens belopp

Lesken sukunimi/Den efterlevande makens efternamn		Etunimet/Alla förnamn	
Syntymäaika/Födelsedatum	Suomen henkilötunnus/Personbeteckning i Finland	Vakuutusnumero/Personnummer	
☐ Lesken vakuutuskausitodistus E205/Intyg över den efterlevande makens försäkringsperioder E205	☐ Mistä maista/Från vilka länder?		
☐ Lesken oman eläkkeen määrä ja laji/Den efterlevande makens egen pension, belopp och pensionsslag	☐ tai/eller	☐ Arvio lesken oman eläkkeen määrästä/Beräkning av den efterlevande makens egen pension	☐ Ajankohta/Tidpunkt
Työtulot/Förvärsinkomster			
☐			
Edunjättäjän eläkkeen määrä kuolinpäivänä/Beloppet för förmånslätarens pension vid dödsfallet		Eläkelaji/Pensionsslag	
☐		☐	
Lesken muut eläkkeet ja korvaukset/Den efterlevande makens andra pensioner och ersättningar	Laji/Pensionsslag	Määrä/Belopp	Maksaja/Betalare
☐			

Asetuksen 574/72 111 artiklan mukainen vaatimuksenne/Ert krav i enlighet med artikel 111 i förordningen 574/72

Suomen takautuva eläke alkaa/Datum när den finska retroaktiva pensionen börjar	Minkä etuuden liikamaksun korvaamiseksi eläkettä pyydetään/Ange vilken förmån som har utbetalats till ett för stort belopp och som pensionen skall ersätta		
☐	☐		
Aika, jolta eläkettä pyydetään/Tid för vilken begäran om pension gäller	Vaatimuksen määrä/Kravbeloppet	☐ Ei vaatimuksia/inga krav ☐	
☐	☐		
Pankkiyhteys ja tilinumero, jolle suoritus maksetaan/Bank och kontonummer för pensionsutbetalningen			
☐			

Muita lisätietoja, mitä/Andra tilläggsuppgifter

--	--	--	--

Vastauksen antajan tiedot/Frågorna besvarades av

Laitoksen nimi ja osoite/Anstaltens namn och adress		Leima/Stämpel
Päivämäärä/Datum	Allekirjoitus/Underskrift	Puhelinnumero/Telefonnummer

Lähetetään tiedot molemmilla osoitteilla/Vi ber er sända uppgifterna på bägge adresserna

ELÄKETURVAKESKUS/ PENSIONSSKYDDSCENTRALEN Ulkomaiset eläkeasiat/ Utländska pensionsärenden FIN-00065 ELÄKETURVAKESKUS FINLAND	KANSANELÄKELAITOS/FOLKPENSIONSANSTALTEN Helsingin paikallistoimiston kansainvälisten asiain ryhmä/ Gruppen för internationella ärenden vid Helsingfors lokalbyrå PL 82/PB 82 FIN-00601 HELSINKI FINLAND
--	--

Laitos/Anstalten	Käsittelijä/Handläggare	Puhelinnumero/Telefonnummer
Kopio tiedustelusta lähetetty (laitos ja päivämäärä):		

Päivämäärä/Date

EU / ETA-ELÄKEHAKEMUKSEN TIEDUSTELU/REQUEST CONCERNING EU/EEA PENSION APPLICATION

Sukunimi/Surname	
Etunimet/Forenames	
Suomen henkilötunnus/Insurance number in Finland	Vakuutusnumero/Insurance number

Pyydämme rastitetut tiedot/Please supply the following information as indicated

Entiset nimet/Previous names		
☐		
Syntymäpaikka/Place of birth	Kansalaisuus/Nationality	
☐	☐	
Avopuolison sukunimi/Surname of cohabiting spouse	Etunimet/Forenames	☐ Syntymäaika/Date of birth
☐	☐	☐
Mistä maista/From which countries?		
☐ E207	☐ E205	
Lääkärinlausunto/Medical certificate	Ajalta/For (period)	☐ Kaikki/All
☐		☐
Uusi lääkärintutkimus/New medical examination		
☐		
Sairastumispäivä/Date of commencement of incapacity	Viimeinen työssäolopäivä/Last working day	
☐	☐	
Sairausvakuutuksen rahaetuudet työkyvyttömyydestä/ Sickness insurance cash benefits for incapacity for work	Ajalta/For (period)	
☐		
Hakemuksen vireilletulopäivämäärä/Date on which the pension application was filed		
☐		
Onko eläke myönnetty/Has a pension been awarded?	Alkamisaika/Payment of pension started on	Päättymisaika/Payment of pension ended on
☐	☐	☐
Eläkkeen määrä/Amount of pension	Eläkelaji/Which pension benefit?	
☐	☐	
Onko eläkkeessä tulevaa aikaa/Has the post-contingency period been credited in the pension?		
☐		
Onko eläke hylätty/Has the pension been rejected?	Hylkäyssyy/Why?	
☐	☐	
Muut eläkkeet ja korvaukset/Other pensions and indemnities	Laji/Which benefit?	Määrä/Amount
☐		Maksaja/Paid by
Eläkkeensaajan maksuyhteys/Bank and account number of the pensioner		
☐		
Eläkkeen nostaja/Pension withdrawn by	Maksuyhteys/Bank and account number	
☐	☐	
Muita lisätietoja, mitä/Other additional information, if any		
☐		

Pyydämme leskeä koskevat rastitetut tiedot/Please send us data on the survivor

Lesken oma eläke tai eläkekertymä vaikuttaa Suomen leskeneläkkeen määrään/The pension received by the survivor in his/her own right and the pension accrued by him/her affects the amount of the Finnish survivor's pension.

Lesken sukunimi/Surname of the survivor		Etunimet/Forenames	
Syntymäaika/Date of birth	Suomen henkilötunnus/Insurance number in Finland	Vakuutusnumero/Insurance number	
☐ Lesken vakuutuskausi E205/ Certificate of insurance history for the survivor, E205	☐ Mistä maista/From which countries?		
☐ Lesken oman eläkkeen määrä ja laji/Amount of pension in his/her own right, including pension benefit	☐ tai/or	☐ Arvio lesken oman eläkkeen määrästä/ Estimate of the pension in his/her own right	☐ Ajankohta/ Period
Työtulot/Earnings			
☐			
Edunjättäjän eläkkeen määrä kuolinpäivänä/Amount of the pension of the deceased		Eläkelaji/Which pension benefit?	
☐		☐	
Lesken muut eläkkeet ja korvaukset/Other pensions and indemnities received by the survivor	Laji/Which benefit?	Määrä/Amount	Maksaja/Paid by
☐			

Asetuksen 574/72 111 artiklan mukainen vaatimuksenne/Your claim under Article 111 of Regulation 574/72

Suomen takautuva eläke alkaa/Finnish retroactive pension payable from	Minkä etuuden liikamaksun korvaamiseksi eläkettä pyydetään/Indicate the benefit paid out in excess to be compensated for by the pension	
☐	☐	
Aika, jolla eläkettä pyydetään/Time for which pension is requested	Vaatimuksen määrä/Amount of claim	☐ Ei vaatimuksia/ No claims
☐	☐	☐
Pankkiyhteys ja tilinumero, jolle suoritukset maksetaan/Bank and account number for payment of pension		
☐		

Muita lisätietoja, mitä/Other additional information, if any

Vastauksen antajan tiedot/Information supplied by

Laitoksen nimi ja osoite/Name and address of institution	Leima/Stamp	
Päivämäärä/Date	Allekirjoitus/Signature	Puhelinnumero/Telephone number

Lähetätkää tiedot molemmilla osoitteilla/Please supply the information to both addresses

ELÄKETURVAKESKUS/ THE CENTRAL PENSION SECURITY INSTITUTE Ulkomaiset eläkeasiat/ International pension affairs FIN-00065 ELÄKETURVAKESKUS FINLAND	KANSANELÄKELAITOS/THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION Helsingin paikallistoimiston kansainvälisten asiain ryhmä/ Helsinki local office Group for International Affairs PL 82/P.O.Box 82 FIN-00601 HELSINKI FINLAND
--	--

Laitos/Pension institution	Käsittelijä/Person in charge	Puhelinnumero/Telephone number
Kopio tiedustelusta lähetetty (laitos ja päivämäärä):		

- Tietojen saamista koskeva pyyntö,
 Tiedoksi antaminen,
 Lomakepyyntö,
 Muistutus,

joka koskee

- työntekijää
 itsenäistä ammatinharjoittajaa
 rajatyöntekijää
 eläkkeensaajaa
 eläkkeenhakijaa
 työtöntä
 huollettavaa

Asetus 1408/71: 84 artikla

Lomakkeen lähettävä laitos täyttää A osan ja lähettää lomakkeesta kaksi kappaletta laitokselle, jolle lomake on osoitettu. Laitos, jolle lomake on osoitettu täyttää B osan ja palauttaa yhden kappaleen lomakkeen lähettäneelle laitokselle. Lomake on tarkoitettu täydentämään muita lomakkeita tai laitosten väliseen tietojen vaihtoon, kun asiasta ei vielä ole lomaketta. Lomaketta ei saa käyttää muiden lomakesarjojen lomakkeiden asemesta.

1	Laitos, jolle lomake osoitetaan
1.1	Nimi
1.2	Osoite ⁽²⁾ :

2	Vakuutettua koskevat tiedot ⁽³⁾
2.1	Sukunimi ⁽⁴⁾
2.2	Sukunimi syntyessä ⁽⁴⁾ :
2.3	Etunimet ⁽⁵⁾ :
2.4	Entiset sukunimet ⁽⁶⁾ :
2.5	Sukupuoli ⁽⁷⁾
2.6	Isän suku- ja etunimet ⁽⁸⁾
2.7	Äidin suku- ja etunimet ⁽⁸⁾

3	Kansalaisuus ⁽⁹⁾ :	D.N.I. ⁽¹⁰⁾ :
---	-------------------------------------	--------------------------------

4	Syntymätiedot
4.1	Syntymäaika ⁽¹¹⁾ :
4.2	Syntymäpaikka ⁽¹¹⁾ :
4.3	Maakunta, alue tai lääni (departementti) ⁽¹²⁾ :
4.4	Maa ⁽¹³⁾ :

5	Vakuutusnumero
5.1	Lähettävässä laitoksessa
5.2	Vastaanottavassa laitoksessa

6	Osoite ⁽¹⁴⁾ :
---	--------------------------------

7	Tiedot asiakirjoista
7.1	Etuuden laji:
7.2	Lomakkeen lähettävän laitoksen asiakirjaviite:
7.3	Lomakkeen vastaanottavan laitoksen asiakirjaviite:

8 Huollettava⁽¹⁴⁾

8.1 Sukunimi⁽⁶⁾:

8.2 Etunimet

Sukunimi syntyessä⁽⁶⁾:

8.3 Syntymäpaikka⁽¹¹⁾:

Syntymäaika

8.4 Sukupuoli Kansalaisuus D.N.I.^(9a)

8.5 Osoite⁽²⁾:

9 Pyyntö Muistutus pyyntöön (päivämäärä)

Pyydämme lähettämään 2 8 kohdassa ilmoitetusta henkilöstä

9.1 seuraavat lomakkeet:

9.2 seuraavat asiakirjat:

9.3 seuraavat tiedot:

9.4 Pyyntöön syy:

10 Muutos olosuhteissa; seuraavat muutokset ovat tapahtuneet

.....

.....

.....

11 Lisätiedot

.....

.....

.....

12 A osan täyttänyt laitos

12.1 Nimi:

Koodinumero⁽¹⁵⁾:

12.2 Osoite⁽²⁾:

12.3 Leima

12.4 Päivämäärä:

12.5 Allekirjoitus

Maa	Henkilötunnus (2)	Vakuutuslaitos (yhteyselin tarvittaessa)
1)
2)
3)
4)
5)

VANHUUSELÄKEHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Asetus 1408/71: 44–50 art.; 77 art.

Asetus 574/72: 36–38 art.; 41–43 art.; 45–47 art.; 49 art.; 90(**) art.; 111 art.

Käsittelyä varten täytetään lomake ja lähetetään siitä yhden kappaleen jokaiseen laitokseen, jossa palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on ollut vakuutettuna (vakuutuslaitokset) tai yhteyselimelle.

1	Laitos, jolle lomake osoitetaan (muu laitos tai yhteyselin)
1.1	Nimi
1.2	Osoite (3)

A. Tiedot vakuutetusta (4)

2		
2.1	Sukunimi (5)
2.2	Sukunimi syntymässä (5)
2.3	Etunimet (6)
2.4	Entiset nimet (7)
2.5	Sukupuoli (8)
2.6	Isän sukunimi ja etunimet (9)
2.7	Äidin sukunimi ja etunimet (9)
2.8	Siviilisääty	
	☐ naimaton	☐ eronnut (10)
	☐ naimisissa alkaen (11)	alkaen (11)
	☐ avoliitossa alkaen (12) (4)	☐ avioitunut uudelleen (10)
		alkaen (11)
		☐ asumuserossa
		alkaen (11)
		☐ leski
		alkaen (11)
2.9	Verovelvollisen numero (13)
	Veropiiriin tunnus
2.10	Sofi-numero (14)

3	Kansalaisuus (15)	D.N.I. (16)
---	-------------------------	-------------------

4	Syntymätiedot
4.1	Syntymäaika (17)
4.2	Syntymäpaikka (18)
4.3	Maakunta, alue tai lääni (departementti) (19)
4.4	Maa (20)

(**) Asetuksen 574/72 90 artiklaa ei sovelleta Alankomaissa.

5 Osoite ja pankkiyhteystiedot

5.1 Osoite ⁽³⁾ ⁽²¹⁾ ⁽²²⁾

5.2 Pankkiyhteystiedot tai suora maksuosoite
 Pankin tunnistama etuudensaajan nimi

Pankin nimi

Pankin osoite

Pankin tunnus

Pankkitilin numero

6

6.1 * Käsittelylaitoksen vakuutusnumero

6.2 Käsittelylaitoksen asiakirjan viitenumero

7

7.1 Vakuutettu harjoittaa edelleen ammattia palkattuna työntekijänä itsenäisenä ammatinharjoittajana
 johon kuuluu pakollinen eläkevakuutusurva ⁽²³⁾

7.2 Vakuutettu ei enää harjoita ammattia palkattuna työntekijänä itsenäisenä ammatinharjoittajana alkaen

7.3 Vakuutettu aikoo jäädä eläkkeelle palkattuna työntekijänä itsenäisenä ammatinharjoittajana alkaen

7.4 Vakuutettu aikoo aloittaa ansiotyön ⁽²⁴⁾
 palkattuna työntekijänä itsenäisenä ammatinharjoittajana (toiminnan luonne)

7.5 Tulon määrä palkka liike- ja ammattitulo muut tulot
 ⁽²⁵⁾

7.6 Muun tulon laji

7.7 Vakuutettu ilmoittaa, ettei hänellä ole tuloja ⁽²⁶⁾

8

8.1 Vakuutettu	on hakenut seuraavia etuuksia	saa seuraavia etuuksia
8.2 Sairausajan palkka	☐	☐
8.3 Sairausvakuutuksen rahaetuudet kykenemättömyydestä työhön	☐	☐
8.4 Kuntoutusavustukset	☐	☐
8.5 Työkyvyttömyyseläke ⁽²⁷⁾	☐	☐
8.6 Vanhuuseläke ⁽²⁷⁾	☐	☐
8.7 Perhe-eläke ⁽²⁷⁾	☐	☐
8.8 Työtapaturma- tai ammattitautieläke	☐	☐
8.9 Eläketyyppinen etuus, jota maksetaan pakollisen liikennevakuutuksen perusteella (liikennevakuutuskorvaus) ⁽²⁸⁾	☐	☐
8.10 Työttömyysetuudet tai varhaiseläke-etuudet	☐	☐
8.11 Perhe-etuus ⁽²⁹⁾	☐	☐
8.12 Vakuutusmaksujen palautus	☐	☐
8.13 Vakuutusmaksujen siirto ⁽³⁰⁾	☐	☐
8.14 Muut etuudet (täsmennettävä)	☐ Kyllä	☐ Ei
8.15 Laitokset, jotka vastaavat 8.3—8.11 kohdassa ilmoitettujen etuuksien maksamisesta; nimi, osoite ⁽³⁾		
8.....		
8.....		
8.....		
8.....		

8.16 Lisätietoja 8.3—8.10 kohdassa luetelluista etuuksista

Etuudet kohdassa	Viite N:o	Ajalta (kausi tai päivämäärä)	Määrä
8			☐ päivittäin ☐ viikoittain ☐ kuukausittain ☐ vuosittain
8			☐ päivittäin ☐ viikoittain ☐ kuukausittain ☐ vuosittain
8			☐ päivittäin ☐ viikoittain ☐ kuukausittain ☐ vuosittain
8			☐ päivittäin ☐ viikoittain ☐ kuukausittain ☐ vuosittain

8.17 Seuraavaa pidetään haetun eläkkeen ennakkona

- työhön kykenemättömyyden perusteella myönnettävät sairausvakuutusetuudet
- työttömyysetuudet
-

8.18 Vakuutettu on oikeutettu käsittelevän laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaisiin sairaanhoitoetuuksiin

- Kyllä
- Ei
- Ei vielä päätetty

8.19 Edellä 8.6 tai 8.7 kohdassa tarkoitettu etuus perustuu ⁽³¹⁾:

- hakijan omiin vakuutuskausiin; katso lomake E 205
- (entisen) puolison vakuutuskausiin; katso lomake E 205

9 Lisätietoja päällekkäisiä etuuksia koskevien määräysten soveltamiseksi

9.1 Kun vakuutuslaitos tai -laitokset myöntävät samanlaisia etuuksia, käsittelevän laitoksen laskemaa eläkettä voidaan vähentää

Kyllä Ei Ei vielä päätetty

9.2 Käsittelevän laitoksen laskemaa eläkettä voidaan vähentää

Kyllä Ei Ei vielä päätetty

— koska yksi tai useampi 8 kohdassa tarkoitettu etuus otetaan huomioon

8 8 8 8

— muun kuin 8 kohdassa tarkoitetun tulon vuoksi

ansio-yrittäjäntulo

muu

(32)

9.3 Vakuutuslaitosta pyydetään täsmentämään eläkkeen vapaaehtoisista vakuutusmaksuista kertyvä osuus (lomakkeen E 210 kohta 6.7)

Kyllä Ei

9.4 Käsittelevästä laitoksesta saatava etuus perustuu (osittain tai kokonaan) vapaaehtoisin vakuutusmaksuihin

Kyllä Ei

10 Tiedot, jotka annetaan, jos lomake lähetetään Tanskan (10.1, 10.2 ja 10.3), Saksan, Kreikan, Espanjan, Itävallan (10.1 ja 10.2), Ranskan (10.1, 10.2 ja 10.4), Islannin (10.2 ja 10.3), Portugalin, Suomen tai Norjan (10.2) laitoksiin

10.1 Hakija ⁽³³⁾

ilmoittaa olevansa kykenemätön työhön (ks. liitteenä oleva lääkärinlausunto)

ei ilmoita olevansa kykenemätön työhön

10.2 Hakija ⁽³³⁾ ⁽³⁴⁾

ilmoittaa tarvitsevansa jatkuvasti toisen henkilön apua selviytyäkseen päivittäisistä toimista (ks. liitteenä oleva lääkärinlausunto)

ei ilmoita tarvitsevansa jatkuvasti toisen henkilön apua selviytyäkseen päivittäisistä toimista

ilmoittaa, että hänen toimintakykynsä on sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt siinä määrin, ettei hän pysty selviytymään päivittäisistä toimista ilman toisen henkilön apua tai että sairaus tai vamma aiheuttaa hänelle pitkäaikaisia taloudellisia lisärasitteita ⁽²⁸⁾

10.3 Hakija ⁽³³⁾

ilmoittaa, ettei hänellä ole riittävää toimeentuloa

10.4 Käsittelevä laitos myöntää etuuksien korotuksen siinä tapauksessa, että hakija ei pysty selviytymään päivittäisistä toimista ilman apua

Kyllä Ei Ei vielä päätetty

— Edellä 8 kohdassa tarkoitetun etuuden lisäksi hakija saa lisäetuuden, jos hän ei pysty selviytymään päivittäisistä toimista

— Lisäetuutta voidaan vähentää jos toinen vakuutuslaitos myöntää samanlaista etuutta

Kyllä Ei Ei vielä päätetty

B. Tiedot vakuutetun perheenjäsenistä (4)

11	☐ Aviopuoliso	☐ Avopuoliso (12) (35)
11.1	Sukunimi (5)
11.2	Etunimet	Entiset nimet
11.3	Syntymäaika	Syntymäpaikka (18)
11.4	Kansalaisuus
11.5	Osoite (3)
11.6	Sofi-numero (14)
11.7	Avioliiton/avoliiton solmimispäivä
11.8	Avio-/avopuoliso	☐ harjoittaa ☐ ei harjoita ammattia
11.9	Jos hän harjoittaa ammattia, ilmoitetaan	☐ viikkotulot (36) ☐ vuositulot (37)
11.10	Jos avio-/avopuoliso on 60—65-vuotias, ilmoitetaan hän	☐ että on työkykyinen ☐ että ei ole työkykyinen (33)
11.11	Avio-/avopuoliso	☐ on hakenut eläkettä
	☐ saa eläkettä	☐ työntekijöiden järjestelmästä
	☐ ei saa eläkettä	☐ itsenäisten ammatinharjoittajien järjestelmästä
	Tarvittaessa ilmoitetaan	☐ asumisperusteisesta järjestelmästä
11.12	Eläkelaji (38)
11.13	Eläkenumero (16)
11.14	Eläkkeen maksamisesta vastaava laitos
11.15	Eläkkeen määrä	☐ kuukaudessa ☐ vuosineljännekseltä ☐ vuodessa
11.16	Avio-/avopuoliso	☐ saa ☐ ei saa muita etuuksia (39)
	☐ työttömyydestä ☐ sairaudesta ☐ työkyvyttömyydestä ☐ muusta syystä	
11.17	Etuuksien alkamispäivämäärä
11.18	Määrä	☐ kuukaudessa ☐ vuosineljännekseltä ☐ vuodessa
11.19	Muut tunnetut tulolähteet	Tulon laji
	Määrä (40)
11.20	Edellä 11.11 kohdassa tarkoitettu etuus perustuu (31):	
	☐ hakijan omaan vakuutuskausiin; katso lomake E 205	
	☐ (entisen) aviopuolison vakuutuskausiin; katso lomake E 205	

12 Lapset

12.1	Sukunimi (5)	Etunimet	Syntymä-, aviotumis- tai kuolinpaikka ja -päivä (41)	Sukulaisuus (avioliitossa/avio- liiton ulkopuolella syntynyt, kasvatilapsi)
1.
2.
3.
4.
12.2	Seuraava laitos on toimivaltainen myöntämään asetuksen 1408/71 77 artiklan nojalla etuuksia			
	☐ käsittelevä laitos			
	☐ seuraava nimetty laitos			
12.3	Käsittelevä laitos			
	☐ myöntää 12.1 kohdan riveillä N:o tuetuille lapsille etuuksia			
 asti, mainittu päivä mukaan lukien			
	eläkkeen korotuksen ja lapsilisän määrä lasta kohden (42)			
	☐ ei myönnä 12.1 kohdan riveillä N:o tuetuille lapsille etuuksia (43)			
	☐ ei ole vielä tehnyt päätöstä oikeudesta etuuksiin			
12.4	Osoite (3) (44)			
12.5	Huomautuksia (45) (46)			

C. Lisätiedot

13	☐ Hakemuksen jättöpäivä
	☐ Hakijan valitsema eläkkeen alkamisaika
	☐ Eläkkeen alkamisaika maassa, jossa käsittelevä laitos sijaitsee
	Hakija on pyytänyt maksujen suorittamista (47)
	☐ suoraan asuinmaahan
	☐ kotimaassaan olevalle edustajalle
	Lisätietoja Suomen laitoksia varten
	☐ Hakija haluaa saada päätöksen ☐ suomeksi ☐ ruotsiksi

14 Hakija on pyytänyt ei ole pyytänyt
 lykkäämään vanhuuseläkettä, johon hänellä on oikeus
 Tarvittaessa ilmoitetaan maa

15 Käsittelevä laitos maksaa etuudet ei maksa etuuksia
 asetuksen 574/72 45 artiklan 1 kohdan nojalla väliaikaisesti
 15.1 Jos edelliseen vastattiin ei, laitoksia pyydetään tutkimaan mahdollisuus maksaa etuudet asetuksen 574/72 45 artiklan 2 kohdan
 nojalla väliaikaisesti

16 On perusteet Ei ole perusteita
 vähentää liikaa maksettu määrä asetuksen 574/72 111 artiklan mukaisesti
 16.1 Kaikki eläke-erät
 voidaan ei voida
 maksaa suoraan eläkkeensaajalle

17.1 Liitteenä lomakkeet E 205 E 206 E 207 (48)
 17.2 Pyydetään lähettämään E 205 E 210 Päätös Eräantyneet eläke-erät
 Huomautuksia

18 Käsittelevä laitos

18.1 Nimi

18.2 Osoite (3)

18.3 Leima

18.4 Päivämäärä

18.5 Allekirjoitus

OHJEET

Lomake täytetään ainoastaan pisteiviivoille ja painokirjaimin. Lomakkeeseen kuuluu yhdeksän sivua, joista kaikki on liitettävä mukaan, vaikka niitä ei olisi täytetty.

VIITTEET

- Euroopan talousalueesta tehdyn ETA-sopimuksen liite VI, sosiaaliturva: kyseisen sopimuksen soveltamiseksi tätä lomaketta sovelletaan myös Islannissa, Liechtensteinissa ja Norjassa.
- (1) Sen maan tunnus, jonka laitos täyttää lomakkeen: B = Belgia; DK = Tanska; D = Saksa; GR = Kreikka; E = Espanja; F = Ranska; IRL = Irlanti; I = Italia; L = Luxemburg; NL = Alankomaat; A = Itävalta; P = Portugali; FIN = Suomi; S = Ruotsi; GB = Yhdistynyt kuningaskunta; IS = Islanti; FL = Liechtenstein; N = Norja.
 - (2) Jos lomake lähetetään Tanskan laitokseen, ilmoitetaan CPR-numero; Suomen laitokseen ilmoitetaan Suomen henkilötunnus; Ruotsin laitokseen Fuotsin henkilönnumero; Islannin laitokseen ilmoitetaan Islannin henkilöllisyystunnuksen numero (kennitala); Liechtensteinin laitokseen ilmoitetaan AHV-vakuutusnumero; Norjan laitokseen ilmoitetaan Norjan henkilöllisyysnumero (fødselsnummer).
 - (3) Lähiosoite, postinumero, kaupunki tai kunta, maa, puhelinnumero.
 - (4) Norjan laitosta varten täytetään myös lomake E 202/lisäsivu 3.
 - (5) — Sukunimeksi ilmoitetaan käytössä oleva sukunimi tai avioliitossa otettu sukunimi. Jos lomake täytetään Alankomaiden laitoksessa ja vakuutettu tai oikeudenomistaja on avioliitossa oleva tai aiemmin avioliitossa ollut nainen, nykyiseksi sukunimeksi ilmoitetaan aviopuolison tai edellisen aviopuolison sukunimi.
— Syntymässä saatu sukunimi ilmoitetaan aina; jos se on sama kuin nykyinen nimi, ilmoitetaan "idem". Jos lomake täytetään Alankomaiden laitoksessa ja vakuutettu tai oikeudenomistaja on avioliitossa oleva tai aiemmin avioliitossa ollut nainen, syntyessä saaduksi sukunimeksi ilmoitetaan tyttönimi.
— Ilmaisut "kutsutaan", "alias" ja muut sukunimen etuliitteet ilmoitetaan täydellisinä siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
— Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan molemmat syntymässä saadut sukunimet.
— Portugalin kansalaisten osalta ilmoitetaan kaikki nimet (etunimi, sukunimi, tyttönimi) siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa, henkilöllisyystodistuksessa tai passissa.
 - (6) Etunimet ilmoitetaan siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
 - (7) Ilmoitetaan erityisesti otolasten tai käytössä olevien muiden nimien osalta; ilmaisut "kutsutaan", "alias" ja muut sukunimen etuliitteet ilmoitetaan täydellisinä siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
 - (8) Mies = "M" ja Nainen = "F".
 - (9) Tieto tarvitaan, jos työntekijä on Espanjan kansalainen tai muualta kuin Ranskassa syntynyt Ranskan kansalainen.
 - (10) Täytetään, jos mahdollista, kun lomake lähetetään Saksan, Belgian, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan, Liechtensteinin tai Norjan laitokseen. Jos lomakkeen lähettävällä laitoksella ei ole tätä tietoa, toimivaltainen laitos ottaa suoraan yhteyden henkilöön, jonka etua asia koskee.
 - (11) Belgian, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Liechtensteinin laitoksia varten täytetään myös viereisen kohdan päivämäärä.
 - (12) Täytetään Alankomaiden, Suomen, Islannin ja Norjan laitoksia varten. Tieto perustuu asianomaisen henkilön omaan ilmoituksen. Alankomaiden yleisen vanhuusvakuutusta koskevan lain mukaisesti seuraavia henkilöitä pidetään "naimisissa olevana" tai "aviopuolisona": samaa tai eri sukupuolta olevat naimattomat henkilöt, jotka asuvat yhteistaloudessa pysyvästi, elleivät he ole verisukulaisia ensimmäisessä tai toisessa polvessa. Yhteistalous tarkoittaa, että kaksi naimatonta henkilöä huolehtii yhdessä asumiskustannuksistaan molempien osallistuessa talousmenoihin tai huolehtii toistensa toimeentulosta muulla tavoin.
 - (13) Täytetään ainoastaan, jos lomake toimitetaan Portugalin laitokseen.
 - (14) Mikäli tiedossa, täytetään Alankomaiden laitoksia varten.
 - (15) Tarvittaessa ilmoitetaan päivämäärä, jona kansalaisuus on myönnetty.
 - (16) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan kansallisessa henkilöllisyystodistuksessa (D.N.I.) mahdollisesti oleva numero, vaikka todistus ei ole enää voimassa. Jos numeroa ei ole, merkitään "ei ole".
 - (17) Päivä ja kuukausi ilmoitetaan kumpikin kahdella numerolla ja vuosi neljällä numerolla (esimerkiksi 1 päivänä elokuuta 1921 = 01.08.1921).
 - (18) Ranskan kaupunkien osalta ilmoitetaan kaupunginosan numero (esimerkiksi Pariisi 14). Portugalin paikkakuntien osalta merkitään myös seurakunta ja kunta. Alankomaiden kaupunkien osalta ilmoitetaan myös kunnan nimi.
 - (19) Nämä tiedot ovat pakollisia niiden vakuutettujen osalta, jotka ovat Espanjan, Ranskan tai Italian kansalaisia; tähän kohtaan ilmoitetaan maan mukaan alue, johon syntymäkuunta kuuluu (esimerkiksi Ranskassa: jos syntymäkuunta on Lille, merkitään syntymädepartementiksi Nord ja sen jälkeen departementin tunnus, jos vakuutettu tietää sen, tässä tapauksessa "59". Eli "Nord 59"). Espanjassa syntyneiden osalta merkitään ainoastaan maakunta.
 - (20) Vakuutetun synnyinmaan tunnus merkitään moottoriajoneuvojen kansallisuustunnuksen mukaisesti.
 - (21) Jos lomake lähetetään Saksan, Itävallan tai Liechtensteinin laitokseen, oikeudellisen edustajan (oikeudellinen neuvonantaja, holhooja) osoite ilmoitetaan tarvittaessa alla olevassa kohdassa.

Osoite (3)

- (22) Jos lomake lähetetään Tanskan, Suomen, Islannin tai Norjan laitokseen, hakijan viimeisin osoite kyseisessä maassa ilmoitetaan alla olevassa kohdassa.

Osoite (3)

- (23) Espanjan laitoksia varten.
- (24) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Saksan, Espanjan, Irlannin, Luxemburgin, Portugalin, Itävallan tai Norjan laitokseen.
- (25) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Tanskan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Itävallan, Islannin tai Norjan laitokseen (määrä vuodessa) tai Kreikan tai Portugalin laitokseen (määrä kuukaudessa). Jos lomake lähetetään Italian laitokseen, ilmoitetaan kaikki tulot seuraavia lukuun ottamatta: hakijan koti, perhe-etuudet, työtapaturmasta tai ammattitaidista saatavat rahaetuudet, pelkät avustusetuudet.
- (26) Täytetään, jos lomake lähetetään Italian tai Kreikan laitokseen. Italiassa tulona ei pidetä seuraavia tulolähteitä: hakijan koti, perhe-etuudet, työtapaturmasta tai ammattitaidista saatavat korvaukset, pelkät avustusetuudet.
- (27) Liechtensteinin laitoksia varten ilmoitetaan myös,
 hakiko saiko vakuutettu työeläkettä käteiskorvauksena.
- (28) Suomen laitoksia varten.
- (29) Täytetään, jos lomake lähetetään Italian laitokseen.
- (30) Liechtensteinin laitoksia varten.
- (31) Täytetään Alankomaiden laitoksia varten.
- (32) Ilmoitetaan tulon laji, jonka käsittelevä laitos ottaa huomioon etuuksien päällekkäisyyttä estäviä sääntöjään soveltaessaan.
- (33) Kreikan, Espanjan, Ranskan ja Itävallan laitokset voivat myöhemmin pyytää lomakkeen E 213.
- (34) Portugalin laitoksia varten täytetään myös lomake E 202/lisäsivu 2.
- (35) Alankomaiden laitoksia varten olisi samanaikaisesti toimitettava E 205 -lomake (entisen) avio-/avopuolison osalta.
- (36) Täytetään myös, jos lomake lähetetään Irlannin, Itävallan tai Yhdistyneen kuningaskunnan laitokseen.
- (37) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Tanskan, Espanjan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan, Islannin tai Norjan laitokseen. Alankomaiden laitoksia varten on myös liitettävä todisteet.
- (38) Espanjan, Ranskan, Itävallan tai Liechtensteinin laitoksia varten ilmoitetaan, mikä eläke on kysymyksessä (työkyvyttömyyseläke, vanhuuseläke) ja onko oikeus eläkkeeseen välitön vai välillinen.
- (39) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Tanskan, Espanjan, Ranskan, Irlannin, Italian, Alankomaiden, Itävallan, Yhdistyneen kuningaskunnan, Islannin tai Norjan laitokseen.
- (40) Täytetään, jos lomake lähetetään Tanskan, Espanjan, Alankomaiden, Itävallan, Islannin tai Norjan laitokseen (määrä vuodessa) tai Ranskan laitokseen (määrä neljännesvuodessa) tai Italian laitokseen (määrä kuukaudessa).
- (41) Päivämäärän yhteydessä käytetään seuraavia symboleita viitattaessa:
 * syntymään, ∞ avioliittoon, † kuolemaan.
- (42) Ilmoitetaan eläkkeen myöntämispäivänä sovellettavien eläketariffien yksityiskohdat sekä mahdollisesti myöhemmin tehdyt eläketariffimuutokset.
- (43) Lomake E 202/lisäsivu 1 täytetään, jos lomake lähetetään Italian tai Norjan laitokseen. Lisätietoja annetaan myös lisäsivulla 1, jos vakuutuslaitos pyytää niitä erikseen.
- (44) Ilmoitetaan yhteinen osoite. Jos joku lapsista asuu eri osoitteessa, hänen osoitteensa ilmoitetaan alla olevassa kohdassa.

Sukunimi ja etunimet

Osoite (3)

- (45) Espanjan laitoksia varten ilmoitetaan, ovatko lapset taloudellisesti riippuvaisia vakuutetusta ja onko joku lapsista työkyvytön. Jälkimmäisessä tapauksessa ilmoitetaan, saako lapsi omaa työkyvyttömyyseläkettä.
- (46) Ilmoitetaan, onko lapsi naimisissa, työkyvytön, kuollut (kuolinpäivä), harjoittelija tai opiskelija. Liechtensteinin laitosta varten olisi liitettävä jäljennös oppisopimuksista tai koulutuskeskuksen todistuksesta jokaisen 18—25-vuotiaan lapsen osalta, joka on opiskelija tai harjoittelija.
- (47) Täytetään, jos lomake lähetetään Italian tai Kreikan laitokseen.
- (48) Jos lomake E 202 lähetetään Liechtensteinin laitokseen, lomake (lomakkeet) E 207 liitetään mukaan vakuutetun osalta ja tarvittaessa vakuutetun (nykyisen ja entisen) puolison (puolisojen) osalta.

12 KOHTA "LAPSET"
LISÄTIETOJA
 (kutakin lasta kohden täytetään eri sivu)

- 1 Edellä 12.1 kohdan rivillä N:o ilmoitettu lapsi
 harjoittaa ammattia ei harjoita ammattia
- 1.1 Jos lapsi harjoittaa ammattia, ilmoitetaan:
 Ammatin laatu (palkattu työntekijä vai itsenäinen ammatinharjoittaja)
- Tulon määrä (1) viikossa kuukaudessa vuodessa
- 2 Edellä 12.1 kohdan rivillä N:o ilmoitetulla lapsella
 on muita tulolähteitä ei ole muita tulolähteitä
- 2.1 Jos lapsella on muita tulolähteitä, ilmoitetaan:
 — tulon laji:
 sosiaaliturvaetuudet
 määrä viikossa kuukaudessa vuodessa
- muu tulo (2)
 määrä viikossa kuukaudessa vuodessa
- 3 Edellä 12.1 kohdan rivillä N:o ilmoitetun lapsen osalta seuraavalla henkilöllä
 (nimi)
 (osoite)
-
 on oikeus perhe-etuuksiin tai perheavustuksiin ammatillisen tai kaupallisen toiminnan harjoittamisen vuoksi
 (asetuksen 1408/71 79 artiklan 3 kohta)
- Määrä
- Alkaen (päivämäärä)
- 3.1 Seuraavat laitokset ovat vastuussa näiden perhe-etuuksien tai perheavustuksien maksamisesta:
 (nimi)
 (osoite)
-
 (nimi)
 (osoite)
-
- 4 Edellä 12.1 kohdan rivillä N:o ilmoitettu lapsi on kykenemätön tekemään työtä. Liitetään lomake E 404.

(1) Ilmoitetaan kaikki tulot, lukuun ottamatta erorahoja, perhe-etuuksia, palkkasaatavia, työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi maksettavia elinkorkoja, sotaeläkkeitä, varusmiespalveluksen aikana tapahtuneesta vammautumisesta maksettavia eläkkeitä, hoitotukia, matkakorvauksia.
 (2) "Muu tulo" tarkoittaa kiinteistö- tai pääomatuloa (pankki- tai postitalletukset tai šekkitilit, valtion, obligaatiot, investointirahastot, osakkeet ja muut arvopaperit).

10.2 KOHTA
LISÄTIETOJA PORTUGALIN LAITOKSIA VARTEN

Täytetään, jos hakija on ilmoittanut tarvitsevansa avustajaa selviytyäkseen päivittäisistä toimista.

1 Tiedot avustajasta

1.1 Sukunimi

Etunimet

1.2 Osoite (tähtiosoite, postinumero, alue, maa)

2 Käsittelevän laitoksen antamat tiedot

2.1 Olemme todenneet, että edellä ilmoitettu henkilö avustaa hakijaa selviytymään päivittäisistä toimista (esimerkiksi henkilökohtainen hygienia, ateriointi, liikkuminen)2.2 Edellä ilmoitetun avustajan antamaa apua ei ole todettu

3 Onko avun tarve jonkin kolmannen osapuolen aiheuttama?

 Kyllä Ei

4 Saako henkilö, jonka etua asia koskee, avustuskorvausta kolmannelta osapuolelta tai vastaavia etuuksia?

 Kyllä Ei

4.1 Maksavan laitoksen nimi ja osoite

4.2 Määrä kuukaudessa

LISÄTIETOJA NORJAN LAITOKSIA VARTEN

- 1 Hakija on hakenut saa
- 1.1 Perusetuuksia, joilla katetaan kroonisesta sairaudesta johtuvat ylimääräiset kustannukset
- 1.2 Avustusetuudet

- 2 Puoliso
- on hakenut eläkettä ei-työntekijänä
- saa eläkettä ei-työntekijänä
- ei saa eläkettä ei-työntekijänä

3 Lapset

- 3.1 Ovatko kaikki lapset hakijan elätettävänä Kyllä Ei

Jos eivät, ilmoitetaan lapsen (lasten) nimi ja lapsen vuosittaisen tulon määrä:

.....

- 3.2 Jos vanhemmat ovat naimisissa:
Asuvatko kaikki lapset molempien vanhempien kanssa? Kyllä Ei

Jos eivät, ilmoitetaan kyseessä oleva(t) lapsi (lapset):

.....

.....

- 3.3 Jos vanhemmat eivät ole naimisissa:
Asuvatko kaikki lapset molempien vanhempien kanssa? Kyllä Ei

Jos asuvat, annetaan tiedot toisesta vanhemmasta:

Nimi

Syntymäaika

Vuosittainen tulo (Kaikki tulot. Eriteltävä)

.....

Lapsen (lasten) nimi, jos kyseessä eivät ole kaikki lapset

.....

.....

4 Avopuoliso

- 4.1 Onko hakija ollut aiemmin naimisissa avopuolison kanssa?

Kyllä Ei

- 4.2 Onko hakijalla tai onko hänellä ollut lapsia avopuolionsa kanssa?

Kyllä Ei

Maa	Henkilötunnus (2)	Vakuutuslaitos (yhteyseihin tarvittaessa)
1)		
2)		
3)		
4)		
5)		

PERHE-ELÄKEHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Asetus 1408/71: 44—50 art.; 78 art.

Asetus 574/72: 36—38 art.; 41—43 art.; 45—47 art.; 49 art.; 90 art. (**); 111 art.

Käsittelevä laitos täyttää lomakkeen ja lähettää siitä yhden kappaleen jokaiseen laitokseen, jossa työntekijä on ollut vakuutettuna (vakuutuslaitokset) tai yhteyselimelle.

1	Laitos, jolle lomake osoitetaan (muu laitos tai yhteyselin)
1.1	Nimi
1.2	Osoite (3)

A. Tiedot edunjättäjästä

2	
2.1	Sukunimi (4)
2.2	Sukunimi syntyessä (4)
2.3	Etunimet (5)
2.4	Entiset nimet (6)
2.5	Sukupuoli (7)
2.6	Isän sukunimi ja etunimet (8)
2.7	Äidin sukunimi ja etunimet (8)
2.8	Siviilisääty
	☐ naimaton
	☐ eronnut (9)
	☐ asumuserossa
	alkaen (10)
	☐ naimisissa alkaen
	☐ avioitunut uudelleen (9)
	alkaen (10)
	☐ leski
	alkaen (10)
	☐ avoliitossa alkaen (11)

3	Kansalaisuus (12)	D.N.I. (13)
---	-------------------------	-------------------

4	Syntymätiedot
4.1	Syntymäaika (14)
4.2	Syntymäpaikka (15)
4.3	Maakunta, alue tai lääni (departementti) (16)
4.4	Maa (17)

5	Edunjättäjän viimeinen osoite (3) (18)

(**) Asetuksen 574/72 90 artiklaa ei sovelleta Alankomaissa.

6

- 6.1 Käsittelevän laitoksen vakuutusnumero
- 6.2 Käsittelevän laitoksen asiakirjan viitenumero

7 Kuolemaansa asti edunjättäjä

- harjoitti ammattia ei harjoittanut ammattia

8

- 8.1 Kuolinaika ja -paikka
- 8.2 Kuolema (19) oletetaan ei oleteta
työtapaturman (20) tai ammattitaudin seuraukseksi
- 8.3 Kuolema (21) oletetaan ei oleteta
kolmannen henkilön aiheuttamaksi
- 8.4 Kuolema (22) oletetaan ei oleteta
liikenneonnettomuuden aiheuttamaksi (pakollinen liikennevakuutus) (22)
- 8.5 Kadonneen henkilön osalta päivä, jona hänestä on viimeksi kuultu
- virallisesti vahvistettu
kuolinpäivä (23) (24)

9

- 9.1 Avioliiton solmimispäivänään vakuutettu (25) sai ei saanut
eläkettä työntekijöiden järjestelmästä itsenäisten ammatinharjoittajien järjestelmästä
- 9.2 Kuolinpäivänään vakuutettu sai ei saanut
eläkettä työntekijöiden järjestelmästä itsenäisten ammatinharjoittajien järjestelmästä
 asumisperusteisesta eläkejärjestelmästä
- 9.3 Kuolinpäivänään edunjättäjä (palkattu työntekijä) oli ei ollut
vakuutettuna perhe-eläkettä koskevan lain mukaisesti (26)
- Tarvittaessa ilmoitetaan
- 9.4 — Eläkelaji
- 9.5 — Eläkenumero
- 9.6 — Eläkkeen maksamisesta vastaava laitos
- 9.7 — Eläkkeen alkamisaika
- 9.8 — Tarvittaessa eläkkeen lakkaamisaika
- 9.9 Edellä 9.4 kohdassa tarkoitettu etuus perustuu (26):
 edunjättäjän omiin vakuutuskausiin, ks. E 205
 (entisen) puolison vakuutuskausiin, ks. E 205

10 Edunjättäjä oli pyytänyt ei ollut pyytänyt
lykkäämään vanhuuseläkettä, johon hänellä olisi ollut oikeus.

Tarvittaessa ilmoitetaan maa

- 10.1 Edunjättäjä Puoliso
 oli hakenut on saanut
 vakuutusmaksujen palautusta
 vakuutusmaksujen siirtoa
 kuolleen henkilön vakuutuksen kertsuoritusta

B. Tiedot hakijoista

11	☐ Leski	☐ Muut hakijat, lapsia lukuun ottamatta (27) (28) (29)	
11.1	Sukunimi (4)	
11.2	Etunimet	Entiset sukunimet	Syntymäpaikka (15)
11.3	Syntymäaika	Kansalaisuus	D.N.I. (13)
11.4	Osoite (3) (30)	
11.5	Pankkiyhteystedot tai suora maksuosoite	
	Pankin tunnistama etuudensaajan nimi	
	Pankin nimi	
	Pankin osoite	
	Pankin tunnus	
	Pankkitilin numero	
11.6	Veronmaksajan numero (31)	
	Veropiirin tunnus	
	Sofi-numero (32)	
11.7	Edunjättäjän kanssa solmitun avioliiton solmimispäivä	
11.8	Onko tai oliko avioparilla yhteisiä lapsia (omia lapsia tai ottolapsia) (33)	☐ Kyllä ☐ Ei	
11.9	Tarvittaessa ☐ asumuseron (34)	☐ avioeron päivämäärä	
11.10	Tarvittaessa päivä, jona hakija on mennyt uudelleen naimisiin	
11.11	Muiden puolisoiden (puolison) sukunimi ja etunimet (35)	
11.12	Onko leski avoliitossa (11)	☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei tiedossa	
11.13	Sukulaisuus ja siviilisääty (muiden hakijoiden kuin lesken osalta)	

12

Edellä 11 kohdassa ilmoitettu henkilö

12.1 on ei ole ansiotyössä

12.2 toimii ei toimi itsenäisenä ammatinharjoittajana

12.3 ilmoittaa, ettei hänellä ole tuloja ⁽³⁶⁾

12.4 Tarvittaessa ilmoitetaan vuositulot ⁽³⁷⁾ vuonna

12.5 Edellä 11 kohdassa ilmoitettu henkilö

12.6 oli ei ollut edunjättäjän huollettavana ⁽³⁸⁾

12.7 on ei ole

pysyvästi kykenemätön työhön

tilapäisesti kykenemätön työhön yli kolmen kuukauden ajan ⁽³⁹⁾

12.8 tarvitsee ⁽⁴⁰⁾ ei tarvitse jatkuvasti toisen henkilön apua ⁽⁴¹⁾

12.9 Edellä 11 kohdassa ilmoitettu henkilö on hakenut saa

Perusetuuksia, joilla katetaan pysyvää sairaudesta johtuvat ylimääräiset kustannukset

Avustusetuuksia

Leskille tarkoitettua koulutusetuutta

Leskelle työskentelyn tai opiskelun vuoksi aiheutuvat lastenhoitokulut kattavaa etuutta

12.10 Edellä 11 kohdassa ilmoitettu henkilö

saa eläkettä alkaen asti

ei saa eläkettä saattaa olla oikeutettu saamaan (perhe-)eläkettä

12.11 Eläkelaji ⁽⁴²⁾

12.12 Eläkenumero

12.13 Määrä hakemispäivänä

12.14 Eläkkeen maksamisesta vastaava laitos

12.15 Edellä 11 kohdassa ilmoitetulla henkilöllä ⁽⁴³⁾

on oikeus perhe-eläkkeeseen seuraavan laitoksen tapaturmavakuutuksen perusteella

Eläkenumero

12.16 Leskellä ⁽⁴⁴⁾

on huollettavana lapsi ei ole huollettavaa lasta, jota varten hän saa perheavustusta tai orvon eläkettä Kyllä Ei

12.17 Edellä tarkoitetun avustuksen tai eläkkeen maksamisesta vastuussa oleva laitos

12.18 Jos 11 kohdassa ilmoitettu henkilö on raskaana, ilmoitetaan laskettu synnytysaika

12.19 Edellä 11 kohdassa ilmoitettu henkilö on oikeutettu käsittelevän laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaisiin sairaanhoitoetuihin

Kyllä Ei Ei vielä päätetty

13

13.1 Muut lesken tulolähteet ⁽⁴⁵⁾ tulon laji
määrä ⁽⁴⁶⁾ vuonna

ei ole

13.2 Muut tulon laji
määrä ⁽⁴⁶⁾ vuonna

14

Lisätietoja päällekkäisiä etuuksia koskevien määräysten soveltamiseksi (nämä tiedot eivät koske orpoja)

14.1 Kun vakuutuslaitos tai -laitokset myöntävät samanlaisia etuuksia, käsittelevän laitoksen laskemaa eläkettä voidaan vähentää

 Kyllä Ei Ei vielä päätetty

14.2 Käsittelevän laitoksen laskemaa eläkettä voidaan vähentää

 Kyllä Ei Ei vielä päätetty

— koska yksi tai useampi 12 kohdassa tarkoitettu etuus otetaan huomioon

12

12

12

12

— muun kuin 12 kohdassa tarkoitetun etuuden vuoksi

 ansio-/yritystulo muu

(47)

14.3 Vakuutuslaitosta pyydetään täsmentämään eläkkeen vapaaehtoisista vakuutusmaksuista kertyvä osuus (lomakkeen E 210 kohta 6.7)

 Kyllä Ei

14.4 Käsittelevästä laitoksesta saatava summa perustuu (osittain tai kokonaan) vapaaehtoisin vakuutusmaksuihin

 Kyllä Ei

15

Lapset ⁽⁴⁸⁾ ⁽⁴⁹⁾

15.1	Sukunimi ⁽⁴⁾	Etunimet	Kansalaisuus	Syntymä-, aviointumis- tai kuolinpaikka ja -päivä ⁽⁵⁰⁾	Sukulaisuus (avioliitossa/avioliiton ulkopuolella syntynyt, kasvattilapsi) ⁽⁵¹⁾
1.
2.
3.
4.

15.2 Seuraava laitos on toimivaltainen myöntämään etuuksia asetuksen 1408/71 78 artiklan nojalla

 käsittelevä laitos seuraava nimetty laitos

15.3 Käsittelevä laitos

 myöntää 15.1 kohdan riveillä N:o

..... luetelluille lapsille etuuksia, asti mainittu päivä mukaan lukien,

orvon eläkkeen ja perheavustuksen määrä yhtä lasta kohden

(52)

 ei myönnä etuuksia 15.1 kohdan riveillä N:o luetelluille lapsille ⁽⁵³⁾ ei ole tehnyt vielä päätöstä etuuksista15.4 Osoite ⁽³⁾ ⁽⁵⁴⁾15.5 Huomautuksia ⁽⁵⁵⁾ ⁽⁵⁶⁾ ⁽⁵⁷⁾

C. Lisätiedot

16 Hakemuksen jättöpäivä

Eläkkeen alkamisaika maassa, jossa käsittelevä laitos sijaitsee

Hakija on pyytänyt maksujen suorittamista (58)

suoraan asuinmaahan

hänen kotimaassaan olevalle edustajalle

Lisätietoja Suomen laitoksia varten

Hakija haluaa saada päätöksen suomeksi ruotsiksi

17 Käsittelevä laitos maksaa etuudet ei maksa etuuksia

asetuksen 574/72 45 artiklan 1 kohdan nojalla väliaikaisesti

17.1 Jos edelliseen vastattiin ei, laitoksia pyydetään tutkimaan mahdollisuus maksaa etuudet asetuksen 574/72 45 artiklan 2 kohdan nojalla väliaikaisesti

18 On perusteet Ei ole perusteita

vähentää liikaa maksettu määrä asetuksen 574/72 111 artiklan mukaisesti

18.1 Kaikki eläke-erät

voidaan ei voida

maksaa suoraan eläkkeensaajalle

- 19.1 Liitteenä lomakkeet E 205 E 206 E 207 (59)
- 19.2 Pyydetään lähettämään E 205 E 210 Päätös Erääntyneet eläke-erät

Huomautuksia

.....

.....

20 Käsittelevä laitos

20.1 Nimi

.....

20.2 Osoite (3)

.....

20.3 Leima

20.4 Päivämäärä

20.5 Allekirjoitus

.....

OHJEET

Lomake täytetään ainoastaan pisteiviivoille ja painokirjaimin. Lomakkeeseen kuuluu yhdeksän sivua, joista kaikki on liitettävä mukaan, vaikka niitä ei olisi täytetty.

VIITTEET

- * Euroopan talousalueesta tehdyn ETA-sopimuksen liite VI, sosiaaliturva: kyseisen sopimuksen soveltamiseksi tätä lomaketta sovelletaan myös Islannissa, Liechtensteinissa ja Norjassa.
- (1) Sen maan tunnus, jonka laitos täyttää lomakkeen: B = Belgia; DK = Tanska; D = Saksa; GR = Kreikka; E = Espanja; F = Ranska; IRL = Irlanti; I = Italia; L = Luxemburg; NL = Alankomaat; A = Itävalta; P = Portugali; FIN = Suomi; S = Ruotsi; GB = Yhdistynyt kuningaskunta; IS = Islanti; FL = Liechtenstein; N = Norja.
- (2) Jos lomake lähetetään Tanskan laitokseen, ilmoitetaan CPR-numero; Suomen laitokseen ilmoitetaan Suomen henkilötunnus; Ruotsin laitokseen Ruotsin henkilönnumero; Islannin laitokseen ilmoitetaan Islannin henkilöllisyystunnuksen numero (kennitala); Liechtensteinin laitokseen ilmoitetaan AHV-vakuutusnumero; Norjan laitokseen ilmoitetaan Norjan henkilöllisyysnumero (fødselsnummer).
- (3) Lähiosoite, postinumero, kaupunki tai kunta, maa, puhelinnumero.
- (4) — Sukunimeksi ilmoitetaan nykyinen sukunimi tai avioliitossa otettu sukunimi. Jos lomake täytetään Alankomaiden laitoksessa ja vakuutettu tai oikeudenomistaja on avioliitossa oleva tai aiemmin avioliitossa ollut nainen, nykyiseksi sukunimeksi ilmoitetaan aviopuolison tai edellisen aviopuolison sukunimi.
— Syntyessä saatu sukunimi ilmoitetaan aina; jos se on sama kuin nykyinen nimi, ilmoitetaan "idem". Jos lomake täytetään Alankomaiden laitoksessa ja vakuutettu tai oikeudenomistaja on avioliitossa oleva tai aiemmin avioliitossa ollut nainen, syntyessä saaduksi sukunimeksi ilmoitetaan tyttönimi.
— Ilmaisut "kutsutaan", "alias" ja muut sukunimen etuliitteet ilmoitetaan täydellisinä siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
— Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan molemmat syntyessä saadut sukunimet.
— Portugalin kansalaisten osalta ilmoitetaan kaikki nimet (etunimi, sukunimi, tyttönimi) siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa, henkilöilystodistuksessa tai passissa.
- (5) Etunimet ilmoitetaan siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
- (6) Ilmoitetaan erityisesti otollasten tai käytössä olevien muiden nimien osalta; ilmaisut "kutsutaan", "alias" ja muut sukunimen etuliitteet ilmoitetaan täydellisinä siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
- (7) Mies = "M" ja Nainen = "F".
- (8) Tieto tarvitaan, jos työntekijä on Espanjan kansalainen tai muualla kuin Ranskassa syntynyt Ranskan kansalainen.
- (9) Täytetään, jos mahdollista, kun lomake lähetetään Belgian, Saksan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan, Portugalin, Ruotsin, Liechtensteinin tai Norjan laitokseen.
- (10) Belgian, Ruotsin, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Liechtensteinin laitoksia varten täytetään myös viereisen kohdan päivämäärä.
- (11) Tieto perustuu asianomaisen henkilön omaan ilmoitukseen. Norjan laitoksia varten täytetään myös lisäsivu 5.
- (12) Tarvittaessa ilmoitetaan päivämäärä, jona kansalaisuus on myönnetty.
- (13) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan kansallisessa henkilöilystodistuksessa (D.N.I.) mahdollisesti oleva numero, vaikka todistus ei ole enää voimassa. Jos numeroa ei ole, merkitään "ei ole". Jos lomake lähetetään Suomen laitokseen, Suomen henkilötunnus ilmoitetaan 11.3 kohdassa.
- (14) Päivä ja kuukausi ilmoitetaan kumpikin kahdella numerolla ja vuosi neljällä numerolla (esimerkiksi 1 päivänä elokuuta 1921 = 01.08.1921).
- (15) Ranskan kaupunkien osalta ilmoitetaan kaupunginosan numero (esimerkiksi Pariisi 14). Portugalin paikkakuntien osalta merkitään myös seurakunta ja kunta. Alankomaiden kaupunkien osalta ilmoitetaan myös kunnan nimi.
- (16) Nämä tiedot ovat pakollisia niiden vakuutettujen osalta, jotka ovat Espanjan, Ranskan tai Italian kansalaisia; tähän kohtaan ilmoitetaan maan mukaan alue, johon syntymäkuunta kuuluu (esimerkiksi Ranskassa: jos syntymäkuunta on Lille, merkitään syntymädepartementiksi Nord ja sen jälkeen departementin tunnus, jos vakuutettu tietää sen, tässä tapauksessa "59". Eli "Nord 59"). Espanjassa syntyneiden osalta merkitään ainoastaan maakunta.
- (17) Vakuutetun synnyinmaan tunnus merkitään moottoriajoneuvojen kansallisuustunnuksen mukaisesti.
- (18) Jos lomake lähetetään Tanskan, Suomen, Islannin tai Norjan laitokseen, kuolleiden henkilön viimeinen osoite kyseisessä maassa ilmoitetaan alla olevassa kohdassa.

Osoite (3)

- (19) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Saksan, Kreikan, Espanjan, Irlannin, Italian, Luxemburgin, Itävallan, Portugalin, Yhdistyneen kuningaskunnan, Suomen, Islannin tai Norjan laitokseen.
- (20) Belgian ja Luxemburgin laitoksia varten merkitään rasti ensimmäiseen ruutuun minkä tahansa onnettomuuden tapauksessa.

- (21) Täytetään, jos lomake lähetetään Saksan, Kreikan, Espanjan, Luxemburgin, Itävallan, Portugalin tai Liechtensteinin laitokseen.
- (22) Täytetään, jos lomake lähetetään Suomen laitokseen.
- (23) Jos lomake lähetetään Kreikan, Ranskan, Suomen tai Ruotsin laitokseen, ilmoitetaan poliisille tehdyn katoamisilmoituksen päivämäärä.
- (24) Espanjan, Suomen, Ruotsin tai Liechtensteinin laitoksille ilmoitetaan myös katoamiseen liittyvät olosuhteet.
- (25) Täytetään, jos lomake lähetetään Kreikan, Ranskan, Luxemburgin tai Itävallan laitokseen.
- (26) Alankomaiden laitokset vaativat tätä tietoa.
- (27) Jos 11 kohdassa on ilmoitettava useita henkilöitä, heidät on ilmoitettava yhdellä tai useammalla sivun 3 jäijennössivulla, koska 11 ja 12 kohdat on täytettävä erikseen kunkin henkilön osalta. On huomattava, että Alankomaissa leskeksi jääneet, eronneet tai asumuserossa asuvat naiset voivat olla oikeutettuja leskeneläkkeeseen, jos he ovat alle 65-vuotiaita. Yli 65-vuotiaat leskeksi jääneet, eronneet tai asumuserossa asuvat naiset ovat oikeutettuja vanhuuseläkkeeseen. Tällaisissa tapauksissa on täytettävä lomake E 202 kyseessä olevan naisen nimissä.
Portugalissa perhe-eläke maksetaan kuolleen henkilön takenevassa polvessa oleville sukulaisille, jos he olivat kuolleen henkilön huollettavia ja jos ei ole muita, etuuksiin oikeutettuja perheenjäseniä (aviopuoliso, entinen aviopuoliso ja sukulaiset ainevassa polvessa).
Liechtensteinissa leskeksi jäänyt ja eronnut tai asumuserossa asuva vaimo voi olla oikeutettu leskeneläkkeeseen, jos hän on alle 62-vuotias. Tämä oikeus päättyy uuteen avioliittoon. Yli 62-vuotiaat leskeksi jääneet, eronneet tai asumuserossa asuvat vaimot voivat hakea vanhuuseläkettä. Tällaisessa tapauksessa on täytettävä lomake E 202 kyseessä olevan naisen nimissä.
Norjassa sekä asumuserossa asuvat että eronneet puoliset voivat olla oikeutettuja leskeneläkkeeseen.
- (28) Italian laitoksia varten täytetään myös lisäsivu 1.
Ruotsin laitoksia varten täytetään myös lisäsivut 6—8.
- (29) Jos lomake lähetetään Saksan, Itävallan tai Liechtensteinin laitokseen, oikeudellisen edustajan (oikeudellinen neuvonantaja, holhooja) osoite ilmoitetaan tarvittaessa alla olevassa kohdassa.

Osoite (3)

- (30) Jos lomake lähetetään Tanskan, Suomen, Islannin tai Norjan laitokseen, hakijan viimeisin osoite kyseisessä maassa ilmoitetaan alla olevassa kohdassa.

Osoite (3)

- (31) Täytetään ainoastaan, jos lomake toimitetaan Portugalin laitokseen.
- (32) Mikäli tiedossa, täytetään Alankomaiden laitoksia varten.
- (33) Suomen tai Ruotsin laitoksia varten.
- (34) Espanjan ja Ruotsin laitoksia varten ilmoitetaan, onko kysymyksessä erillään asuminen vai virallinen asumusero.
- (35) Liechtensteinin laitoksia varten ilmoitetaan myös aviopuolison syntymäaika.
- (36) Täytetään, jos lomake lähetetään Italian tai Kreikan laitokseen. Italiassa seuraavia tulolähteitä ei pidetä tulona: hakijan koti, perhe-etuudet, työtapaturmasta tai ammattitaudista saatavat korvaukset, pelkät avustusetuudet.
- (37) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Tanskan, Portugalin, Espanjan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Suomen, Ruotsin, Islannin tai Norjan laitokseen. Jos lomake lähetetään Italian laitokseen, ilmoitetaan kaikki tulot seuraavia lukuun ottamatta: hakijan koti, perhe-etuudet, työtapaturmasta tai ammattitaudista saatavat korvaukset, pelkät avustusetuudet.
- (38) Täytetään, jos lomake lähetetään Saksan, Kreikan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Itävallan, Portugalin, Suomen, Ruotsin tai Islannin laitokseen.
- (39) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Alankomaiden tai Ruotsin laitokseen (liitetään mukaan lomake E 213).
- (40) Portugalin laitoksia varten täytetään myös lisäsivu N:o 3.
- (41) Täytetään, jos lomake lähetetään Kreikan, Ranskan, Irlannin, Itävallan tai Yhdistyneen kuningaskunnan laitokseen.
- (42) Jos lomake lähetetään Belgian, Saksan, Espanjan, Ranskan, Italian, Itävallan, Portugalin tai Suomen laitokseen, täsmennetään, onko kyse henkilökohtaisesta vai perhe-eläkkeestä.
- (43) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Saksan, Luxemburgin, Itävallan, Portugalin tai Suomen laitokseen.
- (44) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Saksan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Itävallan, Suomen, Ruotsin, Islannin tai Norjan laitokseen.
- (45) Suomen laitoksia varten ilmoitetaan korko-, vuokra- ja osinkotulot.
- (46) Täytetään, jos lomake lähetetään Tanskan, Espanjan, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan, Islannin tai Norjan laitokseen (määrä vuodessa), Ranskan laitokseen (määrä neljännesvuodessa) tai Italian laitokseen (määrä kuukaudessa).
- (47) Ilmoitetaan tulon laji, jonka käsittelevä laitos ottaa huomioon etuuksien päällekkäisyyttä estäviä sääntöjään soveltaessaan.

- (48) Täytetään, jos lomake lähetetään Tanskan, Saksan, Kreikan, Espanjan, Ranskan, Irlannin, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan, Portugalin, Suomen, Ruotsin, Yhdistyneen kuningaskunnan, Islannin tai Liechtensteinin laitokseen. Jos lomake lähetetään Portugalin laitokseen, ilmoitetaan kaikkien kuolleen henkilön huollettavina olleiden lapsipuolien nimet ja hänen kaikkien lastenlapsiensä nimet. Italian laitoksia varten täytetään myös lomake E 203/lisäsivu N:o 2, jos edunsaaja on ainoa lapsi.
- (49) Norjan laitoksia varten ilmoitetaan ainoastaan kuolleen henkilön lapset.
- (50) Päivämäärän yhteydessä käytetään seuraavia symboleita viitattaessa:
 * syntymään, ∞ avioliittoon, † kuolemaan. Jos lomake lähetetään Suomen laitokseen, ilmoitetaan Suomen henkilötunnus.
- (51) Jos lomake lähetetään Suomen laitokseen, ilmoitetaan, onko kyseessä lesken ja kuolleen henkilön yhteinen lapsi vai onko lapsi ainoastaan kuolleen henkilön tai lesken. Ilmoitetaan myös, onko lapsi lesken huollettavana. Adoption tapauksessa on ilmoitettava myös kansalaisuus.
- (52) Tämä tieto olisi annettava vanhemman kuolinpäivältä ja ilmoitettava mahdollisesti myöhemmin tehdyt eläketariffimuutokset.
- (53) Jos lomake lähetetään Saksan tai Italian laitokseen, täytetään myös "lisäsivu N:o 2". Jos lomake lähetetään Portugalin laitokseen, täytetään myös "lisäsivu N:o 4".
- (54) Ilmoitetaan yhteinen osoite. Jos joku lapsista asuu eri osoitteessa, hänen osoitteensa ilmoitetaan alla.

Sukunimi ja etunimet
Osoite (3)

- (55) Ilmoitetaan, onko lapsi naimisissa, työkyvytön, kuollut (kuolinpäivä), harjoittelija tai opiskelija. Portugalin laitoksia varten täytetään lisäsivu N:o 3, jos työkyvytön lapsi tarvitsee toisen henkilön apua. Liechtensteinin laitosta varten olisi liitettävä jäljennös oppisopimuksista tai koulutuskeskuksen todistuksesta jokaisen 18—25-vuotiaan lapsen osalta, joka on opiskelija tai harjoittelija.
- (56) Espanjan ja Norjan laitoksia varten ilmoitetaan, ovatko lapset taloudellisesti riippuvaisia vakuutetusta ja onko joku lapsista työkyvytön. Jälkimmäisessä tapauksessa ilmoitetaan, saako lapsi omaa työkyvyttömyyseläkettä.
- (57) Portugalin tai Norjan laitoksia varten täytetään alla oleva kohta, jos jollain lapsista on muu laillinen edustaja kuin muilla lapsilla.

Lapsi	
— Sukunimi
— Etunimet
Oikeudellinen edustaja	
— Sukunimi
— Etunimet
— Osoite (3)

- (58) Täytetään, jos lomake lähetetään Italian tai Kreikan laitokseen.
- (59) Jos lomake lähetetään Liechtensteinin laitokseen, lomake E 207 liitetään mukaan edunjättäjän osalta ja hänen (viimeisen ja entisen/entisten) puolisonsa/puolisojensa osalta.

11 KOHTA "HAKIJAT, LAPSIA LUKUUN OTTAMATTA"
LISÄTIETOJA ITALIAN LAITOKSIA VARTEN

Täytetään, jos kuolleen työntekijän ainoa jälkeenjäänyt vanhempi, naimaton veli tai naimaton sisar hakee eläkettä ulkomailla.

1 Jos hakija on ainoa jälkeenjäänyt vanhempi, ilmoitetaan, jäikö kuolleelta työntekijältä

aviopuoliso kyllä ei

lapsia kyllä ei

2 Jos hakija on kuolleen työntekijän veli tai sisar, ilmoitetaan, jäikö kuolleelta työntekijältä

aviopuoliso kyllä ei

lapsia kyllä ei

vanhempia kyllä ei

15 KOHTA "LAPSET"
LISÄTIETOJA
(kutakin lasta kohden täytetään eri sivu)

- 1 Edellä 15.1 kohdan rivillä N:o ilmoitettu lapsi
 harjoittaa ammattia ei harjoita ammattia

1.1 Jos lapsi harjoittaa ammattia, ilmoitetaan:

Ammatin laatu (palkattu työntekijä vai itsenäinen ammatinharjoittaja)

Tulon määrä (1) viikossa kuukaudessa vuodessa

- 2 Edellä 15.1 kohdan rivillä N:o ilmoitetulla lapsella
 on muita tulolähteitä ei ole muita tulolähteitä

2.1 Jos lapsella on muita tulolähteitä, ilmoitetaan:

— tulon laji:

sosiaaliturvaetuudet
määrä viikossa kuukaudessa vuodessa

muu tulo (2)
määrä viikossa kuukaudessa vuodessa

- 3 Edellä 15.1 kohdan rivillä N:o ilmoitetun lapsen osalta seuraavalla henkilöllä

(nimi)

(osoite)

on oikeus perhe-etuuksiin tai perheavustuksiin ammatillisen tai kaupallisen toiminnan harjoittamisen vuoksi
(asetuksen 1408/71 79 artiklan 3 kohta)

Määrä

Alkaen (päivämäärä)

3.1 Seuraavat laitokset ovat vastuussa näiden perhe-etuuksien tai perheavustuksien maksamisesta:

(nimi)

(osoite)

(nimi)

(osoite)

- 4 Edellä 15.1 kohdan rivillä N:o ilmoitettu lapsi on kykenemätön tekemään työtä. Liitetään lomake E 404.

(1) Ilmoitetaan kaikki tulot, lukuun ottamatta erärahoja, perhe-etuuksia, palkkasaatavia, työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi maksettavia elinkorkoja, sotaeläkkeitä, varusmiespalveluksen aikana tapahtuneesta vammautumisesta maksettavia eläkkeitä, hoitotukia, matkakorvauksia.
(2) "Muu tulo" tarkoittaa kiinteistö- tai pääomatuloa (pankki- tai postitalletukset tai šekkitilit, valtion obligaatit, investointirahastot, osakkeet ja muut arvopaperit).

12 (12.8) KOHTA
LISÄTIETOJA PORTUGALIN LAITOKSIA VARTEN

Täytetään, jos hakija on ilmoittanut tarvitsevansa avustajaa selviytyäkseen päivittäisistä toimista.

1 Kolmannen henkilön tiedot

1.1 Sukunimi

Etunimet

1.2 Osoite (lähiosoite, postinumero, alue, maa)

.....

2 Käsittelevän laitoksen antamat tiedot

2.1 Olemme todenneet, että edellä ilmoitettu henkilö avustaa hakijaa selviytymään päivittäisistä toimista (esimerkiksi henkilökohtainen hygienia, ateriointi, liikkuminen)2.2 Edellä ilmoitetun avustajan antamaa apua ei ole todettu

3 Onko avun tarve jonkin kolmannen osapuolen aiheuttama?

 Kyllä Ei

4 Saako henkilö, jonka etua asia koskee, avustuskorvausta kolmannelta osapuolelta tai vastaavia etuuksia?

 Kyllä Ei

4.1 Maksavan laitoksen nimi ja osoite

.....

4.2 Määrä kuukaudessa

15 KOHTA "LAPSET"
LISÄTIETOJA PORTUGALIN LAITOKSIA VARTEN

Edellä 15.1 kohdassa ilmoitetut jälkeläiset ovat:

- 1 koululaisia tai opiskelijoita: ilmoitetaan kunkin lapsen osalta, onko kyse peruskoulusta, keskiasteen oppilaitoksesta vai yliopistosta tai onko suoritettava kurssi tutkintoon valmistava vai jatko-opintoihin kuuluva

.....
.....
.....

- 2 ammatillisessa koulutuksessa: ilmoitetaan kunkin lapsen osalta kyseessä olevan kurssin suorittamiseen mahdollisesti vaadittava koulutustaso (peruskoulu, keskiaste tai korkeakoulu)

.....
.....
.....

- 3 työelämässä: ilmoitetaan kunkin lapsen osalta hänen kuukausittain saamansa tulo

.....
.....
.....

- 4 työkyvyttömiä: ilmoitetaan kunkin lapsen osalta, saako hän työkyvyttömyytensä vuoksi sosiaaliturvaetuksia, työkyvyttömyyden laatu ja kuukausittain saatu määrä

.....
.....
.....

LISÄTIETOJA NORJAN LAITOKSIA VARTEN

1 Täytetään, ellei hakija ollut naimisissa edunjättäjän kanssa tämän kuollessa:

1.1 Oliko hakija aiemmin naimisissa edunjättäjän kanssa?

Kyllä Ei

1.2 Onko hakijalla / onko hakijalla ollut lapsia edunjättäjän kanssa?

Kyllä Ei

2 Täytetään, jos leski asuu avoliitossa toisen henkilön kanssa:

2.1 Onko hakija ollut aiemmin naimisissa avopuolisonsa kanssa?

Kyllä Ei

2.2 Onko hakijalla / onko hakijalla ollut lapsia avopuolisonsa kanssa?

Kyllä Ei

**11 KOHTA
LISÄTIETOJA RUOTSIN LAITOKSIA VARTEN**

1 Asuuko hakija alle 21-vuotiaan lapsen kanssa, jota varten haetaan tai saadaan lapseneläkettä/elinkorkoa?

Ei Kyllä

2 Onko hakijalla lapsi edunjättäjän kanssa?

Ei Kyllä

Täytetään, jos hakija oli naimisissa edunjättäjän kanssa tämän kuollessa

3.1 Asuiko hakija edunjättäjän kanssa tämän kuollessa?

Ei Kyllä alkaen (päivämäärä)

3.2 Jos vastaus 3.1 kohdassa on ei, oliko jälkeensä jäänyt taloudellisesti riippuvainen edunjättäjästä?

Ei Kyllä

4 Asuiko hakija edunjättäjän kuollessa alle 12-vuotiaan lapsen kanssa, joka oli hakijan ja/tai edunjättäjän huollettavana?

Ei Kyllä

Nuorimman lapsen nimi

Ruotsin henkilönnumero / syntymäaika

Täytetään, jos hakija oli naimisissa edunjättäjän kanssa, mutta ei asunut hänen kanssaan

5 Asuiko hakija sen jälkeen, kun hän ei enää asunut yhdessä aviopuolisonsa kanssa, mutta ennen tämän kuolemaa, yhdessä henkilön kanssa, jonka kanssa hän oli aiemmin naimisissa tai jonka kanssa hänellä on tai on ollut lapsi?

Ei Kyllä

Täytetään, jos hakija ei ollut naimisissa edunjättäjän kanssa tämän kuollessa

6 Oliko hakija aiemmin naimisissa edunjättäjän kanssa?

Ei Kyllä

7 Onko hakijalla / onko hakijalla ollut lapsia edunjättäjän kanssa?

Ei Kyllä

8 Odottiko hakija edunjättäjän kuollessa tämän lasta?

Ei Kyllä Laskettu synnytyisaika

(vuosi, kuukausi, päivä)

9 Vastataan kysymykseen numero 4

Vuonna 1944 tai aiemmin syntyneiden naisten osalta täytettävä sen arvioimiseksi, ovatko he oikeutettuja leskeneläkkeeseen/ elinkorkoon aiemman lainsäädännön mukaisesti

- 10 Oliko hakija naimisissa edunjättäjän kanssa milloinkaan ennen 31 päivää joulukuuta 1989?
 Ei Kyllä
- 11 Oliko hakijalla yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa 31 päivänä joulukuuta 1989 tai aiemmin?
 Ei Kyllä
- 12 Asuiko hakija yhdessä edunjättäjän kanssa 31 päivänä joulukuuta 1989?
 Ei Kyllä
- 13 Hakijan siviilisääty 31 päivänä joulukuuta 1989
 Naimaton Naimisissa Leski Eronnut
- 14 Edunjättäjän siviilisääty 31 päivänä joulukuuta 1989
 Naimaton Naimisissa Leski Eronnut

Täytetään, jos hakija oli edunjättäjän kuollessa alle 50-vuotias ja/tai jos hän ei ollut edunjättäjän kuollessa ollut naimisissa tai asunut yhdessä tämän kanssa vähintään viiteen vuoteen.

- 15 Asuiko hakija alle 16-vuotiaan lapsen kanssa, joka on hänen huollettavanaan?
 Ei Kyllä
 Nuorimman lapsen nimi
- Ruotsin henkilönumero / syntymäaika
- 16 Asuiko kyseinen lapsi edunjättäjän kuollessa vakituisesti hakijan kanssa tai hakijan ja edunjättäjän yhteisessä kodissa?
 Ei Kyllä
- 17 Ellei lapsi ole hakijan, on liitettävä jäljennös tuomioistuimen päätöksestä tai muusta asiakirjasta, josta käy ilmi, kuka on lapsen huoltaja.

Vuonna 1945 tai myöhemmin syntyneiden naisten täytettävä sen arvioimiseksi, ovatko he oikeutettuja leskeneläkkeeseen/elinkorkoon aiemman lainsäädännön mukaisesti

- 18 Vastataan kysymyksiin 11—15
- 19 Asuiko hakija 31 päivänä joulukuuta 1989 alle 16-vuotiaan lapsen kanssa, joka oli hänen huollettavanaan?
 Ei Kyllä
 Nuorimman lapsen nimi
- Ruotsin henkilönumero / syntymäaika

20 Asuiko kyseinen lapsi 31 päivänä joulukuuta 1989 vakituisesti hakijan kanssa tai hakijan ja edunjäätäjän yhteisessä kodissa?

Ei

Kyllä

Täytetään, jos hakija oli naimisissa edunjäätäjän kanssa 31 päivänä joulukuuta 1989

21 Asuiko hakija erillään aviomiehestään 31 päivänä joulukuuta 1989?

Ei

Kyllä

22 Asuiko hakija sen jälkeen, kun hän ei enää asunut yhdessä aviomiehensä kanssa, mutta ennen tämän kuolemaa, yhdessä miehen kanssa, jonka kanssa hän on ollut aiemmin naimisissa tai jonka kanssa hänellä on tai on ollut lapsi?

Ei

Kyllä

23 Asuiko hakija 31 päivänä joulukuuta 1989 huollettavanaan olevan alle 16-vuotiaan lapsen kanssa?

Ei

Kyllä

Nuorimman lapsen nimi

Ruotsin henkilönnumero / syntymäaika

24 Asuiko kyseinen lapsi 31 päivänä joulukuuta 1989 vakituisesti hakijan kanssa tai hakijan ja edunjäätäjän yhteisessä kodissa?

Ei

Kyllä

Täytetään, jos hakija oli edunjäätäjän kuollessa alle 50-vuotias ja/tai ei ollut edunjäätäjän kuollessa ollut naimisissa tai asunut tämän kanssa vähintään viiteen vuoteen

Vastataan kysymyksiin n:o 16—18

Maa	Henkilötunnus (2)	Vakuutuslaitos (yhteyselin tarvittaessa)
1)
2)
3)
4)
5)

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKEHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Asetus 1408/71: 44—50 art.; 77 art.

Asetus 574/72: 36—38 art.; 41—43 art.; 45—47 art.; 49 art.; 90 art. (*); 111 art.

Käsittelyä varten täytetään lomake ja lähetetään siitä yhden kappaleen jokaiseen laitokseen, jossa työntekijä on ollut vakuutettuna (vakuutuslaitokset) tai yhteyselimelle.

1	Laitos, jolle lomake osoitetaan (muu laitos tai yhteyselin)
1.1	Nimi
1.2	Osoite (3)

A. Tiedot vakuutetusta

2			
2.1	Sukunimi (4)	
2.2	Sukunimi syntyessä (4)	
2.3	Etunimet (5)	
2.4	Entiset nimet (6)	
2.5	Sukupuoli (7)	
2.6	Isän sukunimi ja etunimet (8)	
2.7	Äidin sukunimi ja etunimet (8)	
2.8	Siviilisääty		
	☐ naimaton	☐ eronnut (9)	☐ asumerossa
		alkaen (10)	alkaen (10)
	☐ naimisissa alkaen (10)	☐ avioitunut uudelleen (9)	☐ leski
		alkaen (10)	alkaen (10)
	☐ avoimena alkaen (11) (12) (13)	
2.9	Verovelvollisen numero (14)	
	Veropiirin tunnus	
2.10	Sofi-numero (15)	

3	Kansalaisuus (16)	D.N.I. (17)
---	-------------------------	-------------------

4	Syntymätiedot
4.1	Syntymäaika (18)
4.2	Syntymäpaikka (19)
4.3	Maakunta, alue tai lääni (departementti) (20)
4.4	Maa (21)

(* Asetuksen 574/72 90 artiklaa ei sovelleta Alankomaissa.

5 Osoite ja pankkiyhteystiedot

- 5.1 Osoite ⁽³⁾ ⁽²²⁾ ⁽²³⁾
- 5.2 Pankkiyhteystiedot tai suora maksuosoite
Pankin tunnistama etuudensaajaj nimi
- Pankin nimi
- Pankin osoite
- Pankin tunnus
- Pankkitilin numero

6

- 6.1 Käsittelylaitoksen vakuutusnumero
- 6.2 Käsittelylaitoksen asiakirjan viitenumero

7

- 7.1 Työkyvyttömyyden vahvistettu alkamispäivä
- 7.2 Päivä, jona työkyvyttömyyteen johtanut kykenemättömyys työhön alkoi
- 7.3 Hakija
 on yhä ei ole enää
 ansiotyössä itsenäisenä ammatinharjoittajana
- 7.4 Jos hän on palkatussa työssä, ilmoitetaan ⁽²⁴⁾
palkan määrä Työtunnit viikossa
- 7.5 Työnteon lopettamispäivä
 työntekijänä
- itsenäisenä ammatinharjoittajana
- 7.6 Työn tai ammatin laji
- 7.7 Jos hakija toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, ilmoitetaan liike- ja ammattitulon määrä ⁽²⁵⁾
- Työn tai ammatin luonne
- 7.8 Muut tunnetut tulolähteet (määrä ja laji) ⁽²⁶⁾
- 7.9 Hakija ilmoittaa, ettei hänellä ole tuloja ⁽²⁷⁾
- 7.10 Työkyvyttömyys
 on oletettavasti ei oletettavasti ole kolmannen vastuussa olevan osapuolen aiheuttama
 on seurausta ei ole seurausta työtapaturmasta tai ammattitaudista ⁽²⁸⁾
 on seurausta ei ole seurausta muusta tapaturmasta kuin työtapaturmasta tai ammattitaudista ⁽²⁹⁾
- 7.11 Työhön kykenemättömyyden alkaessa hakija
 oli työntekijänä vakuutettu työkyvyttömyyden varalta
 oli muutoin kuin työntekijänä vakuutettu työkyvyttömyyden varalta
 ei ollut vakuutettu työkyvyttömyyden varalta

8

- 8.1 Työhön kykenemättömyyden alkamisen jälkeen hakija
 on saanut ammatillista kuntoutusta
 ei ole saanut ammatillista kuntoutusta
Tarvittaessa ilmoitetaan
- 8.2 millaista ammattia varten
- 8.3 työnantaja, jolle työntekijä työskentelee uudessa työssään
Työnantajan nimi tai toiminimi
- Osoite ⁽³⁾
- 8.4 Edellä tarkoitetun työn alkamis- ja päättymispäivä

9

9.1 Vakuutettu	on hakenut seuraavia etuuksia	saa seuraavia etuuksia
9.2 Sairausajan palkka	☐	☐
9.3 Sairausvakuutuksen rahaetuudet kykenemättömyydestä työhön	☐	☐
9.4 Kuntoutusavustukset	☐	☐
9.5 Työkyvyttömyyseläke ⁽³⁰⁾	☐	☐
9.6 Vanhuuseläke ⁽³⁰⁾	☐	☐
9.7 Perhe-eläke ⁽³⁰⁾	☐	☐
9.8 Työtapaturma- tai ammattitautieläke	☐	☐
9.9 Työttömyysetuudet tai varhaiseläke-etuus	☐	☐
9.10 Toisen henkilön avun tarpeen vuoksi myönnettävät etuudet ⁽³¹⁾	☐	☐
9.11 Perhe-etuus ⁽³²⁾	☐	☐
9.12 Vakuutusmaksujen palautus	☐	☐
9.13 Vakuutusmaksujen siirto ⁽³³⁾	☐	☐
9.14 Muut etuudet (täsmennettävä)	☐ Kyllä	☐ Ei
9.15 Laitos, joka vastaa 9.2—9.11 kohdassa ilmoitettujen etuuksien maksamisesta (nimi, osoite ⁽³⁾)		
9.....		
9.....		
9.....		
9.....		

9.16 Lisätietoja 9.2—9.11 kohdassa luetelluista etuuksista

Etudet kohdassa	Viite N:o	Ajalta (kausi tai päivämäärä)	Määrä
9.....			☐ päivittäin ☐ viikoittain ☐ kuukausittain ☐ vuosittain
9.....			☐ päivittäin ☐ viikoittain ☐ kuukausittain ☐ vuosittain
9.....			☐ päivittäin ☐ viikoittain ☐ kuukausittain ☐ vuosittain
9.....			☐ päivittäin ☐ viikoittain ☐ kuukausittain ☐ vuosittain

9.17 Seuraava pidetään haetun eläkkeen ennakkona

- sairausvakuutusetuudet kykenemättömyydestä työhön
 työttömyysetuudet

9.18 Vakuutettu on oikeutettu käsittelevän laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaisiin sairaanhoitoetuuksiin

- Kyllä Ei Ei vielä päätetty

9.19 Käsittelevä laitos myöntää etuuksien korotuksen siinä tapauksessa, että hakija ei pysty selviytymään päivittäisistä toimista ilman apua

- Kyllä Ei Ei vielä päätetty

— 9 kohdassa tarkoitetun etuuden lisäksi hakija saa lisäetuuden, jos hän ei pysty selviytymään päivittäisistä toimista

— Lisäetuutta voidaan vähentää, jos toinen vakuutuslaitos myöntää samanlaisen etuuden

- Kyllä Ei Ei vielä päätetty

10 Lisätietoja päällekkäisiä etuuksia koskevien määräysten soveltamiseksi

10.1 Kun vakuutuslaitos tai -laitokset myöntävät samanlaisia etuuksia, käsittelevän laitoksen laskemaa eläkettä voidaan vähentää

- Kyllä Ei Ei vielä päätetty

10.2 Käsittelevän laitoksen laskemaa eläkettä voidaan vähentää

- Kyllä Ei Ei vielä päätetty

— koska yksi tai useampi 9 kohdassa tarkoitettu etuus otetaan huomioon

9 9 9 9

— muun kuin 9 kohdassa tarkoitetun tulon vuoksi

työ-yritystulo

muu (34)

10.3 Vakuutuslaitosta pyydetään täsmentämään eläkkeen vapaaehtoisista vakuutusmaksuista kertyvä osuus (lomakkeen E 210 kohta 6.7)

- Kyllä Ei

10.4 Käsittelevästä laitoksesta saatava etuus perustuu (osittain tai kokonaan) vapaaehtoisin vakuutusmaksuihin

- Kyllä Ei

B. Tiedot vakuutetun perheenjäsenistä

11 Aviopuoliso (13) (35) Avopuoliso (11)

11.1 Sukunimi (4)

11.2 Etunimet Entiset nimet

11.3 Syntymäaika Syntymäpaikka (19)

11.4 Osoite (3)

11.5 Avioliiton/avoliiton solmimispäivä

11.6 Avio-/avopuoliso harjoittaa ei harjoita ammattia
 saa ei saa muuta tuloa

11.7 Tarvittaessa ilmoitetaan
 viikkotulot (36) kuukausitulot (37) vuositulot (38)

11.8 Avio-/avopuoliso
 on hakenut eläkettä työntekijöiden
 saa itsenäisten ammattinharjoittajien järjestelmästä
 ei saa eläkettä

Jos hän saa eläkettä, ilmoitetaan

11.9 Eläkelaji

11.10 Eläkenumero (17)

11.11 Eläkkeen maksamisesta vastaava laitos

11.12 Eläkkeen määrä kuukaudessa vuosineljännekseltä vuodessa

11.13 Avio-/avopuoliso saa ei saa muita etuuksia (39)
 työttömyydestä sairaudesta työkyvyttömyydestä muusta

11.14 Alkamispäivä

11.15 Määrä kuukaudessa vuosineljännekseltä vuodessa

11.16 Muut tunnetut tulolähteet Tulon laji

Määrä (40)

12 Lapset ⁽¹³⁾

12.1	Sukunimi ⁽⁴⁾	Etunimet	Syntymä-, aviotumis- tai kuolinpaikka ja -päivä ⁽⁴¹⁾	Sukulaisuus (avioliitossa/avioliiton ulkopuo- lella syntynyt, kasvattilapsi)
1.
2.
3.
4.

12.2 Seuraava laitos on toimivaltainen myöntämään asetuksen 1408/71 77 artiklan nojalla etuuksia

käsittelevä laitos

seuraava nimetty laitos

12.3 Käsittelevä laitos

myöntää 12.1 kohdan riveillä N:o luetelluille lapsille etuuksia
asti, mainittu päivä mukaan lukien ⁽⁴²⁾
perheavustuksen ja orvoneläkkeen määrä yhtä lasta kohden

ei myönnä 12.1 kohdan riveillä N:o luetelluille lapsille etuuksia ⁽⁴³⁾

ei ole vielä tehnyt päätöstä oikeudesta etuuksiin

12.4 Osoite ⁽³⁾ ⁽⁴⁴⁾

12.5 Huomautuksia ⁽⁴⁵⁾ ⁽⁴⁶⁾

13 Takenevassa polvessa olevat sukulaiset ja muut perheenjäsenet ⁽⁴⁷⁾

13.1	Sukunimi ⁽⁴⁾	Etunimet	Syntymäaika	Sukulaisuus

13.2	Osoite ⁽³⁾ ⁽⁴⁴⁾			
13.3	Huomautuksia			

C. Lisätiedot

14. Hakemuksen jättöpäivä

Eläkkeen alkamisaika maassa, jossa käsittelevä laitos sijaitsee

14.1 Hakija on pyytänyt maksujen suorittamista (48)

suoraan asuinmaahan

hänen kotimaassaan olevalle edustajalle

15. Käsittelevä laitos maksaa etuudet ei maksa etuuksia

asetuksen 574/72 45 artiklan 1 kohdan nojalla väliaikaisesti

15.1 Jos edelliseen vastattiin ei, laitoksia pyydetään tutkimaan mahdollisuus maksaa etuudet asetuksen 574/72 45 artiklan 2 kohdan nojalla väliaikaisesti

16 On perusteet Ei ole perusteita

vähentää iikaa maksettu määrä asetuksen 574/72 111 artiklan mukaisesti

16.1 Kaikki eläke-erät

voidaan ei voida

maksaa suoraan eläkkeensaajalle

17.1 Liitteenä lomakkeet E 205 E 206 E 207 (49) E 213

17.2 Pyydetään lähettämään E 205 E 210 päätös erääntyneet eläke-erät

Huomautuksia

.....

.....

18. Käsittelevä laitos

18.1 Nimi

18.2 Osoite (3)

18.3 Leima

18.4 Päivämäärä

18.5 Allekirjoitus

OHJEET

Lomake täytetään ainoastaan pisteviivoille ja painokirjaimin. Lomakkeeseen kuuluu yhdeksän sivua, joista kaikki on liitettävä mukaan, vaikka niitä ei olisi täytetty.

VIITTEET

- * Euroopan talousalueesta tehdyn ETA-sopimuksen liite VI, Sosiaaliturva: kyseisen sopimuksen soveltamiseksi tätä lomaketta sovelletaan myös Islannissa, Liechtensteinissa ja Norjassa.
- (1) Sen maan tunnus, jonka laitos täyttää lomakkeen: B = Belgia; DK = Tanska; D = Saksa; GR = Kreikka; E = Espanja; F = Ranska; IRL = Irlanti; I = Italia; L = Luxemburg; NL = Alankomaat; A = Itävalta; P = Portugali; FIN = Suomi; S = Ruotsi; GB = Yhdistynyt kuningaskunta; IS = Islanti; FL = Liechtenstein; N = Norja.
- (2) Jos lomake lähetetään Tanskan laitokseen, ilmoitetaan CPR-numero; Suomen laitokseen ilmoitetaan Suomen henkilötunnus; Ruotsin laitokseen Ruotsin henkilönnumero; Islannin laitokseen ilmoitetaan Islannin henkilöllisyystunnuksen numero (kennitala); Liechtensteinin laitokseen ilmoitetaan AHV-vakuutusnumero; Norjan laitokseen ilmoitetaan Norjan henkilöllisyysnumero (fødselsnummer).
- (3) Lähiosoite, postinumero, kaupunki tai kunta, maa, puhelinnumero.
- (4) — Sukunimeksi ilmoitetaan käytössä oleva sukunimi tai avioliitossa otettu sukunimi. Jos lomake täytetään Alankomaiden laitoksessa ja vakuutettu tai oikeudenomistaja on avioliitossa oleva tai aiemmin avioliitossa ollut nainen, nykyiseksi sukunimeksi ilmoitetaan aviopuolison tai edellisen aviopuolison sukunimi.
— Syntyessä saatu sukunimi ilmoitetaan aina; jos se on sama kuin nykyinen nimi, ilmoitetaan "idem". Jos lomake täytetään Alankomaiden laitoksessa ja vakuutettu tai oikeudenomistaja on avioliitossa oleva tai aiemmin avioliitossa ollut nainen, syntyessä saaduksi sukunimeksi ilmoitetaan tyttönimi.
— Ilmaisut "kutsutaan", "alias" ja muut sukunimen etuliitteet ilmoitetaan täydellisinä siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
— Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan molemmat syntyessä saadut sukunimet.
— Portugalin kansalaisten osalta ilmoitetaan kaikki nimet (etunimi, sukunimi, tyttönimi) siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa, henkilöllisyystodistuksessa tai passissa.
- (5) Etunimet ilmoitetaan siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
- (6) Ilmoitetaan erityisesti ottolasten tai käytössä olevien muiden nimien osalta; ilmaisut "kutsutaan", "alias" ja muut sukunimen etuliitteet ilmoitetaan täydellisinä siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
- (7) Mies = "M" ja Nainen = "F".
- (8) Tieto tarvitaan, jos työntekijä on Espanjan kansalainen tai muualla kuin Ranskassa syntynyt Ranskan kansalainen.
- (9) Täytetään, jos mahdollista, kun lomake lähetetään Saksan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan tai Liechtensteinin laitokseen. Jos lomakkeen lähettävällä laitoksella ei ole tätä tietoa, toimivaaltainen laitos ottaa suoraan yhteyden henkilöön, jonka etua asia koskee.
- (10) Belgian, Ruotsin, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Liechtensteinin laitoksia varten täytetään myös viereisen kohdan päivämäärä.
- (11) Täytetään Belgian, Alankomaiden, Suomen, Islannin ja Norjan laitoksia varten.
- (12) Tieto perustuu asianomaisen henkilön omaan ilmoitukseen.
Alankomaiden yleisen vanhuusvakuutusta koskevan lain mukaisesti seuraavia henkilöitä pidetään "naimisissa olevana" tai "aviopuolisona": samaa tai eri sukupuolta olevat naimattomat henkilöt, jotka asuvat yhteistaloudessa pysyvästi, elleivät he ole verisukulaisia ensimmäisessä tai toisessa polvessa. Yhteistalous tarkoittaa, että kaksi naimatonta henkilöä huolehtii yhdessä asumiskustannuksistaan molempien osallistuessa talousmenoihin tai huolehtii toistensa toimeentulosta muulla tavoin.
- (13) Norjan laitoksia varten täytetään lomake E 204 / lisäsivu N:o 5.
- (14) Täytetään ainoastaan, jos lomake toimitetaan Portugalin laitokseen.
- (15) Mikäli tiedossa, täytetään Alankomaiden laitoksia varten.
- (16) Tarvittaessa ilmoitetaan päivämäärä, jona kansalaisuus on myönnetty.
- (17) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan kansallisessa henkilöllisyystodistuksessa (D.N.I.) mahdollisesti oleva numero, vaikka todistus ei ole enää voimassa. Jos numeroa ei ole, merkitään "ei ole".
- (18) Päivä ja kuukausi ilmoitetaan kumpikin kahdella numerolla ja vuosi neljällä numerolla (esimerkiksi 1 päivänä elokuuta 1921 = 01.08.1921).
- (19) Ranskan kaupunkien osalta ilmoitetaan kaupunginosan numero (esimerkiksi Pariisi 14). Portugalin paikkakuntien osalta merkitään myös seurakunta ja kunta.
- (20) Nämä tiedot ovat pakollisia niiden vakuutettujen osalta, jotka ovat Espanjan, Ranskan tai Italian kansalaisia; tähän kohtaan ilmoitetaan maan mukaan alue, johon syntymäkunta kuuluu (esimerkiksi Ranskassa: jos syntymäkunta on Lille, merkitään syntymädepartementiksi Nord ja sen jälkeen departementin tunnus, jos vakuutettu tietää sen, tässä tapauksessa "59". Eli "Nord 59"). Espanjassa syntyneiden osalta merkitään ainoastaan maakunta. Alankomaiden kaupunkien osalta ilmoitetaan myös kunnan nimi.
- (21) Vakuutetun synnyinmaan tunnus merkitään moottoriajoneuvojen kansallisuustunnuksen mukaisesti.
- (22) Jos lomake lähetetään Saksan, Itävallan tai Liechtensteinin laitokseen, oikeudellisen edustajan (oikeudellinen neuvonantaja, holhooja) osoite ilmoitetaan tarvittaessa alla olevassa kohdassa.

Osoite (3)

.....

(23) Jos lomake lähetetään Tanskan, Ranskan, Suomen, Islannin tai Norjan laitokseen, hakijan viimeisin osoite kyseisessä maassa ilmoitetaan alla olevassa kohdassa.

Osoite (3)

- (24) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Tanskan, Saksan, Kreikan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan, Ruotsin, Yhdistyneen kuningaskunnan, Islannin tai Norjan laitokseen.
(25) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Tanskan, Saksan, Kreikan, Espanjan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan, Portugalin, Islannin tai Norjan laitokseen.
(26) Täytetään, jos lomake lähetetään Tanskan, Espanjan, Italian, Itävallan, Portugalin, Islannin tai Norjan laitokseen.
(27) Täytetään, jos lomake lähetetään Italian tai Kreikan laitokseen.
(28) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Saksan, Kreikan, Espanjan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Itävallan, Portugalin tai Norjan laitokseen.
(29) Täytetään ainoastaan, jos lomake lähetetään Kreikan, Espanjan tai Luxemburgin laitokseen.
(30) Liechtensteinin laitoksia varten ilmoitetaan myös, [] hakiko [] saiko vakuutettu työeläkettä käteiskorvauksena.
(31) Portugalin laitoksia varten täytetään myös lisäsivu N:o 2; jos vakuutettu tarvitsee toisen henkilöön apua.
(32) Täytetään Italian laitoksia varten.
(33) Liechtensteinin laitoksia varten.
(34) Ilmoitetaan tulon taji, jonka käsittelevä laitos ottaa huomioon kumulaation vastaisia sääntöjään soveltaessaan.
(35) Liechtensteinin laitoksia varten täytetään sivulla 5 oleva 11 kohta kunkin eronneen tai asumuserossa asuvan vaimon osalta.
(36) Täytetään, jos lomake lähetetään Irlannin, Itävallan tai Yhdistyneen kuningaskunnan laitokseen.
(37) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian laitokseen.
(38) Täytetään, jos lomake lähetetään Tanskan, Ranskan, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Itävallan, Islannin tai Norjan laitokseen.
(39) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian, Tanskan, Saksan, Ranskan, Irlannin, Italian, Alankomaiden, Itävallan, Yhdistyneen kuningaskunnan, Islannin tai Norjan laitokseen.
(40) Täytetään, jos lomake lähetetään Tanskan, Italian, Espanjan, Alankomaiden, Islannin tai Norjan laitokseen (määrä vuodessa); Ranskan laitokseen (määrä neljännesvuodessa) tai Belgian, Saksan, Kreikan tai Itävallan laitokseen (määrä kuukaudessa).
(41) Päivämäärän yhteydessä käytetään seuraavia symboleita viitattaessa: * syntymään, ∞ avioliittoon, † kuolemaan.
(42) Ilmoitetaan eläkkeen myöntämispäivänä sovellettavien eläketariffien yksityiskohdat sekä mahdollisesti myöhemmin tehdyt eläketariffimuutokset.
(43) "Lisäsivu" N:o 1 täytetään, jos lomake lähetetään Saksan, Italian tai Norjan laitokseen.
(44) Ilmoitetaan yhteinen osoite. Jos joku lapsista asuu eri osoitteessa, hänen osoitteensa ilmoitetaan jäljempänä olevassa kohdassa.

Sukunimi ja etunimet
Osoite (3)

- (45) Ilmoitetaan, onko lapsi naimisissa, työkyvytön, kuollut (kuolinpäivä), harjoittelija tai opiskelija ja saako hän etuuksia tai onko hänellä omia tuloja. Liechtensteinin laitosta varten olisi liitettävä jäljennös oppisopimuksista tai koulutuskeskuksen todistuksesta jokaisen 18—25-vuotiaan lapsen osalta, joka on opiskelija tai harjoittelija.
(46) Espanjan ja Norjan laitoksia varten ilmoitetaan, ovatko lapset taloudellisesti riippuvaisia vakuutetusta ja onko joku lapsista työkyvytön. Viimeksi mainitussa tapauksessa ilmoitetaan, saako lapsi omaa työkyvyttömyyseläkettä.
(47) Täytetään, jos lomake lähetetään Belgian tai Yhdistyneen kuningaskunnan laitokseen.
(48) Täytetään Italian ja Kreikan laitoksia varten.
(49) Jos lomake E 204 lähetetään Liechtensteinin laitokseen, lomake (lomakkeet) E 207 liitetään mukaan vakuutetun osalta ja tarvittaessa vakuutetun (nykyisen ja entisen) aviopuolison (-puolisojen) osalta.

**12 KOHTA "LAPSET"
LISÄTIETOJA**
(kutakin lasta kohden täytetään eri sivu)

- 1 Edellä 12.1 kohdan rivillä N:o ilmoitettu lapsi
 harjoittaa ammattia ei harjoita ammattia
- 1.1 Jos lapsi harjoittaa ammattia, ilmoitetaan:
 Ammatin laatu (palkattu työntekijä vai itsenäinen ammatinharjoittaja)
- Tulon määrä (1) viikossa kuukaudessa vuodessa
- 2 Edellä 12.1 kohdan rivillä N:o ilmoitetulla lapsella
 on muita tulolähteitä ei ole muita tulolähteitä
- 2.1 Jos lapsella on muita tulolähteitä, ilmoitetaan:
 — tulon taji:
 sosiaaliturvaetuudet
 määrä viikossa kuukaudessa vuodessa
- muu tulo (2)
 määrä viikossa kuukaudessa vuodessa
- 3 Edellä 12.1 kohdan rivillä N:o ilmoitetun lapsen osalta seuraavalla henkilöllä
 (nimi)
 (osoite)
-
 on oikeus perhe-etuuksiin tai perheavustuksiin ammatillisen tai kaupallisen toiminnan harjoittamisen vuoksi
 (asetuksen 1408/71 79 artiklan 3 kohta)
- Määrä
- Alkaen (päivämäärä)
- 3.1 Seuraavat laitokset ovat vastuussa näiden perhe-etuuksien tai perheavustuksien maksamisesta:
 (nimi)
 (osoite)
-
 (nimi)
 (osoite)
-
- 4 Edellä 12.1 kohdan rivillä N:o ilmoitettu lapsi on kykenemätön tekemään työtä. Liitetään lomake E 404.

(1) Ilmoitetaan kaikki tulot, lukuun ottamatta erorahoja, perhe-etuuksia, palkkasaatavia, työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi maksettavia elinkorkoja, sotaeläkkeitä, varusmiespalveluksen aikana tapahtuneesta vammautumisesta maksettavia eläkkeitä, hoitotukia, matkakorvauksia.
 (2) "Muu tulo" tarkoittaa kiinteistö- tai pääomatuloa (pankki- tai postitalletukset tai šekkitilit, valtion obligaatit, investointirahastot, osakkeet ja muut arvopaperit).

9 (9.10) KOHTA
LISÄTIETOJA PORTUGALIN LAITOKSIA VARTEN

Täytetään, jos hakija on ilmoittanut tarvitsevansa avustajaa selviytyäkseen päivittäisistä toimista.

1 Kolmannen henkilön tiedot

1.1 Sukunimi

Etunimet

1.2 Osoite (lähiosoite, postinumero, alue, maa)

.....

2 Käsittelevän laitoksen antamat tiedot

2.1 Olemme todenneet, että edellä ilmoitettu henkilö avustaa hakijaa selviytymään päivittäisistä toimista (esimerkiksi henkilökohtainen hygienia, ateriointi, liikkuminen)

2.2 Edellä ilmoitetun avustajan antamaa apua ei ole todettu

3 Onko avun tarve jonkin kolmannen osapuolen aiheuttama?

Kyllä

Ei

4 Saako henkilö, jonka etua asia koskee, avustuskorvausta kolmannelta osapuolelta tai vastaavia etuuksia?

Kyllä

Ei

4.1 Maksavan laitoksen nimi ja osoite

.....

4.2 Määrä kuukaudessa

LISÄTIETOJA SUOMEN LAITOKSIA VARTEN

1 Hakija haluaa saada päätöksen

suomeksi

ruotsiksi

9 kohta "Vakuutettu"

2 Saako tai hakeeko hakija mitään kausittaisia eläketyyppisiä etuuksia, joita ei ole ilmoitettu lomakkeen E 204 9 kohdassa (esimerkiksi liikenneonnettomuuden vuoksi pakollisen liikennevakuutuksen mukaisesti maksettavat etuudet)?

Jos vastaus on myönteinen, ilmoitetaan

2.1 Etuuden laji

2.2 Etuuden bruttomäärä kuukaudessa

2.3 Etuuden maksava laitos

2 kohta "Vakuutettu"

3 Hakijan koulutus

3.1 Peruskoulutus

3.2 Jatkokoulutus ja harjoittelu (tutkinnot, ammattikoulutus, kurssit; ilmoitetaan päivämäärät)

4 Työskentely — viimeisin työsuhde

4.1 Hakijan pääasiallinen ammatti

4.2 Pääasiallisessa ammatissa työskentelyn kesto

4.3 Ilmoitetaan vaihtoehdot, jotka kuvaavat parhaiten hakijan työtä

kevyt osa-aikainen; päivittäinen tuntimäärä

suhteellisen raskas kokopäivätyö istumatyö päivätyö

raskas tuntipalkka seisomatyö yötyö

sisätyö urakkapalkka

ulkotyö

4.4 Työn kuvaus (tehtävät, työasennot, työtahti)

4.5 Työympäristön ja -olosuhteiden kuvaus (melu, pöly, veto, kuumuus, kylmyys, mahdollisesti haitalliset aineet, onnettomuusvaara jne.)

4.6 Ovatko hakijan työtehtävät muuttuneet?

Eivät

Kyllä, milloin ja miten

4.7 Onko hakija vähentänyt vapaaehtoisesti työtuntejaan?

Ei

Kyllä. Ilmoitetaan, miten ja milloin hakijan työ väheni ja missä määrin hakija on työssä ja mitä työtä hän tekee (tuntimäärä viikossa/kuukaudessa, palkan määrä ja luontoisedut)

.....

4.8 Hakijan viimeisen työnantajan nimi ja osoite

.....

4.9 Hakijan työtehtävät viimeisessä työpaikassa

.....

4.10 Milloin hakijan viimeisin työsuhde alkoi?

.....

4.11 Jos työsuhde on vielä voimassa, milloin se päättyi (mikäli tiedossa)?

.....

5 Itsenäiset ammatinharjoittajat

5.1 Onko hakija toiminut itsenäisenä ammatinharjoittajana?

Ei → siirtykää 6 kohtaan

Kyllä

5.2 Jos vastaus on myönteinen, ilmoitetaan ajankohta

.....

5.3 Toimiiko hakija tällä hetkellä itsenäisenä ammatinharjoittajana?

Ei

Kyllä

5.4 Omistajuutta koskevat tiedot

yritys on yhä hakijan ja/tai hänen puolisonsa omistuksessa

yritys on myyty

yritys on vuokrattu

6 Työttömyys

6.1 Onko hakija ollut työttömänä viimeisten kolmen vuoden aikana?

Ei

Kyllä

6.2 Jos vastaus on myönteinen, onko hakija saanut tai hakenut työttömyysetuuksia viimeisten kolmen vuoden aikana?

Ei

Hakija on saanut tai saa työttömyysetuuksia

Hakija hakee työttömyysetuuksia; ilmoitetaan etuus ja laitos

7 Kansaneläkelain mukainen eläkkeensaajien hoitotuki

Eläkkeensaajien hoitotukea voidaan myöntää henkilölle, jonka toimintakyky on sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt siinä määrin, että hännee kykene selviytymään päivittäisistä toimista ilman toisen henkilön apua, tai jos sairaus tai vamma aiheuttaa pitkäaikaisia taloudellisia lisärasitteita.

7.1 Hakeeko hakija eläkkeensaajien hoitotukea?

Ei

Kyllä

LISÄTIETOJA NORJAN LAITOKSIA VARTEN

1 Hakija

1.1 Hakija on ollut palkattuna työntekijänä/itsenäisenä ammatinharjoittajana

Tulot nykyistä työkyvyttömyyttä välittömästi edeltävällä kaudella

..... vuodessa

Viikoittaiset työtunnit ennen työkyvyttömyyttä

.....

1.2 Hakija on nykyistä työkyvyttömyyttä välittömästi edeltävällä kaudella ollut osa-aikatyössä palkattuna työntekijänä/itsenäisenä ammatinharjoittajana

1.3 Hakija

on hakenut

saa

1.3.1 Perusetuuksia, joilla

katetaan kroonisesta sairaudesta johtuvat ylimääräiset kustannukset

1.3.2 Huoltoetuksia

2 Puoliso

 on hakenut eläkettä ei-työntekijänä saa eläkettä ei-työntekijänä ei saa eläkettä ei-työntekijänä

3 Lapset

3.1 Ovatko kaikki lapset hakijan elätettävänä

 Kyllä Ei

Jos eivät, ilmoitetaan lapsen (lasten) nimi ja lapsen vuosittaisen tulon määrä:

.....

3.2 Jos vanhemmat ovat naimisissa:

Asuvatko kaikki lapset molempien vanhempien kanssa?

 Kyllä Ei

Jos eivät, ilmoitetaan kyseessä oleva(t) lapsi (lapset):

.....

.....

3.3 Jos vanhemmat eivät ole naimisissa:

Asuvatko kaikki lapset molempien vanhempien kanssa?

 Kyllä Ei

Jos asuvat, annetaan tiedot toisesta vanhemmasta:

Nimi

.....

Syntymäaika

.....

Vuosittainen tulo (Kaikki tulot. Eriteltävä)

.....

.....

Lapsen (lasten) nimi, jos kyseessä eivät ole kaikki lapset

.....

.....

4 Avopuoliso

4.1 Onko hakija ollut aiemmin naimisissa avopuolison kanssa?

 Kyllä Ei

4.2 Onko hakijalla tai onko hänellä ollut lapsia avopuolionsa kanssa?

 Kyllä Ei

TODISTUS VAKUUTUSHISTORIASTA SUOMESSA

Asetus 1408/71: 38 art.; 45 art.; 48 art.; 57 art. 5 k.
Asetus 574/72: 42 art. 1 k.; 43 art. 1—3 k.; 69 art.

Käsitlevä laitos ilmoittaa soveltamansa lainsäädännön mukaiset vakuutuskaudet tässä lomakkeessa; tämä lomake liitetään tarvittaessa lomakkeisiin E 202, E 203 tai E 204. Kaikki muut laitokseksi merkitsevät lomakkeelle soveltamansa lainsäädännön mukaan täytyneet vakuutuskaudet ja lähettävät sen käsittelyään laitokseen.

1	Laitos, jolle lomake osoitetaan (käsitlevä laitos tai muu laitos)
1.1	Nimi
1.2	Osoite (2)

Tiedot vakuutetusta

2	
2.1	Sukunimi (3)
2.2	Sukunimi syntyessä (3)
2.3	Etunimet (4)
2.4	Entiset nimet (5)
2.5	Sukupuoli (6)
2.6	Isän sukunimi ja etunimet (7)
2.7	Äidin sukunimi ja etunimet (7)

3	Kansalaisuus (8)	D.N.I. (8a)
---	------------------------	-------------------

4	Syntymätiedot
4.1	Syntymäaika (9)
4.2	Syntymäpaikka (10)
4.3	Maakunta, alue tai lääni (departementti) (11)
4.4	Maa (12)

5	Osoite (2)

6	
6.1	Käsittelylaitoksen vakuutusnumero
6.2	Käsittelylaitoksen asiakirjan viitenumero
6.3	Muun laitoksen asiakirjan viitenumero

7	Hakija (13)
7.1	Sukunimi
7.2	Etunimet Sukunimi syntyessä Syntymäpaikka (10)
7.3	Syntymäaika (9) Sukupuoli Kansalaisuus D.N.I. (8a)
7.4	Osoite (2)

- 9 Vakuutettu, joka on ollut alle yhden vuoden vakuutettuna
 voi saada ei voi saada
 eläkettä kansallisen lainsäädännön mukaan (asetuksen 1408/71 48 artiklan 1 kohta)

10	Lomakkeen täyttänyt laitos	
10.1	Nimi
10.2	Osoite (2)
10.3	Leima	
	10.4	Päivämäärä
	10.5	Allekirjoitus

OHJEET

Lomake täytetään ainoastaan pisteviivoille ja painokirjaimin. Lomakkeeseen kuuluu neljä sivua, joista kaikki on liitettävä mukaan, vaikka niitä ei olisi täytetty.

VIITTEET

- * Euroopan talousalueesta tehdyn ETA-sopimuksen liite VI, sosiäliturva: kyseisen sopimuksen soveltamiseksi tätä lomaketta sovelletaan myös Islannissa, Liechtensteinissa ja Norjassa.
- (1) Sen maan tunnus, jonka laitos täyttää lomakkeen: FIN = Suomi.
- (2) Lähiosoite, postinumero, kaupunki tai kunta, maa, puhelinnumero.
- (3) — Sukunimeksi ilmoitetaan käytössä oleva sukunimi tai avioliitossa otettu sukunimi. Jos vakuutettu tai oikeudenomistaja on avioliitossa oleva tai aiemmin avioliitossa ollut nainen, nykyiseksi sukunimeksi ilmoitetaan aviopuolison tai edellisen aviopuolison sukunimi.
 — Syntymässä saatu sukunimi ilmoitetaan aina; jos se on sama kuin nykyinen nimi, ilmoitetaan "idem". Jos vakuutettu tai oikeudenomistaja on avioliitossa oleva tai aiemmin avioliitossa ollut nainen, syntyessä saaduksi sukunimeksi ilmoitetaan tyttönimi.
 — Ilmaisut "kutsutaan", "alias" ja muut sukunimen etuliitteet ilmoitetaan täydellisinä siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
 — Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan molemmat syntymässä saadut nimet.
 — Portugalin kansalaisten osalta ilmoitetaan kaikki nimet (etunimet, sukunimi, tyttönimi) siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa, henkilöilystodistuksessa tai passissa.
- (4) Etunimet ilmoitetaan siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
- (5) Ilmoitetaan erityisesti otolasten tai käytössä olevien kaksiossaisten nimien osalta; ilmaisut "kutsutaan", "alias" ja muut sukunimen etuliitteet ilmoitetaan täydellisinä siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
- (6) Mies = "M" ja Nainen = "F".
- (7) Tieto tarvitaan, jos työntekijä on Espanjan kansalainen tai muualla kuin Ranskassa syntynyt Ranskan kansalainen.
- (8) Tarvittaessa ilmoitetaan päivämäärä, jona kansalaisuus on myönnetty.
- (8a) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan kansallisessa henkilöilystodistuksessa (D.N.I.) mahdollisesti oleva numero, vaikka todistus ei ole enää voimassa. Jos numeroa ei ole, merkitään "Ei ole".
- (9) Päivä ja kuukausi ilmoitetaan kumpikin kahdella numerolla ja vuosi neljällä numerolla (esim. 1. elokuuta 1921 = 01.08.1921).
- (10) Ranskan kaupunkien osalta ilmoitetaan kaupunginosan numero (esim. Pariisi 14). Portugalin paikkakuntien osalta merkitään myös seurakunta ja kunta.
- (11) Nämä tiedot ovat pakollisia niiden vakuutettujen osalta, jotka ovat Espanjan, Ranskan tai Italian kansalaisia. Tähän kohtaan ilmoitetaan maan mukaan alue, johon syntymäkuunta kuuluu (esimerkiksi Ranskassa: jos syntymäkuunta on Lille, merkitään syntymädepartementiksi Nord ja sen jälkeen departementin tunnus, jos vakuutettu tietää sen, tässä tapauksessa "59". Eli "Nord 59"). Espanjassa syntyneiden osalta merkitään ainoastaan maakunta.
- (12) Vakuutetun synnyinmaan tunnus merkitään moottoriajoneuvojen kansallisuustunnuksen mukaisesti.
- (13) Täytetään tarvittaessa.
- (14) Espanjan laitoksia varten olisi merimiesten tapauksessa liitettävä jäljennös todistuksen antavan maan merimieskirjasta tai -kirjoista.

TIEDOT VAKUUTETUN VAKUUTUSHISTORIASTA

Asetus 1408/71: 38 art.; 45 art., 48 art.; 57 art. 5 k.
Asetus 574/72: 42 art. 1 k.; 69 art.

Käsittelylaitos täyttää tämän lomakkeen ja se liitetään lomakkeisiin E 202, E 203 ja E 204.

Jäljempänä 7 kohdan tiedot on saatu henkilöitä, jonka etua asia koskee, ja ne lähetetään laitokselle, jota asia koskee.

Tiedot vakuutetusta (2)

1	
1.1	Sukunimi (3)
1.2	Sukunimi syntyessä (3)
1.3	Etunimet (4)
1.4	Entiset nimet (5)
1.5	Sukupuoli (6)
1.6	Isän sukunimi ja etunimet (7)
1.7	Äidin sukunimi ja etunimet (7)
2	Kansalaisuus (8) D.N.I. (8a)
3	Syntymätiedot
3.1	Syntymäaika (9)
3.2	Syntymäpaikka (10)
3.3	Maakunta, alue tai lääni (departementti) (11)
3.4	Maa (12)
4	Osoite (13) (14)
5	Vakuutusnumero käsittelylaitoksessa (15)
6	Käsittelylaitos
6.1	Nimi
6.2	Osoite (13)
6.3	Leima
6.4	Päivämäärä
6.5	Allekirjoitus

7 Kuitakin kautta koskevat tiedot (paikkatyö, itsenäinen ammatin harjoittaminen, asuminen ja koulutus) (16)

	Kaudet (17)		Kauden luonne (18)	Työnantajan nimi ja kotipaikka tai toiminta itsenäisenä ammatinharjoittajana	Paikka ja maa, jossa toimintaa harjoitetaan (19)	Vakuutuslaitos tai -järjestelmä (15)			Asuinpaikka työskentelykaudella (22)
	alkaen	asti				(a)	(b)	(c)	
1	1	2	3	4	5	6	6	6	7
2							(a) (b) (c)		
3							(a) (b) (c)		
4							(a) (b) (c)		
5							(a) (b) (c)		
6							(a) (b) (c)		
7							(a) (b) (c)		
8							(a) (b) (c)		

..... (23)

Allekirjoitus

Päivämäärä

OHJEET

Lomake on täytettävä kirjoittamalla painokirjaimin pisteviivoille. Lomakkeeseen kuuluu kolme sivua, joista kaikki on liitettävä mukaan, vaikka niitä ei olisi täytetty. Jos tila sivulla 2 ei riitä henkilöön, jonka etua asia koskee, kaikkien vakuutuskausia koskevien vaiheiden ilmoittamiseen, voidaan samanlaisia sivuja täyttää lisää niin, että muutetaan sivun vasemmassa reunassa olevaa numerointia (korvataan numerot 1, 2, 3... numeroilla 9, 10, 11...).

HUOMAUTUKSET

- * Euroopan talousalueesta tehdyn ETA-sopimuksen liite VI, Sosiaaliturva: kyseisen sopimuksen soveltamiseksi tätä lomaketta sovelletaan myös Islannissa, Liechtensteinissa ja Norjassa.
- (1) Sen maan tunnus, jonka laitos täyttää lomakkeen A-osan: B = Belgia; DK = Tanska; D = Saksa; GR = Kreikka; E = Espanja; F = Ranska; IRL = Irlanti; I = Italia; L = Luxemburg; NL = Alankomaat; A = Itävalta; P = Portugali; FIN = Suomi; S = Ruotsi; GB = Yhdistynyt kuningaskunta; IS = Islanti; FL = Liechtenstein; N = Norja.
 - (2) Jos lomake lähetetään ruotsalaiseen laitokseen, liitetään mukaan lisäsivu N:o 1.
 - (3) — Sukunimeksi ilmoitetaan käytössä oleva sukunimi tai avioliitossa otettu sukunimi. Jos lomake täytetään Alankomaiden laitoksessa ja vakuutettu tai oikeudenomistaja on naimisissa oleva tai eronnut nainen, nykyiseksi sukunimeksi ilmoitetaan aviopuolison tai edellisen aviopuolison sukunimi.
— Sukunimi syntyessä ilmoitetaan aina; jos se on sama kuin nykyinen sukunimi, ilmoitetaan "idem". Jos lomake täytetään Alankomaiden laitoksessa ja vakuutettu tai oikeudenomistaja on naimisissa oleva tai eronnut nainen, syntymässä saaduksi sukunimeksi ilmoitetaan tyttönimi.
— Ilmaisut "kutsutaan", "alias" ja muut sukunimen etuliitteet ilmoitetaan täydellisinä siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
— Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan molemmat syntyessä saadut sukunimet.
— Portugalin kansalaisten osalta ilmoitetaan kaikki nimet (etunimet, sukunimi, tyttönimi) siinä järjestyksessä kuin ne ovat henkilöllisyystodistuksessa tai passissa.
 - (4) Etunimet ilmoitetaan siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
 - (5) Ilmoitetaan erityisesti ottoelästen tai käytössä olevien kaksiosaisien nimien osalta; ilmaisut "kutsutaan", "alias" ja muut sukunimen etuliitteet ilmoitetaan täydellisinä siinä järjestyksessä kuin ne ovat syntymätodistuksessa.
 - (6) Mies = "M" ja Nainen = "F".
 - (7) Tieto tarvitaan, kun työntekijä on Espanjan kansalainen tai muualla kuin Ranskassa syntynyt Ranskan kansalainen.
 - (8) Tarvittaessa ilmoitetaan päivämäärä, jona kansalaisuus on myönnetty.
 - (8a) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan kansallisessa henkilöllisyystodistuksessa (D.N.I.) mahdollisesti oleva numero, vaikka todistus ei ole enää voimassa. Jos numeroa ei ole, merkitään "ei ole".
 - (9) Päivä ja kuukausi ilmoitetaan kumpikin kahdella numerolla ja vuosi neljällä numerolla (esimerkiksi 1 päivänä elokuuta 1921 = 01.08.1921).
 - (10) Ranskan kaupunkien osalta ilmoitetaan kaupunginosan numero (esim. Pariisi 14). Portugalin paikkakuntien osalta merkitään myös seurakunta ja kunta.
 - (11) Nämä tiedot ovat pakollisia niiden vakuutettujen osalta, jotka ovat Espanjan, Ranskan tai Italian kansalaisia; tähän kohtaan ilmoitetaan maan mukaan alue, johon syntymäkunta kuuluu (esimerkiksi Ranskassa: jos syntymäkunta on Lille, merkitään syntymäalueeksi Nord ja sen jälkeen alueen tunnus, jos vakuutettu tietää sen, tässä tapauksessa "59". Eli "Nord 59"). Espanjassa syntyneiden osalta merkitään ainoastaan maakunta.
 - (12) Vakuutetun synnyinmaan tunnus merkitään moottoriajoneuvojen kansallisuustunnuksen mukaisesti.
 - (13) Lähiosoite, postinumero, kaupunki tai kunta, maa, puhelinnumero.
 - (14) Norjalaisille laitoksille on ilmoitettava nykyinen osoite, viimeinen Norjan osoite sekä maastamuuttopäivä.
 - (15) Espanjan laitokselle mukaan on liitettävä jäljennös Espanjan merimiesrekisteristä, jos kyseinen laitos on ISM (Instituto Nacional de la Marina) tai jos kyseessä on merimiehiä koskeva erityisjärjestelmä.
 - (16) Mukaan on liitettävä kutakin kautta koskevat oikeaksi todistetut asiakirjajäljennökset (esimerkiksi eläkekortit, paikkalaskelmat, vakuutusmaksutositteet).
 - (17) Jos lomake lähetetään Tanskan, Alankomaiden, Suomen, Islannin, Liechtensteinin tai Norjan laitokseen, ilmoitetaan myös työntekijän Tanskassa, Alankomaissa, Suomessa, Islannissa, Liechtensteinissa tai Norjassa täytyneet asumiskaudet. Tämän vuoksi ilmoitetaan tarkka osoite kyseisessä maassa.
 - (18) Ilmoitetaan suoritettu työ (palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana), esimerkiksi mekaanikko, myymäläapulainen, itsenäinen viljelijä. Tarvittaessa: koulu tai ammatillinen koulutus (ilmoitetaan kurssi ja saadut todistukset); kaudet ilman palkattua työtä (esimerkiksi kotirouva, työtön, sairas jne.); varusmiespalvelus (maa). Jos henkilö, jonka etua asia koskee, on ollut Italian asevoimien palveluksessa, jäljennös sotilaspassista ("foglio matricolare") tai palvelutiedoista ("stato di servizio") liitetään, jos se on mahdollista, lomakkeeseen E 207.
 - (19) Jos toimintaa on harjoitettu Ranskassa, ilmoitetaan alueen ("département") nimi.
 - (20) Jos lomake lähetetään Tanskan laitokseen, ilmoitetaan CPR-numero.
Jos lomake lähetetään Islannin laitokseen, ilmoitetaan islantilainen henkilötunnus.
Jos lomake lähetetään Liechtensteinin laitokseen, ilmoitetaan AHV-vakuutusnumero.
 - (21) Ilmoitetaan, onko vakuutus pakollinen, vapaaehtoinen vai vaiinnainen jatkuva vai onko kausi vakuuttamaton.
 - (22) Jos henkilö, jonka etua asia koskee, on vakuutettu OGA:ssa, ilmoitetaan kunta ja alue Kreikassa.
 - (23) Jos oikeudenomistaja täyttää sivun 2 itse, hänen on allekirjoitettava ja päivättävä lomake. Irlannin osalta oikeudenomistajan täyttämä kansallisen lomakkeen jäljennös liitetään mukaan.

YKSITYISKOHTAINEN LÄÄKÄRINLAUSUNTO

Asetus 1408/71: 39—41 art.; 87 art.

1.1 Laitos, jolle lausunto osoitetaan

1.1.1 Nimi
1.1.2 Osoite (2)
1.1.3 Viite

1.2 Tutkittava henkilö

1.2.1 Sukunimi (3)		
1.2.2 Etunimet	Entiset nimet (3)	Syntymäpaikka (4)	
1.2.3 Syntymäaika	Sukupuoli	Kansalaisuus	D.N.I. (5)
1.2.4 Osoite (2)		
1.2.5 Viimeisin ammatti (6)		
1.2.6 ☐ Vakuutuksen numero		
1.2.7 ☐ Eläkkeen numero		
1.2.8 Asiakirjan numero		
1.2.9 Eläkehakemuksen jättöpäivä		
1.2.10 Tilan huononemisen vuoksi tehdyn uudelleen käsittelypyynnön jättöpäivä		

1.3 Lausunnon antanut lääkäri

1.3.1 Sukunimi	Etunimet
1.3.2 Osoite (2)		
1.3.3 Erikoisala (7)		

1.4 Lääkärintarkastuksen suorittamista pyytänyt laitos

1.4.1 Nimi		
1.4.2 Osoite (2)		
1.4.3 Asiakirjan viitenumero		
1.4.4 Leima	1.4.5 Päivämäärä	
	1.4.6 Allekirjoitus	

Sukunimi, etunimet:

Päivämäärä:

2.1 Lausunto perustuu lääkärintarkastukseen, jonka on tehnyt

(päivämäärä)

2.2 Lausunto perustuu lääkärinlausuntoon, jonka on antanut

(päivämäärä)

3 Anamneesi

3.1 Aikaisemmat sairaudet

3.2 Nykyiset pääoireet

3.2.1 Tämänhetkinen hoitava lääkäri

3.3 Nykyinen hoito

3.4 Sosiaalinen tausta ja työhistoria (6)

3.4.1 Onko vakuutettu tällä hetkellä ansiotyössä?

Kyllä

Ei

Työaika viikossa

Nykyinen toimenkuva

3.4.2 Työtapaturmat/Ammattitaudit

3.4.3 Viimeisimmän työpaikan toimenkuva

3.4.4 Työkyvytön

alkaen

Keskeyttänyt työn

päivämäärä

Sukunimi, etunimet:

Päivämäärä:

4 Löydökset

4.1 Yleistila

Pituus cm Paino kg

Ravitsemustila: hyvä ylipainoinen alipainoinen

Limakalvot

Iho

Henkinen tila, mieliala

Huomautukset

.....

.....

.....

4.2 Pää

4.2.1 Näkö

4.2.2 Kuulo

4.2.3 Muut aistit

.....

4.3 Kaula

4.3.1 Kilpirauhanen

4.3.2 Imusolmukkeet

4.3.3 Muut

.....

4.4 Hengityselimet

.....

.....

.....

4.5 Verenkierroelimet

4.5.1 Sydän

4.5.2 Syke

4.5.3 Verenpaine (levossa)

4.5.4 Verenpaine (toinen mittaus)

4.5.5 Ääreisverisuonet

4.5.6 Turvotus

4.5.7 EKG (levossa)

4.6 Abdomen

4.6.1 Ruoansulatuselimet ja niihin liittyvät sisäelimet

.....

4.6.2 Maksa

4.6.3 Perna

4.6.4 Endokriininen järjestelmä

4.7 Virtsa- ja sukupuolielimet

.....

.....

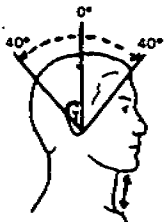
.....

Sukunimi, etunimet:

Päivämäärä:

Lisäsivu Neutral-O-menetelmää varten tuki- ja liikuntaelinten tutkimiseksi

Tälle sivulle merkitään ainoastaan patologiset löydökset tai välttämättömät normaalit löydökset.

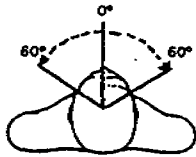

leuan ja rintalastan välinen etäisyys

ojennus/koukistus 40-0-40°

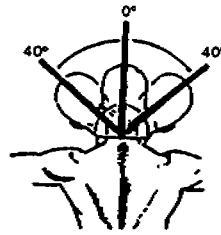
_____ °
_____ cm

Selkäranka

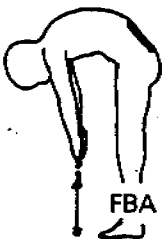
kiertoliike oik./vas. 60-0-60°

_____ °

sivuttaistaivutus oik./vas. 40-0-40°

_____ °

Schoberin testi 8-10-15 cm

-10- _____ cm

kiertoliike oik./vas. 50-0-50°

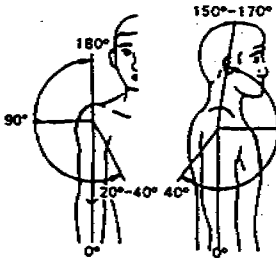
_____ °

sivuttaistaivutus oik./vas. 30-0-30°

_____ °

Oitkanivel

kiertoliike ulos/sisään 50-0-95°

oik. _____ °
vas. _____ °

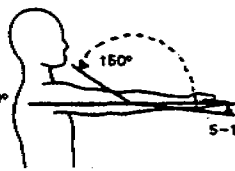
loitonnus/lähennys 180-0-40°

oik. _____ °
vas. _____ °

taakse/eteen 40-0-160°

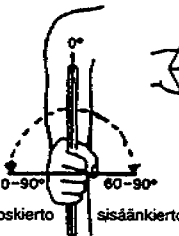
oik. _____ °
vas. _____ °

Kyynä nivel

ojennus/koukistus 10-0-150°

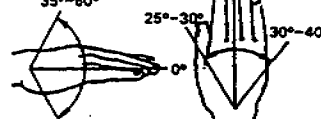
oik. _____ °
vas. _____ °

uloskierto/sisäänkierto 85-0-85°

oik. _____ °
vas. _____ °

Rannenivel

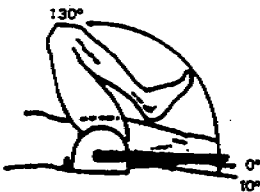
ojennus/koukistus 50-0-50°

oik. _____ °
vas. _____ °

loitonnus/lähennys 35-0-25°

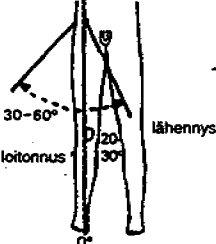
oik. _____ °
vas. _____ °

Lonkkanivel

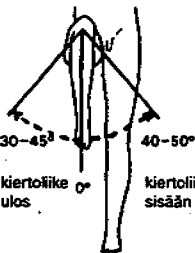
ojennus/koukistus 10-0-130°

oik. _____ °
vas. _____ °

loitonnus/lähennys 50-0-25°

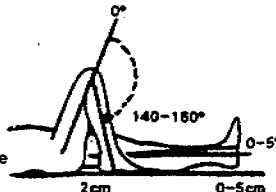
oik. _____ °
vas. _____ °

kiertoliike ulos/sisään 35-0-45°

oik. _____ °
vas. _____ °

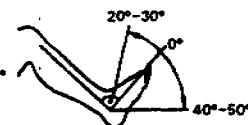
Polvinivel

ojennus/koukistus 5-0-150°

oik. _____ °
vas. _____ °

Nilkka

ojennus/koukistus 40-0-25°

oik. _____ °
vas. _____ °

ympärysmitta cm
oikavarsi (15 cm lateraalisen epikondyytiin yläp.)
kyynä nivel
kyynärvarsi (10 cm lateraalisen epikondyytiin alap.)
ranne
kämmen (ilman peukaloa)

	oik.	vas.

ympärysmitta cm
reisi (20 cm mediaalisen nivelelraon yläp.)
polvilumpion keskikohta
sääri (15 cm mediaalisen nivelelraon alap.)
sääri, pienin ympärysmitta
kehväs

	oik.	vas.

Sukunimi, etunimet

Päivämäärä:

4.8 Tuki- ja liikuntaelimet (tarvittaessa käytetään Neutral-O-menetelmää, katso sivu 4)

4.8.1 Selkäranka
.....
.....
.....
.....

4.8.2 Yläraajat
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.8.3 Alaraajat
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.9 Imusolmukkeet
.....
.....

4.10 Neurologiset löydökset
Liikkuminen normaali jäykkä hidastunut heikko

(lihasvoima ja lihasjänteys):
Käynti tavanomainen raskas oikeanpuoleisesti häiriytynyt vasemmanpuoleisesti häiriytynyt

Refleksit
.....

4.11 Psykosomaattiset ja autonomisen hermoston oireet
.....
.....
.....

4.12 Muut (allergiat jne.)
.....
.....
.....

Sukunimi, etunimet:

Päivämäärä:

5 Toiminta- ja muut kokeet (tarvittaessa)

5.1 Keuhkojen toiminta

.....

.....

.....

.....

5.2 Sydämen toiminta/rasitus-EKG

.....

.....

5.3 Doppler-ultraäänitutkimus (Sydän ja verisuonet)

.....

.....

5.4 Kuvantamistutkimukset (päivämäärä ilmoitettava)

5.4.1 Tämänpäiväisen röntgentutkimuksen löydökset

.....

.....

.....

.....

5.4.2 Aikaisemmat löydökset / muualla tehdyt röntgentutkimukset

.....

.....

.....

.....

5.4.3 Ultraäänitutkimus (abdomen ym.)

.....

.....

.....

.....

5.4.4 Magneettikuvaus ja muut erikoistutkimukset

.....

.....

.....

.....

5.5 Laboratoriokoetulokset

.....

.....

.....

.....

5.6 Muut tutkimukset

.....

.....

.....

.....

Sukunimi, etunimet:

Päivämäärä:

6 Lisäsivu erikoislääkärien muita löydöksiä ja täydentäviä varten (täytetään tarvittaessa)

Sukunimi, etunimet:

Päivämäärä:

7 Diagnoosi

(suositellaan ICD-koodin käyttöä)

Table with 6 columns and 4 rows.

8 Yhteenveto

Taudinkulku

.....

Terveystilat

.....

Toimintakyvyn rajoitukset

.....

Edelliseen lausuntoon (päiväty) verrattuna tutkittavan tila on parantunut [] huonontunut [] ennallaan []

9 Vakuutettu kykenee edelleen seuraavanlaiseen työhön:

- raskas []
keskiraskas []
kevyt []

Sukunimi, etunimet:

Päivämäärä:

10 Seuraavat rajoitukset on otettava huomioon

10.1 Työhön ei saa liittyä seuraavia tekijöitä:

kosteus	☐	kylmyys	☐
kuumuus	☐	melu	☐
savu, kaasut, höyryt	☐		
vuorotyö	☐	yövuorot	☐
toistuva kumartuminen, nostaminen,
taakkojen kantaminen	☐		
klippeäminen rampeja, tikkaita tai portaita
pitkin	☐	putoamisvaara	☐

10.2 Työtä voi tehdä vain seuraavin ehdoin:

vain istuma-asennossa	☐	pitäen enemmän taukoja	☐
vain sisätiloissa	☐	(tavanomaisten taukojen lisäksi)
taucojen lukumäärä ja kesto	
jos työasento vaihtelee	☐	vain sellainen työ, jossa vuorotellen
kävellään, seisotaan, istutaan	☐
vain työ, johon ei sisälly erityistä
aikapainetta	☐		

10.3 Työkyky on alentunut, koska vakuutettu käyttää rajallisesti aistejaan,
käsiään jne.
on allerginen

11. Lisäkysymykset

11.1 Voiko vakuutettu tehdä näyttöpäätetyötä?

Kyllä Ei

Jos ei, ilmoitetaan syy

11.2 Voiko vakuutettu työskennellä työpaikalla ilman toisen henkilön apua?

Kyllä Ei

Jos ei, ilmoitetaan syy

11.3 Voiko vakuutettu työskennellä kotona ilman toisen henkilön apua?

Kyllä Ei

Jos ei, ilmoitetaan syy

Sukunimi, etunimet:

Päivämäärä:

11.4 Kykenikö vakuutettu täysipäiväiseen työhön viimeisimmässä työssään
(työtehtävä mainittava)

Kyllä Ei

Jos ei, ilmoitetaan enimmäistyöaika (prosentteina työpäivän tunneista):

11.5 Kykeneekö hän mukautettuihin työtehtäviin?

Kyllä Ei

Jos kyllä, mainitaan joitakin esimerkkejä mukautetuista työtehtävistä:

11.6 Voidaanko mukautettuja työtehtäviä tehdä täysipäiväisesti?

Kyllä Ei

Jos ei, ilmoitetaan enimmäistyöaika (prosentteina työpäivän tunneista):

11.7 Asuinmaan lainsäädännön mukaisesti työkyvyttömyys viimeisimmän ammatin osalta on

 täydellinen osittainen

Jos osittainen, ilmoitetaan työkyvyttömyysaste
(Ei koske Saksaa ja Alankomaita)

11.8 Asuinmaan lainsäädännön mukainen työkyvyttömyysaste muussa työssä, johon tutkittava soveltuu
(Ei koske Saksaa, Irlantia, Luxemburgia ja Alankomaita)

11.9 Asuinmaan lainsäädännön mukainen työkyvyttömyysluokka
(Täytetään ainoastaan, jos lääkärintarkastus on tehty työkyvyttömyyseläkehakemusta koskevan päätöksen tekemiseksi)
(Ei koske Saksaa ja Alankomaita)

11.10 Todetut rajoitukset

a) ovat pysyviä

.....alkaen

b) ovat tilapäisiä

.....alkaen

.....asti

11.11 Voidaanko nykyistä terveydentilaa kohentaa?

Kyllä Ei Mahdotonta vastata

Jos kyllä, ilmoitetaan toimenpiteet

Sukunimi, etunimet:

Päivämäärä:

11.12 Voidaanko työkykyä parantaa

 lääkinällisellä kuntoutuksella ammatillisella kuntoutuksellaKyllä Ei Ei mahdollista

12. Onko uusi lääkärintarkastus tarpeen?

Kyllä Ei

Jos kyllä, ilmoitetaan päivämäärä

Lääkärin allekirjoitus

Leima

OHJEET

Lomake on täytettävä kirjoittamalla painokirjaimin pisteviivoille. Lomakkeeseen kuuluu kolmetoista sivua, joista kaikki on liitettävä mukaan, vaikka niitä ei olisi täytetty.

HUOMAUTUKSET

- * Euroopan talousalueesta tehdyn ETA-sopimuksen liite VI, Sosiaaliturva: kyseisen sopimuksen soveltamiseksi tätä lomaketta sovelletaan myös Islannissa, Liechtensteinissa ja Norjassa.
 - (1) Sen maan tunnus, jonka laitos täyttää lomakkeen: B = Belgia; DK = Tanska; D = Saksa; GR = Kreikka; E = Espanja; F = Ranska; IRL = Irlanti; I = Italia; L = Luxemburg; NL = Alankomaat; A = Itävalta; P = Portugali; FIN = Suomi; S = Ruotsi; GB = Yhdistynyt kuningaskunta; IS = Islanti; FL = Liechtenstein; N = Norja.
 - (2) Lähiosoite, postinumero, kaupunki tai kunta, maa, puhelinnumero.
 - (3) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan molemmat syntyessä saadut sukunimet. Portugalin kansalaisten osalta ilmoitetaan kaikki nimet (etunimet, sukunimi, tyttönimi) siinä järjestyksessä kuin ne ovat henkilöllisyystodistuksessa tai passissa.
 - (4) Portugalin paikkakuntien osalta merkitään myös seurakunta ja kunta.
 - (5) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan kansallisessa henkilöllisyystodistuksessa (D.N.I.) mahdollisesti oleva numero, vaikka todistus ei ole enää voimassa. Jos numeroa ei ole, merkitään "ei ole".
 - (6) Jos mahdollista, luettelaa kaikki ammatit, joissa vakuutettu on työskennellyt. Nämä tiedot ilmoitetaan sen jälkeen, kun henkilö, jonka etua asia koskee, on antanut lausuntonsa. Tarvittaessa käytetään lisäsivuja.
 - (7) Ei koske Norjaa.
-

LISÄTIETOJA ALANKOMAIDEN LAITOKSIA VARTEN

Kysymykset	Vastaukset					
	Kykeneekö vakuutettu	ei	satunnaisesti	joskus	säännöllisesti	ilman rajoituksia
1. istumaan?						
2. seisomaan?						
3. kävelemään?						
4. polvistumaan/ryömimään/kyykistymään?						
5. työskentelemään kumartuneena?						
6. kumartumaan tai oikaisemaan selkänsä vuorotellen?						
7. taivuttamaan kaulaansa?						
8. pitämään käsivarret ojennettuina?						
9. pitämään käsivarret kohotettuina?						
10. käyttämään käsiään/sormiaan?						
11. nostamaan ja kantamaan enintään ... kiloa?						
12. työskentelemään seuraavissa olosuhteissa:						
— alltiina äkillisille lämpötilan muutoksille?						
— hyvin kosteassa ympäristössä (> 90 %)?						
— hyvin kuivassa ympäristössä (< 35 %)?						
— alltiina voimakkailla ilmaston muutoksille?						
13. sietämään intensiivistä (iho)kosketusta kiinteisiin ja nestemäisiin aineisiin?						
14. sietämään tärinää?						
15. käyttämään suojavarusteita?						
16. ylläpitämään vaativaa työtahtia?						
17. sietämään joutenoloa?						
18. selviytymään omista työtehtävistä aiheutuvista ristiriitaisista vaatimuksista?						
19. selviytymään ristiriidoista?						
20. tekemään yksitoikkoista työtä?						
21. tekemään jaksoittain toistuvaa työtä?						
22. kantamaan vastuuta?						
23. työskentelemään yksin?						
24. työskentelemään muiden kanssa?						

LISÄTIETOJA YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN LAITOKSIA VARTEN

A. Täytetään aina

1. Kohdassa 1.2 mainitun henkilön lääkärin nimi ja osoite

.....

B. Täytetään, jos henkilöllä on mielenterveysongelma

2. Merkitään rasti ruutuun, jos henkilöllä on jokin seuraava sairaus tai vamma:

- psykiatrinen sairaus (ilmoitetaan täsmällisesti)
- vaikea-asteinen persoonallisuushäiriö
- vaikea oppimishäiriö
- riippuvuus alkoholista tai muusta aineesta
- elimellisestä sairaudesta tai aivovammasta johtuva aivojen vajaatoiminta

Jos edellä kohdassa 2 merkittiin yksi tai useampi rasti, täytetään myös kohdat 3—7:

3. Onko henkilöllä ilmennyt vainoharhaisuutta, harhakuvitelmia, aistiharhoja tai muita selvästi psykoottisia oireita / psykoottista käyttäytymistä viimeisten kuuden kuukauden aikana?

Kyllä Ei

4. Käyttääkö henkilö neuroleptejä ja/tai mielialälääkkeitä, jotka voidaan antaa suun kautta tai depotvalmisteena (pitkäaikainen injektiohoito)?

Kyllä Ei

5. Tarvitseeko henkilö jatkuvaa huolenpitoa tai valvontaa kohdassa 2 merkittyjen seikkojen vaikutusten vuoksi?

Kyllä Ei

Jos kyllä, onko henkilö hoidettavana kotona tai hoitolaitoksessa?

Kotona Hoitolaitoksessa

6. Käykö henkilö päiväsairaalassa (jossa on jatkuvasti tarjolla sairaanhoitoa) vähintään yhtenä päivänä viikossa?

Kyllä Ei

7. Konsultoidun psykiatrin nimi ja osoite

.....

8. Mahdolliset lisähuomautukset, jotka voivat helpottaa henkilön mielenterveysongelman vakavuuden arviointia, vaikka kohtaan 2 ei olisikaan merkitty yhtään rastia.

.....

LISÄTIETOJA NORJAN LAITOKSIA VARTEN

- 1 Jos työkyvyttömyyteen ovat vaikuttaneet muut tekijät kuin sairaus, nämä tekijät kuvaillaan lyhyesti ja arvioidaan niiden vaikutus työkyvyttömyyteen:

.....
.....
.....
.....
.....

- 2 Onko potilas nykyistä työkyvyttömyyttä välittömästi edeltävänä kautena ollut osittain työssä kotona ja osittain palkattuna työntekijänä / itsenäisenä ammatinharjoittajana?

Kyllä

Ei

- 3 Aiheuttaako sairaus potilaalle pysyvästi ylimääräisiä kuljetuskustannuksia, ruokavalioon liittyviä vaatimuksia jne., joita mikään sosiaaliturvajärjestelmä ei korvaa kokonaan tai osittain?

Kyllä

Ei

Jos kyllä, ilmoitetaan ylimääräisten kustannusten luonne ja määrä

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ELÄKETURVAKESKUS
EJ/Ulkomaiset eläkeasiat
00065 ELÄKETURVAKESKUS

EU/ETA-ELÄKEHAKEMUS

Eläkkeen- hakija	Nimi	Henkilötunnus
Edunjättäjä	Nimi	Henkilötunnus
Suomessa asuvan EU/ETA- hakemuksen liitteet	☐ Kopio eläkehakemuksesta ☐ U-liite alkuperäisenä ☐ Ulkomaan työskentelyyn liittyvät työtodistukset ☐ Kelan etuustiedot + SOLITA-tiedot ☐ Kopiot B-lääkärinlausunnoista ☐ Eläkepäätökset + muutoksenhakuohjeet ☐ Muuta	
Vakuutus- kausi- todistuksen (E 205 FIN) tulostamises- sa tarvittavat tiedot	☐ Eläketapahtumapäivä: / 19 ☐ Työsuhteen/yrittäjätoiminnan päättymispäivä: / 19 Ilmoitettava aina jos työsuhderekisterissä jatkuvana oleva työsuhde/yritystoiminta on päättynyt ennen eläketapahtumaa. ☐ Hakemus hylätään Vakuutuskausi-todistus annetaan todistuksen antamispäivän tasossa.	
Lisätiedot		

Lakiosasto

19.12.1996

4 EU-ELÄKKEEN MÄÄRÄYTYMINEN

4.1 Johdanto	3
4.2 EU-eläkkeen laskentaa koskevat säännökset	3
4.3 EU-eläkkeen määräytymisen yleiset periaatteet	3
4.3.1 Hakeminen	3
4.3.2 Eläkkeen laskeminen	4
a) Puhdas kansallinen	4
b) Asetuksen mukainen kansallinen eläke	5
c) Pro rata -eläke	6
Tuleva aika	8
Uusi tulevan ajan edellytys	8
4.4 Vakuutuskausien huomioon ottaminen teoreettisessa eläkkeessä	9
4.4.1 Vakuutuskausien ilmoittaminen	9
4.4.2 Toisen EU-maan vakuutuskausien huomioon ottaminen Suomessa	9
4.4.3 Suomen vakuutuskausi todistus	12
TEL	13
LEL, TaEL	13
MEL	13
KVTEL	14
VEL	14
KIEL	15
Suomen pankki, Kela	15
Työeläkelisä	15
4.5 Alle vuoden pituiset vakuutuskaudet muussa EU-maassa	15
4.6 Vanhuuseläke	17
4.6.1 Vanhuuseläkeoikeus	17
4.6.2 Vanhuuseläkkeen määrä	17
4.6.3 Korotettu karttuma	18
4.6.4 Varhennettu vanhuuseläke	19
4.6.5 Lykätty vanhuuseläke	19
4.7 Työkyvyttömyyseläke	19
4.7.1 Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen	19
4.7.2 Tulevan ajan oikeus	20
4.7.3 Suomesta tulevan ajan pro rata -eläke	21
Uimissäntö	23
4.7.4 Rajoitussäännöksen vaikutus tulevaan aikaan	26
4.7.5 Suomesta täysitehoinen tulevan ajan eläke	27

Lakiosasto

19.12.1996

Tulevan ajan ositus, pohjoismainen sosiaaliturvasopimus	28
Muiden EU-maiden vakuutuskaudet ja tulevan ajan ositus	30
Vertailu pro rata -eläkkeeseen	31
Työskentely alle 23-vuotiaana	31
4.7.6 Rinnakkainen työskentely	32
Tulevan ajan osittaminen rinnakkaisuustilanteessa	32
4.7.7 Työkyvyttömyyseläke Suomesta entisin perustein	33
4.7.8 Saksan ja Itävallan sosiaaliturvasopimukset	33
4.7.9 Työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen	34
4.8 Yksilöllinen varhaiseläke	34
Täysitehoinen Suomesta	34
Tulevan ajan pro rata -eläke	34
4.9 Kuntoutustuki	35
4.10 Kuntoutusrahan laskeminen	35
4.11 Työttömyyseläke	36
4.12 Eläkkeen karttuminen eläkkeellä ollessa	36
4.13 EU-eläkkeiden yhteensovittaminen	37
4.13.1 Kansallisen lain mukainen eläke	37
Oikeus yhteensovitukseen	37
SOLITA-korvausten yhteensovitus	38
Yhteensovituksen tekniikka	39
Yhteensovittaminen Saksan ja Itävallan tilanteessa	40
4.13.2 Teoreettinen eläke, pro rata -eläke	40
4.13.3 Tiivistelmä yhteensovituksesta EU-tilanteissa 1.7.1994 alkaen	41
LIITTEET Laskuesimerkit	
Tulevan ajan huomioon ottaminen EU- ja ETA-maiden työkyvyttömyyseläkkeissä	
Ruotsin tulevan ajan eläkkeen laskeminen	
Tapaturmaeläkkeet EU-maissa	

Lakiosasto

19.12.1996

4 EU-ELÄKKEEN MÄÄRÄYTYMINEN

4.1

Johdanto

Vaikka EU:n sosiaaliturvasäännösten tarkoituksena on vain koordinoi-
da jäsenmaiden sosiaaliturvaa, ne menevät eläkkeen määräytymises-
sä tavanomaista sosiaaliturvasopimusta pitemmälle. EU-säännöksissä
on jäsenmaiden työskentelykausien (vakuutuskausien) rinnastamista
koskevien säännösten lisäksi säännöksiä tulevan ajan huomioon otta-
misesta, eläkkeen laskemisesta ja eläkkeen yhteensovittamisesta.

EU-säännökset vaikuttavat Suomen vanhuuseläkkeen, työkyvyttö-
myyseläkkeen, yksilöllisen varhaiseläkkeen, työttömyyseläkkeen ja
perhe-eläkkeen laskemiseen. Suurin merkitys säännöksillä on työ-
kyvyttömyyseläkkeen ja lasten perhe-eläkkeen laskentaan. Perhe-
eläkkeestä on annettu ohjeet erikseen yleiskirjeessä A 20/95.

Tämän osan liitteenä on laskuesimerkkejä EU-eläkkeen laskemisesta.

4.2

EU-eläkkeen laskentaa koskevat säännökset

Vanhuuseläkkeen määräytymisestä säädetään asetuksen 1408/71 44-
51 artiklassa. Työkyvyttömyyseläkkeen laskemisesta on säännökset
40 artiklassa, mutta siinä viitataan vanhuuseläkkeen laskentaan. Yh-
teensovituksen kannalta on tärkeä myös 12 artikla ja täytäntöön-
panoasetuksen 574/72 7 artikla. Vakuutuskausien muuntamisesta
säädetään täytäntöönpanoasetuksen 15 artiklassa.

Eläkkeen laskemisesta on annettu hallintotoimikunnan päätökset N:o
78 (yhteensovitus), 79 (alle vuoden työsuhteiden huomioon ottami-
nen), 91 ja 95 (laskeminen), 96, 136 ja 137 (vakuutuskausien huomi-
oon ottaminen).

EY-tuomioistuin on antanut useita ratkaisuja EU-eläkkeen laskemises-
tä ja etuuksien yhteensovittamisesta. Keskeisimpiin päätöksiin on
viitattu jäljempänä asianomaisen kohdan yhteydessä.

4.3

EU-eläkkeen määräytymisen yleiset periaatteet

4.3.1

Hakeminen

EU-eläkehakemus merkitsee aina eläkkeen hakemista kaikista niistä
jäsenmaista, joiden lainsäädännön alaisena hakija on ollut (asetuksen
44.2 artikla ja täytäntöönpanoasetuksen 36.4 artikla).

Lakiosasto

19.12.1996

Hakijalla on kuitenkin oikeus erityisesti pyytää vanhuuseläkkeen lykkäämistä. Tällöin hakemus ei koske sitä maata, jonka vanhuuseläkkeen lykkäämistä hakija on pyytänyt. Muissa tilanteissa hakijalla ei ole oikeutta määrätä hakemuksen vireilletulosta (ks. kohta 4.6.)

4.3.2

Eläkkeen laskeminen

Jos hakija on työskennellyt kahdessa tai useammassa EU-maassa, eläke määrätään

- a) **puhtaan kansallisena** eli soveltaen yksinomaan Suomen työeläkelainsäädäntöä, tai
- b) **asetuksen mukaisena kansallisena** eli laskemalla eläke Suomen työeläkelainsäädännön mukaisena mutta ottaen huomioon asetuksen yhteensovittamista koskevat säännökset ja sosiaaliturvasopimukset (viimeksi mainittu eläke on **sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen**)
- c) **pro rata -eläkkeenä** eli laskemalla eläke ensin ottaen huomioon hakijan koko työhistoria ikään kuin se olisi tapahtunut Suomessa ja laskemalla sen jälkeen tästä kokonaiseläkkeestä (=teoreettinen eläke) Suomen työskentely-aikaa vastaava osuus.

Jos eläkkeenhakija on työskennellyt ainakin kahdessa EU-maassa, EU-eläke lasketaan aina kahdella tavalla: **asetuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä** ja asetuksen mukaisena **pro rata -eläkkeenä** (asetuksen 1408/71 46.2 artikla, 49.1 artikla). Näistä suurempi myönnetään (asetuksen 46.3 artikla, 49.1.b.ii artikla).

EY-tuomioistuin on lukuisissa ratkaisuissaan katsonut, että vaikka eläkeoikeus on vasta yhden jäsenmaan lainsäädännön perusteella, sen on myönnettävä eläke asetuksen mukaisesti laskettuna, jos eläke näin laskettuna on suurempi. (mm. Greco (37/77), Mura (2/77 ja 236/78), Schaap (98/77), van der Bunt-Craig (238/81), Sinatra (296/84), Pian (C-108/89), Di Prinzio (C-5/91) ja Di Crescenzo (C-90/91). Näiden ratkaisujen mukaisesti asetuksen 49 artiklaa on muutettu siten, että puhtaan kansallisen eläkkeen saa myöntää vain, jos se on asetuksen mukaista pro rata -eläkettä suurempi.

- a) Puhdas kansallinen Eläke lasketaan puhtaan kansallisena eli yksinomaan Suomen työeläkelakien mukaan vain, jos kahdessa tai useammassa EU-maassa työskennelleellä henkilöllä

Lakiosasto

19.12.1996

- on oikeus täysitehoiseen työeläkkeeseen vain Suomesta ja
- eläkeoikeuden tai tulevan ajan oikeuden syntymiseksi ei tarvitse ottaa huomioon toisen EU-maan työskentelyä (asetuksen 49.1.b.ii artikla).

Tässä tilanteessa Suomen puhtaan kansallinen eläke on aina suurempi kuin asetuksen mukainen pro rata -eläke.

Esimerkki: YVEä hakeva henkilö on työskennellyt viimeksi Suomessa ja sitä ennen Ruotsissa. Suomen yli vuoden jatkuneen työsuhteen päättymisestä ei vielä ole kulunut jälkikarenssiaika umpeen ennen YVEN eläketapahtumaa, joten hänellä on oikeus täysitehoiseen eläkkeeseen Suomesta. Ruotsi hylkää eläkehakemuksen. YVE myönnetään Suomessa ns. puhtaan kansallisena, koska Ruotsi ei myönnä eläkettä eikä Ruotsin vakuutuskausia tarvita tulevan ajan oikeuden eikä eläkeoikeuden syntymiseen ja koska kansallinen täysitehoinen eläke on asetuksen mukaista pro rata -eläkettä suurempi.

b) Asetuksen mukainen kansallinen eläke

Laskettaessa Suomen työeläkettä asetuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä sovelletaan Suomen työeläkelainsäädäntöä. Sen lisäksi sovelletaan asetusta, joka rajoittaa kansallisen eläkkeen yhteensovittamista. Asetuksen mukaan kansallisessa eläkkeessä saa yhteensovittaa muun EU-maan työeläkkeestä vain tulevalta ajalta lasketun eläkkeen osan (asetuksen 46b.2.b artikla).

Maat, joissa tuleva aika otetaan kokonaan tai osittain huomioon:

- Islanti*
- Italia
- Itävalta
- Luxemburg
- Norja*
- Ruotsi*
- Saksa
- Suomi

Tulevan ajan eläkkeen laskemistapa eroaa eri maissa. Norjan ja Ruotsin eläkejärjestelmät muistuttavat huomattavasti toisiaan. Niissä tuleva aika vaikuttaa eläkeprosenttiin kartuttamalla täyden eläkkeen saamiseksi vaadittavaa eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa. Ruotsissa täyden eläkkeen karttumisaika on 30 ja Norjassa 40 vuotta.

Lakiosasto

19.12.1996

Itävallassa, Luxemburgissa ja Saksassa tuleva aika otetaan huomioon määrättyyn ikään asti. Itävallassa ikäraja on 56 vuotta ja Luxemburgissa 55 vuotta. Saksassa ikäraja on 55 vuotta, jonka jälkeisestä ajasta otetaan lisäksi huomioon enintään kolmannes (20 kk) 60 vuoden ikään asti (ks. liite 2).

Toinen asetuksessa sallittu tapa estää tulevan ajan päällekkäisyys on sopia siitä sosiaaliturvasopimuksessa (asetuksen 46b.2.b.i artikla). Tällainen sopimus on ilmoitettava asetuksen liitteessä IV. Suomi on ilmoittanut liitteessä pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen, koska sen 15 artiklaan on otettu tällainen päällekkäiset tulevat ajat estävä säännös. Jos on tulevan ajan päällekkäisyyden estävä sosiaaliturvasopimus, ei näiden maiden eläkkeitä enää saa muulla tavalla keskenään yhteensovittaa. Näiden maiden tulevan ajan eläkeosuutta ei siis oteta huomioon TEL:n 8 §:n 4 momentin mukaisessa yhteensovituksessa. Edellä luettelossa nämä maat on merkitty tähdellä *.

Pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklaa vastaava säännös on neuvoteltu Itävallan ja Saksan sopimuksiin, mutta nämä sopimukset eivät ole vielä voimassa. Toistaiseksi näiden maiden eläkkeistä voidaan siis yhteensovittaa tulevaa aikaa vastaava eläkkeen osuus asetuksen mukaisessa kansallisessa eläkkeessä.

Asetuksen mukaisella kansallisella eläkkeellä tarkoitetaan siis joko edellä tarkoitetulla tavalla rajoitetusti yhteensovitettua eläkettä tai em. sosiaaliturvasopimuksen mukaan laskettua kansallista eläkettä.

Asetuksen ja sosiaaliturvasopimusten yhteydessä yhteensovituksista puhuttaessa saatetaan tällä sanalla tarkoittaa etuuksien yhteen sovittamista laajemmassa merkityksessä kuin TEL:n 8 §:ssä. Tähän laajempaan käsitteeseen kuuluu myös pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen säännös tulevan ajan päällekkäisyyden estämisestä kahden tulevaa aikaa myöntävän pohjoismaan välillä (ks. kohta 4.7.5). Tässä yleiskirjeessä käytetään sanaa yhteensovittaminen kotimaisessa perinteisessä merkityksessä ja muusta etuuksien yhteen sovittamisesta käytetään muita sanontoja.

Lisäksi asetuksen mukaisen kansallisen eläkkeen yhteensovitusta on rajoitettu siten, että sen yhteensovitus SOLITA-korvauksen kanssa voidaan tehdä vain osittaisena, jos toinenkin EU-maa yhteensovittaa ko. korvauksen (ks. kohta 4.13.1)

c) Pro rata -eläke

Asetuksen mukainen pro rata -eläke lasketaan siten, että ensin lasketaan Suomen työeläkelakien mukainen eläke ikään kuin hakijan koko työhistoria olisi tapahtunut Suomessa (**teoreettinen eläke**). Tästä teoreettisesta eläkkeestä lasketaan Suomen eläkkeeseen oikeutta-

Lakiosasto

19.12.1996

vaa aikaa vastaava osuus siten, että teorettinen eläke jaetaan kokonaistyöskentelykausilla (vakuutuskausilla) ja kerrotaan Suomen vakuutuskausilla (=pro rata -eläke eli suhteellinen eläke).

Teorettinen eläke =

Kun tuleva aika:

$\frac{\text{Kaikkien EU-maiden vakuutusaika}}{\text{Suomen vakuutusaika}} \times \text{vapaakirja} + \text{tulevan ajan eläke}$

Jos ei tulevaa aikaa:

$\frac{\text{Kaikkien EU-maiden vakuutusaika}}{\text{Suomen vakuutusaika}} \times \text{vapaakirja}$

Pro rata -eläke =

$\frac{\text{Suomen vakuutusaika}}{\text{Kaikkien EU-maiden vakuutusaika}} \times \text{teorettinen eläke}$

Pro rata- eläke on siis yhtä suuri osa teorettisesta eläkkeestä kuin Suomen vakuutusaika on kaikkien EU-maiden vakuutusajasta.

Termien määrittely ks. kohta 1.9 Käsitteet

Teorettista ja pro rata -eläkettä laskettaessa ei voida yhteensovittaa toisen EU-maan työeläkettä. Sitä vastoin toisesta EU-maasta maksettava SOLITA-korvaus voidaan yhteensovittaa (ks. kohta 4.13.2).

Suurempi myönnetään Kansallisen lain mukaiset eläkkeet lasketaan erikseen kunkin työeläkejärjestelmän osalta. Niiden yhteismäärää verrataan Suomen eläkejärjestelmistä yhdistettynä laskettavaan EU-säännösten mukaiseen pro rata -eläkkeeseen ja suurempi maksetaan.

TEL:n osalta vertailussa mukana on kansallisen lain mukainen eläke vain perusturvan osalta, koska pro rata -eläkekin on TEL:n osalta perusturvan mukainen. TEL-lisäeläkkeen osuus lisätään vertailun jälkeen valittuun yksityisen sektorin työeläkkeeseen, siis joko kansallisen lainsäädännön mukaiseen tai pro rata -eläkkeeseen.

Lakiosasto

19.12.1996

Valtion ja kunnan osalta myös teoreettisen eläkkeen laskennassa on soveltuvin osin otettava huomioon lisäeläketurvaan liittyvät säännökset.

Valtion ja kunnan eläkejärjestelmissä oikeus lisäeläketurvaan on ennen vuotta 1940 syntyneillä, jos tietyt karenssiajat täyttyvät ja henkilö pysyy julkisen järjestelmän piiriin kuuluvassa palvelussuhteessa eläketapahtumaan saakka. Valtion ja kunnan eläkejärjestelmiin 1.1.1995 lukien toteutetut muutokset ovat muuttaneet vuoden 1939 jälkeen syntyneiden työntekijäin eläkeoikeutta siten, että heillä on TEL:n tasoinen eläketurva 1.1.1995 lukien. Heillä on kuitenkin oikeus saada eläkkeensä lisäeläketurvan mukaisena valtion/kunnan palvelussuhteesta 31.12.1994 saakka, jos he täyttävät edellä mainitut karenssiajat ja he ovat saman julkisen järjestelmän alaisessa palvelussuhteessa eläketapahtumaan saakka.

VEL:n ja KVTEL:n osalta asetuksen mukaisen eläkkeen laskenta on peruseläketurvan mukainen silloin, kun VEL:n/KVTEL:n mukaiset lisäeläketurvan edellytykset eivät täyty.

Jos siis valtion/kunnan eläkkeeseen ei liittyisi tulevan ajan oikeutta ilman asetuksen mukaista laskentaa, mutta asetuksen liitteen VI perusteella myös tuleva aika tulee mukaan, lasketaan eläke peruseläketurvan mukaisena. Peruseläketurvan mukainen tuleva aika lasketaan aina 65 vuoden iän täyttämiseen.

Tuleva aika

EY-asetukset vaikuttavat tulevaan aikaan kahdella tavalla:

- Asetuksen mukaan Suomen pro rata -eläkkeeseen voi liittyä tuleva aika ulkomaan työskentelyn perusteella, vaikka tulevan ajan oikeus muutoin olisi jo sammunut Suomessa (eli jälkikarenssiaika on kulunut umpeen, asetuksen liite VI.M.2)
- Asetuksen mukaan eläkkeeseen voi tulla tuleva aika, vaikka työntekijä ei olisi ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut Suomessa vähintään viittä vuotta. Asumisajan vaatimus katsotaan täytyneeksi, jos henkilöllä on asumistai vakuutusaikaa eri EU-maissa yhteensä vähintään viisi vuotta.

Uusi tulevan ajan edellytys

Jos eläketapahtuma on sattunut 1.1.1996 tai sen jälkeen, edellytetään kuitenkin aina lisäksi, että henkilö on ollut eläketapahtuman ja sitä välittömästi edeltäneiden **kymmenen** kalenterivuoden aikana vähin-

Lakiosasto

19.12.1996

tään **12 kuukautta** peruseläkkeeseen oikeuttavassa **Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä**. TEL:n 6 a §:n 1 momentissa säädetään, miten sääntöä sovelletaan LEL:n ja TaEL:n mukaisiin ansioihin.

Näin ollen enää ei kaikkiin Suomen vapaakirjoihin liity tulevaa aikaa asetuksen liitteen VI perusteella (ks. laskuesimerkki 5).

4.4

Vakuutuskausien huomioon ottaminen teoreettisessa eläkkeessä

4.4.1

Vakuutuskausien ilmoittaminen

Koska teoreettinen eläke lasketaan kaikissa EU-maissa ikäänkuin koko työhistoria olisi tapahtunut yhdessä maassa, eläkkeen laske-
miseksi tarvitaan myös muiden EU-maiden eläkkeeseen oikeuttavat vakuutusajat. Kukin EU-maa ilmoittaa oman eläkkeeseen oikeuttavan vakuutusaikansa vakuutuskausina. Vakuutuskaudet voivat sisältää joko pelkästään työskentelyaikaa tai myös muita siihen rinnastettavia kausia kuten työttömyysaikoja tai lastenhoitoaikoja riippuen siitä, mitä aikoja ao. maassa luetaan eläkeajaksi.

Kukin maa siis ilmoittaa eläkkeen laskennassa huomioon otettavat sellaiset vakuutuskaudet, jotka siinä maassa oikeuttavat eläkkeeseen. Eläkettä laskeva maa ottaa sitten vakuutuskaudet huomioon omien vähimmäiskestojen, voimaantulosäännösten alaikärajojen yms. mukaan. Esimerkiksi eläkejärjestelyjen voimaantulot vaihtelevat eri maissa (Suomessa TEL 8.7.1961), alaikäraja, josta eläketurvaa alkaa kertyä, vaihtelee (Suomessa TEL 23 vuotta) samoin vaadittavat vähimmäisansiot (TEL 1135,14 mk v. 1997) ja odotusajat (TEL 1 kuukausi).

4.4.2

Toisen EU-maan vakuutuskausien huomioon ottaminen Suomessa

Muiden EU-maiden ilmoittamat vakuutuskaudet otetaan huomioon ikään kuin ne olisivat Suomen työeläkelainsäädännön mukaan täyttyneitä vakuutuskausia (asetuksen 45.1 artikla).

Ulkomaisten vakuutuskausien kestolta vaaditaan samaa odotusaikaa kuin eläkkeeseen oikeuttavan työsuhteen tai yrittäjätoiminnan kestolta Suomessa (TEL:n mukaan vakuutuskaudelta ennen 1.1.1965 kuusi kuukautta, ennen 1.7.1971 neljä kuukautta ja sen jälkeen kuukausi).

Ennen 8.7.1961 päättyneitä toisen EU-maan ilmoittamia vakuutuskausia ei oteta huomioon. Aika ennen 1.7.1962 otetaan huomioon puole-

Lakiosasto

19.12.1996

na yhden prosentin vuosikarttumalla, jos työsuhde on ollut voimassa 8.7.1961 tai sen jälkeen.

Toisen EU-maan ilmoittamat yrittäjäjaksot otetaan huomioon 1.1.1970 alkaen. Jos toisen EU-maan ilmoittamasta vakuutuskaudesta ei ilmene, onko jakso ennen 1.1.1970 yrittäjätoimintaa, käsitellään sitä työsuhteena.

Laskettaessa Suomen teoreettista eläkettä ja pro rata -suhdetta otetaan muiden EU-maiden vakuutusajat huomioon maittain täysinä kuukausina jättäen ns. irtopäivät pois.

Kun muun EU-maan vakuutuskausia otetaan huomioon, sovelletaan siis Suomen työeläkelainsäädännön aikarajoja, alaikärajoja ja vähimmäiskestoja. Sen sijaan kausien laatuun ei kiinnitetä huomiota. Myös sellaiset eläkkeen laskennassa huomioon otettaviksi vakuutuskausiksi ilmoitetut muun EU-maan kaudet, jotka Suomessa eivät oikeuttaisi eläkkeeseen (esim. lapsenhoitoaika tai koulutusaika), otetaan huomioon. Suomen työeläkelakien mukaisia ansiorajoja ei myöskään seurata, vaan työsuhde- ja yrittäjäjaksot otetaan huomioon toisen EU-maan ilmoituksen mukaisina.

Suomen työeläkelisää laskettaessa toisen EU-maan työttömyys-, koulutus- ja kuntoutusaikoja ei kuitenkaan oteta huomioon. Näitä aikoja ei myöskään oteta huomioon tulevan ajan oikeuden jälkikarenssiaikaa määriteltäessä.

Ruotsi Ruotsissa tehty yrittäjätoiminta näkyy Ruotsin vakuutuskausitodistuksen (atk-listan) sarakkeessa PPB. Sarake PPA tarkoittaa työskentelyvuosia ja sarake SA niiden summaa. Eläkepistelilistalla näkyvät eläkepistevuodet muunnetaan kuukausiksi kertomalla 12:lla. Esimerkiksi jos pisteitä on vuonna 1967, 1968 ja 1969, Ruotsin vakuutuskausiksi saadaan $3 \times 12 = 36$ kuukautta. Asumiskausilla ei ole merkitystä työeläkettä laskettaessa.

Ruotsi ilmoittaa pisteet vuodesta 1960 alkaen. Jos henkilöllä on pisteitä vuosina 1960, 1961 ja 1962, työsuhdetta pidetään yhdenjaksoisena. Samoin työsuhdetta pidetään yhdenjaksoisena, jos pisteitä on vuosina 1960 ja 1961 tai 1961 ja 1962. Aika ennen 1.7.1962 puolitetään normaalin laskusäännön mukaan.

Ruotsin vakuutuskausista puuttuu yleensä viimeinen vuosi, jolta verotus ei ole vielä valmistunut. Vakuutuskaudet otetaan silti huomioon eläketapahtumapäivään saakka, jollei asiakirjoista käy selvästi ilmi, että työsuhde on päättynyt ennen eläketapahtumaa.

Lakiosasto

19.12.1996

Sairauspäiväraha-aika (sjukpenning) lasketaan ATP-pistevuodeksi. Myös määräaikainen työkyvyttömyyseläke (sjukbidrag) ja työkyvyttömyyseläke (förtidspension) kartuttavat ATP-pisteitä. Nämä ajat eivät pidennä jälkikarenssiaikaa.

Saksa Saksalaisista vakuutuskausista otetaan huomioon lomakkeella E 205 ilmoitetut kaudet edellä kerrotuin rajoituksin seuraavasti:
- Kohdasta Versicherungszeiten: kaikki ilmoitetut ajat
- Kohdasta Gleichgestellte zeiten: kaikki muut ajat paitsi Berücksichtigungszeit ja Pauschale Anrechnungszeit (viimeksi mainittu on aina aikaa ennen 1.1.1957)

Englanti Iso-Britannia ilmoittaa vakuutuskaudet viikkoina. Viikot muunnetaan kuukausiksi kertomalla ne 7:llä ja jakamalla 30:llä eli $\frac{\text{vko} \times 7}{30}$

Ison-Britannian lakisääteisen vakuutuksen voi korvata vapaaehtoisella vakuutuksella. Myös nämä lakisääteisen järjestelmän korvaavan järjestelmän kaudet ilmoitetaan vakuutuskausitodistuksessa ja niitä käsitellään normaaleina EU-maan vakuutuskausina.

Ranska Ranska ilmoittaa vakuutus kautensa vuosikolmanneksina. Ne muunnetaan kuukausiksi kertomalla hyväksytyjen kausien yhteismäärä neljällä.

Muun EU-maan päivinä, viikkoina tai vuosina ilmoittamien vakuutuskausien muuttamisesta kuukausiksi on säädetty täytäntöönpanoasetuksen 15 artiklassa.

Belgia ilmoittaa kautensa päivinä.

Italia ilmoittaa yleisen järjestelmän kaudet viikkoina ja erityisjärjestelmien kausista osan kuukausina ja osan (INPDAI) päivinä.

Englanti ja Irlanti ilmoittavat kautensa viikkoina.

Espanja, Hollanti, Islanti, Tanska ja Suomi ilmoittavat pv/kk/vv.

Kreikka ilmoittaa osan kausistaan päivinä (IKA), osan vuosina (OGA) ja osan pv/kk/v (TEBE).

Itävalta, Portugali, Saksa ja Liechtenstein ilmoittavat vakuutuskaudet täysinä kuukausina. Luxemburg ilmoittaa kautensa kuukausina paitsi toimihenkilöjärjestelmän kaudet 31.12.1987 saakka päivinä.

Lakiosasto

19.12.1996

Ruotsi ja Norja ilmoittavat työskentelykaudet täysinä vuosina ja Ranska vuosikolmanneksina.

Toisen EU-maan vakuutuskausina ilmoittamia asumisaikoja ei oteta huomioon Suomen työeläkettä määrättäessä. Muun EU-maan työskentelyyn perustuvia vakuutuskausia ei myöskään korjata alkamisajan tai päättymisajan osalta asumiskausia vastaaviksi (esimerkiksi Ruotsin työskentely kautena otetaan huomioon koko vuosi, vaikka asumiskausista näkyy, että henkilö on muuttanut Suomeen kesken vuoden).

EY-tuomioistuimen ratkaisu Malfitano (76/82): Muun EU-maan asumiskaudet otetaan huomioon vain järjestelmissä, joissa tällaisten kausien täytyminen on etuuksien myöntämisen edellytys.

4.4.3

Suomen vakuutuskauditodistus

Eläketurvakeskus valmistaa työsuhderekisterin, vireilläolorekisterin ja eläketapahtumarekisterin tietojen perusteella ohjelmallisesti Suomen työskentelykausia koskevan vakuutuskauditodistuksen. Vakuutuskauditodistuksessa ilmoitetaan

- kaudet, joilta on maksettu vakuutusmaksua (periods of employment, of unemployment and other equivalent periods; kokonaiskuukausimäärä kohdassa total length of periods) ja
- eläkkeen laskennassa huomioon otettavat työskentelykaudet (total periods to be taken into account for calculation of benefits only).

Kela valmistaa oman asumiskausia koskevan vakuutuskauditodistuksensa erikseen. Se tehdään paikallistoimistossa ja myös se toimitetaan aina EU-eläkehakemuksen liitteeksi ulkomaille.

Muun EU-maan eläkelaitos saattaa käyttää vakuutuskausia, joilta on maksettu vakuutusmaksua, ao. maan odotusajan täyttämiseen. Monissa EU-maissa odotusajat ovat hyvin pitkiä, yleensä aina useita vuosia, Italiassa jopa 15 vuotta.

Suomen vakuutuskausia muodostettaessa karsitaan ensin päällekkäisyydet (rinnakkaiset palvelussuhteet tai työskentelyn rinnalla olevat työttömyyspäivät, koulutuspäivät, eläkkeelläoloajat jne.). Eläkkeen laskennassa huomioon otettavia työskentelypäiviä laskettaessa irtopäivät lasketaan toistaiseksi yhteen. EU-eläkettä laskettaessa käytetään vakuutuskauditodistuksen vakuutuskausia.

Lakiosasto

19.12.1996

Eläketurvakeskuksessa on vireillä vakuutuskausitodistuksen tuottamisen kehittäminen. Tässä yhteydessä voidaan myös irtopäivien yhteenlaskusta luopua, jolloin vakuutuskausitodistuksen laskennassa huomioon otettava aika vastaisi eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa.

TEL

TEL:n mukaisina vakuutuskausina otetaan huomioon ne ajat, jotka TEL:n mukaan oikeuttavat eläkkeeseen (työskentely 23-65 vuotiaana). Työskentely ennen 1.7.1962 puolitetaan. Työskentelykausiin rinnastettavina kausina ilmoitetaan ne kaudet, jotka oikeuttavat TEL-eläkkeeseen, mm. Suomen täysitehoisella eläkkeelläoloaika ja työttömyys- ja koulutuspäivät. Myös vapaaehtoisen TEL-vakuutuksen kaudet (TEL:n 1 c §) ja luottamustoimena vakuutetut kaudet otetaan huomioon.

LEL, TaEL

LEL- ja TaEL-palvelusaikoina ilmoitetaan laskennassa huomioon otettavina kausina niiden vuosien ansiokuukausien yhteismäärä, jona LEL- ja TaEL-ansiot ylittävät näiden lakien piiriin kuulumisen alarajan.

Aikaa ennen 23 vuoden iän täyttämistä ja 65 vuoden iän jälkeistä aikaa ei kuitenkaan oteta huomioon, koska ko. ajoilta ei kartu eläkettä. Ennen 1.1.1977 laskennassa huomioon otettavina kausina ilmoitetaan myös 23 vuoden täyttämivuosi, koska tarkkoja päivämääriä ei ole. Kaikki nämä ajat ilmoitetaan kuitenkin LEL- ja TaEL-vakuutuskausiksi toisiin EU-maihin, sillä kukin maa soveltaa oman lainsäädäntönsä mukaisia ikärajoja eläkettä laskettaessa.

Aika lasketaan täysinä kuukausina paitsi vakuutuskaudet ennen vuotta 1977 olleista LEL-ansioista, jotka määrätään siten, että jos samana vuonna on rekisterissä muutakin ansiotoimintaa, (esim. TEL, YEL, VEL), sen kesto vähennetään 360 päivästä ja jäännöspäivien perusteella määrätään LEL-vakuutuskuukausien määrä. Toisin sanoen LEL ennen 1.1.1977 otetaan huomioon vain, jos 360 päivää vuodessa ei muun työskentelyn ja työttömyyspäivien osalta täyty.

MEL

MEL-eläkkeeseen on oikeus kuukautta lyhyempienkin työsuhteiden perusteella. Jos alle kuukauden kestäneiden työsuhteiden palvelusaikaa laskettaessa jää jäljelle vähintään 15 päivää, katsotaan niiden vastaavan yhtä kuukautta (MEA:n 3 §:n 2 mom.). MEL-eläkettä määrättäessä katsotaan työntekijän kaikkien saman kalenterivuoden aikana olleiden sellaisten työsuhteiden, jotka kestävät alle 15 päivää, muodostavan yhden työsuhteen (MEL:n 11 §:n 3 mom.).

Eläketurvakeskus saa MEL-kaudet erikseen Merimieseläkekassalta vakuutuskausitodistusta varten. Näissä tilanteissa vakuutuskausitodis-

Lakiosasto

19.12.1996

tusta ei voida tehdä ohjelmallisesti työsuhderekisterin pohjalta, vaan se muokataan tekstinkäsittelyllä (editoidaan).

KVTEL

KVTEL-kausista otetaan huomioon palvelussuhde 23 vuoden täyttämisen jälkeen ja aika ennen 1.7.1962 puolitetaan peruseläkkeessä. Lisäeläketurvan mukaiseen eläkkeeseen voivat oikeuttaa myös ennen 1.7.1962 päättyneet palvelussuhteet. Nämä kaudet Kuntien eläkevakuutus ilmoittaa erikseen Eläketurvakeskukselle. Myös silloin kun Kuntien eläkevakuutuksen päätös on annettu ennen 1.1.1989, KVTEL-tiedot tarkistetaan Kuntien eläkevakuutuksesta.

VEL

VEL:n mukaiseen eläkkeeseen voivat oikeuttaa myös ennen 1.7.1962 päättyneet palvelussuhteet. Eläketurvakeskus saa VEL-kaudet erikseen Valtiokonttorilta vakuutuskausitodistusta varten. Näissä tilanteissa vakuutuskausitodistusta ei voida tehdä ohjelmallisesti työsuhderekisterin pohjalta, vaan se muokataan tekstinkäsittelyllä (editoidaan). Jos Ahvenanmaan maakuntahallitus on antanut eläkepäätöksen, tiedot tarkistetaan Valtiokonttorilta.

Henkilöllä on oikeus eläkkeeseen ennen 1.7.1962 olleista VEL-palvelussuhteista, vaikka ne olisivat lyhyitä kestoaltaan, jos hänellä on ollut 1.7.1962 tai sen jälkeen päättynyt 4 kk jatkunut VEL-eläkkeeseen oikeuttava palvelussuhde. Palvelusaika otetaan huomioon eläkkeeseen oikeuttavana aikana 21 vuoden iästä alkaen. VEL:n voimaantulosta 1.1.1967 alkaen tämä odotusaika lyheni 1 kuukaudeksi, mutta eläkkeeseen oikeuttavana aikana otetaan huomioon 23 vuoden iän täyttämisen jälkeen jatkunut palvelusaika. Perusturvaa laskettaessa aika ennen 1.7.1962 puolitetaan, mutta lisäeläketurvassa aikaa ei puoliteta.

Toinen Pohjoismaa ottaa pohjoismaisia valtion palveluksessa olevia koskevan sopimuksen (Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välinen sopimus valtioiden eläkejärjestelmien mukaisen eläkeoikeuden sopeuttamisesta) perusteella huomioon Suomen VEL-palvelun eläkettä laskiessaan. Kun Suomen työeläkettä lasketaan näissä tapauksissa, VEL-palvelua ei oteta huomioon suomalaisena vakuutus kautena.

Valtiokonttori ilmoittaa huomioon otettavat kaudet Eläketurvakeskukselle, joka siirtää ne ilmoituksen mukaisesti vakuutuskausitodistukseen. Jos VEL-vakuutuskaudet on jo ilmoitettu Suomen kausiksi ja myöhemmin selviää, että VEL-palvelu on otettu huomioon toisen Pohjoismaan eläkkeessä, Valtiokonttori tekee korjausilmoituksen. Sen perusteella Eläketurvakeskus antaa uuden vakuutuskausitodistuksen.

Lakiosasto

19.11.1997

Vaikka Suomen VEL-palvelua ei olisi ilmoitettu toisen Pohjoismaan vakuutuskausissa, VEL-vakuutuskaudet lisätään koimaan vakuutuskausiin Suomen työeläkettä laskettaessa, jos Valtiokonttori on tehnyt Suomen vakuutuskausista korjausilmoituksen.

KIEL

Vakuutuskausi todistus on aikaisemmin tehty työsuhderekisterin pohjalta (23-vuoden ikäraja ja puolitus aikaan ennen 1.7.1962), mutta marraskuusta 1996 alkaen tulostus epäonnistuu. Tiedot tarkistetaan nykyisin Kirkon keskusrahastosta.

Suomen pankki, Kela

Vakuutuskausi todistukseen tiedot merkitään työsuhderekisterin mukaisina. Palvelusaikaa ennen 21 vuoden iän täyttämistä ei oteta huomioon ja palvelusaika ennen 1.7.1962 puolitetaan kuten TEL:ssä.

Työeläkelisä

Työeläkelisään oikeuttavat Suomen työttömyys-, koulutus- ja kuntoutusajat otetaan teoreettista ja pro rata -eläkettä laskettaessa huomioon kahdella tavalla. Näiden aikojen perusteella lasketaan työeläkelisä teoreettiseen eläkkeeseen. Sen lisäksi nämä ajat otetaan huomioon pro rata -suhteeseen vaikuttavina vakuutusaikoina eli ajat lisätään sekä Suomen vakuutusaikaan että EU-maiden yhteenlaskettuun vakuutusaikaan.

Alle 23-vuotiaana ansaittuja työeläkelisäpäiviä ei ilmoiteta laskennassa huomioon otettavissa kausissa, paitsi päivät 23-vuoden iän täyttämisen vuonna, jotka otetaan huomioon. Todistuksen pyytämisen vuoden päiviä ei oteta huomioon laskennassa huomioon otettavissa kausissa. Jos eläkepäätös on jo annettu, eläketapahtumavuotta eli eläketapahtumarekisteriin merkittyä työkyvyttömyyden alkamisvuotta ei ilmoiteta laskennassa huomioon otettavissa kausissa. Etuuspäivät otetaan huomioon enintään 64 vuoden iän täyttämisen vuoden loppuun.

Kun työntekijä tulee ensimmäisen kerran Suomen työeläkeläisten piiriin (yksityisen tai julkisen puolen eläkeläisten alaisuuteen 23 vuotta täytettyään, LEL ja TaEL vuosittaisen rajamäärän täytyttyä) ei sitä vuotta eikä sitä edeltänyttä aikaa ilmoiteta eläkkeen laskennassa huomioon otettavissa kausissa. Sen sijaan ne otetaan huomioon kokonaisvakuutuskausissa.

4.5

Alle vuoden pituiset vakuutuskaudet muussa EU-maassa

EU-mailla on oikeus edellyttää eläkkeen saamiseksi, että eläkkeenhakijalla on ainakin yksi vähintään vuoden mittainen vakuutuskausi tässä maassa (asetuksen 48 artikla, hallintotoimikunnan päätös 79).

Lakiosasto

19.12.1996

Jos eläkehakemus on muualla hylätty sen vuoksi, ettei hakija täytä siinä maassa em. vuoden odotusaikaa, tällainen vakuutuskausi voi oikeuttaa eläkkeeseen Suomessa. Tällöin edellytetään, että

- tällainen vakuutuskausi Suomessa täytettynä oikeuttaisi eläkkeeseen Suomesta siten kuin edellä sivulla 7 on selostettu ja
- se ei kestopensa vuoksi oikeuta eläkkeeseen työntekomaassa.

Muun EU-maan alle vuoden pituinen vakuutuskausi lisätään teoreettisen eläkkeen vakuutuskausiin, mutta sitä ei oteta mukaan pro rata -eläkkeen jakajaan (asetuksen 45.2 artikla).

Jos hakija on työskennellyt Suomen lisäksi vain yhdessä EU-maassa ja viimeksi mainitussa alle 12 kuukautta, Suomen teoreettinen laitos siis myöntää eläkkeen myös muun EU-maan alle vuoden vakuutuskaudesta. Edellytyksenä on, että muun EU-maan lain mukaan eläkeoikeutta ei synny alle vuoden työskentelyn perusteella. Esimerkki: Hakija on työskennellyt Saksassa 8 kuukautta, jonka perusteella ei ole eläkeoikeutta siellä. Suomessa hän on työskennellyt 360 kuukautta. Suomen työeläke lasketaan ja myönnetään teoreettisena eläkkeenä 368 kuukauden perusteella, pro rata -laskentaa ei tehdä.

Jos hakijalle myönnetään eläkettä useista EU-maista, alle vuoden vakuutuskaudesta ansaittu eläkeoikeus jakautuu eläkettä myöntävien maiden kesken vakuutuskausien pituuksien suhteessa. Tällöin teoreettisen eläkkeen vakuutuskausissa otetaan huomioon kaikki vakuutuskaudet, mutta pro rata -eläkkeen jakajassa vain Suomen ja toisen eläkettä myöntävän maan vakuutuskaudet. Esimerkki: Hakija on työskennellyt Ruotsissa 36 kuukautta, Suomessa 240 kuukautta ja Saksassa 8 kuukautta. Teoreettista eläkettä laskettaessa otetaan huomioon kaikki työskentelyajat ($36 + 240 + 8 = 284$ kuukautta). Suomen pro rata -eläke lasketaan näin saadusta teoreettisesta eläkkeestä ($240/276 \times$ teoreettinen eläke). Ruotsin pro rata -eläke lasketaan vastaavasti ($36/276 \times$ teoreettinen eläke). Näin Saksan kaudet jakautuvat Suomen ja Ruotsin vastattavaksi näiden vakuutuskausien suhteessa.

EY-tuomioistuimen ratkaisun Malfitano (76/82) mukaan alle vuoden vakuutuskaudet, jotka eivät oikeuta eläkkeeseen siinä maassa, jossa ne on ansaittu, lasketaan eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi siinä jäsenmaassa, jonka odotusaika on täyttynyt. Hakijan ei tarvitse olla eläketapahtumahetkellä vakuutettuna viimeksi mainitussa maassa. Koska monissa EU-maissa eläke-

Lakiosasto

19.12.1996

turvan piiriin pääsemiseksi edellytetään vähintään vuoden vakuutusaikaa ja Suomen odotusaika on vain yksi kuukausi, tämä määräys tulee meillä usein sovellettavaksi.

EY-tuomioistuimen ratkaisun Vermaut (55/81) mukaan työn-tekijältä ei saa periä vakuutusmaksua näistä alle vuoden pituisista kausista siinä maassa, jossa ne otetaan huomioon.

4.6

Vanhuuseläke

4.6.1

Vanhuuseläkeoikeus

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on kansallisen lainsäädännön mukaisen vanhuuseläkeiän täyttäminen. Kustakin EU-maasta saa siis vanhuuseläkkeen ao. maan vanhuuseläkeiässä. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi vasta ko. maan vanhuuseläkeiässä, vaikka henkilö jo saisi vanhuuseläkettä toisesta EU-maasta. EY-tuomioistuimen ratkaisu Di Prinzio (C-5/91)

EY-tuomioistuimen ratkaisu Iacobelli (C-275/91): Jos toinen jäsenmaa on lähettänyt toiseen jäsenmaahan työkyvyttömyyseläkehakemuksen ja jälkimmäisen maan vanhuuseläkeikä on jo täytynyt, se voi myöntää hakijalle työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläkkeen, jos vanhuuseläke on suurempi.

Esimerkki: Suomessa asuva vanhuuseläkkeen hakija on työskennellyt myös Norjassa. Suomen vanhuuseläkeikä on 65 vuotta, Norjan 67 vuotta. Hakemus välitetään kuitenkin Norjaan E 202 lomakkeella, jollei hakija ole ilmoittanut lykkäävänsä Norjan vanhuuseläkkeen hakemista.

4.6.2

Vanhuuseläkkeen määrä

Jollei vanhuuseläkkeeseen tule laskettavaksi korotettua karttumaa eikä asetuksen mukainen SOLITA-korvauksen yhteensovitus vaikuta eläkkeen määrään, kansallisen lain mukainen vanhuuseläke on yhtä suuri kuin asetuksen mukainen pro rata -eläke. Sen vuoksi vanhuuseläke voidaan yleensä myöntää puhtaan kansallisena.

Jos Suomeen saapuu VE-hakemus E 202 ja Suomesta on jo myönnetty vanhuuseläke joko 65 vuoden iässä tai sitä ennen, vanhuuseläkettä ei lasketa uudelleen, jollei hakija ole työskennellyt ulkomailla 60 vuoden täyttämisen jälkeen (TEL:n korotettu karttuma)

Lakiosasto

19.12.1996

4.6.3

Korotettu karttuma

EU-säännökset edellyttävät muiden EU-maiden vakuutuskausien rinnastamista Suomen vakuutuskausiin. Sen vuoksi vanhuuseläkkeen hakijalla on oikeus korotettuun karttumaan, jos hän on työskennellyt työntekijänä tai yrittäjänä muussa EU-maassa korotettuun karttumaan oikeuttavan ikäisenä.

Korotuksen osuus lasketaan teoreettiseen eläkkeeseen erillisenä lisänä. Lisäkarttuman suuruus määrätään sen Suomen palvelussuhteen säännösten ja eläkepalkan mukaan, johon tuleva aika olisi liitetty. Myös julkisten eläkejärjestelmien erityissäännökset on otettava korotetussa karttumassa huomioon.

Esimerkki: vanhuuseläke

TEL-eläkepalkka = 10 000 mk/kk
 TEL-vapaakirja = 2 250 "

Koska henkilö on työskennellyt 60 vuoden iän täyttämisen jälkeen toisessa EU-maassa, on korotettu karttuma otettava erillisenä lisänä huomioon.

Teoreettinen eläke lasketaan esimerkin tapauksessa korottamalla TEL-vapaakirja vakuutuskausien suhteella ja lisäämällä siihen viideltä vuodelta yhden prosentin lisäkarttumaa vastaava osuus.

Teoreettinen eläke =

$$25/15 \times 2\,250 + 5 \times 1\% \times 10\,000 = 4\,250 \text{ mk/kk}$$

Pro rata- eläke =

$$15/25 \times 4\,250 = 2\,550 \text{ mk/kk}$$

Ruotsin ATP-pisteet ilmoitetaan koko siltä vuodelta, jonka aikana eläkkeenhakija täyttää 65 vuotta. Ruotsin vanhuuseläke alkaa sen kuukauden alusta, jonka aikana hakija täyttää 65 vuotta. Suomen vanhuuseläke alkaa kuukautta myöhemmin. Korotettua karttumaa laskettaessa Ruotsin vakuutuskaudet lasketaan Ruotsin eläkkeen alkamista edeltävän kuukauden

Lakiosasto

19.12.1996

loppuun, jollei käy ilmi, että eläkkeensaaja on jatkanut työskentelyä vielä sen jälkeen.

4.6.4

Varhennettu vanhuuseläke

Jos EU-vanhuuseläkehakemus saapuu Suomeen ennen kuin hakija on täyttänyt 65 vuotta, eläkehakemusta käsitellään varhennetun vanhuuseläkkeen hakemuksena. Eläkelaitos voi näissä tilanteissa antaa päätöksen, jossa se ilmoittaa varhennusvähennyksen määrän ja sen, mikä eläkkeen määrä olisi 65 vuoden iässä. Samalla eläkelaitos kehottaa eläkkeenhakijaa valitusaikana perumaan hakemuksensa, jos hän ei haluaakaan vanhuuseläkettä Suomesta varhennettuna.

Eläkelaitos voi myös ennen eläkkeen myöntämistä pyytää kirjeellä hakijaa ilmoittamaan, haluaako hän vanhuuseläkkeen varhennettuna Suomesta. Tällöin kirjeessä ilmoitetaan, kuinka paljon eläkkeen varhentaminen pienentää eläkettä. Jos eläkkeenhakija ilmoittaa, ettei hän halua varhennettua vanhuuseläkettä, eläkehakemus rauetetaan.

Varhennusvähennys tehdään aina vasta pro rata -laskennan jälkeen (ks. laskuesimerkki 4).

Saksan varhennettu vanhuuseläke voi perustua osittain myös siihen, että hakijan työkyky on alentunut. Jos Saksasta on saapunut vanhuuseläkehakemus (E 202) ja sen liitteenä on lääkärintausunto, eläkelaitos tutkii asian myös työkyvyttömyyseläkehakemuksena. Jollei oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen liitteenä olevan selvityksen mukaan ole, eläke myönnetään varhennettuna vanhuuseläkkeenä. Eläkelaitos voi myös tiedustella hakijalta, haluaako hän eläkkeen varhennettuna.

4.6.5

Lykätty vanhuuseläke

Hakija voi lykätä vanhuuseläkkeen hakemista. Tällöin vanhuuseläkkeeseen lasketaan normaalisti lykkäyskorotus. Se tehdään aina vasta pro rata -laskennan jälkeen.

4.7

Työkyvyttömyyseläke

4.7.1

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen määräytyy kansallisten säännösten mukaan. EU-maat voivat ilmoittaa liitteessä V sellaiset maat, jonka työkyvyttömyyden käsitteen ne hyväksyvät omaansa vastaavaksi

Lakiosasto

19.12.1996

(asetuksen 40 artikla 4). Suomi ei ole ilmoittanut mitään maata, joten Suomen työkyvyttömyyseläkeoikeus ratkaistaan aina itsenäisesti. Työkyvyttömyyttä määrättäessä on otettava huomioon kaikki asiakirjat, lääkärinlausunnot ja muut tiedot, jotka eläkelaitos on saanut muiden jäsenvaltioiden laitoksilta (täytäntöönpanoasetuksen 40 artikla).

EU-eläkehakemuksissa noudatetaan normaalia ennakoilmoitusmenettelyä Kelan ja Eläketurvakeskuksen välillä.

4.7.2

Tulevan ajan oikeus

Asetuksen ja pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen säännökset vaikuttavat Suomen työkyvyttömyyseläkkeen määrään kolmella tavalla:

- tulevan ajan viiden vuoden Suomessa asumista koskevaan edellytykseen otetaan huomioon myös muiden EU-maiden vakuutus- tai asumiskaudet (asetuksen 45.1 artikla) ja
- hakijalla voi asetuksen liitteen VI kohdan M.2 perusteella syntyä tulevan ajan oikeus uudelleen ulkomailta työskentelyn perusteella, vaikka se olisi Suomessa jo sammunut,

Kohta kuuluu seuraavasti:

"Jos palkattu työskentely tai itsenäinen ammatin harjoittaminen Suomessa on lakannut ja vakuutustapahtuma sattuu palkatun työskentelyn tai itsenäisen ammatin harjoittamisen aikana toisessa jäsenvaltiossa ja jos eläke ei Suomen työeläkelainsäädännön mukaan enää käsitä vakuutustapahtuman sattumisen ja eläkeiän välistä kautta (tuleva aika), otetaan toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaiset vakuutuskaudet huomioon tulevan ajan vaatimusta varten niin kuin ne olisivat vakuutuskausia Suomessa.

- täysitehoisen eläkkeen tulevaa aikaa voidaan vähentää tulevan ajan päällekkäisyyden poistavan sosiaaliturvasopimuksen määräyksen mukaisesti (pohjoismaisen sopimuksen 15 artikla).

Suomen työeläkkeen katsotaan muodostuvan kahdesta osasta: ansaitusta eläkkeestä ja tulevan ajan eläkkeestä. Tulevan ajan saamiselle on Suomessa asetettu lisäedellytyksiä.

Tulevan ajan eläkkeen edellytyksenä on aina, että hakijalla on Suomen työeläkelakien alaista työskentelyä eläketapahtuma-

Lakiosasto

19.12.1996

vuoden ja sitä välittömästi edeltäneen viimeisen 10 vuoden aikana vähintään 12 kuukautta (TEL:n 6 a §), jos eläketapahtuma on sattunut 1.1.1996 tai sen jälkeen. Jollei tämä edellytys täyty, hakijalla on oikeus ainoastaan ansaittuun eläkkeeseen.

EU-eläkehakemuksen vuoksi myönnettävä Suomen työkyvyttömyyseläkkeenä myönnettävä työeläke voi olla:

- vapaakirjaeläke tai
- vapaakirjaeläke, johon liittyy tulevaa aikaa Suomen työskentelyn ja kokonaistyöhistorian suhteessa (**tulevan ajan pro rata -eläke**) tai
- täysitehoinen eläke, jossa on normaali tuleva aika (**puhtaan kansallinen**) tai
- täysitehoinen eläke, jonka tulevaa aikaa on vähennetty sen vuoksi, että myös toinen Pohjoismaa myöntää tulevan ajan eläkkeen (pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan nojalla; **sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke**).

4.7.3

Suomesta tulevan ajan pro rata -eläke

Jos hakijalla on oikeus eläkkeeseen Suomesta, mutta hänellä ei ole enää oikeutta tulevaan aikaan Suomen lainsäädännön mukaisesti (esimerkiksi siitä syystä, että hän on Suomen työsuhteen päätyttyä työskennellyt kauan ulkomailla), muun EU-maan työskentely saattaa tuoda hänelle oikeuden tulevaan aikaan. Tulevan ajan saamisen edellytyksenä on, että hakijan Suomen työeläkelakien määritelmän mukainen eläketapahtuma on sattunut hakijan työskennellessä muussa EU-maassa (asetuksen liite VI.M.2).

Jos eläketapahtuma on sattunut 1.1.1996 tai sen jälkeen, tulevan ajan eläkkeen edellytyksenä on myös, että hakijalla on **Suomen työeläkelakien alaista työskentelyä** eläketapahtumavuoden ja sitä välittömästi edeltäneen viimeisen 10 vuoden aikana vähintään 12 kuukautta (TEL:n 6 a §). Jollei tämä edellytys täyty, hakijalla on oikeus ainoastaan ansaittuun eläkkeeseen.

Tulevaa aikaa ei kuitenkaan oteta huomioon täysimääräisenä Suomen eläkettä laskettaessa, vaan ainoastaan vakuutuskausien suhteessa. Tällöin eläke lasketaan asetuksen mukaisena tulevan ajan pro rata -eläkkeenä.

Lakiosasto

19.12.1996

Eläke lasketaan asetuksen mukaisena tulevan ajan pro rata -eläkkeenä silloinkin, kun työkyvyttömyyseläke myönnetään vain Suomesta. (asetuksen 49.1.b.ii artikla).

Esimerkki: Ruotsissa asuva henkilö jäi työstä sairauslomalle ja on saanut sieltä sairauspäivärahaa 1.3.1994 aikaan. Hän on tullut työkyvyttömäksi Ruotsin työsuhteen kestäessä myös Suomen työeläkelaeissa tarkoitetulla tavalla. Ruotsi on myöntänyt hakijalle pysyvän työkyvyttömyyseläkkeen päivärahauden jatkoksi.

	Ruotsin työsuhde	sairauspäiväraha	eläke
TEL-työsuhte			TEL-eläke 1.3.1994 alkaen: tulevan ajan pro rata -eläke

Vaikka Ruotsin eläke alkaa vasta päivärahauden päätyttyä, Suomen työkyvyttömyyseläke lasketaan heti sen alkaessa 1.3.1994 tulevan ajan pro rata -eläkkeenä, koska eläke on näin laskettuna suurempi (liitemääräys VI ja 49.1.b.ii artikla). Tässä Ruotsin sairauspäiväraha ei siirrä Suomen työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa, koska eläketapahtuma on ennen 1.1.1996. Tuolloin tuli voimaan lainmuutos, jonka mukaan ulkomailta maksettava sairauspäiväraha vaikuttaa Suomen työeläkkeen alkamiseen.

Jotta oikeus tulevaan aikaan syntyisi, eläketapahtumapäivän ja työs-kentelyn päättymispäivän välillä ei saa olla katkosta. Jos tämä asia ei käy ilmi toisesta EU-maasta tulleista eläkeasiakirjoista, Eläketurvakeskus selvittää sen eläkelaitoksen pyynnöstä.

Suomen eläketapahtuma ratkaisee liitteen VI mukaisen tulevan ajan oikeuden. Jos Suomen eläketapahtuma ei satu työs-kentelyn tai yrittä-jätoiminnan aikana toisessa jäsenvaltiossa, hakijalla ei ole oikeutta tulevaan aikaan Suomesta.

Suomen työeläkelainsäädäntöä sovelletaan myös Suomen eläketapahtumaa määrättäessä. Koska lainsäädännön eroista johtuen Ruotsista voi saada sairauspäivärahaa ja eläkettä lie-vemmin perustein kuin Suomesta, eläketapahtumahetkeä ei aina voida määrittellä siihen hetkeen, jona hakija jäi pois työstä ja Ruotsin sairauspäiväraha alkoi. Suomen eläketapahtuma-hetkeä määrättäessä otetaan huomioon lääkärintodistusten lisäksi Ruotsin päivärahatiedot, päivärahan kesto-aika ja yhden-jaksoisuus, Ruotsin "A-todistukset", työkyvyttömyyden syy,

Lakiosasto

19.12.1996

työhistoria jne, samaan tapaan kuin puhtaasti kotimaisissakin tapauksissa.

E-hakemuslomakkeeseen on usein liitetty vain viimeisin lääkärintlausunto. Tarvittaessa Eläketurvakeskus selvittää eläkelaitoksen pyynnöstä, milloin hakija on viimeksi ollut työssä ja pyytää aikaisemmat lausunnot (ks. kohta 3.6.6 Eläkelaitoksen toimenpiteet).

Tulevan ajan oikeuden liittäminen vapaakirjaan edellyttää, että siinä maassa, jossa henkilö tuli työkyvyttömäksi, on Suomen työeläkkeen laskennassa huomioon otettavia vakuutuskausia. Vakuutuskausia ei kuitenkaan välttämättä tarvitse olla siitä työsuhteesta, jonka jatkuessa eläketapahtuma on sattunut. Eläkkeeseen liitetään tuleva aika liitemääräyksen VI perusteella, vaikka työsuhte, jonka jatkuessa eläketapahtuma sattui, jatkui alle kuukauden.

Tulevan ajan oikeuden saaminen ei edellytä, että myös siitä maasta, jossa eläketapahtuma sattui, myönnetään työkyvyttömyyseläke. Jos eläketapahtuma johtui tapaturmasta, saattaa toinen EU-maa myöntää pelkästään tapaturmakorvauksen (tai -eläkkeen) ja Suomen vapaakirjatyökyvyttömyyseläkkeeseen liittyy siitä huolimatta tuleva aika.

Esimerkki: Ruotsissa asuva henkilö jää työstä sairauslomalle ja saa sieltä sairauspäivärahaa 1.3.1990 alkaen. Hän on hakenut eläkettä myös Suomesta. Suomessa hakemus on hylätty (ei työkyvyttömyyden). Ruotsi on myöntänyt hakijalle pysyvän työkyvyttömyyseläkkeen päiväraha-ajan jatkoksi.

Hakija hakee eläkettä uudelleen Suomesta. Uuden selvityksen mukaan hän on Suomen työeläkelaeissa tarkoitetulla tavalla työkyvyttömyyden 28.2.1995 lukien.

	1.3.-90	
		
Ruotsin työsuhde	sairauspäiväraha	eläke
	*	
TEL-tösuuhde	hylkäysptös vuonna -91	TEL-eläke 1.3.-95

Henkilöllä ei ole oikeutta saada TEL-vapaakirjaan tulevaa aikaa (eli tulevan ajan pro rata -eläkettä), koska hän tuli Suomen lainsäädännössä tarkoitetulla tavalla työkyvyttömäksi vasta Ruotsin työskentelyn päätyttyä.

Uimissääntö

Kun tuleva aika liitetään Suomen vapaakirjaan asetuksen liitteen VI perusteella, voi myös uimissääntö tulla sovellettavaksi. Uimissääntöön

Lakiosasto

19.12.1996

soveltamista varten eläketapahtumahetkeksi katsotaan se hetki, jolloin päättyi viimeisin sellainen Suomen työeläkelainsäädännön piiriin kuulunut työ- tai palvelussuhde taikka yrittäjätoiminta, johon tuleva aika olisi voinut liittyä. Tältä työsuhteelta edellytetään siis, että se on jatkunut vähintään kuukauden (yrittäjätoiminta neljä kuukautta) ja TEL:n vähimmäisansio täyttyi tai että LEL:n tulevaan aikaan oikeuttavien ansioiden rajamäärä (ns. ylempi rajatulo) täyttyi.

Jos viimeinen työeläkelakien piiriin kuuluva työskentely Suomessa on LEL-työskentelyä ja LEL-vuosiansiot alittavat tulevan ajan rajamäärän, tulevaa aikaa ei liitetä ko. LEL-työskentelyyn. Se liitetään tällaisessa tilanteessa viimeiseen sellaiseen työsuhteeseen tai yrittäjätoimintaan, johon se olisi liitetty, jos henkilö olisi tullut työkyvyttömäksi tämän työsuhteen tai yrittäjätoiminnan päättyessä (ks. laskuesimerkki 6). Jos tällaista työsuhdetta ei ole, tulevaa aikaa ei myönnetä Suomesta.

Jos viimeisin tulevan ajan eläkkeeseen periaatteessa oikeuttava työsuhde jatkui alle kuusi kuukautta, tuleva aika liitetään uimissäännön perusteella ensimmäiseen vuoden kuluessa päättyneeseen työsuhteeseen samalla tavalla kuin puhtaasti kansallisessa eläkkeessä. Jos tällaista työsuhdetta ei ole, tuleva aika liittyy alle kuusi kuukautta jatkuneeseen työsuhteeseen.

Jos oikeutta tulevaan aikaan ei ole kansallisen lain mukaisessa eläkkeessä, tulevan ajan pro rata eläkkeessä tuleva aika lasketaan aina 65 vuoden ikään saakka.

Tulevan ajan palkkaperusteena käytetään sen työsuhteen tai yrittäjätoiminnan eläkepalkkaa tai työtuloa, johon tuleva aika liitetään. Tulevan ajan eläke voidaan laskea myös ns. tasoituspalkalla (TEL:n 7 b §).

Tasoituspalkkaa koskevaa säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos Suomen todellinen eläketapahtuma on sattunut ennen tasoituspalkkaa koskevan säännöksen voimaantuloa eli ennen 1.1.1989.

Jos tuleva aika liitetään teoreettiseen eläkkeeseen, mutta oikeutta siihen ei olisi kansallisen lain mukaisessa eläkkeessä, ei tulevan ajan pro rata -eläkettä katsota täysitehoiseksi (ks. kohta 4.12).

Lakiosasto

19.12.1996

Esimerkki: työkyvyttömyyseläke

TEL 15 v	EU 9 v	tul.aika 10 v
-----		*-----*
	TKV	65v

TEL-eläkepalkka	= 10 000 mk/kk
TEL-vapaakirja	= 2 250 "

Esimerkin henkilö on työskennellyt Suomessa ja EU-maassa. Hän tulee työkyvyttömäksi EU-maassa työskennellessään, joten hänelle lasketaan myös tulevan ajan osalta eläke. Tuleva aika liitetään TEL-työsuhteeseen käyttäen palkkaperusteena sen eläkepalkkaa.

Teoreettisen eläkkeen laskennassa otetaan huomioon myös EU-aika, joten

Teoreettinen eläke =

$$24/15 \times 2\,250 + 5 \times 1,2\% \times 10\,000 + 5 \times 0,8\% \times 10\,000 = 4\,600 \text{ mk/kk}$$

Koska teoreettinen eläke lasketaan Suomen eläkelainsäädäntöä soveltaen, se rajoitetaan enintään yhteensovitusrajan suuruiseksi.

Pro rata -eläke:

Teoreettisen eläkkeen perusteella lasketaan ns. pro rata -eläke, joka on sama suhteellinen osuus yhteensovitetusta teorettisesta eläkkeestä kuin Suomen eläkelakien alainen, eläkkeeseen oikeuttava todellinen vakuutusajaksi on eri EU-maiden yhteenlasketusta todellisesta vakuutusajasta. Työeläke myönnetään pro rata -eläkkeen suuruisena, jos se on suurempi kuin kansallisen lain mukaan laskettu eläke.

Pro rata- eläke =

$$15/24 \times 4\,600 = 2\,875 \text{ mk/kk}$$

Tulevan ajan pro rata -eläkkeen tuleva aika lasketaan soveltaen uusia tulevan ajan karttumisprosentteja (1,5, 1,2 ja 0,8) eläkkeissä, joissa eläketapahtuma on 1.1.1996 tai sen jälkeen.

Tulevan ajan pro rata -eläkkeeseen voi liittyä myös korotettu karttuma.

Lakiosasto

19.12.1996

Ruotsin liitemääräys

Ruotsilla on asetuksen liitteessä VI vastaava liitemääräys kuin Suomella. Tulevan ajan oikeuden liittämiseksi Ruotsin vapaakirjaan ei kuitenkaan edellytetä työkyvyttömäksi tuloa työsuhteen kestäessä, vaan riittää, että hakija oli muussa EU-maassa vakuutettuna eläketapahtuman sattuessa. Ruotsi on tulkinnut säännöstä siten, että se liittää vapaakirjaansa osan tulevaa aikaa aina, jos hakijalle myönnetään täysitehoinen eläke Suomesta, vaikkapa jälkikarenssin perusteella (siis myös pitkään työttömänä olleelle). (Liitteenä 3 muistio Ruotsin tulevan ajan eläkkeen laskemisesta.)

Norjalla ei ole vastaavaa liitemääräystä.

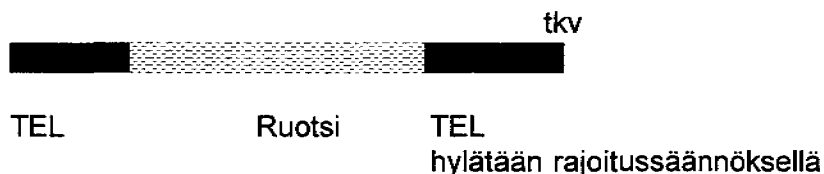
4.7.4

Rajoitussäännöksen vaikutus tulevaan aikaan

Jos henkilö on muun EU-maan työsuhteen jälkeen työskennellyt Suomessa ja viimeiseen työsuhteeseen sovelletaan rajoitussäännöstä, Suomen ennen rajoitussäännöllä hylättyä työsuhdetta olleista työsuhteista karttunut eläke jää vapaakirjaksi. Tämä johtuu siitä, että Suomen liitemääräystä VI sovelletaan vain, jos hakija on tullut työkyvyttömäksi ulkomaisen työsuhteen jatkuessa.

Sen sijaan tuleva aika voi liittyä toisen maan eläkkeeseen.

Esimerkki: Hakija on työskennellyt Suomessa ja Ruotsissa. Suomen viimeinen työsuhde hylätään rajoitussäännöksellä. Tuleva aika ei liity Suomen vapaakirjaan. Sen sijaan tuleva aika liittyy Ruotsin eläkkeeseen Ruotsin liitemääräyksen VI perusteella, koska hakija oli Suomessa vakuutettuna eläketapahtuman sattuessa. Ruotsin eläke on täysitehoinen eikä siihen sovelleta pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklaa, koska Suomesta myönnettävä eläke on vapaakirjaeläke ilman tulevaa aikaa.

Rajoitussäännöksellä hylättävä työsuhde ilmoitetaan Suomen vakuutuskauditodistuksessa kokonaisvakuutuskausissa, mutta ei eläkkeen laskennassa huomioon otettavana kautena. Vakuutuskauditodistus tilataan vasta sen jälkeen, kun rajoitussäännön soveltaminen on ratkaistu.

Lakiosasto

19.12.1996

sen tulevan ajan osittamista koskevia säännöksiä). Siksi näissä tilanteissa Suomessa myönnetään asetuksen mukainen kansallinen eläke.

Tulevan ajan ositus, pohjoismainen sosiaaliturvasopimus

Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus sisältää työeläkkeen laskennan osalta vain määräyksen siitä, miten tulevan ajan päällekkäisyys kahdesta tai useammasta pohjoismaasta estetään (15 artikla). Pohjoismaissa tulevan ajan oikeus työeläkkeessä on Suomen lisäksi Ruotsissa, Norjassa ja Islannissa.

Jos Suomesta myönnetään täysitehoinen tulevan ajan eläke

- Suomen työsuhteen jatkuessa sattuneen eläketapahtuman perusteella tai
- tämän työsuhteen päätyttyä jälkikarenssiaikana sattuneen eläketapahtuman perusteella

ja hakijalla on oikeus tulevan ajan eläkkeeseen myös toisesta Pohjoismaasta, tuleva aika ositetaan näiden Pohjoismaiden kesken vakuutuskausien suhteessa. Näin kumpikin Pohjoismaa myöntää tulevaa aikaa siinä suhteessa kuin hakija on työskennellyt ko. maassa.

Toisen Pohjoismaan tulevan ajan eläke, joka oikeuttaa Suomen osittamaan tulevan ajan, voi olla joko

- sen maan kansallisten säännösten mukaisesti täysitehoinen ("jälkikarenssiajan" perusteella) tai
- asetuksen liitteen VI perusteella myönnetty tulevan ajan eläke.

Pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan mukaan tuleva aika ositetaan vain niiden Pohjoismaiden kesken, jotka myöntävät hakijalle tulevan ajan eläkkeen. Tanskan eläkkeeseen ei koskaan sisälly tulevaa aikaa, joten Tanskan vakuutuskausia ei myöskään koskaan oteta osituksessa huomioon.

Ositus tehdään vakuutuskausien suhteessa. Pohjoismaista sopimusta sovelletaan vain asetuksen mukaiseen kansalliseen eläkkeeseen.

Tulevan ajan eläke lasketaan soveltaen normaalisti tulevaa aikaa koskevia karttumiskertoimia (1,5 % ja jos eläketapahtuma on 1.1.1996 tai sen jälkeen, myös 1,2 %, 0,8 %). Tämä eläke kerrotaan Suomen

Lakiosasto

19.12.1996

vakuutuskausien ja maiden (=Pohjoismaat, jotka myöntävät tulevan ajan eläkkeen) yhteenlaskettujen vakuutuskausien suhteella. Toinen Pohjoismaa käyttää vastaavasti omia sääntöjään tulevan ajan osituksessa. Siksi suhdeluku voi olla erilainen tulevaa aikaa osittavissa Pohjoismaissa.

Esimerkki: Hakija on ollut työssä Ruotsissa 36 kuukautta ja Suomessa 100 kuukautta eli vakuutuskaudet yhteensä ovat 136 kuukautta. Tulevaa aikaa eläketapahtumasta eläkeikään on 105 kuukautta. Suomen osuus tulevasta ajasta on $100/136 \times 105$ eli 77 kuukautta. Vastaavasti Ruotsi antaa eläkkeeseen tulevaa aikaa $36/136 \times 105 = 27$ kuukautta. Suomen eläke lasketaan ensin normaalisti täydeltä tulevalta ajalta ja tämä eläke kerrotaan suhdeluvulla $100/136$ (ks. laskuesimerkki 11).

Vanhan pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaan tulevan ajan osuus eläkkeestä myönnettiin vain siitä maasta, jossa se oli suurin. Uutta sopimusta sovelletaan myös ennen ETAa alkavaan eläkkeisiin, mutta vasta ETAn voimaantulosta 1.1.1994 alkaen (ks. kohta 8 Eläkkeen tarkistaminen).

Sosiaaliturvasopimuksen 15 artiklaa ei voida soveltaa, jollei henkilö tosiasiallisesti ole saamassa tulevan ajan eläkettä vähintään kahdesta Pohjoismaasta. Jos toinen Pohjoismaa esimerkiksi hylkää työkyvyttömyyseläkehakemuksen sillä perusteella, että henkilöä ei pidetä työkyvyttömänä, artiklan soveltaminen ei ole mahdollista. Tällöin tuleva aika annetaan osittamattomana eläkettä myöntävästä maasta.

Ruotsissa vaaditaan täyden eläkkeen saamiseksi 30 ATP-pistevuotta. Jos näin pitkään Ruotsissa työskennelleelle henkilölle myönnetään täysitehoinen eläke Suomessa, Suomi voi osittaa tulevan ajan, vaikka Ruotsin eläkkeessä ei tosiasiallisesti ole tulevaa aikaa. Hakijalla on tällöin kuitenkin oikeus tulevan ajan eläkkeeseen kahdesta Pohjoismaasta.

Jos Ruotsista myönnetään täysitehoinen eläke ja Suomen eläkkeessä on myös tuleva aika (asetuksen liitteen VI perusteella tai Suomen jälkikarenssin perusteella), Ruotsi osittaa oman tulevan aikansa pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 15 artiklan perusteella.

Ruotsin ATP eläke voi olla täysitehoinen, vaikka henkilö ei ole tullutkaan siellä työkyvyttömäksi työsuhteen kestäessä. Tällöin Suomen vapaakirjaan ei liitetä tulevaa aikaa. Koska Suomen eläkkeessä ei tällöin ole tulevaa aikaa, Ruotsi ei voi osittaa omaa tulevaa aikaansa pohjoismaisen sopimuksen perusteella, vaan se myöntää tulevan ajan täysimääräisenä.

Lakiosasto

19.12.1996

Ruotsissa eläke lasketaan pro rata -säännöillä vain, jollei eläkehenhakijalla ole Ruotsista kolmea ATP-pistevuotta. Tällöin Ruotsi tarvitsee toisen maan vakuutuskausia eläkeoikeuden syntymiseksi, koska ilman niitä Ruotsista ei olisi oikeutta ATP-eläkkeeseen (vaaditaan vähintään kolme ATP-vuotta, joista kaksi voi täyttää muun EU-maan vakuutuskausilla). Muussa tapauksessa Ruotsin asetuksen mukainen kansallinen eläke on aina suurempi kuin pro rata -eläke. Jos hakijalla on vakuutuskausia yhteensä alle kolme vuotta, hänellä ei ole lainkaan oikeutta eläkkeeseen Ruotsista.

Ruotsi tulkitsee asetuksen liitteen VI perusteella myönnetyn eläkkeen "asetuksen mukaiseksi kansalliseksi eläkkeeksi", jossa tuleva aika on ositettu pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan nojalla. Suomessa vastaavassa tilanteessa eläkettä nimitetään "tulevan ajan pro rata -eläkkeeksi".

Muiden EU-maiden vakuutuskaudet ja tulevan ajan ositus

Ositettaessa tulevaa aikaa otetaan huomioon tulevan ajan eläkkeen myöntävien Pohjoismaiden vakuutuskaudet, mutta ei muiden maiden vakuutuskausia. Jos eläkettä myönnetään esimerkiksi Tanskasta, Ruotsista ja Suomesta, tulevan ajan osituksessa otetaan huomioon vain Ruotsin ja Suomen vakuutuskaudet, koska Tanskan eläkkeeseen ei koskaan liity tulevaa aikaa.

Pro rata -eläkkeen laskennassa otetaan huomioon kaikkien EU-maiden vakuutuskaudet. Siksi Suomen pro rata -eläke jää näissä tilanteissa aina pienemmäksi kuin sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke.

Osituksessa ei oteta huomioon muita EU-maita kuin Pohjoismaat. Kun Saksan ja Itävallan uudet sopimukset ovat tulleet voimaan, otetaan myös näiden maiden vakuutuskaudet osituksessa huomioon, koska uusissa sopimuksissa on pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklaa vastaava ositussääntö.

Muutoin tulevan ajan osituksessa käytetään samoja vakuutuskausia, kuin pro rata -eläkkeen laskemisessa (esimerkiksi myös työttömyyspäivärahopäivät yms. otetaan huomioon).

Ruotsissa päiväraha-aikakin kartuttaa ATP-pisteitä, joten pisteitä tulee vielä Suomen eläketapahtuman jälkeenkin. Suomi laskee kuitenkin oman eläkkeensä omien sääntöjensä mukaan, eikä Suomen eläketapahtuman jälkeisiä Ruotsin vakuutuskausia oteta osituksessa huomioon.

Lakiosasto

19.12.1996

Vertailu pro rata -eläkkeeseen

Jos osittamisen edellytykset täyttyvät, muunlaista kansallista eläkettä ei lainkaan lasketa. Sen sijaan teoreettinen eläke ja pro rata -eläke lasketaan aina myös osittamistilanteessa. Koska niitä laskettaessa käytetään samoja vakuutuskausia, pro rata -eläke on yleensä yhtäsuuri kuin sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke. Yhteensovitusäännöt saattavat kuitenkin muuttaa tilanteen. Tällöin verrataan sosiaaliturvasopimuksen mukaista kansallista ja pro rata -eläkettä ja näistä myönnetään suurempi.

Suomen täysitehoiseen eläkkeeseen, jossa tuleva aika ositetaan, voi liittyä myös korotettu karttuma (ks. laskuesimerkki 3).

Työskentely alle 23-vuotiaana

Jos alle 23-vuotiaalla on oikeus täysitehoiseen eläkkeeseen Suomesta ja myös toisen Pohjoismaan kansalliseen eläkkeeseen liittyy tuleva, sovelletaan sosiaaliturvasopimuksen artiklaa 15. Tällöin Suomi käyttää tulevan ajan osituksessa ko. maan suhdelukua vakuutuskausitodistuksen mukaan. Suomi siis kertoo tulevan ajan luvulla, joka saadaan vähentämällä em. suhdeluku luvusta 1 (ks. laskuesimerkki 16).

Jollei toisen pohjoismaan kansalliseen eläkkeeseen enää liity tulevaa aikaa, mutta se myöntää tulevan ajan asetuksen liitteen VI perusteella, menetellään samoin, mutta tällöin luvusta 1 vähennetään ko. maan pro rata -suhdeluku.

Jos alle 23-vuotias on työskennellyt viimeksi Ruotsissa ja sitä ennen Suomessa ja tulevan ajan oikeus Suomesta on sammunut, hänellä ei ole oikeutta eläkkeeseen Suomesta.

Jos henkilö on työskennellyt Ruotsissa alle 23-vuotiaana ja Suomessa myös 23 vuotta täytettyään, pro rata -eläke on suurempi kuin asetuksen mukainen kansallinen eläke. Tämä johtuu siitä, että teoreettista eläkettä laskettaessa ei oteta huomioon vakuutuskausia ennen 23-vuoden iän täyttämistä, jolloin teoreettinen eläke muodostuu yksinomaan Suomen vakuutuskausista. Näissä tapauksissa myönnetään siis asetuksen mukainen eläke, jossa on täysi tuleva aika Suomesta.

Lakiosasto

19.12.1996

4.7.6

Rinnakkainen työskentely

Jos Suomen eläkelakien alaiset vakuutusajat tai Suomen ja toisen EU-maan vakuutusajat ovat rinnakkain, otetaan rinnakkaiset vakuutusajat huomioon vain yhteen kertaan teoreettista eläkettä ja pro rata -suhdetta laskettaessa.

Jos Suomen vakuutusajat ovat rinnakkaisia, molempiin liittyy tuleva aika silloinkin, kun tuleva aika liitetään vapaakirjoihin asetuksen liitteen VI perusteella (ks. laskuesimerkit 7). Teoreettinen laitos on pääsäännön mukaan se eläkelaitos, jonka työsuhteessa on korkeampi palkka, mutta eläkelaitokset voivat keskenään sopia toisinkin.

Ruotsin vakuutuskaudet (ATP-pisteet) rekisteröidään vuositasolla riippumatta työsuhteen kestosta. Yksi ATP-pistevuosi on vakuutuskautena siis 12 kuukautta. Jos Suomessa on samaan aikaan rekisteröity työsuhde, otetaan Ruotsin vakuutus-aika huomioon vähentämällä siitä Suomen työsuhteen kesto. Esimerkiksi jos Ruotsissa on ATP-pistevuosi ja Suomessa samaa vuonna 4 kuukauden työsuhde, otetaan Ruotsin vakuutusaikana huomioon 8 kuukautta ja Suomen vakuutuskautena 4 kuukautta (täytäntöönpanoasetuksen 15.1.e artikla).

Jos työskentelykausi ja eläkkeelläolokausi tai toisen EU-maan muuhun kuin työskentelyyn perustuva vakuutuskausi, osuvat vakuutuskausina päällekkäin, otetaan huomioon työskentelykausi (EY-tuomioistuinten ratkaisu Guissart, 12/67).

Esimerkki: Suomesta osatyökyvyttömyyseläkettä saava henkilö on työskennellyt osaeläkkeen rinnalla Ruotsissa. Osaeläke on myöhemmin lakkautettu. Jos hakijalle myönnetään myöhemmin uuden eläketapahtuman perusteella eläke, osatyökyvyttömyyseläkkeelläoloaikaa ei lueta Suomen vakuutuskausiksi, vaan työskentelyn perusteella vain Ruotsin vakuutuskausiksi.

Tulevan ajan osittaminen rinnakkaisuustilanteessa

Asetuksen säännökset lähtevät siitä, että työntekijä vakuutetaan vain yhdessä maassa. Jos hän työskentelee samanaikaisesti useammassa EU-maassa, hänet vakuutetaan ainoastaan asuinmaassaan, jos hän työskentelee myös siellä (14.2.b.i artikla). Jos työntekijä työskentelee samanaikaisesti työntekijänä yhdessä EU-maassa ja yrittäjänä toisessa EU-maassa, hänet voidaan kuitenkin vakuuttaa näistä työskenteleistä erikseen (ks. kohta 2.3.5 Yrittäjät).

Lakiosasto

19.12.1996

Vanhan pohjoismaisen sopimuksen mukaan kahdessa Pohjoismaassa olevat rinnakkaiset työsuhteet vakuutettiin erikseen työntekomaan lainsäädännön mukaan. Jos henkilö on ennen 1.1.1994 työskennellyt esimerkiksi Tornionjokilaaksossa rinnakkain jatkuneissa työsuhteissa Suomessa ja Ruotsissa, molempiin työsuhteisiin liittyy tuleva aika, joka ositetaan (ks. laskuesimerkki 15). Asetuksen 1408/71 14.2.b.i artiklan mukaan tällaiset työsuhteet pitäisi vakuuttaa 1.1.1994 alkaen vain siinä maassa, jossa työntekijä asuu. Jos rinnakkaiset työsuhteet on kuitenkin 1.1.1994 jälkeen vakuutettu erikseen kahdessa Pohjoismaassa eikä vakuuttamispäätöksiä pyydetä poistettavaksi, eläke lasketaan kuten laskuesimerkissä 15.

Rinnakkaiset vakuutuskaudet otetaan huomioon vain yhteen kertaan myös pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen tulevan ajan osittamista koskevia säännöksiä sovellettaessa (ks. laskuesimerkki 15).

4.7.7

Työkyvyttömyyseläke Suomesta entisin perustein

Täysitehoinen eläke - mutta ei tulevan ajan pro rata -eläke - voidaan myöntää Suomesta entisin perustein. Jos eläkkeensaajalla tällöin on oikeus tulevan ajan eläkkeeseen myös muusta Pohjoismaasta, Suomi soveltaa artiklan 15 sääntöjä ja osittaa tulevan ajan. Muutoin Suomen eläkkeen entiset perusteet pysyvät muuttumattomina eli vakuutuskaudet lasketaan entiseen eläketapahtumaan saakka ja tuleva aika liitetään siihen työsuhteeseen, johon se aikaisemmin myönnetyssä eläkkeessä oli liitetty.

Vakuutuskausitodistus pyydetään Eläketurvakeskuksesta tällöin uudelleen maininnalla, että eläke lasketaan entisin perustein.

Jos muusta Pohjoismaasta myönnetään vapaakirjaeläke, Suomi myöntää täysitehoiden eläkkeen Suomen kansallisten sääntöjen mukaan entisin perustein osittamatta tulevaa aikaa.

4.7.8

Saksan ja Itävallan sosiaaliturvasopimukset

Saksan ja Itävallan kanssa on neuvoteltu Suomen kannalta samantyyppiset sopimukset kuin pohjoismainen sopimus, mutta ne eivät vielä ole tulleet voimaan. Tulevan ajan ositusta ei siis voi vielä tehdä kansalliseen eläkkeeseen Suomi-Saksa eikä Suomi-Itävalta -tilanteessa. Siihen asti kunnes uusi sopimus on tullut voimaan, Saksan ja Itävallan eläkkeen voi yhteensovittaa tulevaa aikaa vastaavalta ajalta (ks. kohta 4.13.1)

Lakiosasto

19.12.1996

4.7.9

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Kun muussa EU-maassa asuvalle henkilölle myönnetään Suomen työkyvyttömyyseläke samalle ajalle kuin asuinmaa myöntää päivärahan, tämän toisen maan sairauspäiväraha on vuoden ajan ensisijaista Suomen työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden, ja se siirtää Suomen työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa vuodella. Tapauksissa, joissa eläketapahtuma sattui ennen 1.1.1996 eläke maksetaan kuitenkin Suomen silloisten säännösten mukaan eli toisen maan päivärahan kanssa päällekkäin.

Yleiskirje A 39/95.

Eläke voidaan myöntää vuosi takautuvasti hakemuksen vireilletulosta (vireilletulo ks. kohta 3.6.4 Vireilletulo)

4.8

Yksilöllinen varhaiseläke

Täysitehoinen Suomesta

Jos Suomessa myönnetään hakijalle täysitehoinen yksilöllinen varhaiseläke, tuleva aika voidaan osittaa, jos myös toinen Pohjoismaa myöntää hakijalle tulevan ajan eläkkeen.

Ruotsista voidaan näissä tilanteissa myöntää työkyvyttömyyseläke (förtidspension), jossa on asetuksen liitemääräyksen VI perusteella osa tulevaa aikaa.

Tulevan ajan pro rata -eläke

YVEN saaminen edellyttää tulevan ajan oikeutta. Jos tulevan ajan oikeutta ei Suomesta enää ole, mutta hakija täyttää työskentelyn jatkuessa muussa EU-maassa muut YVEN edellytykset, YVE laskeaan tulevan ajan pro rata -eläkkeenä. Oikeutta YVEen ei ole ulkomaan työskentelyn perusteella, jollei YVEN eläketapahtumapäivä ole sattunut työsuhteen tai yrittäjätoiminnan aikana.

Eläkelautakunta on antanut päätöksen, jonka mukaan yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ei edellytetä kansallista tulevan ajan oikeutta, vaan EU-säännöksiin saavutettu tulevan ajan oikeus riittää (28.2.1994, 4475/93).

Lakiosasto

19.12.1996

Esimerkki: Henkilö on tullut YVEen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi ja hän täyttää muutkin YVEN saamisen edellytykset (lukuunottamatta tulevan ajan edellytystä) ollessaan työsuhteessa Ruotsissa. Ruotsi ei myönnä hänelle työkyvyttömyyseläkettä. Hänellä ei ole Suomen kansallisten säännösten perusteella enää oikeutta YVEen, koska tulevan ajan jälkikarenssiaika on jo kulunut umpeen viimeisen Suomen työsuhteen päättymisestä. Liitemääräyksen VI perusteella hän saa kuitenkin oikeuden tulevaan aikaan ja samalla oikeuden YVEen.

YVE lasketaan asetuksen 1408/71 46.2 artiklan mukaisesti ottamalla huomioon Ruotsin vakuutuskaudet eli tulevan ajan pro rata -eläkkeenä. Suomen vapaakirjaeläkkeeseen siis lisätään vakuutuskausien suhteessa osa tulevaa aikaa. Ruotsin vakuutuskausia käytetään hyväksi YVE-oikeutta ja eläkkeen pro rata -laskentaa varten. Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen säännöksiä ei sovelleta, koska Ruotsi ei vielä myönnä eläkettä.

Jos Ruotsi myöntää henkilölle myöhemmin Ruotsin sairauspäivärahan päätyttyä täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen, Ruotsi voi osittaa tulevan ajan pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan nojalla, koska henkilö saa jo Suomesta eläkettä, jossa on osa tulevaa aikaa.

Esimerkki: Ruotsissa asuva henkilö jäi työstä sairauslomalle 1.2.1996 alkaen. Tuolloin hän täytti yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytykset ikää lukuunottamatta. 58 vuoden iän hän täytti 30.11.1996. YVEN eläketapahtuma on päivä, jolloin viimeisin eläkkeen saamisen edellytyksistä täyttyy eli tässä 30.11.1996. Koska eläketapahtuma on sattunut ulkomaan työskentelyn jo päätyttyä, ei YVE-oikeutta ole.

4.9

Kuntoutustuki

Kuntoutustuki lasketaan EU-säännösten mukaan samalla tavalla kuin työkyvyttömyyseläke.

Ennen 1.1.1994 alkaneet määräaikaiset eläkkeet ks. lakiosaston tiedote 7/96.

4.10

Kuntoutusrahan laskeminen

Jos kuntoutusrahan hakija on ollut työssä EU-maassa, sovelletaan asetuksen 1408/71 liitteen VI määräyksiä tarkasteltaessa hänen oikeuttaan tulevaan aikaan. Tällöin joudutaan joskus hankkimaan ulkomaan vakuutuskaudet kuntoutusrahoikeuden selvittämiseksi.

Lakiosasto

19.12.1996

Jos kuntoutusrahan hakija on eläkkeensaaja, 33 %:n kuntoutuskorotus lasketaan sen eläkkeen perusteella, jota eläkkeensaaja saa. EU-kierrosta ei siten käynnistetä kuntoutuskorotuksen vuoksi. Jos eläke on myönnetty ennen 1.1.1994, kuntoutuskorotus on 33 % tästä eläkkeestä. Jos eläke on myönnetty EU-säännösten mukaisena, kuntoutuskorotus on 33 % pro rata -eläkkeestä tai kansallisesta eläkkeestä eli siitä eläkkeestä, joka eläkkeensaajalle on myönnetty.

Sellaiselle henkilölle, joka ei saa eläkettä, kuntoutusraha lasketaan kansallisten säännösten mukaan lasketun työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Tällöin pro rata -eläkettä ei lasketa.

4.11

Työttömyyseläke

Suomessa asuva työttömyyseläkkeen hakija voi hakea samalla muusta EU-maasta varhennettua vanhuuseläkettä tai työkyvyttömyyseläkettä. Työttömyyseläke lasketaan ensin täysitehoisena. Jos toinen maa on Pohjoismaa, mahdollinen tulevan ajan ositus tehdään sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana teoreettinen laitos sai tiedon muun Pohjoismaan tulevan ajan eläkkeestä.

Työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on tulevan ajan oikeus. Muun EU-maan työskentelyn perusteella tulevan ajan oikeutta ei synny, sillä työttömyyseläkkeen eläketapahtuma ei satu työsuhteen sisälle. Ruotsissa ei ole työttömyyseläkettä, mutta työttömyys otetaan siellä huomioon harkittaessa sitä, onko hakija työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvytön.

4.12

Eläkkeen karttuminen eläkkeellä ollessa

Jos henkilölle on Suomesta myönnetty kansallisten säännösten perusteella täysitehoinen eläke ja hän on eläkkeellä ollessaan työssä Suomessa, hänen eläkeajasta työsuhdettaan ei vakuuteta eikä hänelle kartu siitä eläketurvaa (TEL:n 6 §:n 1 momentti). Tämä säännös koskee myös täysitehoista eläkettä, jossa tuleva aika on ositettu pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella. Jos hän saa täysitehoista eläkettä muusta EU-maasta, ei uutta eläketurvaa myöskään kartu eikä Suomen työsuhdetta vakuuteta. Ulkomaan täysitehoinen eläke rinnastetaan suomalaiseseen täysitehoiseen eläkkeeseen.

Kun henkilö saa Suomesta tulevan ajan pro rata -eläkettä, hänen eläkeaikainen työskentelynsä Suomessa sen sijaan on vakuutettava ja siitä karttuu hänelle uutta eläketurvaa, jollei hän saa täysitehoista eläkettä muusta maasta. Tällainen tulevan ajan pro rata -eläke ei ole täysitehoinen eläke, vaikka siinä onkin tulevaa aikaa.

Lakiosasto

19.12.1996

4.13

EU-eläkkeiden yhteensovittaminen

Yhteensovitusta varten tarvittavien tietojen saaminen ulkomailta kestää yleensä kauan. Koska vapaakirjaeläkkeen määrä muuttuu teoreettisen eläkkeen yhteensovituksen vuoksi hyvin harvoin, on sovittu, että seurannaislaitos voi myöntää normaalisti kansallisesti yhteensovitetun vapaakirjaeläkkeen heti lopullisella päätöksellä.

Jos teoreettisen laitoksen eläke tulee myönnettäväksi pro rata -eläkkeenä, teoreettisen laitoksen osuus pro rata -eläkkeestä saadaan siten, että eri eläkejärjestelmien yhdistetystä pro rata -osuudesta vähennetään seurannaislaitoksen myöntämän kansallisesti yhteensovitetun (ja perhe-eläkkeessä lisäksi eläkesovitetun) vapaakirjaeläkkeen määrä.

Jos teoreettinen laitos myöntää eläkkeen puhtaan kansallisena tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä, eläke yhteensovitetaan kuten normaali kansallinen eläke.

Jos eläkkeessä yhteensovitetaan SOLITA-korvauksia tai tulevan ajan eläkeosuutta, menetellään kohtien 4.13.1 ja 4.13.2 mukaisesti.

4.13.1

Kansallisen lain mukainen eläke

Oikeus yhteensovitukseen

Jotta toisen EU-maan eläke ylipäänsä voidaan ottaa huomioon yhteensovituksessa, siitä on oltava säännökset kansallisessa lainsäädännössä. Suomen lainsäädännössä yhteensovittussäännökset ovat TEL:n 8 §:n 10 momentissa.

Asetus jakaa yhteensovittettavat etuudet samanlaisiin etuuksiin ja erilaisiin etuuksiin (asetuksen 12.1 ja 12.2 artikla ja 46a.1 ja 46a.2 artikla). Yhteensovittamisesta on annettu myös hallintotoimikunnan päätös 78.

Samanlaisia ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeet, jotka on myönnetty saman henkilön vakuutuskausien perusteella.

EY-tuomioistuimen ratkaisun van Gastel (37/86) ja Valentini (171/82) mukaan sosiaaliturvaetudet ovat samanlaisia etuuksia kansallisen lainsäädännön ominaispiirteistä riippumatta, kun niiden tarkoitus ja päämäärä, laskemisperusteet ja myöntämi-

Lakiosasto

19.12.1996

sedellytykset ovat toisiaan vastaavat. Toisaalta puhtaasti muodolliset tunnuspiirteet eivät ole olennaisia luokittelun kannalta.

Ratkaisussaan Pian (C-108/89) tuomioistuin piti työskentelyyn perustuvaa varhennettua vanhuuseläkettä ja työkyvyttömyyseläkettä samanlaisina etuuksina. Vastaavasti ratkaisussa D'Amico (4/80) tuomioistuin piti vanhuuseläkkeeksi muutettua työkyvyttömyysetuutta ja työkyvyttömyyseläkettä samanlaisina etuuksina.

Ratkaisussaan Stefanutti (197/85) EY-tuomioistuin on katsonut, että etuudet, jotka perustuvat eri henkilöiden työskentelykausiin eivät ole samanlaisia etuuksia (esimerkiksi omaan työhön perustuva työkyvyttömyyseläke ja puolison työskentelyyn perustuva leskeneläke). Suomen työeläkelainsäädännön mukaan näitä ei yhteensovitetä (huom. kuitenkin eläkesovitus). Samoin Schmidt (C-43/93).

Asetuksen mukaan toisen EU-maan eläke voidaan yhteensovittaa kansallisen lain mukaisen työeläkkeen kanssa kahdessa tilanteessa.

- Yhteensovitus voidaan aina tehdä, jos toisen maan eläke on eri lajin etuus (esim. SOLITA-korvaus, asetuksen 46.2 artikla, 46c artikla).
- Yhteensovitus toisen EU-maan työeläkkeen kanssa voidaan tehdä vain silloin, kun sekä Suomen että toisen EU-maan työeläkkeeseen sisältyy tulevan ajan osuutta. Tällöin yhteensovituksessa toisen EU-maan eläkkeestä otetaan huomioon vain tulevalta ajalta laskettu eläkkeen osuus. Myös toisen EU-maan myöntämään pro rata -eläkkeeseen sisältyvä tulevan ajan osuus voidaan tällöin yhteensovittaa (asetuksen 46b artikla).

Toisen EU-maan työeläkettä ei voida yhteensovittaa, jos Suomen ja ko. EU-maan välillä on tehty sosiaaliturvasopimus, jonka tarkoituksena on ollut estää tulevan ajan päällekkäisyys (asetuksen 46b.2.b.1 artikla). Pohjoismaiden välillä on tällainen sosiaaliturvasopimus ks. kohta 4.7.5).

SOLITA-korvausten yhteensovitus

Jos toisen EU-maan SOLITA-korvaus on ensisijainen kyseisen maan työeläkkeeseen nähden tai jos etuutta ja työeläkettä maksetaan rinnakkain, SOLITA-korvaus otetaan huomioon Suomen työeläkettä yhteensovitettaessa.

Lakiosasto

19.12.1996

Jos toisen maan SOLITA-korvaus on toissijainen kyseisen maan työeläkkeeseen nähden, kuten esimerkiksi Ruotsissa, etuutta ei oteta huomioon Suomen työeläkettä yhteensovitettaessa.

Liitteenä 3 on luettelo tapaturmaeläkkeen ensisijaisuudesta/toissijaisuudesta EU-maissa. Eri EU-maiden liikennevakuutusten käyttäytymisen eläkkeisiin nähden selvitetään tapauksittain.

Yhteensovituksen tekniikka

Sotilastapaturma-, tapaturma- tai liikennevakuutuskorvaustakaan ei voida yhteensovittaa aina täysimääräisenä. Jos toinen EU-maa ei ota SOLITA-korvausta yhteensovituksessa huomioon, Suomen työeläkkeissä se voidaan ottaa huomioon täysimääräisenä (sekä Suomesta että muista maista saatavat SOLITA-korvaukset).

Jos sitävastoin sama SOLITA-korvaus yhteensovitetaan kahdessa tai useammassa EU-maassa (työeläkkeen kanssa), SOLITA-korvauksesta johtuva yhteensovitusrajan ylite jaetaan ennen työeläkkeeseen tehtävää vähennystä näiden EU-maiden lukumäärällä (SOLITA-korvaus jakautuu siten ko. maiden kesken). Tämä koskee myös Suomesta myönnettäviä SOLITA-etuuksia. Näin menetellään myös silloin, kun toisesta EU-maasta tulee myönnettäväksi pro rata- eläke. Työeläkelaitos tiedustelee ennen yhteensovitusta toisesta EU-maasta, yhteensovittaako se ko. etuuden, jollei sitä tiedetä ennestään.

Asetus 1408/71 ei määrittele sitä, miten työeläkkeiden päällekkäinen etuus tulevan ajan osalta olisi ositettava EU-maiden kesken yhteensovituksessa. Suomessa muiden EU-maiden etuudet tulevan ajan osalta otetaan yhteensovituksessa huomioon samalla tavalla kuin edellä SOLITA-korvaukset. Toisin sanoen muiden EU-maiden työeläkkeiden tulevan ajan osuudet lasketaan yhteen Suomen työeläkkeen kanssa ja näin muodostuva yhteensovitusrajan ylite jaetaan ennen työeläkkeen vähennystä ko. EU-maiden lukumäärällä.

Saksa tulkitsee EU-säännöksiä siten, että yhteensovituksen eläkkeeseen aiheuttama vähennys on jaettava puoliksi yhteensovittavien maiden kesken. Tämä tulkinta aiheuttaa eroja niissä tilanteissa, joissa yhteensovitusrajan ylittävän puolikas vie työeläkkeen nollassi. Jos vain vähennys puolitettaisiin, jäisi aina vähintään puolet eläkkeestä maksettavaksi (asetus 574/72 7 artikla).

Työeläkettä ei muiden EU-maiden tulevan ajan osuuksien johdosta kuitenkaan saa vähentää enempää, kuin Suomen tulevan ajan osuus on. Ensin lasketaan Suomen työeläkkeiden yhteensovittamaton yh-

Lakiosasto

19.12.1996

teismäärä, johon lisätään toisten EU-maiden yhteensovittettavat työeläkeosuudet. Tässä vaiheessa eli ennen mahdollisten SOLITA-korvausten lisäämistä katsotaan, paljonko EU-maiden työeläkkeistä aiheutuu yhteensovitusrajan ylittymistä. Sen perusteella lasketaan EU-maiden työeläkkeistä aiheutuva vähennys, joka rajoitetaan enintään Suomen työeläkkeiden yhteensovittamattoman tulevan ajan osuuden suuruiseksi (ks. laskuesimerkki 9).

Tulevan ajan osuus ei näy erillisenä muun EU-maan eläkepäättöksessä. Työeläkelaitos voi laskea sen vakuutuskausitietojen perusteella tai pyytää sen ulkomaan eläkelaitokselta.

Yhteensovittaminen Saksan ja Itävallan tilanteessa

EY-tuomioistuin on katsonut, että eläkkeensaajalla on oikeus saada eläkkeensä sosiaaliturvasopimuksen mukaan laskettuna, jos eläke näin laskettuna on suurempi (Rönfeldt C-227/89). Nytemmin EY-tuomioistuin on katsonut, että tämä oikeus koskee vain henkilöä, joka on työskennellyt näissä sosiaaliturvasopimusmaissa ennen asetuksen voimaantuloa (Thévenon, C-475/93).

Itävallan ja Suomen välillä on kirjallisesti sovittu, että vanha sosiaaliturvasopimus ei koske niitä henkilöitä, joihin sovelletaan EU:n sosiaaliturvasäännöksiä. Sen vuoksi näiden henkilöiden eläkettä ei enää lasketa sosiaaliturvasopimuksen mukaisena.

Koska Saksan kanssa ei ole näin sovittu, vanhaa sosiaaliturvasopimusta olisi periaatteessa sovellettava EU-säännösten rinnalla, kunnes uusi sopimus tulee voimaan. Saksan kanssa voimassa olevan sosiaaliturvasopimuksen mukaan tuleva aika on puolitettu, jos oikeus tulevaan aikaan on ollut sekä Suomesta että Saksasta. Koska tällä tavalla laskettu eläke on tuskin koskaan suurempi kuin asetuksen mukainen kansallinen eläke, jossa tuleva aika on täytenä, sosiaaliturvasopimuksen mukaisesta laskutavasta voidaan luopua.

Kun Saksan ja Itävallan uusitut sosiaaliturvasopimukset tulevat voimaan, Suomen työeläkkeen asetuksen mukainen kansallinen eläke lasketaan samalla tavalla kuin pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklaa sovellettaessa (ks. kohta 4.7.5).

4.13.2

Teoreettinen eläke, pro rata -eläke

Pro rata -eläkkeen perusteena oleva teoreettinen eläke lasketaan kansallista lainsäädäntöä soveltaen, johon osana kuuluu myös se, ettei teoreettinen eläke voi ylittää yhteensovitusrajaa. Pelkissä työelä-

Lakiosasto

19.12.1996

ketilanteissa (ei SOLITA-korvauksia) ei teoreettista eläkettä laskettaessa muuta yhteensovitusta saa tehdä.

SOLITA-korvaustapauksissa teoreettisesta eläkkeestä vähennetään määrä, jolla teoreettisen eläkkeen ja SOLITA-korvausten yhteismäärä ylittää yhteensovitusrajan. Myös toisesta EU-maasta maksettava SOLITA-korvaus voidaan tällöin ottaa huomioon. Jäljelle jäävä teoreettinen eläke jaetaan pro rata -suhteessa.

Teoreettisen eläkkeen yhteensovituksessa SOLITA-korvaukset otetaan huomioon täysimääräisinä, vaikka sama SOLITA-korvaus tulisi yhteensovittavaksi toisessakin EU-maassa. Teoreettisen eläkkeen yhteensovituksesta johtuva vähennys ei kuitenkaan koko määrällään pienennä pro rata -eläkettä. Pro rata -eläkkeen pienennykseksi jää teoreettisen eläkkeen vähennys kerrottuna pro rata -suhteella. Näin ollen tässäkin tilanteessa SOLITA-korvaus ei voi aiheuttaa kaksin tai useammankertaista vähennystä EU-maiden yhteenlaskettuihin eläkkeisiin.

Jos yhteensovitusraja tai SOLITA-korvausten yhteensovitus rajoittaa teoreettista eläkettä, vähennys tehdään ensisijaisesti teoreettisen eläkkeen tulevan ajan osuuteen, seuraavaksi karttuman korotuksen osuuteen ja vasta sen jälkeen vapaakirjaosuuksiin. Tavoitteena on, että eri lakien mukaiset vapaakirjat säilyisivät mahdollisimman muuttumattomina.

Pro rata -eläkettä ei asetuksen mukaan voida yhteensovittaa. Pro rata -osuuden laskeminen on jo yhteensovitukseen verrattava toimenpide.

4.13.3

Tiivistelmä yhteensovituksesta EU-tilanteissa 1.7.1994 alkaen

Kansallisen lain mukaista eläkettä laskettaessa

-	SOLITA-korvaus	1)
-	toisen EU-maan työeläke, jos ei ole sos.turvasopimus	2)
-	toisen EU-maan työeläke, jos on sos.turvasopimus	2)

Lakiosasto

19.12.1996

Teoreettista eläkettä laskettaessa

-	SOLITA-korvaukset	3)
-	toisen EU-maan työeläke	-

Pro rata -eläke

Ei yhteensoviteta

1) Jos sama SOLITA-korvaus otetaan huomioon yhteensovituksessa kahdessa tai useammassa EU-maassa, siitä johtuva vähennys Suomen työeläkkeiden yhteismäärään = yhteensovitusrajan ylite jaettuna ko. EU-maiden lukumäärällä.

2) Toisen EU-maan työeläke voidaan yhteensovittaa vain siltä osin kuin sitä on kertynyt päällekkäin tulevalta ajalta. Toisissa EU-maissa eläkkeeseen sisältyvät tulevan ajan osuudet otetaan yhteensovituksessa huomioon siten, että niistä aiheutuva yhteensovitusrajan ylite jaetaan ko. EU-maiden lukumäärällä. Tällaista yhteensovitusta ei kuitenkaan saa tehdä, jos tulevan ajan päällekkäisyys Suomen ja ko. EU-maan välillä on pyritty estämään EY-asetuksessa ilmoitetussa maiden välisessä sosiaaliturvasopimuksessa.

3) Teoreettista eläkettä rajoitetaan niin, että se yhdessä SOLITA-korvausten kanssa ei ylitä Suomen lakien mukaista yhteensovitusrajaa.

Jos teoreettinen laitos myöntää EU-eläkkeen puhtaan kansallisena tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä, eläke yhteensovitetaan kuten normaali kansallinen eläke.

1.1.-30.6.1996 voimassa olleiden säännösten mukaan toisen EU-maan työeläkkeen huomioon ottaminen kansallista eläkettä yhteensovitettaessa oli mahdollista vain pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaisesti (tulevan ajan ositus). Muutoin säännökset olivat saman sisältöiset kuin nykyisin.

Esimerkki 1 (työkyvyttömyyseläke)

Työntekijä on syntynyt 30.5.1943 ja hän tulee työkyvyttömäksi Ranskassa työssä ollessaan 1.6.1996.

TEL-työsuhde: 1.6.1967 - 31.5.1987 = 20 v = 240 kk
 Eläkepalkka: 10 000 mk/kk
 Ansaittu eläke: 3 000 mk/kk

Ranska: 1.6.1987 - 31.5.1996 = 9 v = 108 kk
 Tuleva aika: 1.6.1996 - 30.5.2008 = 12 v = 144 kk
 EU-aika: 348 kk

TEL	Ranska	Tuleva aika
240 kk	108 kk	TKV 144 kk

Työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ollessaan työsuhteessa EU-maassa, joten hänelle on laskettava tulevan ajan eläke. Tuleva aika liitetään 20 vuotta jatkuneeseen TEL-työsuhteeseen.

Kansallisen lain mukainen eläke on 3 000 mk/kk.

Teoreettinen eläke:

$348/240 \times \text{vpk} + \text{tulevan ajan osuus}$ (84 kuukautta 1,2 %:n karttumalla ja 60 kuukautta 0,8 %:n karttumalla) =

$$348/240 \times 3\,000 + 84 \times 10\,000/1000 + 60 \times 10\,000/1500 =$$

$4\,350 + 840 + 400 = 5\,590$ mk/kk. Yhteensovitus ei vaikuta eläkkeen määrään.

Pro rata-eläke:

$$240/348 \times \text{teoreettinen eläke} =$$

$$240/348 \times 5\,590 = 3\,855,17 \text{ mk/kk.}$$

Työeläke myönnetään pro rata-eläkkeen suuruisena, koska se on suurempi kuin kansallisen lain mukaisesti laskettu eläke.

Esimerkki 2 (työkyvyttömyyseläke)

Työntekijä on työskennellyt Suomessa (VEL ja TEL) ja Englannissa. Hän tulee työkyvyttömäksi Englannissa työssä ollessaan 1.1.1996 jälkeen.

VEL-palvelus: 5 v = 60 kk
 Eläkepalkka: 8 000 mk/kk
 Ansaistu eläke: 800 mk/kk

TEL-työsuhde: 15 v = 180 kk
 Eläkepalkka: 10 000 mk/kk
 Ansaistu eläke: 2 250 mk/kk

Englanti: 96 kk
 EU-aika yhteensä: 28 v = 336 kk

VEL	TEL	Englanti	Tuleva aika
-----	*-----*	*-----*	*-----*
60 kk	180 kk	96 kk	TKV 60 kk

Kansallisen lain mukainen eläke (VEL + TEL) on 3 050 mk/kk.

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

$$336/240 \times 3\,050 + 400 = 4\,670 \text{ mk/kk}$$

Pro rata -eläke:

$$240/336 \times 4\,670 = 3\,335,71 \text{ mk/kk (VEL + TEL)}$$

Pro rata -eläke laeittain:

$$\text{TEL: } 2\,250 + 240/336 \times 400 = 2\,535,71 \text{ mk/kk}$$

$$\text{VEL: } 800 \text{ mk/kk}$$

Myönnettävä eläke on 3 335,71 mk/kk.

Valtiokonttori (seurannaislaitos) voi myöntää kansallisesti yhteensovitetun vapaakirjaeläkkeensä lopullisella päätöksellä ennen teoreettisen laitoksen (TEL-laitos) lopullista päätöstä. Teoreettinen laitos vähentää laskemastaan pro rata -eläkkeestä 3 335,71 mk/kk kansallisesti yhteensovitetun VEL-eläkkeen 800 mk/kk, ja myöntää erotuksen 2 535,71 mk/kk.

Esimerkki 3 (työkyvyttömyyseläkkeessä korotettu karttuma)

Työntekijä on työskennellyt Suomessa ja Saksassa. Hän tulee työkyvyttömäksi 62-vuotiaana v. 1996 Saksassa työssä ollessaan.

TEL-työsuhde: 15 v = 180 kk

Eläkepalkka: 10 000 mk/kk

Ansaattu eläke: 2 250 mk/kk

Saksa: 9 v = 108 kk, josta 24 kuukautta korotetun karttuman aikaa.

EU-aika: 288 kk

TEL	Saksa	60 v	62 v	Tuleva aika
180 kk	108 kk		TKV	36 kk

Kansallinen eläke on 2 250 mk/kk, johon yhteensovitus ei vaikuta.

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

$$288/180 \times 2\,250 + 24 \times 10\,000/1200 + 36 \times 10\,000/1500$$

$$= 3\,600 + 200 + 240 = 4\,040 \text{ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)}$$

Pro rata -eläke:

$$180/288 \times 4\,040 = 2\,525 \text{ mk/kk}$$

Myönnettävä eläke on 2 525 mk/kk

Esimerkki 4 (korotettu karttuma, varhennettu vanhuuseläke)

Henkilö on työskennellyt Suomessa ja Ruotsissa. Hän ottaa vanhuuseläkkeensä varhennettuna 62-vuotiaana.

TEL	Ruotsi	60 v	62 v
-----	*-----*	*-----*	*-----*
180 kk	108 kk		

TEL-työsuhde: 15 v = 180 kk
 Eläkepalkka: 10 000 mk/kk
 Ansaittu eläke: 2 250 mk/kk

Ruotsi : 9 v = 108 kk, josta korotetun karttuman aikaa 24 kk
 EU-aika: 288 kk

Kansallinen eläke on 2 250 mk/kk, johon yhteensovitus ei vaikuta.

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

$288/180 \times 2\,250 + 24 \times 10\,000/1200 = 3\,800$ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)

Pro rata -eläke:

$180/288 \times 3\,800 = 2\,375$ mk/kk

Pro rata -eläke on suurempi kuin kansallinen eläke, joten varhennusvähennys tehdään pro rata -eläkkeeseen. Vanhuuseläke varhennettuna 62-vuotiaana on

$0,82 \times 2\,375 = 1\,947,50$ mk/kk

Myönnettävä eläke on 1 947,50 mk/kk.

Esimerkki 5 (ei tulevaa aikaa)

Henkilö on työskennellyt Suomessa TEL:ssä ja LEL:ssä. Hän tulee työkyvyttömäksi Itävallassa 1.9.1996 työssä ollessaan.

TEL-työsuhte: 1.1.1976 - 31.10.1982 = 6 v 10 kk = 82 kk
 Eläkepalkka: 10 000 mk/kk
 Ansaistu eläke: 1 025 mk/kk

LEL-ansiot v. 1988: 8 000 mk (ind. 1760)
 Ansaistu LEL: 10 mk/kk
 Aika: 2 kk

Itävalta: 1.1.1990 - 31.8.1996 = 6 v 8 kk = 80 kk
 EU-aika: 164 kk

TEL	LEL	Itävalta	TKV
-----	*-----*	*-----*	
82 kk	2 kk	80 kk	

Kansallinen eläke on 1 035 mk/kk (TEL + LEL), johon yhteensovitus ei vaikuta.

Koska henkilön viimeinen Suomen työskentely on LEL-työskentelyä ja LEL-ansiot eivät ylitä tulevaan aikaan oikeuttavien ansioiden rajamäärää, tulevaa aikaa ei voi liittää LEL-työskentelyyn. Tulevaa aikaa ei voi liittää myöskään TEL-työsuhteeseen, koska henkilöllä ei ole Suomen työeläkelakien alaista työskentelyä työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneen viimeisen kymmenen vuoden aikana vähintään 12 kuukautta (TEL:n 6a §).

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

$164/84 \times 1\,035 = 2\,020,71$ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)

Pro rata -eläke:

$84/164 \times 2\,020,71 = 1\,035$ mk/kk

Eläke myönnetään kansallisena eläkkeenä = 1 035 mk/kk (kansallinen ja pro rata -eläke ovat yhtä suuret).

Esimerkki 6 (uimissäntö)

Henkilö on työskennellyt Suomessa TEL:ssä ja LEL:ssä. Hän tulee työkyvyttömäksi Itävallassa 1.9.1996 työssä ollessaan.

TEL-työsuhde: 1.1.1976 - 31.10.1987 = 11 v 10 kk = 142 kk
 Eläkepalkka: 10 000 mk/kk
 Ansaittu eläke: 1 775 mk/kk

LEL-ansiot v. 1989: 8 000 mk (ind. 1760)
 Ansaittu LEL: 10 mk/kk
 Aika: 2 kk

Itävalta: 1.1.1990 - 31.8.1996 = 6 v 8 kk = 80 kk
 Tuleva aika: 5 v = 60 kk
 EU-aika: 224 kk

TEL	LEL	Itävalta	Tuleva aika
-----	*-----*	*-----*	*-----*
142 kk	2 kk	80 kk	TKV 60 kk

Kansallinen eläke on 1 785 mk/kk (TEL + LEL), johon yhteensovitus ei vaikuta.

Pro rata -eläke:

Eläkkeeseen on laskettava tuleva aika (asetuksen liite VI M.2). Tuleva aika liitetään uimissäännön perusteella TEL-työsuhteeseen, koska LEL-ansiot eivät ylitä LEL:n tulevaan aikaan oikeuttavien ansioiden rajamäärää.

Teoreettinen eläke:

$224/144 \times 1\,785 + 400 = 3\,176,67$ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)

Pro rata -eläke:

$144/224 \times 3\,176,67 = 2\,042,14$ mk/kk

Myönnettävä eläke on 2 042,14 mk/kk.

Esimerkki 7 (TEL ja YEL rinnakkain, työttömyys- ja kuntoutusaika, eläketapahtuma v. 2006)

TEL A	Työtön	TEL B	Kunt.	TEL C	Ruotsi	Tul.aika
-----	*-----*	*-----*	*-----*	*-----*	*-----*	*-----*
120 kk	12 kk	24 kk	12 kk	36 kk	60 kk	TKV 120 kk
				YEL		Tul.aika
				-----		*-----*
				60 kk		120 kk

TEL:

Ansaittu TEL A: 2 000 mk/kk
 Ansaittu TEL B: 250 "
 Ansaittu TEL C: 450 "
 TEL C:n Ep: 10 000 "
 Työeläkelisäkerroin: 0,05

YEL:

Ansaittu YEL: 375 mk/kk
 Työtulo: 5 000 mk/kk
 Työeläkelisäkerroin: 0,02439

Suomi: 120 + 12 + 24 + 12 + 60 + 36 - 36 = 228 kk
 (päällekkäinen aika vain yhteen kertaan)
 Ruotsi: 60 kk
 EU-aika: 288 kk

Kansallinen eläke:

TEL + YEL + työeläkelisä = 2 835 + 384,15 = 3 219,15 mk/kk

Pro rata -eläke:

TEL ja YEL ovat rinnakkain, joten molempiin on liitettävä tuleva aika.

Teoreettinen eläke:

$(288/228 \times 2\,835 + 288/228 \times 384,15) + (1\,000 \times 1,05 + 500 \times 1,02439) = 5\,628,49$ mk/kk

Pro rata -eläke:

$228/288 \times 5\,628,49 = 4\,455,89$ mk/kk

Myönnettävä eläke on 4 455,89 mk/kk.

Työeläkelisää koskevat muutokset tulivat voimaan 1.1.1994.
 Esimerkin tapauksessa kuntoutusetus oikeuttaa työeläkelisään vain, jos eläketapahtuma on 2006 tai myöhemmin.

Esimerkki 8 (LEL-eläke, työttömyysaika)

Työntekijä on syntynyt 31.1.1945. Hän on työskennellyt Suomessa vuosina 1976 - 1987 ja muuttanut Ruotsiin vuonna 1988, jossa aloittaa työnteen 1.2.1988. Hän tulee työkyvyttömäksi 30.9.1996 Ruotsissa työssä ollessaan.

Vuosi	Indeksillä korjatut LEL-ansiot	Lasken- nalliset kk:t	Todelliset ansio- kk:t	Työttö- myys- päivät
1976	100 000	12	12	
1977	70 000	12	6	
1978	90 000	12	11	
1979	120 000	12	10	
1980	140 000	12	12	
1981	180 000	12	10	
1982	190 000	12	11	
1983	160 000	12	6	180
1984	250 000	12	12	
1985	200 000	12	7	150
1986	230 000	12	8	44
1987	240 000	12	11	
Yht.	1 970 000	144	116	374

LEL + tt.aika	Ruotsi	Tuleva aika
-----	*-----*	*-----*
116 + 17 = 133 kk	104	TKV 160 kk

Työeläkelisäkerroin: 0,034908

Ansaittu eläke on 1,5 % ansioiden yhteismäärästä vuodessa korotettuna työeläkelisällä:

$$2\,462,50 + 85,96 = 2\,548,46 \text{ mk/kk}$$

Keskipalkka on ansioiden yhteismäärä jaettuna laskennallisilla ansiokuukausilla 144, joista työttömyysaika (17 kk) on vähennetty = 127 kk.

LEL-keskipalkka:

$$1\,970\,000/127 = 15\,511,81 \text{ mk/kk}$$

Suomen vakuutuskaudet: $116 + 17 = 133$ kk

Ruotsin vakuutuskaudet: 104 kk

EU-kaudet yhteensä: $133 + 104 = 237$ kk

Kansallisen lain mukainen eläke on 2 548,46 mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

$$237/133 \times 2\,548,46 + 2\,171,65 \times 1,034908 =$$

$$4\,541,24 + 2\,247,46 = 6\,788,70 \text{ mk/kk}$$

Yhteensovitus ei vaikuta.

Pro rata -eläke:

$$133/237 \times 6\,788,70 = 3\,809,69 \text{ mk/kk}$$

Myönnettävä eläke on 3 809,69 mk/kk.

Esimerkki 9 (yhteensovitus)

Henkilö on työskennellyt Suomessa TEL-työsuhteessa ja kahteen otteeseen Saksassa, jossa tulee työkyvyttömäksi työsuhteessa ollessaan. Tuleva aika liittyy kummankin maan kansalliseen eläkkeeseen. Sosiaaliturvasopimusta ei ole. Eläketapahtuma on 1.1.1996 jälkeen.

Saksa	TEL	Saksa	Tuleva aika
54 kk	300 kk	6 kk TKV	60 kk

TEL-palkka: 10 000 mk/kk
 Ansaattu eläke: 3 750 mk/kk
 Tulevan ajan eläke: 400 mk/kk

Yhteensovitusraja: 6 000 mk/kk

Saksan tulevaa aikaa vastaava osa eläkkeestä: 2 800 mk/kk

Yhteensovittamaton kansallinen eläke: 4 150 mk/kk

Yhteensovituksessa otetaan huomioon Saksan tulevan ajan osuus.
 Yhteensovitusraja 6 000 mk/kk ylittyy siten määrällä:

$$4\ 150 + 2\ 800 = 6\ 950 - 6\ 000 = 950\ \text{mk/kk}$$

Vähennys Suomen työeläkkeestä olisi puolet ylitteestä eli 475 mk/kk (ylite jaettuna EU-maiden lukumäärällä), mutta se on rajoitettava Suomen tulevan ajan eläkkeen määrään = 400 mk/kk.

Yhteensovitettu kansallinen eläke:

$$4\ 150 - 400 = 3\ 750\ \text{mk/kk}$$

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

$$360/300 \times 3\ 750 + 400 = 4\ 900\ \text{mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)}$$

Pro rata -eläke:

$$300/360 \times 4\ 900 = 4\ 083,33\ \text{mk/kk}$$

Myönnettävä eläke on 4 083,33 mk/kk.

Esimerkki 10 (yhteensovitus)

Työntekijä on työskennellyt Suomessa TEL-työsuhteessa ja kahteen otteeseen Saksassa, jossa tulee työkyvyttömäksi työsuhteessa ollessaan. Hän saa tapaturmaeläkettä, jonka kumpikin EU-maa ottaa huomioon yhteensovituksessaan. Tuleva aika liittyy kummankin maan kansalliseen eläkkeeseen. Sosiaaliturvasopimusta ei ole. Eläketapah-tuma on 1.1.1996 jälkeen.

Saksa	TEL	Saksa	Tuleva aika
-----	*-----*	*-----*	*-----*
54 kk	300 kk	6 kk	TKV 60 kk

TEL-palkka: 10 000 mk/kk

Ansaittu eläke: 3 750 mk/kk

Tulevan ajan eläke: 400 mk/kk

Yhteensovitusraja: 6 000 mk/kk

Saksan tulevaa aikaa vastaava osa eläkkeestä: 2 800 mk/kk

Tapaturmaeläke: 500 mk/kk

Yhteensovittamaton kansallinen eläke: 4 150 mk/kk

Yhteensovituksessa otetaan huomioon tapaturmaeläke ja Saksan työ-eläkkeen tulevan ajan osuus. Yhteensovitusraja 6 000 mk/kk ylittyy siten määrällä:

$4\ 150 + 2\ 800 + 500 - 6\ 000 = 1\ 450$ mk/kk, josta tapaturmaeläkkeestä johtuvaa ylitettä on 500 mk/kk ja työeläkkeestä johtuvaa ylitettä 950 mk/kk.

$500 : 2 = 250$ mk/kk

$950 : 2 = 475$ "

Yht. = 725 mk/kk

Vähennys Suomen työeläkkeestä olisi 725 mk/kk (ylite jaettuna EU-maiden lukumäärällä):

Työeläkeylite 475 mk/kk on kuitenkin rajoitettava Suomen tulevan ajan eläkkeen määrään = 400 mk/kk.

Yhteensovitettu kansallinen eläke:

$$4\ 150 - 250 - 400 = 3\ 500 \text{ mk/kk}$$

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

$360/300 \times 3\ 750 + 400 = 4\ 900 \text{ mk/kk}$ (yhteensovitus ei vaikuta, koska tapaturmaeläke 500 mk/kk ja teoreettinen eläke 4 900 mk/kk eivät yhteensä ylitä yhteensovitusrajaa 6 000 mk/kk)

Pro rata -eläke:

$$300/360 \times 4\ 900 = 4\ 083,33 \text{ mk/kk}$$

Myönnettävä eläke on 4 083,33 mk/kk.

Esimerkki 11 (sosiaaliturvasopimus, työkyvyttömyyseläke)

Henkilö on syntynyt 31.5.1936 ja hän on työskennellyt Ruotsissa ja Suomessa. Hän tulee työkyvyttömäksi 1.6.1997 Suomessa työssä ollessaan.

TEL-työsuhde: 20 v = 240 kk
 Eläkepalkka: 10 000 mk/kk
 Ansaittu eläke: 3 100 mk/kk

Ruotsi: 9 v = 108 kk
 EU-aika: 348 kk

Ruotsi	TEL	60v	Tuleva aika
-----	*-----*	*-----*	*-----*
108 kk	240 kk		TKV 48 kk

Sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke:

$$3\ 100 + 240/348 \times 48 \times 10\ 000/1\ 500 = 3\ 100 + 220,69$$

$$= 3\ 320,69 \text{ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)}$$

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

$$348/240 \times 3\ 100 + 48 \times 10\ 000/1\ 500 = 4\ 495 + 320 = 4\ 815 \text{ mk/kk}$$

(yhteensovitus ei vaikuta)

Pro rata -eläke:

$$240/348 \times 4\ 815 = 3\ 320,69 \text{ mk/kk}$$

Eläke myönnetään sosiaaliturvasopimuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä = 3 320,69 mk/kk (kansallinen eläke ja pro rata -eläke ovat yhtä suuret).

Esimerkki 12 (sosiaaliturvasopimus, työkyvyttömyyseläke)

Henkilö on työskennellyt Tanskassa, Ruotsissa ja Suomessa. Hän tulee työkyvyttömäksi Suomessa työssä ollessaan vuonna 1996.

Tanska	Ruotsi	TEL	Tuleva aika
-----	*-----*	*-----*	*-----*
72 kk	90 kk	150 kk	TKV 90 kk

TEL-työsuhde: 12 v 6 kk = 150 kk
 Eläkepalkka: 10 000 mk/kk
 Ansaittu eläke: 1 875 mk/kk

Ruotsi: 7 v 6 kk = 90 kk
 Tanska: 6 v = 72 kk
 EU-aika: 312 kk

Sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke:

Tanskan eläkkeeseen ei liity tulevaa aikaa, joten Tanskan vakuutuskausia ei oteta huomioon osituksessa. Pro rata -laskennassa Tanskan kaudet otetaan huomioon.

$$1\,875 + (150/240 \times 700) = 2\,312,50 \text{ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)}$$

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

$$312/150 \times 1\,875 + 700 = 4\,600 \text{ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)}$$

Pro rata -eläke:

$$150/312 \times 4\,600 = 2\,211,54 \text{ mk/kk}$$

Myönnettävä eläke on 2 312,50 mk/kk.

Esimerkki 13 (sosiaaliturvasopimus, TEL ja YEL rinnakkain, molemmista tuleva aika, eläketa-
pahtuma 1.1.1996 jälkeen)

Ruotsi	TEL	Tuleva aika
-----	*-----*	*-----*
144 kk	180 kk	TKV 96 kk
		YEL Tuleva aika

		60 kk TKV 96 kk

Ansaittu TEL-eläke: 2 250 mk/kk	Eläkepalkka: 10 000 mk/kk
Tulevan ajan osuus: 760 mk/kk	
Ansaittu YEL-eläke 375 mk/kk	Työtulo: 5 000 mk/kk
Tulevan ajan osuus: 380 mk/kk	

Ansaitut eläkkeet yhteensä: 2 625 mk/kk

Suomen aika: $180 + 60 - 60 = 180$ kk (päällekkäinen aika vain yhteen kertaan)

Ruotsin aika: 144 kk

Suomi + Ruotsi: $180 + 144 = 324$ kk

Sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke:

TEL-eläke = $2\,250 + (180/324 \times 760) = 2\,672,22$ mk/kk

YEL-eläke = $375 + (180/324 \times 380) = 586,11$ mk/kk

TEL + YEL = $2\,672,22 + 586,11 = 3\,258,33$ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)

Pro rata -eläke:

Teorettinen eläke:

$324/180 \times 2\,625 + 760 + 380 = 5\,865$ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)

Teoreettisen eläkkeen TEL-osa:

$324/180 \times 2\,250 + 760 = 4\,810$

Teoreettisen eläkkeen YEL-osa:

$$324/180 \times 375 + 380 = 1\,055 \text{ mk/kk}$$

Pro rata -eläke:

$$180/324 \times 5\,865 = 3\,258,33 \text{ mk/kk}$$

$$\text{Pro rata -eläkkeen TEL-osa: } 180/324 \times 4\,810 = 2\,672,22 \text{ mk/kk}$$

$$\text{Pro rata -eläkkeen YEL-osa: } 180/324 \times 1\,055 = 586,11 \text{ mk/kk}$$

Eläke myönnetään sosiaaliturvasopimuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä = 3 258,33 mk/kk (kansallinen eläke ja pro rata -eläke ovat yhtä suuret).

Esimerkki 14 (sosiaaliturvasopimus, tuleva aika julkiselta ja yksityiseltä sektorilta)

Suomessa asuva, 30.11.1939 syntynyt henkilö tulee työkyvyttömäksi 30.11.1996. Tuleva aika liittyy VEL:iin ja TEL:iin.

KVTEL	Ruotsi	VEL	Tuleva aika
-----	*-----*	*-----*	*-----*
84 kk	60 kk	156 kk	TKV 72 kk
		TEL	Tuleva aika
		-----	*-----*
		180 kk	TKV 96 kk

VEL	= 3 432 mk/kk (lisäturva)	Eläkepalkka = 12 000 mk/kk
TEL	= 1 125 mk/kk	Eläkepalkka = 5 000 mk/kk
KVTEL	= 1 400 mk/kk	Eläkepalkka = 10 000 mk/kk
Yht.	5 957 mk/kk	

VEL:n tulevan ajan osuus: 720 mk/kk

TEL:n tulevan ajan osuus: 380 mk/kk

Suomen aika: 84 + 156 + 180 - 156 = 264 kk

Ruotsin aika: 60 kk

Suomi + Ruotsi: 324 kk

Sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke:

Lisäturvan mukainen VEL-eläke:

$$3\,432 + 264/324 \times 720 = 4\,018,67 \text{ mk/kk}$$

TEL-eläke:

$$1\,125 + 264/324 \times 380 = 1\,434,62 \text{ mk/kk}$$

KVTEL-eläke: 1 400 mk/kk

VEL + TEL + KVTEL =

$$4\,018,67 + 1\,434,62 + 1\,400 = 6\,853,29 \text{ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)}$$

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

 $324/264 \times 5\,957 + 720 + 380 = 8\,410,86$ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)

Teoreettisen eläkkeen VEL-osa:

 $324/264 \times 3\,432 + 720 = 4\,932$ mk/kk

Teoreettisen eläkkeen TEL-osa:

 $324/264 \times 1\,125 + 380 = 1\,760,68$ mk/kk

Teoreettisen eläkkeen KVTEL-osa:

 $324/264 \times 1\,400 = 1\,718,18$ mk/kk

Pro rata -eläke:

 $264/324 \times 8\,410,86 = 6\,853,29$ mk/kk

Pro rata -eläkkeen VEL-osa:

 $264/324 \times 4\,932 = 4\,018,66$ mk/kk

Pro rata -eläkkeen TEL-osa:

 $264/324 \times 1\,760,68 = 1\,434,63$ mk/kk

Pro rata -eläkkeen KVTEL-osa:

 $264/324 \times 1\,718,18 = 1\,400$ mk/kk

Eläke myönnetään sosiaaliturvasopimuksen mukaisena kansallisena eläkkeenä = 6 853,29 mk/kk (kansallinen eläke ja pro rata -eläke ovat yhtä suuret).

Rinnakkaistilanteissa eläkelaitosten on sovittava kumpi toimii teoreettisena laitoksena. Valtiokonttori ja LEL-työeläkekassa ovat sopineet, että VEL/LEL-tilanteissa LEL-työeläkekassa toimii teoreettisena laitoksena.

Esimerkki 15 (sosiaaliturvasopimus, rinnakkaista työskentelyä Torniossa ja Haaparannassa)

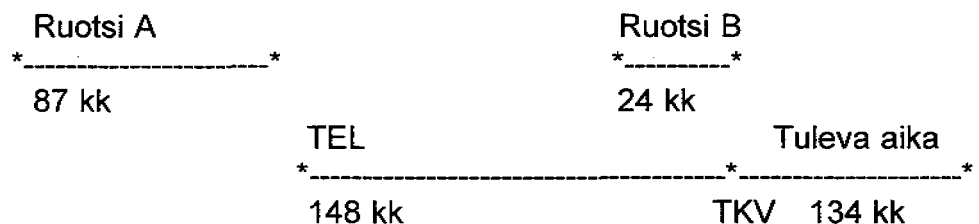
Haaparannassa asuva 23.3.1940 syntynyt henkilö tulee työkyvyttö-
mäksi 1.1.1994 Torniossa ja Haaparannassa työssä ollessaan.

Suomen TEL-työsuhde: 1.9.1981 - 31.12.1993 = 148 kk
Eläkepalkka: 14 000 mk/kk
Ansaistu eläke: 2 590 mk/kk

Ruotsi A: 87 kk
Ruotsi B: 24 kk

Suomi + Ruotsi: $148 + 111 - 24 = 235$ kk (päällekkäinen aika vain
yhteen kertaan)

Tuleva aika: 134 kk

Sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke:

Koska sekä Suomen että Ruotsin eläkkeeseen liittyy tuleva aika, tule-
va aika ositetaan näiden maiden vakuutuskausien suhteessa.

$$2\,590 + 148/235 \times 2\,345 = 4\,066,85 \text{ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)}$$

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

$$235/148 \times 2\,590 + 2\,345 = 6\,457,50 \text{ mk/kk (yhteensovitus ei vaikuta)}$$

Pro rata -eläke:

$$148/235 \times 6\,457,50 = 4\,066,85 \text{ mk/kk}$$

Eläke myönnetään sosiaaliturvasopimuksen mukaisena kansallisena
eläkkeenä = 4 066,85 mk/kk (kansallinen eläke ja pro rata -eläke ovat
yhtä suuret).

1.1.1995 alkaen rinnakkaiset työsuhteet on vakuutettava vain asuinmaassa.

Esimerkki 16 (sosiaaliturvasopimus, työkyvyttömyys alle 23-vuotiaana)

Henkilö on työskennellyt Ruotsissa ja Suomessa ja tulee työkyvyttömäksi Suomessa alle 23-vuotiaana. Tulevan ajan oikeus liittyy Suomen ja Ruotsin kansalliseen eläkkeeseen.

Ruotsi	TEL	TKV	23 v
-----	*-----*	*-----*	*-----*
24 kk	12 kk	11 kk	504 kk

TEL-työsuhteen eläkepalkka: 10 000 mk/kk

Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika = 11 + 504 = 515 kk, josta pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 15 artiklan mukaan otetaan huomioon $1 - 24/36 = 1/3$.

Sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke:

$1/3 \times 5\,787,50 = 1\,929,17$ mk/kk, johon yhteensovitus ei vaikuta.

Myönnettävä eläke on 1 929,17 mk/kk.

Pro rata -eläkettä ei muodostu, jos henkilöllä on työskentelyä vain alle 23-vuotiaana.

Esimerkki 17 (täysitehoinen LEL-eläke, pohjoismainen sosiaaliturvasopimus 15 artikla, tulevan ajan ositus)

Henkilö on syntynyt 25.12.1949. Hän on työskennellyt Ruotsissa vuosina 1976-1982 ja Suomessa LEL-töissä vuosina 1983-1996. Hänen työkyvyttömyytensä alkaa 8.9.1996 Suomessa.

Vakuutuskaudet:	Suomi	11 v 8 kk = 140 kk
	Ruotsi	6 v = 72 kk
	<u>Yhteensä</u>	<u>17 v 8 kk = 212 kk</u>

Ruotsi	Suomi LEL	Tuleva aika
-----	*-----*	*-----*
72 kk	140 kk	TKV 219 kk

LEL-ansiot:

Vuosi	Todelliset LEL-ansiot	Indeksillä korjatut	Laskennalliset kk:t ja pv:t	Työttömyyspäivät
1983	66980,00	128835,85	12	
1984	72561,83	126947,14	12	
1985	1300,00			
1986	67900,00	102578,54	12	90
1987	85890,00	123401,14	12	
1988	57523,00	78420,20	12	100
1989	95878,40	121662,57	12	
1990	99704,60	118487,57	12	
1991	109094,80	120380,47	12	
1992	26195,90	27410,69	12	209
1993	127226,50	132653,22	12	71
1994	139560,00	145512,80	12	
1995	152880,50	157166,87	12	
1996	54300,00	52437,51	8 kk 8 pv	
Yhteensä		1 435 894,57	152 kk 8 pv	470

Vuoden 1996 ansioita vähennetään PTEL-vähennyskertoimella 0,03430.

Ansaittu eläke 1,5 %:n karttumalla ansioiden yhteismäärästä 1 435 894,57 on 1 794,87 mk/kk, joka korotettuna työeläkelisäkertoimella 0,043478 on 1 872,91 mk/kk.

Henkilöllä on oikeus tulevaan aikaan LEL:stä, koska LEL-ansioita on 540 päivän aikana ennen työkyvyttömyyden alkua vähintään 14 080 mk.

Tulevan ajan palkkaa varten lasketaan keskimääräinen LEL-kuukausipalkka jakamalla ansioiden yhteismäärä laskennallisilla kuukausilla 152, joista työttömyysaika on vähennetty (työttömyyspäivät muunnetaan kuukausiksi jakamalla ne 22:lla). Tulevan ajan keskimääräinen LEL-palkka on 10 969,40 mk/kk.

Vakuutuskaudet ja laskennalliset kaudet eroavat toisistaan. Vakuutuskausissa otetaan huomioon työsuhderekisteristä todelliset palkanmaksukuukaudet kun taas keskipalkkaa laskettaessa vuoteen katsotaan sisältyvän 12 kuukautta.

Tuleva aika on 219 kuukautta. LEL-palkkasummat jaetaan tulevan ajan eri karttumaosuuksille ja kerrotaan ao. karttumisprosentilla:

	Palkka	Karttumisprosentti
Tkv - 50 v	39 x 10969,40 = 427 806,60	1,5
50 v - 60 v	120 x 10969,40 = 1 316 328,00	1,2
60 v - 65 v	60 x 10969,40 = 658 164,00	0,8

Tulevan ajan eläke työeläkelisällä korotettuna on 2 389,43 mk/kk.

"Puhtaan kansallinen" LEL-eläke olisi ansaittu eläke 1 872,91 + tulevan ajan eläke 2 389,43 = 4 262,34 mk/kk.

Koska henkilölle on myös Ruotsista myönnetty tulevan ajan työkyvyttömyyseläke, Suomen tulevan ajan eläke ositetaan pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 15 artiklan mukaisesti vakuutuskausien suhteessa.

Suomen osuus tulevan ajan eläkkeestä =

$$140/212 \times 2\,389,43 = 1\,577,92 \text{ mk/kk}$$

Sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen eläke:

Ansaittu eläke + ositettu tulevan ajan eläke =

$$1\,872,91 + 1\,577,92 = 3\,450,82 \text{ mk/kk}$$

Pro rata -eläke:

Teoreettinen eläke:

 $212/140 \times \text{ansaittu eläke} + \text{tulevan ajan eläke} =$ $212/140 \times 1\,872,91 + 2\,389,43 = 5\,225,55 \text{ mk/kk}$

Yhteensovitusperuste on vuoden 1995 LEL-vuosipalkka, joka on 13 097,24 mk/kk. Yhteensovitus ei vaikuta kansallisen eikä teoreettisen eläkkeen määrään.

Pro rata -eläke:

 $140/212 \times 5\,225,55 = 3\,450,82 \text{ mk/kk}$

Koska kansallinen eläke ja pro rata -eläke ovat yhtä suuret, eläke myönnetään kansallisena LEL-eläkkeenä 3 450,82 mk/kk 1.10.1996 alkaen.

Sinikka Laitinen, Riitta Korpiluoma

29.11.1996

LIITE 2

**TULEVAN AJAN HUOMIOON OTTAMINEN EU- JA ETA-MAIDEN
TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEISSÄ**

1

Yleistä

Muistiossa on selvitetty eläketapahtumasta vanhuuseläkeikään ulottuvan ns. tulevan ajan huomioon ottamista EU- ja ETA-maiden työkyvyttömyyseläkkeissä. Maat voidaan jakaa kahteen ryhmään:

Maat, joissa tulevaa aikaa ei oteta huomioon:

- Alankomaat
- Belgia
- Espanja
- Irlanti
- Iso-Britannia
- Kreikka
- Portugali
- Ranska
- Tanska

Näistä Irlannissa, Isossa-Britanniassa ja Tanskassa yleisestä lakisääteisestä järjestelmästä maksetaan tasa-suuruisia eläkkeitä eikä tulevaa aikaa oteta huomioon. Myöskään Ison-Britannian ansioeläkejärjestelmässä ei tulevaa aikaa oteta huomioon. Näissä maissa suuri osa työntekijöistä kuuluu sellaisiin työmarkkinasopimuksiin perustuviin tai työnantajakohtaisiin lisäeläkejärjestelmiin, joissa tulevan ajan huomioon ottaminen on yleistä. Nämä lisäeläkejärjestelmät eivät kuitenkaan kuulu asetuksen 1408/71 soveltamisalaan.

Alankomaissa, Belgiassa, Espanjassa ja Ranskassa työkyvyttömyyseläkkeet määräytyvät siten, että eläketapahtumaa edeltävä tulotaso säilyy, vaikka tulevaa aikaa ei oteta huomioon. Eläke määräytyy prosenttiosuutena eläkettä edeltäneestä keskimääräisestä ansiotasosta (tarkasteluaika vaihtelee). Prosenttiosuus määräytyy puolestaan useimmiten työkyvyttömyyden asteen mukaan.

Maat, joissa tuleva aika otetaan kokonaan tai osittain huomioon:

- Islanti
- Italia
- Itävalta
- Luxemburg
- Norja
- Ruotsi
- Saksa
- Suomi

Sinikka Laitinen, Riitta Korpiluoma

29.11.1996

LIITE 2

Tulevan ajan päällekkäisyyden estämisestä on sovittu Pohjoismaiden kesken (pohjoismainen sosiaaliturvasopimus 15 artikla). Vastaavanlainen sopimus on tehty Itävallan ja Saksan kanssa, mutta nämä sopimukset eivät vielä ole voimassa. Myös Luxemburgin sosiaaliturvasopimuksen uusimisesta ovat neuvottelut kesken.

2.1

Tulevaa aikaa ei oteta huomioon

2.1.1

Alankomaat

Alankomaissa on kansanvakuutusjärjestelmä, josta maksetaan tasasuuruksia vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä kaikille maassa asuville. Kaikki palkansaajat kuuluvat lisäksi työkyvyttömyysvakuutukseen, josta maksetaan ansiosidonnaisia työkyvyttömyyseläkkeitä. Yrittäjät voivat määrätyin edellytyksin liittyä vakuutukseen vapaaehtoisesti.

Ansioihin sidottu lakisääteinen työkyvyttömyyseläke on 70 - 14% aikaisemmasta päiväpalkasta työkyvyttömyyden asteesta riippuen. Palkka otetaan huomioon määrättyyn enimmäismäärään asti. Alle 33-vuotiailla ja niillä 33 vuotta täyttäneillä, joiden työkyvyttömyys jatkuu pitkään, eläke on vain osittain sidottu omaan päiväpalkkaan. Eläke yhteensovitetään kansaneläkevakuutuksesta maksettavan tasasuuruksisen työkyvyttömyyseläkkeen kanssa. Tulevan ajan huomioon ottamisella ei ole merkitystä, koska vakuutusajalla ei ole vaikutusta eläkkeen määrään.

2.1.2

Belgia

Suurin osa työntekijöistä kuuluu palkansaajien eläkejärjestelmään. Itsenäisillä yrittäjillä, julkisen sektorin virkamiehillä ja joillakin erityisaloilla on omat eläkejärjestelmänsä.

Palkansaajien eläkejärjestelmään kuuluvien työkyvyttömyysetuudet maksetaan sairausvakuutuksesta. Työkyvyttömyysetuus on 40, 45 tai 65% aikaisemmasta palkasta perhesuhteista riippuen, enintään kuitenkin 75% ansionmenetyksestä. Etuutta maksetaan normaaliin vanhuuseläkeikään asti. Sen määrää tarkistetaan kuluttajahintaindeksin muutoksen mukaan. Tulevaa aikaa ei tarvitse erityisesti ottaa huomioon, koska vakuutusajan pituus ei vaikuta etuuden määrään.

2.1.3

Espanja

Palkansaajien eläkejärjestelmistä kattavin on palkansaajien yleinen eläkejärjestelmä. Yksityissektorin erityisalojen, julkisen sektorin ja itsenäisten yrittäjien eläkejärjestelmistä maksettavat etuudet ovat pitkälti yhdenmukaiset yleisen eläkejärjestelmän etuuksien kanssa.

Sinikka Laitinen, Riitta Korpiluoma

29.11.1996

LIITE 2

Työkyvyttömyyseläkkeet määräytyvät työkyvyttömyyden asteen ja laadun mukaisena prosentiosuutena (55, 75, 100 tai 150%) tavallisesti kahdeksan viimeisen vuoden keskiansiosta. Eläkkeen perusteena olevilla tuloilla on ammattiryhmän mukaan määräytyvä ala- ja yläraja, ja tulot tarkistetaan kuluttajahintaindeksillä kahta viimeistä vuotta lukuunottamatta. Koska eläkkeen suuruus ei ole riippuvainen vakuutusajan pituudesta, ei tulevaa aikaa tarvitse erityisesti ottaa huomioon.

2.1.4 Irlanti

Irlannissa on yleinen sosiaalivakuutusjärjestelmä, joka kattaa kaikki työntekijät. Järjestelmästä maksetaan tasasuuruisia, vakuutusajan pituudesta riippuvia vanhuus- ja perhe-eläkkeitä sekä tasasuuruisia työkyvyttömyyseläkkeitä. Työkyvyttömyysvakuutus ei kuitenkaan kata itsenäisiä yrittäjiä. Jos henkilöllä ei ole oikeutta yleisen eläkejärjestelmän etuuksiin, voidaan hänelle maksaa tulo- ja varallisuusharkintaista eläkettä. Yli puolet väestöstä kuuluu työmarkkinasopimukseen perustuviin tai työnantajakohtaisiin lisäeläkejärjestelmiin. Nämä lisäeläkejärjestelmät eivät kuulu asetuksen 1408/71 soveltamisalaan.

Koska yleisestä, lakisääteisestä eläkejärjestelmästä maksettavat työkyvyttömyyseläkkeet ovat tasasuuruisia, ei tulevaa aikaa oteta huomioon. Vakuutusajan pituus vaikuttaa ainoastaan siihen syntykö oikeus eläkkeeseen vai ei.

2.1.5 Iso-Britannia

Yleisestä, lakisääteisestä eläkejärjestelmästä maksetaan tasasuuruisia peruseläkkeitä kaikille riittävästi vakuutusmaksuja maksaneille. Isossa-Britanniassa on työntekijöille lisäksi ansioihin suhteutettuja etuuksia maksava yleinen eläkejärjestelmä (SERPS). Etuuksina maksetaan vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä. Lisäeläke (SERPS) voidaan korvata työnantaja- tai työalakohtaisella eläkejärjestelmällä tai yksilöllisellä eläkevakuutuksella.

SERPS-eläkkeinä maksettavat työkyvyttömyyseläkkeet maksetaan eläketapahtumahetkellä karttuneen eläkeoikeuden suuruisina, tulevaa aikaa ei oteta huomioon.

SERPS-eläkettä korvaavissa työnantaja- tai työalakohtaisissa eläkejärjestelmissä työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeiden määräytyminen vaihtelee. Vuonna 1991 tehdyn kyselyn mukaan yksityisen sektorin lisäeläkejärjestelmistä 82% on SERPS-järjestelmää korvaavia ja näihin järjestelmiin kuuluu yli 90% yksityisen sektorin työntekijöistä. Näistä järjestelmistä n. 60 % ottaa tulevan ajan osittain tai kokonaan huomioon työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tai eläke määräytyy työkyvyttö-

Sinikka Laitinen, Riitta Korpiluoma

29.11.1996

LIITE 2

myyttä edeltävän keskimääräisen tulotason mukaan siten, ettei tulevan ajan huomioon ottamisella ole merkitystä.

2.1.6

Kreikka

Kreikassa perus- ja lisäeläketurva on pakollinen kaikille työntekijöille. Lisäeläketurva on järjestetty ammattialakohtaisissa kassoissa. Joillakin aloilla kassat hoitavat myös peruseläketurvan. Julkisen sektorin työntekijöillä ja maataloudessa työskentelevillä on omat eläkejärjestelmänsä. Eläkejärjestelmistä maksetaan vakuutusajan pituuden ja ansioiden mukaan määräytyviä vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkekeitä.

Työntekijöiden peruseläkejärjestelmästä ja lisäeläkejärjestelmistä maksettavat työkyvyttömyyseläkkeet määräytyvät karttuneen eläkeoikeuden mukaan eikä niissä oteta huomioon tulevaa aikaa. Maataloustyöntekijöiden ja -yrittäjien eläkejärjestelmästä maksetaan tasasuuruisia etuuksia.

2.1.7

Portugali

Portugalissa suurin osa palkansaajista ja itsenäisistä yrittäjistä kuuluu yleisen sosiaalivakuutusjärjestelmän eläkevakuutukseen. Joillakin erityisaloilla ja valtiolla on omat eläkejärjestelmänsä. Työmarkkinasopimusperusteiset ja työnantajakohtaiset lisäeläkejärjestelmät eivät vielä ole yleisiä.

Yleisestä eläkejärjestelmästä maksettavissa eläkkeissä tulevaa aikaa ei oteta huomioon, vaan eläkkeet määräytyvät karttuneen eläkeoikeuden perusteella. Työkyvyttömyyseläke on karttuneen vanhuuseläkeoikeuden suuruisen. Vanhuuseläkkeellä on vähimmäis- ja enimmäismäärät, ja sitä karttuu 2,2% vuodessa.

2.1.8

Ranska

Ranskan työntekijöistä noin 70% kuuluu palkansaajien yleiseen eläkejärjestelmään. Sen lisäksi maassa on useita erityisalojen eläkejärjestelmiä. Lähes kaikki palkansaajat kuuluvat työmarkkinasopimukseen perustuviin pakollisiin lisäeläkejärjestelmiin. Nämä lisäeläkejärjestelmät eivät kuulu asetuksen 1408/71 soveltamisalaan.

Palkansaajien eläkejärjestelmästä maksettava työkyvyttömyyseläke on työkyvyttömyysasteesta riippuen 30% tai 50% kymmenen parhaan työkyvyttömyyttä edeltäneen vuoden keskipalkasta, kuitenkin enintään 50% vakuutusmaksukatosta. Tulevan ajan huomioon ottamisella ei siten ole merkitystä.

Sinikka Laitinen, Riitta Korpiluoma

29.11.1996

LIITE 2

2.1.9

Tanska

Tanskan kansaneläke- ja lisäeläkejärjestelmistä maksetaan tasasuuruisia eläkkeitä, joihin ei liity tulevaa aikaa.

2.2

Tuleva aika lisää työkyvyttömyyseläkettä

Tuleva aika kartuttaa työkyvyttömyyseläkettä Islannissa, Italiassa, Itävallassa, Luxemburgissa, Norjassa, Ruotsissa, Saksassa ja Suomessa.

Norjan ja Ruotsin eläkejärjestelmät muistuttavat huomattavasti toisiinsa. Tulevan ajan huomioon ottaminen vaikuttaa eläkkeen määrään, koska se luetaan täyden eläkkeen saamiseksi vaadittavaan vakuutus-aikaan, joka Ruotsissa on 30 ja Norjassa 40 vuotta. Tulevalle ajalle määrättävät laskennalliset eläkepisteet voivat myös korottaa eläkkeen perusteena olevaa tuloa.

Itävallassa, Luxemburgissa ja Saksassa tuleva aika otetaan huomioon määrättyyn ikään asti. Itävallassa ikäraja on 56 vuotta, Luxemburgissa 55 vuotta ja Saksassa 55 vuotta, jonka jälkeisestä ajasta otetaan lisäksi huomioon enintään kolmannes (20 kk) 60:n vuoden ikään asti.

2.2.1

Islanti

Kansaneläkejärjestelmään kuuluvat kaikki maassa asuvat. Kaikki työntekijät ja yrittäjät kuuluvat myös johonkin lisäeläkkeitä maksavaan eläkekassaan. Kassan jäsenyys on nykyisin pakollinen.

Eläkekassojen maksamat etuudet vaihtelevat. Työkyvyttömyyseläke on joko karttuneen eläkeoikeuden suuruinen tai siinä otetaan huomioon tuleva aika normaaliin vanhuuseläkeikään asti, joka tavallisesti on 70 vuotta.

Jos Islannin lisäksi myös toinen Pohjoismaa myöntää tulevan ajan eläkkeen, tuleva aika ositetaan pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan mukaisesti näiden maiden kesken palvelusaikojen suhteessa.

2.2.2

Italia

Italian järjestelmä muistuttaa eniten Suomen järjestelmää. Useimmat yksityisen sektorin palkansaajat kuuluvat palkansaajien yleiseen eläkejärjestelmään (INPS). Lisäksi useilla ammattialoilla on omat eläkejärjestelmänsä, jotka joko korvaavat tai täydentävät INPS-järjestelmää. Yrittäjillä on useita eri eläkejärjestelmiä, mutta niistä maksettavat etuudet ovat pitkälti yhtenevät palkansaajien yleisen eläkejärjestelmän etuuksien kanssa.

Sinikka Laitinen, Riitta Korpiluoma

29.11.1996

LIITE 2

Yleisessä eläkejärjestelmässä tuleva aika otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettävässä työkyvyttömyyseläkkeessä. Kriteerinä on, että henkilö ei kykene mihinkään työhön.

Eläke laskettiin aikaisemmin viiden viimeisen vuoden indeksillä tarkistettujen tulojen keskiarvosta. Määräytymisperuste on muuttumassa siten, että 1.1.1988 jälkeen vakuutukseen tulleiden eläke määräytyy koko työhistorian keskiansioiden mukaan. Sitä ennen vakuutukseen tulleita koskevat siirtymäkauden määräykset. Eläkkeen karttumisprosentti on tulojen mukaan porrastettu niin, että tulojen kasvaessa karttumisprosentti pienenee. Eläkettä voi kartuttaa enintään 40 vuodelta.

Karttumisaikana otetaan työkyvyttömyyseläkkeessä huomioon tuleva aika normaaliin eläkeikään asti (62/57 vuotta). Alimpaan tulorajaan asti eläke voi olla 80% eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Osatyökyvyttömyyseläke maksetaan karttuneen eläkeoikeuden mukaisena.

Suomen EU-eläkettä laskettaessa voidaan asetuksen mukaisen kansallisen eläkkeen yhteensovituksessa ottaa huomioon tulevalta ajalta laskettu eläke.

2.2.3 Itävalta

Palkansaajat kuuluvat palkansaajien yleiseen eläkejärjestelmään. Itsenäisillä yrittäjillä, maatalousyrittäjillä ja vapaiden ammattien harjoittajilla on omat eläkejärjestelmänsä. Yrittäjien eläkejärjestelmän etuudet ovat lähes samat kuin palkansaajien eläkejärjestelmässä.

Palkansaajien yleisessä eläkejärjestelmässä tuleva aika otetaan työkyvyttömyyseläkkeissä huomioon 56 vuoden ikään asti. Yleinen vanhuuseläkeikä on miehillä 65 ja naisilla 60 vuotta.

Työkyvyttömyyseläke määräytyy kuten vanhuuseläke: 30 ensimmäiseltä vakuutusvuodelta eläkettä karttuu 1,83 % vuodessa ja sen jälkeen 1,675 %. Tulevan ajan huomioonottaminen ei kuitenkaan saa nostaa työkyvyttömyyseläkettä yli 60 %:iin. Jos eläkettä ilman tulevan ajan huomioonottamista on karttunut 60 %, maksetaan karttunut eläke. Eläke lasketaan 15 parhaan vuoden indeksillä tarkistetusta keskiansiosta. Eläkkeen perusteena olevilla tuloilla on yläraja (33 151 shillinkiä eli n. 14 550 FIM/kk).

Itävallan ja Suomen sosiaaliturvasopimukseen on neuvoteltu säännös, jonka mukaan Suomi osittaa tulevan ajan palvelusaikojen suhteessa, jos tulevaan aikaan on oikeus sekä Suo-

Sinikka Laitinen, Riitta Korpiluoma

29.11.1996

LIITE 2

mesta että Itävallasta. Itävalta sen sijaan laskee tulevan ajan edellä selostettujen kansallisten säännösten mukaisesti, koska siellä tulevan ajan eläkeosuus riippuu palvelusajan pituudesta. Sopimus ei ole vielä voimassa. Sopimuksen voimaantumiseen saakka voidaan tulevan ajan eläkeosuus yhteensovittaa Suomen EU-eläkkeen laskennassa määrättäessä asetuksen mukaan kansallista eläkettä.

2.2.4

Luxemburg

Luxemburgissa yksityisen sektorin palkansaajat ja yrittäjät kuuluvat palkansaajien ja yrittäjien yleiseen eläkejärjestelmään. Julkisen sektorin työntekijöillä on omat eläkejärjestelmänsä.

Palkansaajien ja yrittäjien eläkejärjestelmästä maksettavissa työkyvyttömyyseläkkeissä otetaan tuleva aika huomioon sekä eläkkeen vakuutusajan pituuden mukaan määräytyvässä osassa että ansiosidonnaisessa osassa. Luxemburgissa myös eläkettä edeltävä vakuutushistoria vaikuttaa tulevan ajan huomioon ottamiseen. Vakuutushistoriasa olevat aukot ennen eläketapahtumaa vähentävät tulevan ajan pituutta vakuutusajan pituuteen suhteutettua eläkkeen osaa laskettaessa.

Vakuutusajan pituuden mukaan määräytyvä eläkkeen osa lasketaan samoin kuin vanhuuseläkkeessä: 40 vakuutusvuoden jälkeen se on 22% ns. viitemäärästä. Eläke pienenee 1/40 jokaiselta 40 vuodesta puuttuvalta vuodelta. Tuleva aika eläketapahtumasta 65 vuoden ikään katsotaan täytetyksi vakuutusajaksi. Jos vakuutetun työura 25 vuoden iän ja työkyvyttömyyden alkamisen välisenä aikana ei ollut yhtenäinen, vähennetään tulevan ajan huomioon ottamista suhteessa puuttuvaan vakuutusaikaan.

Työkyvyttömyyseläkkeen ansiosidonnainen osa muodostuu eläketapahtumahetkellä karttuneesta vanhuuseläkkeestä ja tulevan ajan osuudesta 55 vuoden ikään (vanhuuseläkeikä on 65 vuotta). Eläkettä karttuu 1,78 % vuodessa eläkkeen perusteena olevasta tulosta, jolla on yläraja.

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevana tulona käytetään koko 25 vuoden täyttämisen ja eläketapahtumavuoden välisen ajan keskiansiota. Keskiansiota laskettaessa voidaan jättää huomioonottamatta aikaisemmat työkyvyttömyys-, koulutus-, työttömyys-, lapsenhoito- yms. ajat. Muut vakuutushistoriasa olevat aukot pienentävät tulevan ajan eläkkeen määrää.

Sinikka Laitinen, Riitta Korpiluoma

29.11.1996

LIITE 2

Suomen EU-eläkettä laskettaessa voidaan asetuksen mukaisen kansallisen eläkkeen yhteensovituksessa ottaa huomioon tulevalta ajalta laskettu eläke.

2.2.5 Norja

Norjassa on kaikki maassa asuvat kattava kansaneläkejärjestelmä ja työntekijöiden lisäeläkejärjestelmä. Molemmat kuuluvat asetuksen 1408/71 ja pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen soveltamisalaan.

Yleisestä lisäeläkejärjestelmästä maksettavissa työkyvyttömyyseläkkeissä otetaan huomioon tuleva aika sen vuoden loppuun, jona henkilö täyttää 66 vuotta. Vanhuuseläkeikä on 67 vuotta. Eläke lasketaan tulevan ajan osuutta lukuunottamatta niin kuin vanhuuseläke.

Jokainen työvuosi kartuttaa eläkepisteitä työtulojen määrästä riippuen. Eläkepisteet saadaan vähentämällä eläkettä laskettaessa huomioon otettavasta vuositulosta (jolla porrastettu katto) ns. perusmäärä ja jakamalla jäännös perusmäärällä. Eläkepisteitä voi vuoden 1992 alusta lukien karttua vuodessa enintään 7 (sitä edeltävältä ajalta 8,3).

Vanhuuseläkettä laskettaessa eläkkeellejäämisvuoden perusmäärä kerrotaan kahdenkymmenen parhaan vuoden eläkepisteiden keskiarvolla. Lisäeläke on 1.1.1992 jälkeiseltä ajalta 42% (sitä edeltävältä ajalta 45%) näin saadusta tulosta. Jos eläkepisteitä ei ole 20 vuodelta, lasketaan eläkepisteiden keskiarvo kaikista eläkepistevuosista. Täyden vanhuuseläkkeen saaminen edellyttää 40 vuoden vakuutusaikaa ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen saaminen 40 vuoden vakuutusaikaa tuleva aika mukaanlukien. Jokainen puuttuva vuosi pienentää eläkettä 1/40.

Tulevan ajan eläkepisteiden arvo on joko kolmen työkyvyttömyyttä edeltäneen vuoden eläkepisteiden keskiarvo, tai jos se on vakuutetulle edullisempaa, kaikkien työkyvyttömyyttä edeltävien vuosien eläkepisteiden keskiarvo siten, että enintään puolet huonoimmista vuosista jätetään pois. Alle 24-vuotiaana työkyvyttömäksi tulevalle on taattu vähimmäislisäeläke, joka saadaan, kun eläkepisteiden keskiarvoksi otetaan 3,3.

Jos Norjan lisäksi muu Pohjoismaa myöntää hakijalle tulevan ajan eläkkeen, tulevan ajan päällekkäisyys estetään pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 15 artiklan mukaisesti osittamalla tuleva aika Pohjoismaiden kesken vakuutuskausien suhteessa.

Sinikka Laitinen, Riitta Korpiluoma

29.11.1996

LIITE 2

2.2.6

Ruotsi

Ruotsin yleisestä eläkejärjestelmästä maksetaan kansaneläkkeitä ja lisäeläkkeitä (ATP). Nämä kuuluvat asetuksen 1408/71 ja pohjoismaisen sopimuksen soveltamisalaan.

ATP-eläkkeenä maksettava työkyvyttömyyseläke on sen vanhuuseläkkeen suuruinen, joka henkilölle maksettaisiin normaalissa vanhuuseläkeikässä (65 vuotta), jos työskentely jatkuisi keskeytystä.

Vanhuuseläke on 60% 15 parhaan työvuoden keskimääräisestä eläkkeen perusteena olevasta tulosta. Eläkkeen perusteena olevalla tulolla on alaraja (ns. perusmäärä) ja yläraja (7,5 kertaa perusmäärä). Näiden välisestä tulosta lasketaan ns. eläkepisteet kullekin vuodelle jakamalla tulo kyseisen vuoden perusmäärällä. Eläkepisteitä voi vuodessa karttua enintään 6,5. Eläkkeen perusteena oleva tulo on eläketapahtumavuoden perusmäärä kerrottuna 15 parhaan vuoden eläkepisteiden keskiarvolla.

Täyden vanhuuseläkkeen saaminen edellyttää, että henkilöllä on vähintään 30 vakuutusvuotta ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen, että vakuutusvuosia tuleva aika mukaan lukien on vähintään 30. Jokainen puuttuva vuosi pienentää eläkettä 1/30.

Työkyvyttömyyseläkkeessä otetaan huomioon tuleva aika määrämällä eläketapahtumavuoden ja normaalin vanhuuseläkeiän (65 vuotta) välisille vuosille ns. oletuspisteitä. Oletuspisteen arvo on joko työkyvyttömyyttä edeltävän neljän vuoden eläkepisteiden keskiarvo tai eläkepisteiden keskiarvo 16 ikävuoden ja eläketapahtumavuotta edeltävän vuoden väliseltä ajalta, jos se on parempi. Keskiarvoa laskettaessa pudotetaan molemmissa tapauksissa pois puolet vuosista, ne joilta eläkepisteitä ei ole tai ne ovat pienimmät.

Jos Ruotsin lisäksi muu Pohjoismaa myöntää hakijalle tulevan ajan eläkkeen, tulevan ajan päällekkäisyys estetään pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 15 artiklan mukaisesti osittamalla tuleva aika Pohjoismaiden kesken vakuutuskausien suhteessa.

2.2.7

Saksa

Suurin osa palkansaajista kuuluu joko työntekijöiden tai toimihenkilöiden eläkejärjestelmään. Niistä myönnetään samoja etuuksia, vain hallinto on järjestetty erikseen. Joillakin erityisaloilla on omat eläkejärjestelmänsä. Yrittäjistä suuri osa jää lakisääteisen vakuutuksen ulkopuolelle.

Työntekijöiden ja toimihenkilöiden eläkejärjestelmistä maksettava työkyvyttömyyseläke määräytyy samoin kuin vanhuuseläke. Jos henkilö

Sinikka Laitinen, Riitta Korpiluoma

29.11.1996

LIITE 2

on alle 60 vuotias, otetaan eläkettä laskettaessa huomioon tulevaa aikaa 60 ikävuoteen asti siten, että 55 ikään asti tuleva aika otetaan kokonaan huomioon ja sen jälkeisestä ajasta kolmannes.

Saksassa myös eläkettä edeltävä vakuutushistoria vaikuttaa tulevan ajan huomioon ottamiseen. Vakuutushistoriassa olevat aukot pienentävät tulevalle ajalle annettavien laskennallisten tulopisteiden arvoa. Laskennalliset tulopisteet vaikuttavat suoraan eläkkeen määrään.

Kuukausieläke = henkilökohtaiset tulopisteet koko vakuutusajalta x eläkelajikerroin x voimassa oleva eläkearvo.

Henkilökohtaiset tulopisteet lasketaan jokaiselta vakuutusvuodelta jakamalla vakuutetun vakuutusmaksun perusteena olevat tulot (joilla on katto) kaikkien vakuutettujen keskimääräisillä vakuutusmaksun perusteena olleilla tuloilla.

Eläkelajikerroin on vanhuuseläkkeessä yksi, täydessä työkyvyttömyyseläkkeessä 1 ja ammattiin sidotussa työkyvyttömyyseläkkeessä 0,667, joka siis antaa tulokseksi osaeläkkeen.

Voimassa oleva eläkearvo vastaa yhden tulopisteen perusteella karttuvaa kuukausieläkettä (eli vuoden ajan vakuutettujen keskiansioita vastaavaa vakuutusmaksua maksaneen kuukausieläkettä). Eläkearvoa tarkisetaan vuosittain.

Tulevan ajan tulopisteet määräytyvät koko eläketapahtumaa edeltävän ajan vakuutushistorian mukaan siten, että vakuutusmaksuajoilta ja niihin verrattavilta ajoilta karttuneet tulopisteet jaetaan koko sillä ajalla, jolta vakuutusmaksuja olisi voitu maksaa. Vakuutushistoriassa olevat aukot pienentävät siten tulevan ajan tulopisteitä.

Saksan ja Suomen sosiaaliturvasopimukseen on neuvoteltu säännös, jonka mukaan Suomi osittaa tulevan ajan palvelusaikojen suhteessa, jos tulevaan aikaan on oikeus sekä Suomesta että Saksasta. Saksa sen sijaan laskee tulevan ajan edellä selostettujen kansallisten säännösten mukaisesti, koska siellä tulevan ajan eläkeosuus riippuu palvelusajan pituudesta. Sopimus ei ole vielä voimassa. Sopimuksen voimaantulon saakka voidaan tulevan ajan eläkeosuus yhteensovittaa Suomen EU-eläkkeen laskennassa määrättäessä asetuksen mukaista kansallista eläkettä.

LA/Riitta Korpiluoma

27.5.1996

LIITE 3

RUOTSIN TULEVAN AJAN ELÄKEEN LASKEMINEN

1

Ruotsin tulevan ajan edellytykset

Kansallinen

Tuleva aika liittyy Ruotsin kansallisten säännösten mukaan lisäeläkkeeseen (työeläke), jos eläkepisteitä on karttunut ennen eläketapahtumaa vähintään yksi. Lisäksi edellytetään, että

- eläkepisteitä on karttunut vähintään kahtena vuotena niistä neljästä vuodesta, jotka välittömästi edeltävät eläketapahtumavuotta **tai**
- vakuutetulla on eläketapahtuman sattuessa vähintään perusmäärän suuruiset vuositulot (sairauspäivärahan perusteena olevat tulot SGI).

Asetus 1408/71

Ruotsin on otettava huomioon muun EU-maan vakuutuskaudet etuuksia koskevien oikeuksien saavuttamiseksi ikään kuin ne olisivat työskentelyä Ruotsissa. **Tulevan ajan oikeuden saavuttamiseksi** Ruotsin on siis otettava huomioon työskentely muussa EU-maassa ikään kuin se olisi työskentelyä Ruotsissa (asetuksen artikla 45.1).

Päällekkäinen tuleva aika voidaan estää maiden välisellä sopimuksella (asetuksen 46 b.2.b). Asetuksen liitteessä VI mainitaan tällaiset etuudet ja sopimukset. Ruotsilla on liitteessä VI seuraava teksti:

Päätettäessä oikeudesta sellaiseen työkyvyttömyys- tai jälkeenjääneen eläkkeeseen, joka perustuu osittain tuleviin oletettuihin vakuutuskausiin (=tulevan ajan eläke), henkilön katsotaan täyttäneen Ruotsin lainsäädännön vakuutus- ja tulovaatimukset, jos hän kuuluu palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana sellaisen toisen valtion vakuutus- tai asumisjärjestelmän soveltamisalaan, johon tätä asetusta sovelletaan.

Käytännössä Ruotsi on antanut tulevan ajan oikeuden, jos toinen EU-maa antaa tulevan ajan eläkkeen ja hakijalla on vähintään yksi ATP-pistevuosi. Ruotsin tuleva aika lasketaan Ruotsin ATP-pisteiden - ei muun EU-maan ansioiden - perusteella. Vaatimus vähintään yhdestä ATP-pistevuodesta on välttämätön, jotta Ruotsin eläke ylipäätään voidaan laskea, koska muiden maiden eläkkeen perusteena olevaa palkkaa ei käytetä EU-laskennassa.

LA/Riitta Korpiluoma

27.5.1996

LIITE 3

Vapaakirja

Jos tulevan ajan oikeutta ei ole, työeläke maksetaan karttuneiden eläkepisteiden mukaan. Tällöin edellytetään, että hakijalla on vähintään kolme eläkepistevuotta tai yksi ATP-vuosi ja kaksi muun EU-maan vakuutuskausivuotta.

2

Tulevan ajan eläkkeen laskeminen

Ruotsin kansallinen tuleva aika määrätään siten, että työkyvyttömyyseläkkeen alkamisvuoden ja 65 vuoden iän täyttämisen vuoden (siis viimeinen mukana oleva vuosi on vuosi, jonka aikana täyttää 64 vuotta) välisille vuosille määrätään ns. oletuspisteitä (antagande poäng). Oletuspisteen arvo on

- joko eläketapahtumavuotta edeltävästä neljästä vuodesta kahden parhaan vuoden eläkepisteiden keskiarvo tai
- eläkepisteiden keskiarvo 16 ikävuoden ja eläketapahtumavuotta edeltävän vuoden väliseltä ajalta. Näistä jätetään huomioon ottamatta puolet. Huomioon ottamatta jätetään huonoimmat pistevuodet tai pisteettömät vuodet.

Näistä valitaan se laskutapa, joka on hakijalle edullisempi.

2.1

Tuleva aika neljän vuoden säännöllä

Jos eläkkeensaaja on työskennellyt Ruotsin työsuhteen päätyttyä Suomessa ennen eläketapahtumaa enintään kaksi vuotta, hänellä on oikeus vielä tulevaan aikaan Ruotsin kansallisten säännösten mukaan, jos hän työskenteli Ruotsissa välittömästi ennen siirtymistään Suomeen.

Tässä tapauksessa tuleva aika tulee siis molemmista maista kansallisten säännösten perusteella. Kumpikin maa osittaa tulevan ajan pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan nojalla työskentelyaikojen suhteessa.

Esimerkki 1

Vuonna 1942 syntynyt hakija on ollut Ruotsissa työssä 1983-1992. Tämän jälkeen hän on työssä Suomessa 1.1.1993-2.11.1995. Työkyvyttömyyseläketapahtuma on 2.11.1995.

Ruotsi laskee ATP eläkkeen ansaittujen pisteiden mukaan vuosilta 1983-1992. Sen lisäksi lasketaan Ruotsin puhtaan kansallisessa eläkkeessä tuleva aika

LA/Riitta Korpiluoma

27.5.1996

LIITE 3

valitsemalla eläketapahtumavuotta edeltävistä neljästä vuodesta kaksi pisteiltään parasta. Tässä tulevan ajan oletuspisteet siis lasketaan vuoden 1991 ja 1992 pisteiden keskiarvon mukaisena.

Hänen eläkepisteensä työvuosilta ovat

1983-1989	4.50	
vuonna 1990	5.75	
vuonna 1991	5.20	ja *
vuonna 1992	6.01	*
vuonna 1993	0	(Suomessa)
vuonna 1994	0	(Suomessa)
vuonna 1995 eläketapahtuma		(Suomessa)

ATP-eläkkeen laskukaava

ATP-eläke määrätään laskemalla ensin tulevan ajan pisteet (antagande poäng), sitten osittamalla tuleva aika, jos sovelletaan pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklaa, ja sen jälkeen lasketaan keskimääräpisteet (medelpoäng). Niiden perusteella lasketaan ATP-eläke vuosittain vahvistettavaa perusmäärää hyväksikäyttäjien seuraavasti:

$$60\% \times \text{perusmäärä} \times \text{keskimääräpisteet} \times \frac{\text{pistevuodet}}{30}$$

Pistevuodet tarkoittaa eläkkeeseen oikeuttavia palvelus- tai tulevan ajan vuosia.

Oletuspisteet tulevalle ajalle (antagande poäng)

Tulevan ajan oletuspisteet siis lasketaan neljän eläketapahtumavuotta edeltävän pistevuoden perusteella jättämällä pois puolet eli tässä 0-vuodet 1993 ja 1994. Näin tulevan ajan pisteet lasketaan vuosien 1991 ja 1992 pisteiden keskiarvona eli tulevan ajan pisteiksi tulee 5.61

$$\frac{6.01 + 5.20}{2} = 5.61$$

Tulevan ajan ositus

Ruotsi osittaa tulevan ajan pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella siten, että tulevaa aikaa jää sille vain Ruotsin palvelusaikaan suhteutettu osa.

Ruotsin palvelusaika	10 vuotta
Suomen palvelusaika	3 vuotta
yhteensä	13 vuotta.

LA/Riitta Korpiluoma

27.5.1996

LIITE 3

Ruotsin osuus tulevasta ajasta on:

10
 -- x 11 vuotta = 8.46
 13

Ruotsin osuus tulevasta ajasta on siis 8 vuotta.

Koko Ruotsin eläkkeeseen oikeuttava aika on 10 + 8 eli 18 vuotta.

Keskimääräpisteet (medelpoäng) Keskimääräpisteet lasketaan ottamalla huomioon enintään 15 parasta vuotta todella ansaituista pistevuosista (10 vuotta) ja ositetuista tulevan ajan oletuspistevuosista (8 vuotta x 5.61).

Pisteet 15 parhaalta vuodelta:

vuoden 1992 pisteet	6.01,
vuoden 1990 pisteet	5.75,
8 vuotta tulevan ajan oletuspisteitä	5.61,
vuoden 1991 pisteet	5.20 ja
vuosien 1986-1989 pisteet	4.50.

$$\frac{6.01 + 5.75 + (8 \times 5,61) + 5.20 + (4 \times 4.50)}{15} = 5.32$$

ATP-eläke

Eläke lasketaan vuoden 1995 vähennetyn perusmäärän perusteella. Vähennetty perusmäärä on 98 % normaalista eli $35\,700 \times 98\% = 34\,986$ SKR vuonna 1995.

Eläkkeeseen oikeuttavia vuosia ovat 10 työskentelyvuotta ja 8 ositettua tulevan ajan vuotta eli yhteensä 18 pistevuotta.

	perus- määrä	keski- määrä- pisteet	piste- vuodet	
60	34 986	x 5,32	x 18	
---	x	-----		= 67 005,18 SKR/v
100		30		

2.2

Ruotsin tuleva aika keskimääräsäännöllä

Jos eläketapahtuma sattuu neljän vuoden kuluttua Ruotsin työsuhteen päättymisen jälkeen tai sitä myöhemmin, Ruotsin tuleva aika lasketaan aina keskimääräisten pistevuosien perusteella ottamalla huomioon vuodet 16 ikävuoden ja eläketapahtumavuotta edeltävän vuoden väliseltä ajalta ja jättämällä näistä

LA/Riitta Korpiluoma

27.5.1996

LIITE 3

huomioon ottamatta puolet. Huomioon ottamatta jätetään huonoimmat pistevuodet tai pisteettömät vuodet.

Tällöinkin tulevan ajan saamisen edellytyksenä on, että vakuutetulla on eläketapahtuman sattuessa vähintään perusmäärän suuruiset vuositulot (sairauspäivärahan perusteena olevat tulot SGI) tai että tulevan ajan oikeus on asetuksen 1408/71 liitteen VI nojalla (hakija on vakuutettuna eläketapahtumahetkellä muussa EU-maassa).

Tulevan ajan pisteet lasketaan näin myös silloin, kun tämä laskutapa antaa neljän vuoden sääntöä paremman lopputuloksen.

Esimerkki 2

Vuonna 1961 syntynyt suomalainen on työskennellyt Ruotsissa ja saanut ATP-pisteitä vuosina 1983-1986 (4 vuotta). Hänen eläkepisteensä näiltä vuosilta ovat 4.50, 5.75, 5.20, ja 6.01.

Vuonna 1986 hän muuttaa takaisin Suomeen ja työskentelee täällä 1987-1995 (9 vuotta), jolloin hän tulee työkyvyttömäksi. Hän hakee työkyvyttömyyseläkettä myös Ruotsista. Hänelle ei ole vahvistettu ATP-pisteitä vuosille 1991-1994 (neljä eläketapahtumavuotta edeltävää vuotta), mutta hän täyttää vaatimuksen vähintään yhdestä ATP-pistevuodesta. Ruotsin liitemääräyksen VI perusteella hänen katsotaan täyttävän Ruotsin lainsäädännön tulevan ajan oikeutta koskevat vaatimukset, koska hän kuuluu Suomen työeläkelainsäädännön piiriin vakuutustapahtuman sattuessa.

Tulevan ajan oletuspisteet

Ruotsin vakuutuslaskussa laskee hänelle tulevan ajan oletuspisteet. Ne lasketaan eläkepisteiden keskiarvona 16 ikävuoden ja eläketapahtumavuotta edeltävän vuoden väliseltä ajalta. Keskiarvoa laskettaessa pudotetaan pois puolet vuosista, ne joilta eläkepisteitä ei ole tai ne ovat pienimmät.

16 vuotta v. 1977 ATP-pisteet	
1977-1982	0
1983	4.50
1984	5.75
1985	5.20
1986	6.01
1987-1994	0
1995 eläketapahtuma	(Suomessa)
	(Suomessa)

Aikaa 16 vuoden täyttämivuodesta 1977 eläketapahtumavuotta edeltävään vuoteen 1994 on 17 vuotta, joista pudotetaan pois puolet valiten pois pudotettaviksi huonoimmat vuodet. Jäljelle jää 9 vuotta (neljä pistevuotta ja viisi "nollavuotta"), joista lasketaan

LA/Riitta Korpiluoma

27.5.1996

LIITE 3

tulevan ajan oletuspisteet:

$$\begin{array}{r} 0+0+0+0+0 + 4.50 + 5.75 + 5.20 + 6.01 \\ \hline = 2,38 \\ 9 \end{array}$$

Tulevan ajan oletuspisteet ovat siis 2.38.

Tulevan ajan
ositus

Tulevaa aikaa on 1995-2025 (hakija täyttää 64 vuotta vuonna 2025) eli yhteensä 31 vuotta.
Ruotsin palvelusaika 4 vuotta
Suomen palvelusaika 9 vuotta
yhteensä 13 vuotta.

Ruotsin osuus tulevasta ajasta on:

$$\begin{array}{r} 4 \\ -- \times 31 = 9.53 \text{ eli } 9 \text{ vuotta.} \\ 13 \end{array}$$

Keskimääräpisteet
(medelpoäng)

Keskimääräpisteet lasketaan ottamalla huomioon enintään 15 parasta vuotta todella ansaituista pistevuosista (4 vuotta) ja ositetuista tulevan ajan vuosista (9 vuotta oletuspisteillä 2.38) eli tässä yhteensä 13 vuotta:

$$\begin{array}{r} 4.50 + 5.75 + 5.20 + 6.01 + (9 \times 2,38) \\ \hline = 3.30 \\ 13 \end{array}$$

ATP-eläke

Eläke lasketaan vuoden 1995 vähennetyn perusmäärän perusteella eli $35\,700 \times 98\% = 34\,986$ SKR.

Eläkkeeseen oikeuttavia pistevuosia ovat neljä ansaittua vuotta ja osituksen jälkeiset 9 tulevan ajan vuotta eli 13 vuotta.

	perus- määrä		keski- määrä- pisteet		piste- vuodet	
	60	34 986	x	3.30	x	13
	---	x	-----			= 30 017,99 SKR/v
	100		30			

LA/Riitta Korpiluoma

27.5.1996

LIITE 3

3

Eläketapahtuma ennen 1.1.1994

Jos eläkkeensaaja on jäänyt eläkkeelle ennen 1.1.1994, eläke on laskettu vanhan pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella. Sen mukaan tulevan ajan sai vain toisesta Pohjoismaasta.

Jos eläkkeensaaja täytti tulevan ajan edellytykset molemmissa maissa kansallisen lainsäädännön mukaan, tulevan ajan myönsi se maa, jonka eläkkeessä tulevan ajan osuus oli suurempi. Eläke siis laskettiin erikseen työskentelyn perusteella karttuneesta osuudesta (vapaakirja) ja erikseen tulevalta ajalta. Se maa, jonka tulevan ajan eläkeosuus oli suurempi siis myönsi koko tulevan ajan. Työskentelystä karttuneen eläkkeen (vapaakirjan) kumpikin maa myönsi itse.

Eläke voidaan hakemuksesta tarkistaa EU-säännösten mukaiseksi, jos työeläkkeiden kokonaismäärä on näin laskettuna suurempi.

Lakiosasto

19.11.1997

5 EU-ELÄKEPÄÄTÖS

5.1 Yleistä	3
Säännökset	3
Päätöksenantomenettely	3
Päätöksen kieli	4
5.2 Eläkepäättökset hakijan asuessa Suomessa	5
Päätöksen antojärjestys	6
5.2.1 Teoreettisen laitoksen väliaikainen päätös	6
Pohjoismaat	7
5.2.2 Seurannaislaitoksen päätös	8
5.2.3 Teoreettisen laitoksen lopullinen päätös ilman muiden EU-maiden	
vakuutuskausia	8
Vapaakirjaeläke	9
Tulevan ajan eläke vain Suomesta	9
Vanhuuseläke	9
Työttömyyseläke	9
Ennakkopäätös yksilöllisestä varhaiseläkkeestä tai	
osatyökyvyttömyyseläkkeestä	10
Osatyökyvyttömyyseläke	10
Kuntoutustuki	10
Kuntoutustuen (määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen)	
jatkopäätökset	11
Hylkäävät päätökset	11
5.2.4 Teoreettisen laitoksen lopullinen päätös väliaikaisen päätöksen	
jälkeen	12
Pohjoismaat	12
5.3 Eläkepäättökset hakijan asuessa ulkomailla	13
Päätöksen antojärjestys	13
5.3.1 Teoreettisen laitoksen päätös	14
5.3.2 Seurannaislaitoksen päätös	14
5.3.3 Eläketurvakeskuksen hylkäävät päätökset	15
5.4 Hakija on jo eläkkeellä	15
5.6 Uusi hakemus juridisin perustein jo hylätyssä asiassa	15
5.6 Oikaisu- ja muutospäätökset	16
5.7 Päätökset lähettämisen- ja poikkeuslupa-asioissa	16
5.8 EU-eläkepäättösten perusteleminen	17

Lakiosasto

19.11.1997

5.9 Eläketapahtumailmoitus	17
5.10 Päätöksen lähettäminen	18
5.10.1 Väliaikainen päätös	18
5.10.2 Lopullisen päätöksen lähettäminen hakijalle ja muutoksenhakuohje	18
Kolmannen maan kansalaiset	18
Osittainen muutoksenhakuohje	19
5.10.3 Lopullisen päätöksen lähettäminen käsittelevälle laitokselle	19
Käsittelevä laitos Suomessa	19
Käsittelevä laitos ulkomailla	19
5.10.4 Lomake E 210	19
5.10.5 Seurannaislaitos	20
5.11 Päätösten yhteenveto	20
Uudet vakuutuskaudet	21
LIITTEET	
E 210 Ilmoitus eläkehakemusta koskevasta päätöksestä	
Fraasit E 210-lomakkeeseen	
Mallipäätös	

Lakiosasto

19.11.1997

5 EU-ELÄKEPÄÄTÖS

5.1

Yleistä

Eläkepäätöksiä koskevat yleiset ohjeet on annettu yleiskirjeessä A 45/94 Työeläkeasioiden käsittely ja muutoksenhaku kohdassa 1.4 Työeläkejärjestelmän käsittelyperiaatteet.

Tässä yleiskirjeessä annetaan ohjeet päätöksen antamisesta EU-eläkehakemukseen. EU-perhe-eläkkeestä on ohjeet yleiskirjeessä A 20/95.

Säännökset

Päätöksen antamisesta on säännöksiä sekä toimeenpanoasetuksessa 574/72 että erityissäännöksiä pohjoismaiden osalta pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa.

Eläkepäätösten antamismenettelystä on säädetty EU:n sosiaaliturvasäännöksissä:

- etuuksien väliaikainen maksaminen ja etuuksien ennakon maksaminen (toimeenpanoasetuksen 574/72 45 artikla)
- laitosten päätösten antaminen tiedoksi hakijalle (toimeenpanoasetuksen 574/72 48 artikla).

Päätöksenantomenettely

EU-eläkehakemukseen antaa päätöksen Suomessa yleensä yksi tai useampi työeläkelaitos sekä Kansaneläkelaitos, jos myös KEL-eläkettä on haettu. Tämän lisäksi eläkepäätöksen antavat kaikkien niiden muiden EU-maiden eläkelaitokset, joissa hakija on työskennellyt (tai asunut, jos ao. maasta on oikeus eläkkeeseen asumisen perusteella).

EU-menettelyn mukaan eläkelaitosten ei pitäisi lähettää itse alkuperäistä lopullista päätöstään hakijalle, vaan sen tekee hakijan asuinmaan käsittelevä laitos. Tällä tavoin kestää kuitenkin kauan ennen kuin eläkkeensaaja saa lopullisesta päätöksestä tiedon. Siksi Suomessa on päädytty siihen, että Suomen työeläkelaitos lähettää lopullisen päätöksen myös suoraan hakijalle muutoksenhakuohjeineen. Eläkelaitokset alkavat maksaa eläkettä heti päätöksen tehtyään.

Useimmat ulkomaan eläkelaitokset (Pohjoismaita lukuunottamatta) eivät lähetä päätöstään lainkaan hakijalle tiedoksi, vaan hakija saa sen vasta käsittelevältä laitokselta.

Lakiosasto

19.11.1997

Jos käsittelevä laitos on Suomessa, ei ulkomaan eläkelaitos EU-menettelyn mukaan saa Suomen ratkaisusta tietoa ennen päätösten yhteenvedoa. Jos tieto halutaan, sitä on kysyttävä erikseen. Samoin, jos käsittelevä laitos on ulkomailla ja ulkomaan eläkelaitoksen päätöksestä halutaan tieto, sitä on kysyttävä erikseen ulkomaan eläkelaitokselta.

Kaikki EU-eläkehakemukseen annetut lopulliset päätökset laskelmineen ja muutoksenhakuohjeineen lähetetään alkuperäisinä hakijan asuinmaan käsittelevälle laitokselle, joka antaa hakijalle eläkepäästösten yhteenvedon lomakkeella E 211. Jotta käsittelevä laitos osaisi siirtää eri kielisistä päätöksistä eläkeratkaisutiedot lomakkeelle E 211, muut kuin asuinmaan eläkelaitokset siirtävät eläkeratkaisunsa eläkepäästösestä lomakkeelle E 210 ja lähettävät myös sen käsittelevälle laitokselle.

Käsittelevä laitos lähettää päätösten yhteenvedon ja sen liitteenä kaikki hakemukseen annetut alkuperäiset eläkelaitosten päätökset laskelmineen ja muutoksenhakuohjeineen hakijalle. Yhteenvedoon liitetään lisäksi eri maiden muutoksenhakuohjeet sisältävä lomake E 212.

Yhteenvedo siihen liitettyine päätöksineen lähetetään myös tiedoksi kaikille päätöksen antaneille ulkomaan yhdyslaitoksille. Eläketurvakeskus käsittelevänä laitoksena lähettää päätösten yhteenvedon myös teoreettiselle laitokselle ja Kelaan.

Vastaavasti, jos käsittelevä laitos on ulkomailla, se lähettää kopion päätösten yhteenvedosta Suomen yhdyslaitokselle Kelalle.

Eläketurvakeskus rekisteröi toistaiseksi kaikki ulkomailta saapuneet päätökset ja yhteenvedot ja lähettää ne sen jälkeen teoreettiselle laitokselle.

Eläketurvakeskus lähettää myös kaikki tekemänsä päätösten yhteenvedot ja siihen liittyvät muut asiakirjat teoreettiselle laitokselle arkistoitavaksi. Jos hakemus ei koske lainkaan työeläkettä, Eläketurvakeskus arkistoi itse kansaneläkehakemukseen liittyvän päätösten yhteenvedon.

Päätöksen kieli

Eläkelaitoksen päätöksen kielestä ei toimeenpanoasetuksessa 574/72 ole säädetty, joten se annetaan kansallisen lainsäädännön mukaan. Suomessa päätös siis annetaan hakijan hakemuksessa esittämän pyynnön mukaan suomeksi tai ruotsiksi. Mela ja Kela ovat velvolliset antamaan päätöksen myös saamen kielellä (ks. yleiskirje A 45/94 Työeläkeasioiden käsittely ja muutoksenhaku, kohta 1.4.15).

Lakiosasto

19.11.1997

Uusitun E 202-hakemuslomakkeen kohdassa "C Lisätiedot 13" kysytään, haluaako hakija päätöksensä suomeksi vai ruotsiksi (E 203 kohta 16 ja E 204 lomakkeen liite). Päätös annetaan jommalla kummalla kielellä hakijan pyynnön mukaisesti.

Jos hakija ei ole ilmoittanut kieltä, eläkelaitos voi tarkistaa väestörekisteristä tai päätellä esim. kansalaisuuden, asumispaikkakunnan tai ulkomailla asumisajan perusteella, kummalla kielellä, suomeksi vai ruotsiksi, päätös olisi syytä antaa. Hakijan kieli saattaa käydä ilmi myös eläkkeenhakijan itsensä täyttämästä E 207-lomakkeesta.

Päätösten yhteenvedon kielestä ks. kohta 5.10.

5.2

Eläkepäätökset hakijan asuessa Suomessa

Suomessa teorettinen eläkelaitos laskee teorettisen eläkkeen koko työeläkejärjestelmän osalta. Koska ulkomaan vakuutuskaudet voivat vaikuttaa työeläkkeen määrään, teorettinen laitos ei aina voi antaa myönteistä eläkepäätöstä lopullisena, ennen kuin muiden EU-maiden vakuutuskausi tiedot on saatu. Kansaneläkkeen määrään ulkomaan vakuutuskaudet vaikuttavat yleensä aina. Joissakin tilanteissa tiedetään jo etukäteen, etteivät ulkomaan vakuutuskaudet vaikuta työeläkkeen määrään ja päätös annetaan heti lopullisena ilman muiden EU-maiden vakuutuskausia.

Joissakin tilanteissa saattaa hakijan kannalta olla tärkeää päästä valittamaan päätöksestä heti tarvitsematta odottaa koko EU-kierrosta. Eläkelaitos voi tällöin harkintansa mukaan antaa lopullisen päätöksen muutoksenhakuohjeineen. Jos ulkomaan vakuutuskausilla on vaikutusta eläkkeen määrään, voidaan muutoksenhakuohje antaa tältä osin rajoitettuna. Päätöksessä todetaan esimerkiksi: "Tästä päätöksestä ei voi valittaa siltä osin, kuin eläkkeen määrä perustuu muiden EU-maiden vakuutuskausiin. Näiltä osin annamme valituskelpoisen päätöksen, kun olemme saaneet tiedot työskentelystä muissa EU-maissa".

Hylkäävät päätökset annetaan heti lopullisina, koska muiden EU-maiden vakuutuskausilla ei hylkäävissä ratkaisuisissa ole merkitystä.

Eläkepäätös voidaan siis antaa joko

- väliaikaisena,
- heti lopullisena ilman muiden EU-maiden vakuutuskausia,

Lakiosasto

19.11.1997

- osittain lopullisena eli eläkeoikeuden osalta lopullisena ja määrän osalta väliaikaisena, tai
- lopullisena sen jälkeen kun muiden EU-maiden vakuutuskausitiedot on saatu.

Lopulliseen päätökseen liitetään muutoksenhakuohje (ks. kohta 5.9).

Päätöksen antojärjestys

Kun Suomesta myönnetään täysitehoinen eläke ja samalla sovelletaan pohjoismaista sopimusta, päätöksen antojärjestys on seuraava:

1. Suomen teorettinen laitos antaa väliaikaisen päätöksen, jossa tuleva aika on ositettu hakemustietojen ja työsuhderekisteriotteen ATP-pisteiden perusteella
2. Seurannalaitos antaa päätöksensä lopullisena
3. Saadaan muun Pohjoismaan vakuutuskaudet
4. Muu Pohjoismaa antaa tulevan ajan pro rata-eläkkeen myöntöpäätöksen (tulevan ajan oikeus määräytyy asetuksen perusteella eikä riipu Suomen lopullisesta päätöksestä)
5. Suomen teorettinen laitos antaa lopullisen päätöksen (ositetulla tulevalla ajalla)
6. Kela antaa kansaneläkepäätöksen
7. Eläketurvakeskus antaa päätösten yhteenvedon.

Kela antaa ollessaan käsittelevä laitos päätösten yhteenvedon hakemuksiin, jotka ovat tulleet vireille ennen 1.1.1998. Yhteenvedon antamisen jälkeen samaa henkilöä koskevissa asioissa (jatkoissa, oikaisuissa, tarkistuksissa) käsittelevänä laitoksena on Eläketurvakeskus.

5.2.1

Teoreettisen laitoksen väliaikainen päätös

Tulevan ajan työkyvyttömyyseläkkeessä tai yksilöllisessä varhaiseläkkeessä ulkomaan vakuutuskaudet voivat vaikuttaa teoreettisen eläkkeen määrään ja, jos hakija on työskennellyt muissa Pohjoismaissa (Tanskaa lukuunottamatta), sosiaaliturvasopimuksen mukaisen kansallisen eläkkeen määrään.

Siksi näissä tilanteissa teorettinen laitos ei yleensä voi antaa päätöstään heti lopullisena.

Jos hakijalla on oikeus Suomen lainsäädännön mukaiseen eläkkeeseen, teorettinen eläkelaitos myöntää eläkkeen heti väliaikaisella

Lakiosasto

19.11.1997

päätöksellä ja alkaa maksaa sitä välittömästi (toimeenpanoasetuksen 45 artikla).

Eläkelaitos ottaa tarvittaessa väliaikaisessa päätöksessä huomioon lomakkeen E 207 perusteella arvioidut vakuutuskaudet laskiessaan sosiaaliturvasopimuksen mukaista kansallista eläkettä.

Tuleva aika kartuttaa työkyvyttömyyseläkettä seuraavissa maissa:

Islanti
Italia
Itävalta
Luxemburg
Norja
Ruotsi
Saksa
Suomi

Itävallassa, Luxemburgissa ja Saksassa otetaan kuitenkin huomioon vain osa tulevasta ajasta (ks. kohta 4.3.2.b Asetuksen mukainen kansallinen eläke).

Pohjoismaat

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaan Suomen tulevaa aikaa vähennetään, jos myös muu Pohjoismaa myöntää hakijalle tulevan ajan eläkkeen (eli tuleva aika ositetaan työskentelyaikojen suhteessa). Jotta Suomen teoreettinen laitos ei myöntäisi hakijalle liian suurta eläkettä väliaikaisella päätöksellä, muun Pohjoismaan vakuutuskaudet kannattaa ottaa huomioon jo väliaikaista päätöstä annettaessa. Ne voidaan ottaa huomioon hakijan ilmoituksen ja/tai työsuhderekisterin tietojen mukaisina. Näin voidaan vähentää takaisinperintää lopullisen päätöksen yhteydessä.

Ruotsin vapaakirjaan liittyy tuleva aika, jos Suomen työeläke on täysitehoinen, vaikka oikeus tulevaan aikaan tulisi Suomesa jälkikarenssiajan perusteella (asetuksen 1408/71 liitteen VI kohta R.3). Sen vuoksi eläkelaitos voi ottaa huomioon Ruotsin vakuutuskaudet hakijan ilmoituksen tai työsuhderekisteritietojen mukaisena jo väliaikaisessa päätöksessä, vaikka tuleva aika liittyisi Suomen eläkkeeseen jälkikarenssin perusteella. (Sen sijaan Suomen vapaakirjaan liittyy tuleva aika liitteen VI perusteella vain, jos Suomen eläketapahtuma sattuu työsuhteen tai yrittäjätoiminnan jatkuessa muussa EU-maassa.)

Jos eläkelaitos on myöntänyt eläkkeen väliaikaisella päätöksellä ja ulkomaan vakuutuskausitietojen saapuminen muuttaa eläkkeen mää-

Lakiosasto

19.11.1997

rää merkittävästi, voi eläkelaitos antaa uuden väliaikaisen päätöksen odottamatta tietoa toisen Pohjoismaan lopullisesta päätöksestä.

Itävallan ja Saksan sopimukseen on neuvoteltu tulevan ajan osittamisesta pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklaa vastaava säännös. Sopimukset eivät vielä ole voimassa, mutta niiden tultua voimaan menettely tulee olemaan sama kuin Pohjoismaiden kesken.

5.2.2

Seurannaislaitoksen päätös

Vaikka teoreettinen laitos myöntäisi eläkkeen ensin väliaikaisella päätöksellä, seurannaislaitos voi yleensä antaa kansallisten säännösten mukaan lasketusta eläkkeestään päätöksen heti lopullisena. Muun EU-maan vakuutuskausilla ei yleensä ole vaikutusta seurannaislaitoksen vapaakirjaeläkkeen määrään. Näin menetellään myös pohjoismaisissa päätöksissä.

Jos teoreettisessa eläkkeessä yhteensovitetään tapaturma- tai liikennevakuutuskorvauksia, myös seurannaislaitoksen eläkkeen määrä voi pienentyä. Näissä tilanteissa seurannaislaitoksen on syytä antaa päätöksensä väliaikaisena, jotta eläkkeen määrä voidaan laskea oikean suuruisena eläkkeen alkamisesta lähtien.

Lakiosaston tiedotteet 7/95 ja 10/96

Seurannaislaitoksen hylkäävä päätös annetaan heti lopullisena.

5.2.3

Teoreettisen laitoksen lopullinen päätös ilman muiden EU-maiden vakuutuskausia

Ulkomaan vakuutuskausien saaminen kestää yleensä pitkään. Eläkettä myönnettäessä lopullista päätöstä ei aina voida antaa kohtuulliseksi katsottavassa käsittelyajassa, jos jäädään odottamaan lopullista tietoa kaikista EU-maista, joissa hakemus on käsiteltävänä.

Jos tiedetään, että ulkomaan vakuutuskaudet eivät vaikuta eläkkeen määrään, päätös annetaan heti lopullisena odottamatta muiden EU-maiden vakuutuskausia. Muun muassa vanhuuseläkkeen määrään ei muiden EU-maiden vakuutuskausilla yleensä ole vaikutusta, joten vanhuuseläkepäättös voidaan antaa heti lopullisena. Vanhuuseläkkeen määrä voi vain suurentua ulkomaan työskentelyyn perustuvan korotetun karttuman vuoksi. Hylkäävät päätökset annetaan heti lopullisina, koska vakuutuskausilla ei näissä tilanteissa ole merkitystä.

Lakiosasto

19.11.1997

Edellä esitetyistä seikoista johtuen teoreettinen eläkelaitos voi antaa lopullisen eläkepäättöksen väliaikaisen päätöksen sijasta pääsääntöisesti seuraavissa tapauksissa:

Vapaakirjaeläke

Jos Suomen eläke on vapaakirjaeläke, päätös voidaan antaa heti lopullisena.

Tulevan ajan eläke vain Suomesta

Jos Suomesta on kansallisten säännösten mukaan oikeus tulevan ajan eläkkeeseen eikä toisen EU-maan eläkkeeseen kuulu tulevaa aikaa, eläkepäättös voidaan antaa heti lopullisena. Tällaisia maita ovat:

Belgia
Espanja
Hollanti
Irlanti
Iso-Britannia
Kreikka
Liechtenstein
Portugali
Ranska
Tanska

Vanhuuseläke

Vanhuuseläkepäättös voidaan antaa lopullisena lähtökohtaisesti niissä tilanteissa, joissa vanhuuseläkkeeseen ei tule korotettua karttumaa toisen EU-maan vakuutuskausien perusteella. Vaikka pieni korotetun karttuman mahdollisuus olisikin, eläkkeensaajalle ei tule oikeudenmenetystä siitä, että hän on saanut päätöksensä nopeammin lopullisena ilman korotetun karttuman osuutta. Jos toisen EU-maan vakuutuskausien perusteella vanhuuseläkkeeseen tulee korotettu karttuma, eläke suurenee ja eläkelaitos itseoikaisee päätöksen eläkkeen alkamisajankohdasta lukien.

Toisen EU-maan vakuutuskaudet voidaan ottaa huomioon myös lomakkeen E 207 perusteella, jos vakuutuskausia ei vielä ole saatu.

Työttömyyseläke

Työttömyyseläkkeestä voidaan antaa heti lopullinen päätös ilman muiden EU-maiden vakuutuskausia. Muista EU-maista ei voi saada työttömyyseläkettä ja esimerkiksi Ruotsin varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ei liity tulevaa aikaa.

Jos työttömyyseläkettä saava henkilö hakee Ruotsista työkyvyttömyyseläkettä ja Ruotsi myöntää hänelle täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen, Suomen teoreettinen eläkelaitos tarkistaa työttömyyseläkkeen määrän (osittaa tulevan ajan) tie-

Lakiosasto

19.11.1997

doksisaantia seuraavan kuukauden alusta. Ruotsin päätöksestä katsotaan saadun tieto, kun se on saapunut teoreettiselle laitokselle.

Ennakkopäätös yksilöllisestä varhaiseläkkeestä tai osatyökyvyttömyyseläkkeestä

Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja yksilöllisestä varhaiseläkkeestä annetaan ensin ennakkopäätös ja vasta sitten, kun hakija ilmoittaa ottavansa eläkkeen, eläkelaitos antaa päätöksen eläkkeen alkamisesta ja sen määrästä. (Eläkehakemuksen virittäminen ja asiakirjojen lähettäminen ks. kohdat 3.5.2 Yksilöllinen varhaiseläke ja 3.5.3 Osaeläke).

Ennakkopäätöksessä hakijalle annetaan arvio eläkkeestä puhtaan kansallisena. Jos henkilö on työskennellyt toisessa EU-maassa, eläkelaitos voi ennakoita myös EU-eläkkeen määrän hakemuksen ja sen liitteiden perusteella. Tällöin täysitehoisen eläkkeen tuleva aika voidaan osittaa pohjoismaisen sopimuksen mukaisesti arvioimalla ulkomaan vakuutuskausien määrä.

Päätöksessä mainitaan aina, että ulkomailta ansaittu eläke voi muuttaa ennakkopäätöksessä ilmoitetun eläkkeen määrän.

Osatyökyvyttömyyseläke

Kun hakija on hakenut täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja hänelle myönnetään osatyökyvyttömyyseläke (tai osakuntoutustuki), päätös tulisi antaa eläkeoikeuden osalta lopullisena, vaikka se muutoin olisi väliaikainen. Näin eläkkeenhakija voi heti valittaa osaeläkeoikeudestaan.

Eläkelaitos voi kirjoittaa päätökseen esimerkiksi seuraavasti: "Jos olette tyytymätön siihen, että työkyvyttömyyseläkkeenne on myönnetty osaeläkkeenä eikä täytenä, voitte hakea tähän päätökseen muutosta tältä osin oheisen muutoksenhakuohjeen mukaisesti. Muilta osin päätös on väliaikainen eikä siihen voi hakea muutosta. Annamme lopullisen päätöksen, kun olemme saaneet ulkomailta tiedot työskentelystänne siellä."

Eläkelaitos myönsi hakijalle osatyökyvyttömyyseläkkeen. Päätös annettiin osaeläkeoikeuden osalta lopullisena ja siihen liitettiin tältä osin muutoksenhakuohje. Muutoin päätös annettiin väliaikaisena eikä siihen voinut hakea muutosta. Eläkelautakunta tutki osaeläkeoikeutta koskevan valituksen. ELK 8.1.1996 (4413/95).

Kuntoutustuki

Jos henkilö on hakenut työkyvyttömyyseläkettä toistaiseksi ja hänelle myönnetään kuntoutustuki, päätös voidaan antaa eläkeoikeuden osal-

Lakiosasto

19.11.1997

ta lopullisena, vaikka se muutoin olisi väliaikainen. Näin eläkkeenhakija voi heti valittaa työkyvyttömyysratkaisusta.

Kuntoutustuen (määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen) jatkopäätökset

Jos eläkelaitos on myöntänyt henkilölle useilla väliaikaisilla päätöksillä kuntoutustukea (määräaikaista työkyvyttömyyseläkettä), se voi myöhemmin annettavaan lopulliseen päätökseen sisällyttää kaikki nämä jaksot.

Jos kuntoutustuki (määräaikainen työkyvyttömyyseläke) on myönnetty lopullisella päätöksellä EU-säännöin, sen jälkeinen jatkopäätös voidaan antaa heti lopullisena. Suomen käsittelevä laitos merkitsee päätösten yhteenvetolomakkeelle eläkkeen alkamispäivän ja laittaa sen liitteeksi kaikki lopulliset päätökset. Jatkopäätöstä, joka annetaan ennen yhteenvetoa, ei kuitenkaan enää lähetetä käsittelevälle laitokselle, koska Eläketurvakeskuksessa katsotaan tieto eläkkeen jatkamisesta eläketapahtumarekisteristä.

Sen jälkeen kun päätösten yhteenveto on annettu, jatkohakemus käsitellään ilman EU-kierrosta, joten hakijan asuessa Suomessa uutta päätösten yhteenvetoa ei enää laadita. Jatkohakemukseksi tarkoitettu lääkärinlausunto toimitetaan kuitenkin käsittelevälle laitokselle, joka lähettää sen ja lomakkeen E 204 ulkomaan yhdyslaitoksille (ks. Lakiosaston tiedote 7/96).

Hylkäävät päätökset

Kaikki hylkäävät päätökset annetaan aina heti lopullisina, koska vakuutuskausilla ei näissä tilanteissa ole merkitystä. Näin menetellään siis myös muissa kuin pohjoismaisissa päätöksissä.

Jos Suomessa asuva hakija on viimeksi työskennellyt toisessa EU-maassa ja hänellä on oikeus tulevaan aikaan EU-säännösten nojalla, mutta ei enää Suomen kansallisen lainsäädännön perusteella, "teknistä YVE-hylkäystä" (ei tulevan ajan oikeutta) ei voi antaa tarkistamatta, onko ulkomaan työskentelyn perusteella tulevan ajan oikeus. Tällöin eläkelaitos pyytää käsittelevän laitoksen välityksellä toisesta EU-maasta vakuutuskausi tiedot. Vasta kun hakija hakee lopullista päätöstä, eläkelaitos lähettää eläkehakemusasiakirjat käsittelevälle laitokselle, jotta EU-eläkehakemus voidaan toimittaa toiseen EU-maahan.

Lakiosasto

19.11.1997

5.2.4

Teoreettisen laitoksen lopullinen päätös väliaikaisen päätöksen jälkeen

Teoreettinen laitos antaa lopullisen päätöksen, kun muiden EU-maiden (poikkeuksena Pohjoismaat) vakuutuskausitiedot on saatu. Tietoa muiden EU-maiden kuin Pohjoismaiden myönteisestä päätöksestä ei siis tarvitse odottaa. Tanskan eläke ei sisällä tulevaa aikaa eikä myöskään sen päätöstä tarvitse odottaa.

Pohjoismaat

Pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan mukainen tulevan ajan osittaminen edellyttää, että hakijalle on myönnetty tulevan ajan eläke ainakin kahdesta Pohjoismaasta. Siksi teoreettinen laitos voi varmuudella antaa lopullisen päätöksensä näissä tilanteissa vasta, kun tieto muun Pohjoismaan myönteisestä päätöksestä on saatu.

Seuraavat esimerkit koskevat myös Norjaa ja Islantia.

Ruotsin eläkepäätöksestä ei aina käy ilmi, sisältääkö myönnetty eläke tulevaa aikaa vai ei. Sen pitäisi EU-säännösten mukaan yleensä sisältää tulevaa aikaa, jos Suomen eläke on täysitehoinen, mutta ei kuitenkaan aina. Teoreettisen laitoksen on syytä varmistaa Ruotsista ennen lopullisen päätöksen antamista, onko Ruotsin eläkkeessä tulevaa aikaa.

Jos Suomesta on myönnetty työkyvyttömyyseläke väliaikaisella päätöksellä siten, että tuleva aika on ositettu pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 15 artiklan perusteella, ja toinen Pohjoismaa hylkää eläkehakemuksen, Suomi voi antaa lopullisen päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä heti saatuaan tiedon toisen Pohjoismaan hylkäävästä päätöksestä. Koska toisesta Pohjoismaasta ei myönnetäkään eläkettä, niin kuin väliaikaista päätöstä annettaessa on oletettu, tuleva aika myönnetään Suomesta osittamattomana. Toisen Pohjoismaan päätöksen lainvoimaisuutta ei tarvitse odottaa.

Jos Suomen eläkelaitos on antanut lopullisen päätöksen täysitehoisesta kansallisesta eläkkeestä ja sen jälkeen tulee tieto toisen Pohjoismaan myöntämästä eläkkeestä (esim. valituksen tai uuden hakemuksen vuoksi), Suomen eläkkeen määrä tarkistetaan ja tuleva aika ositetaan tiedoksisaantikuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Teoreettinen eläkelaitos voi yleensä antaa lopullisen päätöksen vasta, kun tieto muun Pohjoismaan myönteisestä päätöksestä on saatu.

Jos hakija valittaa lopullisesta päätöksestä, jossa tuleva aika on ositettu ilman tietoa Ruotsin päätöksestä, selvitetään, onko Ruotsi antanut päätöksen ja sisältyykö siihen tuleva aika (edel-

Lakiosasto

19.11.1997

lyttäen, että valitus koskee eläkkeen määrää). Jos Ruotsi ei vielä ole antanut päätöstä, eläkelaitos lähettää valituksen muutoksenhakuelimeen, koska eläkelaitos ei voi itseoikaista lopullista päätöstä samansuuruiseksi väliaikaiseksi päätökseksi (se ei olisi suostumista valittajan vaatimuksiin).

Jos eläkepäätös on annettu väliaikaisena täydellä tai liian suurella tulevalla ajalla, lopullista päätöstä takaisinperinnästä ei pitäisi antaa ennen kuin tieto Ruotsin päätöksestä on saatu.

5.3

Eläkepäätökset hakijan asuessa ulkomailla

Kun eläkkeenhakija asuu ulkomailla, asuinmaan eläkelaitos myöntää hakijalle eläkkeen kansallisten sääntöjen mukaan laskettuna heti väliaikaisella päätöksellä ja maksaa sitä eläkkeensaajalle. Päätösten yhteenvedon tekee näissä tilanteissa ulkomaan käsittelevä laitos.

Päätöksen antojärjestys

Jos Suomen vapaakirjaeläkkeeseen liitetään tulevaa aikaa asetuksen liitteen VI perustella, Suomessa eläkepäätös voidaan antaa vasta sen jälkeen, kun muun Pohjoismaan vakuutuskausitodistus on saatu. Lisäksi tarvitaan tieto siitä, tuliko hakija työkyvyttömäksi ulkomailla työsuhteen tai yrittäjätoiminnan kestäessä. Päätöksen antojärjestys on seuraava:

1. Muu Pohjoismaa antaa väliaikaisen päätöksen (jos se on lähetetty Eläketurvakeskukselle, se lähetetään Suomen teoreettiselle laitokselle)
2. Suomen teoreettinen laitos antaa lopullisen päätöksen tulevan ajan pro rata-eläkkeestä (ei riipu muun Pohjoismaan tulevan ajan osittamisesta)
3. Seurannaislaitos antaa lopullisen päätöksen
4. Kela antaa kansaneläkepäätöksen
5. Muu Pohjoismaa antaa lopullisen päätöksen, jossa tuleva aika ositetaan pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan perusteella
6. Muun Pohjoismaan käsittelevä laitos antaa päätösten yhteenvedon.

Seurannaislaitos voi antaa päätöksensä myös ennen teoreettista laitosta.

Lakiosasto

19.11.1997

5.3.1

Teoreettisen laitoksen päätös

Eläkehakemuksen liitteenä pitäisi saapua myös toisen EU-maan vakuutuskaudet. Siksi Suomen teoreettinen laitos voi näissä tilanteissa usein antaa eläkepäättöksen heti lopullisena.

Työkyvyttömyys- ja yksilöllisen varhaiseläkkeen hakemuksissa joudutaan useimmiten selvittämään, onko hakijalla oikeutta Suomen tulevan ajan pro rata -eläkkeeseen. Näissä tilanteissa teoreettinen laitos voi myöntää hakijalle väliaikaisella päätöksellä kansallisen vapaakirja-eläkkeen kunnes selvitykset on saatu. Koska eläkkeen määrä tulevan ajan pro rata -eläkkeenä on kansallista vapaakirjaeläkettä suurempi, vapaakirjan voi myöntää heti myös lopullisella päätöksellä. Lopullisen päätöksen voi itseokaista, kun tarvittavat tiedot on saatu. Oikaisu tehdään eläkkeen alkamisajankohdasta alkaen.

Eläkelaitos voi myös jäädä odottamaan tarvittavien lisätietojen saapumista ja antaa lopullisen päätöksen vasta niiden saavuttua, erityisesti, jos vapaakirjan määrä on vähäinen.

Tällöin on yleensä syytä odottaa vakuutuskausitodistusta ja tietoa siitä, onko eläketapahtuma sattunut työsuhteen tai yrittäjätoiminnan aikana. Jos kysymyksessä on työkyvyttömyyseläke, tarvitaan myös lääkärintodistus toisesta maasta, jotta voidaan määritellä Suomen lainsäädännön mukainen eläketapahtuma.

Työkyvyttömyyseläkkeen ja yksilöllisen varhaiseläkkeen hylkäävä päätös annetaan heti lopullisena. Ennen "teknisen yve-hylyn" antamista (ei oikeutta tulevaan aikaan) tarkistetaan, onko eläketapahtuma sattunut työsuhteen tai yrittäjätoiminnan aikana toisessa EU-maassa.

5.3.2

Seurannaislaitoksen päätös

Seurannaislaitoksen päätös voidaan antaa yleensä aina lopullisena.

Jos kuitenkin teoreettisessa eläkkeessä yhteensovitetään tapaturma- tai liikennevakuutuskorvauksia, seurannaislaitoksen vapaakirja on syytä myöntää väliaikaisella päätöksellä tai seurannaislaitos voi jäädä odottamaan tarvittavien tietojen saapumista ja antaa lopullisen päätöksen vasta niiden saavuttua.

Lakiosasto

19.11.1997

5.3.3

Eläketurvakeskuksen hylkäävät päätökset

Ellei hakijalla ole oikeutta eläkkeeseen Suomen lainsäädännön mukaan (esim. hakija ei ole koskaan ollut työelämässä, hakijan yksityisen sektorin työsuhteet ovat päättyneet ennen 8.7.1961 ja yrittäjätoiminta on päättynyt ennen 1.1.1970 tai kun työsuhde ei selvitysten jälkeenkään kuulu työeläkelakien piiriin), Eläketurvakeskus antaa hakemukseen hylkäävän päätöksen jakamatta sitä eläkelaitokselle ja lähettää päätöksensä muutoksenhakuohjeineen Kelan kv-ryhmän kautta ulkomaan käsittelevälle laitokselle, mutta ei enää suoraan hakijalle.

Lakiosaston tiedote 12/95.

5.4

Hakija on jo eläkkeellä Jos hakija jo saa vanhuuseläkettä tai muuta eläkettä, jonka määrään EU-laskenta ei vaikuta, eläkelaitoksen ei tarvitse antaa uutta eläkepätöstä. Tällöin eläkelaitos lähettää aikaisemman päätöksensä muutoksenhakuohjeineen käsittelevälle laitokselle, tai jos eläkkeenhakija asuu ulkomailla, Kelalle.

Jos käsittelevä laitos on Suomessa, lähetteeseen merkitään maksussa olevan eläkkeen määrä ilmoitusajankohdan indeksissä.

Jos käsittelevä laitos on ulkomailla, täytetään lisäksi lomake E 210, ja siihen merkitään maksussa olevan eläkkeen määrä ilmoitusajankohdan indeksissä. Lomakkeeseen liitetään vanha päätös muutoksenhakuohjeineen.

Jos henkilö saa julkisen sektorin vanhuuseläkettä ja hän hakee yksityisen sektorin vanhuuseläkettä 65-vuotiaana, julkisen sektorin eläkelaitos ei anna uutta päätöstä. Näissä tapauksissa teoreettisena laitoksena toimii yksityisen sektorin eläkelaitos, vaikka työskentely yksityisellä sektorilla olisi tapahtunut ennen julkista palvelussuhdetta. Teoreettinen eläkelaitos pyytää julkisen sektorin eläkelaitokselta kopion alkuperäisestä päätöksestä laskelmineen ja muutoksenhakuohjeineen kahtena kappaleena, ja jos käsittelevä laitos on ulkomailla, lomakkeen E 210.

5.5

Uusi hakemus juridisin perustein jo hylätyssä asiassa

Jos ulkomailta saapuu uudelleen hakemus (jatkohakemus) asiassa, jossa on jo annettu hylkäävä päätös sillä perusteella, että hakijalla ei ole työeläkelakien alaista työskentelyä, eläkelaitos tai eläketurvakes-

Lakiosasto

19.11.1997

kus ei anna uutta päätöstä asiassa, vaan lähettää kopion aikaisemmasta E 210 lomakkeesta Kelan kv-ryhmään ja merkitsee lähettyseen, ettei uutta hylkäyspäätöstä anneta (lomakkeesta E 210 ks. kohta 5.10.4).

5.6

Oikaisu- ja muutospäätökset

Kun eläkelaitos saa muiden EU-maiden vakuutuskausitiedot, se laskee eläkkeen EU-säännöksiin. Jos eläke on myönnetty lopullisella päätöksellä ja eläkkeen määrä EU-säännöksiin laskettuna suurenee, eläkelaitos antaa itseoikaisupäätöksen ja korottaa eläkkeen määrää eläkkeen alkamisesta lukien. Jos eläke pienenee esim. yhteensovituksen vuoksi, eläkelaitos pienentää eläkettä tiedoksisaantia seuraavan kuukauden alusta alkaen.

Jos hylkäävä päätös muutoksenhaun johdosta itseoikaisuna tai valitusasteessa muuttuu myönteiseksi, eläkelaitos antaa uuden päätöksen joko väliaikaisena tai lopullisena.

Jos Suomen eläkelaitos on antanut lopullisen päätöksen täysitehoisesta kansallisesta eläkkeestä ja sen jälkeen tulee toisen Pohjoismaan myöntämästä eläkkeestä (esim. valituksen tai uuden hakemuksen vuoksi), Suomen eläkkeen määrä tarkistetaan ja tuleva aika ositetaan tiedoksisaantikuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Jos vakuutusosoikeudelta on haettu työeläkelaitoksen päätöksen poistamista ja vakuutusosoikeus on suostunut hakemukseen (TEL 21 d § 1 mom.), eläkelaitos antaa poistetun päätöksen tilalle uuden päätöksen.

Oikaisu- tai muutospäätös taikka poistetun päätöksen jälkeen annettu uusi lopullinen päätös laskelmineen ja muutoksenhakuohjeineen (2 kpl) lähetetään käsittelevälle laitokselle, tai hakijan asuessa ulkomailla, Kelalle (ks. kohta 6.4.5 Itseoikaisu ja 6.4.7 Toimenpiteet muutoksenhakuvelimen päätöksen jälkeen).

Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen, kun tieto vakuutuskausista tai toisen Pohjoismaan myöntämästä eläkkeestä on saapunut teoreettiselle eläkelaitokselle.

5.7

Päätökset lähettämisen- ja poikkeuslupa-asioissa

Ks. luku 2 Vakuuttaminen, kohta 2.14.5

Lakiosasto

19.11.1997

5.8

EU-eläkepäätösten perusteleminen

Hylkäävät EU-päätökset perustellaan samoin kuin vastaavat kansalliset päätökset.

Myönteisten EU-päätösten perusteluissa mainitaan, että eläkkeen laskentaan on sovellettu EU:n sosiaaliturvasäännöksiä, minkä säännösten mukainen eläke hakijalle on myönnetty ja että hakijalle on myönnetty se eläke, joka on suurempi. Näin siinäkin tapauksessa, että eläke myönnetään puhtaan kansallisena. Eläkelaskelmasta tulisi käydä ilmi myös kaikkien eläkkeen laskemisessa huomioon otettujen EU-maiden sekä Suomen vakuutuskausien lukumäärät.

Jos tuleva aika on ositettu Pohjoismaisen sopimuksen perusteella, tämä mainitaan eläkepäätöksessä tai -laskelmassa samoin kuin suhdeluku, jolla tuleva aika on ositettu Suomen ja toisen Pohjoismaan vakuutuskausien perusteella. Päätöksessä tämä voidaan ilmaista esim. seuraavasti: "Eläke on laskettu soveltaen EU:n sosiaaliturvasäännöksiä. Pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan perusteella tuleva aika on ositettu Suomen ja x:n työskentelyaikojen suhteessa x/x".

Eläkepäätöksen liitteenä olevasta laskelmasta tulisi käydä ilmi, mitkä ovat kaikkien EU-maiden vakuutuskaudet ja mitkä Suomen vakuutuskaudet.

Päätöksen lakiluettelossa tulisi mainita myös Neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä.

5.9

Eläketapahtumailmoitus

Kun eläkelaitos on antanut lopullisen päätöksen eläkkeen myöntämisestä tai hylkäämisestä, se ilmoittaa päätöksestä Eläketurvakeskuskelle eläketapahtumailmoituksella.

Ohjeet siitä, miten päätöstiedot ilmoitetaan eläketapahtumarekisteriin, on annettu seuraavasti:

Yleiskirje C 1/94,

ETA-sopimuksen vaikutukset eläketapahtumatietoliikenteeseen

Lakiosasto

19.11.1997

Yleiskirje C 2/95,

EU-/ETA-yhteenvetopäätösten rekisteröinti eläketapahtumarekisteriin

Yleiskirje C 2/96,

EU-jatkoeläkkeiden ilmoittaminen eläketapahtumarekisteriin ja vireilläolotietojen hoito

5.10

Päätöksen lähettäminen

5.10.1

Väliaikainen päätös

Kun eläkelaitos on antanut väliaikainen päätöksen, se lähettää päätöksen eläkkeenhakijalle, mutta ei käsittelevälle laitokselle tai yhdyslaitokselle. Väliaikaiseen päätökseen ei liitetä muutoksenhakuohjetta.

5.10.2

Lopullisen päätöksen lähettäminen hakijalle ja muutoksenhakuohje

Kun eläkelaitos antaa lopullisen päätöksen, se lähetetään tiedoksi aina suoraan hakijalle muutoksenhakuohjeineen.

EU-menettely lähtee siitä, että hakija saisi lopullisen muutoksenhakukelpoisen päätöksen vasta päätösten yhteenvedon yhteydessä. Tällä tavoin kestää jopa useita vuosia ennen kuin hakija voi valittaa päätöksestä. Siksi työeläkejärjestelmässä on päädytty tulkintaan, jonka mukaan Suomen lopulliseen työeläkepäätökseen voidaan aina liittää muutoksenhakuohje. Hakija saa muutoksenhakuohjeen uudelleen päätösten yhteenvedon mukana.

Lopullinen päätös muutoksenhakuohjeineen voidaan antaa, koska täytäntöönpanoasetuksen 48 artiklan ei katsota syrjäyttävän Suomen muutoksenhakusäännöksiä. Siinä annetaan oikeus hakea uudelleen muutosta myös päätösten yhteenvedon perusteella. Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen täytäntöönpanosopimuksen 12 artiklassa on tästä erityissäännös.

Kolmannen maan kansalaiset

Pohjoismaissa

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaan asetusta sovelletaan myös kolmansien maiden kansalaisiin ja ei-työssäkäyviin Pohjoismaissa. Jos siis eläkelaitos antaa lopullisen päätöksen, joka koskee esim. jossakin Pohjoismaassa asuvaa ei-EU-maan kansalaista, sovelletaan pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen säännöksiä ja päätös lähetetään laskelmineen ja muutoksenhakuohjeineen suoraan hakijalle. Näissä tapauksissa annetaan myös päätösten yhteenvedo (N-lomak-

Lakiosasto

19.11.1997

keella; pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen täytäntöönpanosopimuksen 11 artikla).

Muissa EU-maissa

Jos kysymys on Ison-Britannian, Luxemburgin, Espanjan tai Kreikan sosiaaliturvasopimuksesta, kolmansien maiden kansalaisiin sovelletaan sopimuksen määräyksiä eikä EU-säännöksiä. Päätösten yhteenvetoa ei tehdä näiden maiden kohdalla ja päätökset lähetetään suoraan hakijalle muutoksenhakuohjeineen, kun on kysymys kolmannen maan kansalaisesta.

Uusituissa Itävallan ja Saksan sopimuksissa viitataan suoraan EU-säännösten menettelytapasäännöksiin samaan tapaan kuin Pohjoismaisessa sopimuksessa. Kun nämä sopimukset tulevat voimaan, näissä maissa asuviin kolmansien maiden kansalaisiin sovelletaan EU-menettelyä samoin kuin Pohjoismaissa. Tällöin tehdään myös päätösten yhteenveto.

Osittainen muutoksenhakuohje

Jos päätös on annettu osittain lopullisena, päätös lähetetään hakijalle muutoksenhakuohjeineen. Muutoksenhakuoikeus rajataan päätöksessä siihen osaan, joka on ratkaistu lopullisella päätöksellä.

5.10.3

Lopullisen päätöksen lähettäminen käsittelevälle laitokselle

Käsittelevä laitos Suomessa

Teoreettinen laitos odottaa seurannaislaitoksen lopullista päätöstä ja lähettää sen oman lopullisen päätöksensä, laskelman ja muutoksenhakuohjeen (2 kpl) mukana Eläketurvakeskukselle.

Käsittelevä laitos ulkomailla

Teoreettinen laitos odottaa seurannaislaitoksen lopullista päätöstä ja lähettää sen sekä oman lopullisen päätöksensä, laskelman ja muutoksenhakuohjeen (2 kpl) sekä lomakkeet E 210 Kelalle, joka lähettää ne ja oman päätöksensä ja E 210-lomakkeensa edelleen hakijan asuinmaan käsittelevälle laitokselle.

5.10.4

Lomake E 210

Jos käsittelevä laitos on ulkomailla, Suomen työeläkelaitoksen antamasta päätöksestä on ilmoitettava hakijan asuinmaan käsittelevälle laitokselle. Ilmoitus tehdään lomakkeella E 210. Lomakkeen tarkoituksena on helpottaa vieraskielisten päätösten ymmärtämistä. Lomak-

Lakiosasto

19.11.1997

keeseen merkitään eläkkeen alkuperäinen alkamisaika ja eläkkeen määrä alkamisajan suuruisena. E 210-lomakkeeseen merkitään myös, sisältääkö eläke tulevan ajan.

Seurannaislaitos ja teorettinen laitos täyttävät lomakkeen E 210 antaessaan päätöksen ja se lähetetään päätöksen mukana Kelalle.

Muun Pohjoismaan ollessa käsittelevä laitos kirjoitetaan lomakkeelle E 210 sekä juridinen että lääketieteellinen hylkäämisperuste ruotsiksi. Lisäksi E 210-lomakkeessa ilmoitetaan ruotsiksi, sisältääkö eläke tulevan ajan. Näin vähennetään päätöksistä tehtäviä tiedusteluja.

Liitteessä 1 on lueteltu fraaseja (myös perhe-eläke), joita voidaan käyttää lomakkeella E 210 muun Pohjoismaan ollessa käsittelevä laitos.

Ruotsin kanssa on sovittu, että silloin, kun täysitehoisen eläkkeen tuleva aika on ositettu, eläkelaitokset merkitsevät lomakkeelle E 210 "Pensionen är beräknad enligt 15 artikel i Nordiska Konventionen". Jos tuleva aika on täysi, ilmoitetaan "Pensionen är beviljad med full antagandetid". Jos Suomen eläke on tulevan ajan pro rata-eläke, merkitään Pensionen är antagande beräknad pro rata -pension. Tämä sen vuoksi, että Ruotsi tietäisi, sisältääkö Suomen ilmoittama eläke täyden tulevan ajan vai ei.

5.10.5

Seurannaislaitos

Seurannaislaitos lähettää teorettiselle laitokselle lopullisen alkupe-
räisen eläkepäätöksen, eläkelaskelman ja muutoksenhakuohjeen,
kahtena kappaleena, ja jos käsittelevä laitos on ulkomailla, lomakkeen
E 210. Teorettinen laitos lähettää ne oman päätöksensä, laskelman-
sa, muutoksenhakuohjeen ja tarvittaessa lomakkeen E 210 mukana
Suomen käsittelevälle laitokselle tai jos käsittelevä laitos on ulkomail-
la, Kelalle toimitettavaksi hakijan asuinmaan käsittelevään laitokseen.
Kela toimittaa myös oman päätöksensä ja lomakkeen E 210 ulko-
maan käsittelevälle laitokselle.

Seurannaislaitos lähettää kuntoutustukipäätökset (määräaikai-
sen eläkkeen jatkopäätökset) teorettiselle laitokselle, kunnes
ensimmäinen päätösten yhteenveto on annettu. Sen jälkeen ne
lähetetään suoraan hakijalle.

5.11

Päätösten yhteenveto

Päätösten yhteenvetoon antaa hakijan asuinmaan käsittelevä laitos.
Yhteenvetoon merkitään postituspäivä, josta valitusajan laskeminen
alkaa.

Lakiosasto

19.11.1997

Päätösten yhteenvedolla ei ratkaista oikeutta eläkkeeseen tai sen määrään. Se on vain ilmoitus, jolle siirretään sen liitteenä olevien eri maiden eläkeratkaisut.

Kaikki eläkepäätökset saatuaan Eläketurvakeskus käsittelevänä laitoksena lähettää hakijalle ja muiden EU-maiden yhdyslaitoksille yhteenvedon eläkepäätöksistä lomakkeella E 211 ja liittää mukaan muutoksenhakuohjeet (E 212) ja kopiot kaikista päätöksistä ja laskelmista (täytäntöönpanoasetuksen 574/72 48 artikla). Eläketurvakeskus lähettää yhteenvedon myös Kelan EU-eläkeyksikölle.

Englanti ei aina anna hylkäävää päätöstä, vaan vastaa ainoastaan kirjeellä, että hakija ei kuulu Englannin järjestelmään. Näissä tilanteissa Suomi liittää Englannin kirjeen päätösten yhteenvedoon.

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaan, jos päätös koskee muun kuin EU-maan kansalaista, käsittelevä laitos tekee päätösten yhteenvedon lomakkeella N 211. Käsittelevä laitos lähettää päätösten yhteenvedon, päätökset ja muutoksenhakuohjeet (N 212) hakijalle. Uusi valitusaika alkaa yhteenvedon saamisesta. Kaikkien ko. maiden laitoksille lähetetään jäljennös lomakkeesta N 211.

Samoin ulkomaan käsittelevä laitos lähettää hakijalle ja muiden EU-maiden yhdyslaitoksille (Suomessa Kela) yhteenvedon kaikista EU-maiden eläkepäätöksistä (lomake E 211), liittää mukaan muutoksenhakuohjeet (E 212) ja kopiot kaikista päätöksistä.

Muutoksenhakuaika alkaa siitä, kun hakija on saanut tiedon päätösten yhteenvedosta. Eläkkeenhakija saa Suomessa yleensä kaksi kertaa päätöksen, jossa on muutoksenhakuohje.

Vaikka eläkehakemus on tullut vireille ennen 1.1.1994, mutta lopullinen eläkepäätös annetaan 1.1.1994 jälkeen (hylkäävä tai myönteinen), käsittelevä laitos antaa myös päätösten yhteenvedon. Jos käsittelevä laitos on muussa EU-maassa, lähetetään päätösten yhteenvedoa varten lomake E 210. Yhteenvedoon liitetään sen antamishetkellä voimassa olevan lain mukainen muutoksenhakuohje.

Päätösten yhteenvedo annetaan sillä kielellä, jolla hakija on pyytänyt päätöksen eläkehakemuksessa.

Uudet vakuutuskaudet Jos päätösten yhteenvedon antamisen jälkeen esim. valituksen tai itseoikaisun johdosta eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa (vakuutuskaudet) tulee lisää, johtaa se myös muiden maiden eläkepäätösten tarkistami-

Lakiosasto

19.11.1997

seen. Eläkelaitos lähettää uuden päätöksen ja uudet vakuutus-
kausitiedot (E 205) käsittelevälle laitokselle, joka ilmoittaa asiasta
myös muiden maiden eläkelaitoksille. Näiden korjattua päätöksensä
käsittelevä laitos antaa uuden päätösten yhteenvedon, jonka perus-
teella alkaa uusi valitusaika.

FRAASIT E 210- LOMAKKEESEEN

Hakemus hylätään, kohta 8:

Ei ole työeläkelakien edellyttämällä tavalla työkyvytön
= är inte arbetsoförmögen enligt arbetspensionslagarna

Ei ole työeläkkeeseen oikeuttavaa työsuhdetta
= har inte till arbetspension berättigande anställningar

Ei ole oikeutta työeläkkeeseen, hakijalla on työsuhteita ainoastaan alle 23 vuotiaana
= har inte intjänat rätt till arbetspension, sökande har endast anställningar som avslutats före 23 års ålder

Hakemus eläkkeen muuttamiseksi täydeksi eläkkeeksi hylätään, jatkuu osatyökyvyttö-
myyseläkkeenä.
= ansökan om full invalidpension avslagits, fortsätter som delpension

Vanhuuseläke haettu liian varhaisessa vaiheessa, eläkeikää ei ole täytetty
= har ansökt om ålderspension för tidigt, har inte uppnått pensionsåldern

Eläke myönnetään, kohta 9

vapaakirjaeläke
= pensionen är beviljad utan antagandetid

tulevan ajan pro rata- eläke
= pensionen är beviljad som antagande beräknad pro rata -pension

eläkkeessä täysi tuleva aika
= pensionen är beviljad med full antagandetid

tuleva aika ositettu
= pensionen är beräknad enligt 15 artikel i Nordiska konventionen

Eläke on maksettu kertasuorituksena
= pensionen har utbetalats som engångsbelopp

PERHE-ELÄKE- FRAASIT E 210- LOMAKKEESEEN

Hakemus hylätään, kohta 8:

Edunjättäjällä ei ole ollut työeläkkeeseen oikeuttavia työsuhteita/yrittäjätoimintaa
= förmånslätaren har inte haft till arbetspension berättigande anställningar/företagarverk-
samhet

Hakijaa ei voida pitää eläketurvan ehtojen tarkoittamana edunsaajana
= pensionssökanden är inte en sådan förmånstagare som avses i arbetspensionslagarna

Lasta ei voida pitää eläketurvan ehtojen tarkoittamana edunsaajana
= barnet är inte en sådan förmånstagare som avses i arbetspensionslagarna

Lapsi on täyttänyt 18 vuotta
= barnet har fyllt 18 år

ILMOITUS ELÄKEHAKEMUSTA KOSKEVASTA PÄÄTÖKSESTÄ,
jossa sovelletaan asetuksia (ETY) N:o 1408/71 ja 574/72

vanhuuseläke työkyvyttömyyseläke perhe-eläke

Myöntäminen tai hylkääminen

Kukin laitos, jota asia koskee, täyttää tämän lomakkeen ja lähettää sen sekä jäljennöksen virallisesta päätöksestä käsittelevälle laitokselle. Lisäksi mukaan liitetään ylimääräinen jäljennös jokaiselle muulle laitokselle, jota asia koskee.

1	Laitos, jolle lomake osoitetaan
1.1	Nimi
1.2	Osoite
1.3	Vakuutetun numero / asiakirjan viitenumero

2	Tiedot vakuutetusta
2.1	Sukunimi
2.2	Sukunimi syntyessä
2.3	Etunimet
2.4	Entiset nimet
2.5	Syntymäaika
2.6	Henkilötunnus

3	Edunsaajaa koskevat tiedot
3.1	Sukunimi
3.2	Sukunimi syntyessä
3.3	Etunimet
3.4	Entiset nimet
3.5	Syntymäaika
3.6	Sukulaisuussuhde tai muu edunjättäjään (kohta 2) yhdistävä tekijä:

4	Osoite ☐ vakuutetun henkilön ☐ eläkkeeseen oikeutetun henkilön
.....	
.....	
.....	

5	Hakemus hylätään
Perustelut:	
.....	
.....	
.....	
.....	

6 Eläke myönnetään

6.1. Etuuden myöntämisen perusteena on:

- asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 1 kohdan a alakohdan i luetelmakohta (kansallinen)
- asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 1 kohdan a alakohdan ii luetelmakohta (pro rata)
- asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 2 kohta (pro rata)

6.2. Etuuksien päällekkäisyyden estämistä koskevaa säännöstä sovellettiin alkaen ottaen huomioon

- samanlainen etuus
..... (ilmoitettava etuuden luonne)
- erilainen etuus
..... (ilmoitettava etuuden luonne)
- muut tulonlähteet
- ammatin tai liikkeen harjoittaminen
- muu (ilmoitettava kyseinen tulo)

6.3. Päällekkäisyyden estämistä koskevan säännöksen vaikutusta rajoitti niiden säännösten soveltaminen, jotka sisältyvät

- asetuksen N:o 1408/71 46 a artiklan 3 kohdan d alakohtaan
- asetuksen N:o 1408/71 46 c artiklaan, koska yksi tai useampi laitos otti huomioon
- erilaisen etuuden
- muut tulonlähteet
- ammatin tai liikkeen harjoittaminen
- muu (ilmoitettava täsmällisesti)
.....
- asetuksen N:o 574/72 7 artiklan 1 kohtaan

6.4 Kuukausimaksujen lukumäärä vuosittain

12 13 14

6.5 Alkaen

6.6 Määrä kuukaudessa, jos tarpeen asetuksen N:o 1408/71 46 a artiklan 3 kohdan d alakohdan, 46 c artiklan tai asetuksen N:o 574/72 7 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi:

6.7 Määrä, joka on myönnetty vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella (asetuksen N:o 1408/71 46 a artiklan 3 kohdan c alakohta) (täytetään ainoastaan käsittelevän laitoksen pyynnöstä)

6.8 Määrä kuukaudessa ennen verojen ym. vähentämistä (asetuksen N:o 1408/71 46 a artiklan 3 kohdan b alakohta), jos tarpeen asetuksen N:o 1408/71 46 c artiklan tai asetuksen N:o 574/72 7 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi

6.9 Kuukausittain maksettava määrä (verojen vähentämisen ym. jälkeen maksettava määrä)

6.10 Ruotsalaisten laitosten täytettävä

Peruseläkejärjestelmän mukainen määrä kuukaudessa

Lisäeläkejärjestelmän mukainen määrä kuukaudessa

7 Laitos, jota asia koskee

7.1 Nimi

7.2 Osoite

7.3 Vakuutetun numero / asiakirjan viitenumero

7.4 Leima

7.5 Päivämäärä

7.6 Allekirjoitus

ELÄKEPÄÄTÖS

Antopäivä

Postituspäivä

Nimi
Muttinen Matti Einari

Henkilötunnus:
Hakemuksen vireilletulopäivä:

00000 PORI

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE

Eläkeoikeus Teillä on oikeus työeläkelakien mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen. Olemme myöntäneet eläkkeen 1.1.199? alkaen.

Työkyvyttömyys alkoi 10.01.199?

Eläkkeen määrä 1.1.199? alkaen 5.000,51 mk/kk
1.1.199? alkaen 5.002,48 mk/kk

Koska olette työskennellyt toisessa EU/ETA-maassa, eläkkeenne on laskettu EU:n sosiaaliturvasäännösten mukaan sekä kansallisena että pro-rata -eläkkeenä. Teille on myönnetty kansallisten säännösten mukaan laskettu eläke (pro-rata -eläke), koska se on määrältään suurempi kuin pro-rata -eläke (kuin kansallinen eläke). (Molemmilla tavoilla laskettuna eläkkeenne määrä on yhtä suuri.)

tai

Koska olette työskennellyt Ruotsissa (maan nimi), kansallinen eläkkeenne on laskettu soveltaen pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta. Lisäksi eläkkeenne on laskettu soveltaen EU:n sosiaaliturvasäännöksiä. Teille on myönnetty kansallisten säännösten mukaan laskettu eläke (EU-sosiaaliturvasäännösten mukaan laskettu pro-rata -eläke), koska se on määrältään suurempi kuin EU-sosiaaliturvasäännösten mukaan laskettu pro-rata -eläke. (Molemmilla tavoilla laskettuna eläkkeenne määrä on yhtä suuri.)

Maksupäivä Kunkin kuukauden 1. pankkipäivä.

Maksupaikka Eurajoen Osuuspankki, Pori, tilinumero

Takautuva eläke Eläkkeen maksaminen takautuvalta ajalta 1.2.199? - 31.8.199? on pidätetty, kunnes saamme selvitettyä Ruotsin (Saksan, Tanskan) vaatimuksen takaisinperinnästä.

tai

Takautuvan eläkkeen maksupäivä

Ruostin vakuutuskassa on ilmoittanut, että takautuva eläkkeenne ajalta 1.1.199? - 30.11.199? voidaan maksaa Teille.

Sovelletut säännökset Työntekijäin eläkelaki
Lyhtyaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki
Neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä

Lisätietoja Olemme lähettäneet eläkehakemuksen Kuntien eläkevakuutukseen käsiteltäväksi. Se antaa Teille eri päätöksen.

Lakiosasto

19.12.1996

6 MUUTOKSENHAKU EU-ELÄKEPÄÄTÖKSIIN

6.1 Yleistä	3
6.2 Säännökset	3
6.3 Muutoksenhakuelimet	3
Suomessa	3
Muissa EU-maissa	4
6.4 Muutoksenhakumenettely	4
6.4.1 Valitusaika ja sen laskeminen	4
Päätösten yhteenvedon anto- ja postituspäivä	4
Tiedoksianto	5
Suomen päätösten tiedoksisaanti ja valitusaika	5
Myöhässä oleva valitus	6
Muiden EU-maiden päätökset	6
6.4.2 Valituksen jättöpaikka	6
6.4.3 Kenellä oikeus valittaa	7
6.4.4 Kieli	7
6.4.5 Itseoikaisu	8
Yhteenvedon korjaaminen kirjoitusvirheenä	8
6.4.6 Hylkäyspäätöksen jälkeen uusi hakemus	9
Suomessa asuvalle ei ulkomailta vielä päätöstä	9
Valitusaikana	9
Valitusajan jälkeen	9
Ulkomailla asuvan uusi hakemus valitusaikana	9
6.4.7 Toimenpiteet muutoksenhakuelimen päätöksen jälkeen	9
Valituksen jälkeen	9
Päätöksen poistamisen (purun) jälkeen	10
Käsittelylaitoksen menettely	10
6.5 Lisäselvitysten hankkiminen valitusvaiheessa	10
6.6 Muutoksenhaku lähettämisen- ja poikkeuslupa-asioissa	11
6.7 EY-tuomioistuimien ja ennakkoratkaisumenettely	11
Ennakkoratkaisupyynnön	11
Tavoite	11
Kuka pyytää	11
Mistä asioista	11
Kieli	11
6.7.1 Lautakunta voi pyytää ennakkoratkaisun	12
6.7.2 Vakuutusosoikeuden on pyydettävä ennakkoratkaisua	12
Milloin ennakkoratkaisua ei tarvitse pyytää	12

Lakiosasto

19.12.1996

6.7.3 Ennakkoratkaisupyynnön vaikutukset	12
6.8 Euroopan Ihmisoikeustuomioistuin	13
6.9 Euroopan oikeusasiamies	13
LIITTEET E 211 Yhteenveto päätöksistä	
E 212 Muutoksenhaku ja määräajat	

Lakiosasto

19.12.1996

6 MUUTOKSENHAKU EU-ELÄKEPÄÄTÖKSIIN

6.1 Yleistä

Suomen muutoksenhakua koskevat säännökset on selostettu yleiskirjeessä A 45/94 Työeläkeasioiden käsittely ja muutoksenhaku, kohta 7 Muutoksenhaku.

Seuraavassa on selostettu muutoksenhakua EU-eläkehakemukseen annettuihin päätöksiin sekä päätösten yhteenvedon (lomake E 211, liite 1).

Vaikka päätösten yhteenvedon antaa vain yksi, asuinmaan käsittelevä laitos, sen liitteenä olevista eri maiden antamista päätöksistä valitetaan kunkin maan omien muutoksenhakusäännösten mukaan.

Suomen EU-eläkepäätösmenettelyssä muutoksenhakuohje liitetään työeläkepäätökseen kahteen kertaan: ensin lopulliseen eläkepäätökseen ja tämän jälkeen uudelleen käsittelevän laitoksen antamaan päätösten yhteenvedon (ks. kohta 5.9.2 Lopullisen päätöksen lähettäminen hakijalle ja muutoksenhakuohje).

6.2 Säännökset

EU-sosiaaliturvasäännöksissä on muutoksenhausta säädetty

- valituksen jättöpaikasta (asetus 1408/71 86 artikla) ja
- muutoksenhakuajan laskemisesta (toimeenpanoasetus 574/72 48 artikla).

6.3 Muutoksenhakuelimet

Suomessa

Päätösten yhteenvedon liitteenä olevista Suomen eläkepäätöksistä valitetaan kuhunkin päätökseen liittyvän muutoksenhakuohjeen mukaisesti Suomen muutoksenhakuelimiin:

- yksityisen puolen työeläkejärjestelmän eläkelaitosten päätöksistä eläkelautakuntaan,
- Valtiokonttorin päätöksistä valtion eläkelautakuntaan,
- Kuntien eläkevakuutuksen päätöksistä Kuntien eläkelautakuntaan,

Lakiosasto

19.12.1996

- Kirkkohallituksen päätöksistä vakuutusoikeuteen (ainoana muutoksenhakuasteena) 15.12.1996 tai sen jälkeen annettuihin päätöksiin (aikaisemmin annettuihin päätöksiin haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta) ja
- Kelan eläkepäätöksistä tarkastuslautakuntaan.

Kaikkiin edellä mainittujen lautakuntien päätöksiin haetaan muutosta vakuutusoikeudelta.

Ennen asian siirtämistä muutoksenhakuelimelle valitus tutkitaan päätöksen antaneessa eläkelaitoksessa oikaisuna (TEL:n 21 a §:n 1 mom., ks. kohta 6.4.5 Itseoikaisu).

Muissa EU-maissa

Päätösten yhteenvedon liitteenä olevalla lomakkeella E 212 (liite 2) ilmoitetaan ulkomaisia eläkepäätöksiä koskevat muutoksenhakuosoitteet ja -ajat.

6.4

Muutoksenhakumenettely

Jokaisesta päätösten yhteenvedon liitteenä olevasta päätöksestä valitetaan erikseen. Jos hakija on tyytymätön vain johonkin päätökseen, hän voi valittaa vain siitä.

6.4.1

Valitusaika ja sen laskeminen

Määräaika muutoksenhakua varten päätösten yhteenvedon liitteenä olevista eri jäsenvaltioiden päätöksistä määräytyy kunkin jäsenvaltion oman lainsäädännön mukaan.

Määräajat alkavat vasta päivästä, jolloin hakija saa eri maiden eläkepäätöksistä tehdyn yhteenvedon (lomake E 211, toimeenpanoasetus 574/72 48 artikla).

Päätösten yhteenvedon anto- ja postituspäivä

Yhteenvedoon merkitään se päivä, jolloin se on tehty. Asetuksen 574/72 48 artiklan mukaan valitusaika lasketaan yhteenvedon tiedoksisaanista.

Lakiosasto

19.12.1996

Yhteenvedon antopäivä	-	päiväys lomakkeen E 211 kohdassa 8.4
Tiedoksianto	-	menettely, jolla päätös annetaan tiedoksi hakijalle
Yhteenvedon tiedoksisaantipäivä	-	päivä, jona hakijan on kansallisen lainsäädännön mukaan katsottava saaneen tiedon päätösten yhteenvedosta

Tiedoksianto

Päätösten tiedoksiantotavat vaihtelevat eri EU-maissa ja kunkin EU-maan käsittelevä laitos antaa päätösten yhteenvedon tiedoksi hakijalle noudattaen omia menettelytapojaan. Useissa maissa käytetään saantitodistusta. Suomessa päätösten yhteenvedo annetaan tiedoksi hakijalle postittamalla se hänen ilmoittamaansa osoitteeseen (TEL:n 21 §:n 4 mom.). Silloin kun tiedoksiannon on tapahduttava todisteellisesti, päätös lähetetään postitse saantitodistusta käyttäen tai haastemiehen välityksellä. Muutoin tiedoksiannosta ks. yleiskirje A 45/94 kohta 1.4.27 Päätöksen tiedoksianto.

L tiedoksiannosta hallintoasioissa (HTiedL 232/66)

Suomen päätösten tiedoksisaanti ja valitusaika

Suomen työeläkelakien mukaan päivä, jona valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, lasketaan päätöksen postituspäivästä. Suomen käsittelevä laitos merkitsee sen vuoksi yhteenvedoon myös sen postituspäivän.

Suomen eläkepäätösten tiedoksisaantiaika on 7 päivää ja valitusaika 30 päivää laskettuna Suomessa tehdyn päätösten yhteenvedolomakkeen postituspäivästä.

Päätökseen on haettava muutosta viimeistään 30. päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja sai tiedon päätöksestä. Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen (TEL:n 21 §).

Suomessa määräaikoja laskettaessa noudatetaan soveltuvin osin lakia säädettyjen määräaikain laskemisesta (Määräaikal 150/30).

Lakiosasto

19.12.1996

Esimerkki: Suomen käsittelevä laitos on antanut päätösten yhteenvedon Suomessa asuvalle hakijalle. Valitusaika yhteenvedon liitteenä olevaan Suomen eläkelaitoksen päätökseen lasketaan siten, että valittajan katsotaan saaneen tiedon 7. päivänä yhteenvedon postittamisesta ja valitusaika on 30 päivää kuten edellä on selostettu.

Jos käsittelevä laitos on ulkomailla, postituspäivää ei välttämättä ole merkitty yhteenvedon yhteyteen. Jos yhteenvedo on tällöin annettu tiedoksi saantitodistuksella, voidaan yhteenvedon tiedoksisaantipäivä määrätä sen perusteella. Jollei postituspäivää ole merkitty eikä muutakaan tiedoksisaantipäivää ole ilmoitettu, päätös katsotaan postitetuksi sinä päivänä, jona yhteenvedo on tehty (= antopäivä). Näissä tilanteissa myöhästynyt valitus saatetaan tutkia soveltamalla TEL:n 21 c §:ää.

Esimerkki: Saksan käsittelevä laitos on antanut päätösten yhteenvedon Saksassa asuvalle hakijalle. Valitusaika yhteenvedon liitteenä olevaan Suomen eläkelaitoksen päätökseen lasketaan siten, että valittajan katsotaan saaneen tiedon 7. päivänä yhteenvedon postittamisesta ja valitusaika on 30 päivää kuten edellä on selostettu.

Myöhässä oleva valitus

Suomen muutoksenhakuelin voi tutkia myöhästyneen valituksen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä (TEL:n 21 c §, KVTEL:n 10 §:n 2 mom., VEL:n 24 §, MEL:n 60 § ja KEL:n 73 b §).

Muiden EU-maiden päätökset

Myös muiden EU-maiden päätöksiä koskevat määräajat lasketaan päätösten yhteenvedon tiedoksisaannista. Eri maissa on erilaisia säännöksiä siitä, milloin päätösten yhteenvedon tiedoksisaanti katsotaan tapahtuneeksi (ks. lomake E 212). Muiden EU-maiden eläkepäättösten valitusaikaan ei siis sovelleta Suomen 7 päivän tiedoksisaantiaikaa, vaikka ne ovat Suomessa annetun päätösten yhteenvedon liitteenä.

6.4.2

Valituksen jättöpaikka

Valittaja voi jättää minkä tahansa EU-maan eläkepäättöstä koskevan valituksen asuinmaansa vastaavaan laitokseen.

Valitukset, jotka on toimitettava tietyssä ajassa ao. valtion laitokselle tai tuomioistuimelle, katsotaan jätetyksi määräajan kuluessa, jos ne on toimitettu määräajassa toisen jäsenvaltion vastaavalle viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle (asetus 1408/71 86 artikla).

Lakiosasto

19.12.1996

Suomessa asuva eläkkeenhakija voi siis toimittaa yhteenvedon liitteenä olevaa muun EU-maan eläkepäätöstä koskevan valituksensa niihin paikkoihin, jotka ovat toimivaltaisia vastaanottamaan Suomen työeläkevalituksia, esim. työeläkelaitokselle tai Kelalle (ks. yleiskirje A 45/94 kohta 7.4.4 Mihin valitus jätetään). Eläkelaitos toimittaa valituksen käsittelevän laitoksen välityksellä ao. ulkomaan muutoksenhakuelimeen.

Vastaavasti esimerkiksi Ruotsissa asuvan henkilön valitus Suomen eläkepäätöksestä on tullut määräajassa, jos se on saapunut Suomen valitusajassa Ruotsin vakuutuskassaan tai muutoksenhakuelimeen.

6.4.3

Kenellä oikeus valittaa EU-säännöksissä ei ole valitusoikeutta koskevia säännöksiä. Valitusoikeus määräytyy siten kansallisten säännösten mukaan.

Suomessa valitusoikeus on asianosaisella eli sillä, jolla on asiassa välitöntä oikeudellista etua valvottavanaan.

Jäsenvaltiolla tai sen eläkelaitoksella ei ole mahdollisuutta valittaa toisen jäsenvaltion vakuutuslaitoksen päätöksestä.

6.4.4

Kieli

EU-maan laitokset ja tuomioistuimet eivät saa jättää tutkimatta niille toimitettuja asiakirjoja sillä perusteella, että ne on kirjoitettu toisen jäsenvaltion virallisella kielellä (asetus 1408/71 84 artikla).

EY-tuomioistuimen ratkaisu Maris (55/77), ks. kohta 1.8 Käytettävät kielet.

Yhteenvedon liitteenä olevasta päätöksestä voi valituskirjelmän laatia millä EU:n virallisella kielellä tahansa. EU-maan tuomioistuin voi tarvittaessa käännettää valitusasiakirjat. Suomalainen voi siis valittaa muun EU-maan päätöksestä suomeksi. Vastaavasti ulkomaalainen voi valittaa yhteenvedon liitteenä olevasta Suomen työeläkelaitoksen päätöksestä omalla (EU-)kielellään. He voivat käyttää myös mitä tahansa muutakin EU:n virallisista kielistä.

Valituksen käsittely on kuitenkin nopeampaa, jos valitus on tehty päätöksen antaneen maan kielellä.

Jos Suomen työeläkelaitoksen päätöksestä valitetaan muun EU-maan kielellä, eläkelaitos kääntää itse tai käännettää tarvittaessa valituksen ja sen liitteenä oleva asiakirjat itseokaisun tutkimiseksi ja laskuttaa kulut EU:lta (ks. kohta 1.8 Käytettävät kielet.). Jollei eläkelaitoksen

Lakiosasto

19.11.1997

ole tarvinnut kääntää valitusta ja se siirtää valituksen muutoksenhakuelimelle, kääntämisestä huolehtii tarvittaessa muutoksenhakuelin.

6.4.5

Itseoikaisu

Päätöksen yhteenvedon liitteenä olevaa Suomen eläkelaitoksen päätöstä koskeva valitus osoitetaan ao. lautakunnalle, mutta Suomen muutoksenhakusäännösten mukaan se toimitetaan eläkelaitokseen mahdollista itseoikaisua varten.

Eläkelaitos tutkii valituksen ja jos se suostuu valittajan kaikkiin vaatimuksiin, se antaa uuden päätöksen muutoksenhakuohjeineen ja lähettää ne (2 kpl) käsittelevälle laitokselle tai hakijan asuessa ulkomailla, Kelalle. Käsittelevä laitos antaa uuden päätösten yhteenvedon, ja sen perusteella määräytyy muutoksenhaku aika itseoikaistuun päätökseen (ks. kohta 5.5 Oikaisu- ja tarkistus päätökset).

Ellei eläkelaitos suostu kaikkiin valittajan vaatimuksiin, se toimittaa valituksen muutoksenhakuelimelle (TEL:n 21 a §:n 1 mom.). Eläkelaitos ilmoittaa valittajalle valituksen siirtämisestä muutoksenhakuelimelle ja lähettää hänelle samalla jäljennöksen vastineestaan sekä kertoo valittajalle mahdollisuudesta oman lausunnon antamiseen.

Lakiosaston tiedote 17/96, Valittajan kuuleminen eläkelaitoksen vastineen johdosta

Menettely on sama, olipa päätösten yhteenvedon, jonka liitteenä valituksenalainen Suomen eläkepäätös on, antanut kotimaan tai ulkomaan käsittelevä laitos.

Yhteenvedon korjaaminen kirjoitusvirheenä

Jos päätösten yhteenvedossa on virhe, se korjataan kirjoitusvirheenä antamalla uusi, korjattu yhteenvedo. Koska yhteenvedolle on ainoastaan siirretty sen liitteenä olevien päätösten eläkeratkaisu eikä sillä ole ratkaistu oikeutta eläkkeeseen tai sen määrää, kyseessä ei ole varsinainen päätös. Tämän vuoksi kysymyksessä on aina kirjoitus- eikä asiavirhe (kirjoitusvirheen korjaaminen, ks. yleiskirje A 45/94 kohta 7.9.3).

Ks. myös tämän yleiskirjeen kohta 5.10 Päätösten yhteenvedo ja yleiskirje A 45/94 kohta 7.4.4 Mihin valitus toimitetaan.

Lakiosasto

19.12.1996

6.4.6

Hylkäyspäätöksen jälkeen uusi hakemus

Suomessa asuvalle ei ulkomailta vielä päätöstä

Valitusaikana Jos Suomen työeläkelaitos on hylännyt Suomessa asuvan eläkkeenhakijan EU-työkyvyttömyyseläkehakemuksen ja eläkkeenhakija hakee uudelleen eläkettä valitusaikana, uusi eläkehakemus katsotaan valitukseksi (ks. yleiskirje A 45/94 kohta 7.4.9 Uusi eläkehakemus valitusaikana). Tästä syystä hakemusta ei tässä vaiheessa viedä vireille hakemuksena.

Valitusajan jälkeen Jos uusi eläkehakemus saapuu hylkäyspäätöksen valitusajan päättymisen jälkeen, uutta hakemusta ei enää tulkita valitukseksi, vaan uudeksi hakemukseksi.

Jos edellisen hakemuksen käsittely ulkomailla on vielä kesken, hakemuksen vastaanottaja lähettää käsittelevälle laitokselle kopiot uusista selvityksistä (esim. lääkärinlausunnot) ja käsittelevä laitos välittää ne muihin maihin.

Jos yhteenveto on jo annettu, asiaa käsitellään uutena EU-hakemuksena.

Ulkomailla asuvan uusi hakemus valitusaikana

Jos ulkomailla asuvan eläkkeenhakijan uusi eläkehakemus saapuu valitusaikana E-lomakkeella, sitä käsitellään hakemuksena eikä valituksena. Hakemuksen on tehnyt ulkomaan käsittelevä laitos eikä siinä ole hakijan valitukseksi tarkoitettua tahdonilmaisua, joten sitä ei voida pitää valituksena.

Jos hakemus koskee täsmälleen samaa asiaa kuin aikaisempikin hakemus ja eikä uutta selvitystä ole, hakemus rauetetaan. Tästä ilmoitetaan Eläketurvakeskukselle.

6.4.7

Toimenpiteet muutoksenhakuelimen päätöksen jälkeen

Valituksen jälkeen Jos muutoksenhakuelin hylkää valituksen, eläkelaitos ei anna uutta päätöstä.

Jos taas valitus osittainkin hyväksytään, eläkelaitos antaa uuden päätöksen, joka lähetetään käsittelevälle laitokselle uutta yhteenvetoa varten.

Lakiosasto

19.11.1997

Päätöksen poistamisen (purun) jälkeen

Jos vakuutusosoikeus on poistanut päätöksen, eläkelaitos antaa poistetun päätöksen tilalle uuden päätöksen ja lähettää sen muutoksenhakuohjeineen käsittelevälle laitokselle.

Jos valitusajka on kulunut umpeen ja päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka päätöksen havaitaan olevan ilmeisen lainvastainen, voidaan Suomen säännösten mukaan hakea päätöksen poistamista vakuutusosoikeudelta (TEL:n 21 d §:n 1 mom.).

Käsittelevän laitoksen menettely

Jos valituksen hyväksyminen tai päätöksen poistaminen ei vaikuta muiden maiden eläkkeisiin/päätöksiin, Suomen käsittelevä laitos antaa uuden korjatun päätösten yhteenvedon. Koska päätösten yhteen veto on luonteeltaan ilmoitus eikä se sisällä eläkeasian asiallista ratkaisua, aikaisempaa yhteen vetoa ei tarvitse poistaa.

Jos käsittelevä laitos on ulkomailla, Kela lähettää eläkelaitoksen uuden päätöksen sille tiedoksi.

Jos muutoksenhakuelin on myöntänyt eläkkeen tai esim. eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan (vakuutuskaudet) tulee muutos, johtaa tämä yleensä siihen, että myös muiden maiden eläkepäätöksiä on tarkistettava. Saatuaan Suomen eläkelaitokselta uuden päätöksen käsittelevä laitos ilmoittaa asiasta muiden maiden laitoksille. Niiden korjattua päätöksensä käsittelevä laitos antaa uuden yhteenvedon päätöksistä. Tämän uuden yhteenvedon perusteella voi taas hakea muutosta kuten edellä on selostettu.

6.5

Lisäselvitysten hankkiminen valitusvaiheessa

Jos eläkkeenhakija asuu ulkomailla, eläkelaitos voi pyytää hakijan oleskelu- tai asuinpaikan laitosta teettämään lääkärintarkastuksen (asetuksen 1408/71 87 artikla).

Säännös koskee vain eläkelaitoksia, mutta ei muutoksenhakuelimiä. Muutoksenhakuelin voi pyytää ulkomailla asuvasta eläkkeensaajasta lisäselvitystä Suomen eläkelaitoksen kautta. Käytännössä muutoksenhakuelin voi tällöin palauttaa asian eläkelaitokselle lisäselvityksen hankkimista ja asian uudelleen käsittelemistä varten tai pyytää lisäselvitystä suoraan valittajalta.

Lakiosasto

19.12.1996

6.6

Muutoksenhaku lähettämisen- ja poikkeuslupa-asioissa

Ks. luku 2 Vakuuttaminen, kohta 2.14.5

6.7

EY-tuomioistuin ja ennakkoratkaisumenettely

Ennakkoratkaisupyyntö Ensimmäisen asteen muutoksenhakuelin voi itse päättää, pyytääkö se ennakkoratkaisun Euroopan Yhteisöjen tuomioistuimelta (EY-tuomioistuin). EY-tuomioistuin sijaitsee Luxemburgissa.

Ylimmän muutoksenhakuasteen on sen sijaan tiettyjä poikkeuksia lukuunottamatta pyydettävä ennakkoratkaisu EY-tuomioistuimelta.

Jos kysymys EU-säädöksen tulkinnasta tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen on saatettava se Euroopan Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi (Rooman sopimus, artikla 177).

Tavoite

Ennakkoratkaisumenettelyn tavoitteena on varmistaa EU-säännösten yhtenäinen tulkinta ja korostaa EY-oikeuden ensisijaisuutta ja välitöntä vaikutusta.

Kuka pyytää

Ennakkoratkaisua voi pyytää vain jäsenvaltion kansallinen tuomioistuin (eläkeasioissa esim. eläkelautakunta ja vakuutusosasto). Yksittäiset kansalaiset tai eläkelaitokset eivät voi eläkeasiassa valittaa EY-tuomioistuimeen, mutta he/ne voivat valituksessaan ehdottaa muutoksenhakuelimelle ennakkoratkaisun pyytämistä EY-tuomioistuimelta.

Mistä asioista

EY-tuomioistuin käsittelee mm. EU:n sosiaaliturvasäännösten tulkintaa koskevia ennakkoratkaisupyyntöjä. Ennakkoratkaisupyyntö voi siten koskea asetuksen 1408/71 tai 574/72 tulkintaa.

Ennakkoratkaisua voidaan pyytää vain säännönmukaisessa muutoksenhaussa eli valituksen käsittelyn yhteydessä. Siten esim. päätöksen poistamista koskevaa hakemusta käsiteltäessä ei ennakkoratkaisua voi pyytää.

Kieli

Ennakkoratkaisupyyntö voi tehdä suomen kielellä.

Lakiosasto

19.12.1996

6.7.1

Lautakunta voi pyytää ennakkoratkaisun

Jos hakija on sitä mieltä, että Suomen eläkelaitos on tulkinnut väärin EU:n sosiaaliturvasäännöksiä, hän valittaa asiasta Suomen muutoksenhakuelimeen.

Lautakunta eli ensimmäisen asteen muutoksenhakuelin ratkaisee itse, onko EY-tuomioistuimen kannanotto asiassa tarpeellinen.

6.7.2

Vakuutusoikeuden on pyydettävä ennakkoratkaisu

Vakuutusoikeus on tuomioistuin, jonka eläkeasioissa antamasta päätöksestä ei voi valittaa. Vakuutusoikeuden on siten pyydettävä EY-tuomioistuimen ennakkoratkaisu, paitsi silloin kun EU-säännösten tulkinta ko. tapauksessa on selvä.

Milloin ennakkoratkaisua ei tarvitse pyytää

Vakuutusoikeuden ei kuitenkaan tarvitse pyytää ennakkoratkaisua

- jos kysymys voidaan ratkaista EY-tuomioistuimen aikaisemman ratkaisukäytännön perusteella tai
- yhteisön oikeuden säännös on tulkinnallisesti selvä ja yksiselitteinen (oikea soveltaminen on 'niin ilmeinen, että tilaa ei jää yhtään perustellulle epäilylle siitä, millä tavalla esille tullut kysymys on ratkaistava').

Edellä mainittu selvyyperiaatteen tulkinta jää kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi.

6.7.3

Ennakkoratkaisupyynnön vaikutukset

Suomen muutoksenhakuelin ei saa ratkaista asiaa ennen kuin EY-tuomioistuimen ennakkoratkaisu on saatu. Valitus on siten vireillä ennakkoratkaisun käsittelyn ajan. Käsittely kestää yleensä yli vuoden.

EY-tuomioistuin ottaa kantaa ainoastaan EU-säännösten tulkintaan, ei siihen, miten valitus on muutoin ratkaistava. EY-tuomioistuimen antama tulkintaohje on Suomen muutoksenhakuelimiä sekä eläkelaitoksia sitova. EY-tuomioistuin ei ennakkoratkaisussa ota kantaa tapauksen

Lakiosasto

19.12.1996

asiakysymyksiin eikä kansallisen lainsäädännön tulkintaan. Viimekäden harkinta jää aina kansallisille tuomioistuimille.

Ennakkoratkaisun pyytämismenettelyä on selostettu mm. Tuomas Ojasen kirjassa: Ennakkoratkaisumenettely (Lakimiesliiton Kustannus 1996, KATTI 24).

6.8

Euroopan Ihmisoikeustuomioistuin

Euroopan Ihmisoikeustuomioistuin toimii Euroopan Neuvoston yhteydessä. Sen toiminta ei suoranaisesti liity eläkehakemusten tai muutoksenhakuasioiden käsittelyyn.

Ihmisoikeustuomioistuimen käsiteltäväksi voi toimittaa esim. kysymyksen siitä, loukkaako eduskunnan säätämä laki jonkun henkilön ihmisoikeuksia, mutta ei sitä, onko eläkeratkaisu lainmukainen vai ei.

Ihmisoikeustuomioistuin tutkii myös, täyttääkö tuomioistuimessa noudatettava menettely Euroopan Ihmisoikeussopimuksen vaatimukset (fair trial - vaatimus). Siellä käsitellyn Suomea koskevan tapauksen (20/1994/467/548) seurauksena vakuutusosoikeus joutui muuttamaan kuulemismenettelyään.

6.9

Euroopan oikeusasiamies

Euroopan oikeusasiamiehelle voi kuka tahansa tehdä kantelun yhteisön toimielimen tai laitoksen toimintaa koskevasta epäkohdasta. Näitä yhteisön toimielimiä ovat mm. parlamentti, neuvosto, komissio ja laitoksia mm. talous- ja sosiaalikomitea. Kantelun voi tehdä joko suoraan tai Euroopan parlamentin jäsenen välityksellä. Kantelua ei voi tehdä EY-tuomioistuimen toiminnasta lainkäyttöelimenä.

Euroopan oikeusasiamies ei siis voi käsitellä eläkelaitosten eläkepäättöksiin liittyviä kanteluita. Suomessa eläkeasioissa voi kannella eduskunnan oikeusasiamiehelle tai oikeuskanslerille (ks. yleiskirje 45/74 kohta 8.4 Oikeuskansleri ja oikeusasiamies).

YHTEENVETO PÄÄTÖKSISTÄ

Asetus 574/72: 48 art.

Käsittelylaitos täyttää tämän lomakkeen ja lähettää sen yhtenä kappaleena hakijalle tämän omalla kielellä ja liittää siihen jäljennöksen kustakin virallisesta päätöksestä sekä ilmoituksen muutoksenhakumenettelystä ja muutoksenhaun määräaajoista (lomake E 212). Käsittelylaitos lähettää lisäksi jäljennöksen lomakkeesta E 211 jokaiselle laitokselle, jota asia koskee, sekä liittää siihen jäljennöksen omasta päätöksestään sekä muiden asiaan liittyvien laitosten päätöksistä.

1	Hakija			
1.1	Sukunimi (2)			
1.2	Etnimet	Entiset nimet (2)	Syntymäpaikka (3)	
1.3	Syntymäaika	Sukupuoli	Kansalaisuus	D.N.I. (4)
1.4	Osoite (5)			

- 2 Hakemuksenne, joka koskee
- 2.1 vanhuuseläkettä työkyvyttömyyseläkettä perhe-eläkettä
- 2.2 on käsitelty seuraavissa laitoksissa

3	Laitokset, joita asia koskee		
	Maa	Laitos	Asiakirjaviite
3.1
3.2
3.3
3.4
3.5

- 4 Edellä mainitut laitokset ovat tehneet seuraavat päätökset (ks. liitteenä olevat alkuperäispäätökset)

5	Hylätään hakemus	
5.1	joka koskee (6)
	Perustelut
5.2	joka koskee (6)
	Perustelut

6	Myönnetään eläke (7)		
	joka koskee (6)	Määrä vuodessa sen maan valuuttana, joka on vastuussa maksamisesta (8) (9)	Päivä, josta alkaen eläke on myönnetty
6.1
6.2
6.3
6.4
6.5

- 7 Voit hakea muutosta näiden laitosten tekemiin teitä koskeviin päätöksiin lomakkeessa E 212 ilmoitettujen menettelyjen ja määräaikojen mukaisesti.

8	Käsittelyvä laitos	
8.1	Nimi
8.2	Osoite (5)
8.3	Leima	
		8.4 Päivämäärä
		8.5 Allekirjoitus

OHJEET

Lomake on täytettävä kirjoittamalla painokirjaimin pisteiviivoille.

HUOMAUTUKSET

- * Euroopan talousalueesta tehdyn ETA-sopimuksen liite VI, Sosiaaliturva: kyseisen sopimuksen soveltamiseksi tätä lomaketta sovelletaan myös Islannissa, Liechtensteinissa ja Norjassa.
- (1) Sen maan tunnus, jonka laitos täyttää lomakkeen: B = Belgia; DK = Tanska; D = Saksa; GR = Kreikka; E = Espanja; F = Ranska; IRL = Irlanti; I = Italia; L = Luxemburg; NL = Alankomaat; A = Itävalta; P = Portugali; FIN = Suomi; S = Ruotsi; GB = Yhdistynyt kuningaskunta; IS = Islanti; FL = Liechtenstein; N = Norja.
- (2) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan molemmat syntyessä saadut nimet. Portugalin kansalaisten osalta ilmoitetaan kaikki nimet (etunimet, sukunimi, tyttönimi) siviilisäädyn mukaisessa järjestyksessä siten kuin ne ovat henkilötodistuksessa tai passissa.
- (3) Portugalin alueiden osalta ilmoitetaan myös seurakunta ja kunta.
- (4) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan kansallisessa henkilöllisyystodistuksessa mahdollisesti oleva numero (D.N.I.), vaikka todistus ei ole enää voimassa. Jos numeroa ei ole, ilmoitetaan "ei ole".
- (5) Lähiosoite, postinumero, kaupunki tai kunta, maa.
- (6) Ilmoitetaan maa ja tarvittaessa sovellettava järjestelmä.
- (7) Tai käteisenä suoritettava korvaus Liechtensteinissa.
- (8) Jos eläkemäärät ovat kansallisen lainsäädännön perusteella korkeammat, edellä ilmoitettu määrä muutetaan ilman, että uutta määrää ilmoitetaan muille laitoksille.
- (9) Tästä määrästä voidaan vähentää eläkkeensaajan maksamat verot ja maksut.

MUUTOKSENHAKU JA MÄÄRÄAJAT

Asetus 574/72: 48 art.

A — Jos olette tyytymätön päätökseen tai päätöksiin, voitte hakea niihin muutosta. Tällöin on jokaisen päätöksen osalta:

1. ilmoitettava kirjallisesti muutoksenhaun perustelut;
2. ilmoitettava muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen viitetiedot. Päätöksen jäljennös on liitettävä mukaan;
3. allekirjoitettava kirjelmä. Jos ette voi allekirjoittaa, merkitkää rasti ja pyytäkää kaksi täysi-ikäistä henkilöä allekirjoittamaan muutoksenhakukirjelmä. Allekirjoittajien sukunimet, etunimet ja osoitteet on ilmoitettava (2) (3);
4. toimitettava tämä kirjelmä päätöksen muutoksenhakuihmöitöksessä mainitun määräajan kuluessa siihen laitokseen, jonne muutoksenhakukirjelmä on toimitettava.

HUOM. Määräaika alkaa tiedoksiantopäivästä; asetuksen 1408/71 86 artiklan mukaan hakemukset, ilmoitukset tai valitukset, jotka on toimitettava jäsenvaltion lainsäädännön mukaan tietyssä ajassa tämän valtion viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle, katsotaan jätetyksi määräajan kuluessa, jos ne on toimitettu samassa ajassa toisen jäsenvaltion vastaavalle viranomaiselle, laitokselle tai tuomioistuimelle.

Edellä tarkoitettujen viranomaisten, laitosten tai tuomioistuinten nimet ja osoitteet saatte asuinpaikkanne eläkevakuutuslaitoksesta.

B — 1. Belgian laitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä lähettämällä hakemuksen kirjattuna kirjeenä tai toimittamalla sen tuomiopiiriin työtuomioistuimen kirjaamoon:

- (1) Asuinpaikassa, jos asutte Belgiassa
..... n työtuomioistuin);
- (2) Teidän tai vakuutetun viimeisimmässä Belgiassa olevassa kotipaikassa tai asuinpaikassa, jos asutte ulkomailla;
- (3) sillä paikkakunnalla, jossa vakuutettu viimeksi työskenteli Belgiassa, jos teidän ja vakuutetun kotipaikka tai asuinpaikka ei ole koskaan ollut Belgiassa.

2. Tanskan laitoksen tekemään eläkepäätökseen voitte hakea muutosta jättämällä hakemuksen neljän viikon kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä päätöksen tehneelle viranomaiselle. Viranomainen toimittaa hakemuksen edelleen asianmukaiselle elimelle.

Tanskan laitoksen tekemään päätökseen oikeudesta työntekijöiden lisäeläkelainsäädännön mukaiseen eläkkeeseen (ATP) voitte hakea muutosta jättämällä hakemuksen neljän viikon kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä "Ankenævnet for Arbejdsmarkedets Tillægspension" -nimiseen laitokseen (ATP-muutoksenhakulautakunta), työministeriö, Kööpenhamina. Osoite: Laksegade 19, DK-1063 KÖBENHAVN K.

3. Saksan eläkevakuutuslaitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta yhden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiantopäivästä.

Muutosta on haettava kirjallisesti
.....
(päätöksestä ilmoittaneen Saksan eläkevakuutuslaitoksen osoite).
Voitte myös jättää hakemuksenne henkilökohtaisesti laitokseen kirjattavaksi.

4. Kreikan laitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä lähettämällä hakemuksen jäljempänä ilmoitetulle viranomaiselle

.....
joko suoraan tai asuinpaikan laitoksen välityksellä.

5. Espanjan laitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta 30 työpäivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä lähettämällä hakemuksen jäljempänä ilmoitetulle viranomaiselle (nimi ja osoite):

.....
joko suoraan tai asuinpaikan laitoksen välityksellä.

6. **Ranskan** laitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta kahden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä (jos kyseessä on hallinnollinen päätös) lähettämällä hakemuksen muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajalle, jonka osoite ilmoitetaan jäljempänä tai (jos kyseessä on lääketieteellinen päätös) alueellisen teknisen komission puheenjohtajalle, jonka osoite ilmoitetaan jäljempänä:

7. **Irlannin** tekemään päätökseen voitte hakea muutosta 21 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantopäivästä lähettämällä hakemuksen osoitteeseen Chief Appeals Officer, Social Welfare Appeals Office, D'Olier House, D'Olier Street, Dublin 2.

8. **Italian** INPS:n tekemään päätökseen voitte hakea muutosta lähettämällä hakemuksen INPS:n maakuntatoimiston yhteydessä olevaan "Comitato provinciale" -nimiseen laitokseen (maakuntakomitea)

90 päivän kuluessa päivästä, jona olette saanut yhteenvedon päätöksistä (lomake E 211).

Jos päätöstä ei ole saatu 90 päivän määräajan kuluessa, henkilö, jonka etua asia koskee, voi kolmen vuoden kuluessa edellä mainitun määräajan päättymisestä ryhtyä oikeudellisiin toimiin laissa säädetyllä tavalla.

Edellä luetellut muutoksenhakumenettelyt koskevat eläkehakemuksia, joista INPS tekee päätöksen ja jotka koskevat pakollista työkyvyttömyyseläke-, vanhuuseläke- tai perhe-eläkevakuutusta. INPS:n tai muiden laitosten tekemiin erityisjärjestelmiä koskeviin päätöksiin sovelletaan muita muutoksenhakumenettelyjä, joista vakuutetulle ilmoitetaan erikseen.

9. **Luxemburgin** laitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta lähettämällä hakemuksen 40 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä kahtena kappaleena "Conseil arbitral des assurances sociales" -nimiseen laitokseen (sosiaalivakuutuksen välityslautakunta) Luxemburgiin.
10. **Alankomaiden** laitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta lähettämällä hakemuksen kahtena kappaleena "Arrondissementsrechtbank, Sector Bestuursrecht" -nimiseen laitokseen:

kuuden viikon kuluessa siitä päivästä, jona hakijan voidaan kohtuudella olettaa tietäneen päätöksestä.

Oikeudenkäyntikulut on maksettava riita-asiaa koskevan menettelyn yhteydessä; nämä kulut korvataan, jos tuomioistuin tekee hakijan kannalta myönteisen päätöksen. Edellä sanottua ei sovelleta erityisjärjestelmän alaisia kaivosmiesten eläkepäätöksiä koskeviin ilmoituksiin. Näissä ilmoituksissa on ohjeet siitä, miten hakijan on toimittava, jos hän on tyytymätön päätökseen.

11. **Itävallan** eläkevakuutuslaitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta kolmen kuukauden ehdottoman määräajan kuluessa päätöksen tiedoksiantopäivästä lähettämällä hakemuksen päätöksen kohdassa "Klagerecht" (muutoksenhakuoikeus) mainitulle viranomaiselle tai asuin- tai työskentelypaikkakuntanne lääninoikeudelle, jos päätöksessä mainittu tuomioistuin ei sijaitse asuin- tai työskentelypaikkakunnallanne, tai päätöksen tehneelle eläkevakuutuslaitokselle.

12. **Portugalin** laitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta lähettämällä hakemuksen
- jos pysyvää työkyvyttömyyttä ei ole todettu, kansalliseen eläkekeskukseen (Centro Nacional de Pensoes) 15 päivän (tai Portugaliin ulkopuolella asuvien osalta 45 päivän) kuluessa pysyvän työkyvyttömyyden tarkastuslautakunnan (Commissao de Verificacao de Incapacidades Permanentes) päätöksen tiedoksiantopäivästä, tai
 - jos rahaetuksia koskeva hakemus on hylätty hallinnollisista syistä, paikalliselle toimivaltaiselle hallintotuomioistuimelle (Tribunal Administrativo de Circulo) kahden kuukauden (tai Portugaliin ulkopuolella asuvien osalta neljän kuukauden) kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä.

13. **Suomen** työeläkelainsäädännön mukaiseen päätökseen voitte hakea muutosta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä lähettämällä hakemuksen seuraavaan osoitteeseen:

Suomen kansaneläkelainsäädännön mukaiseen päätökseen voitte hakea muutosta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä lähettämällä hakemuksen Kansaneläkelaitoksen seuraavaan osoitteeseen:

14. **Ruotsin** laitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta kahden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä lähettämällä hakemuksen vakuutuslainsäädännön mukaiseen päätökseen voitte hakea muutosta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä lähettämällä hakemuksen seuraavaan osoitteeseen:

15. **Yhdistyneen kuningaskunnan** tekemään päätökseen voitte hakea muutosta kolmen kuukauden kuluessa päätöksessä ilmoitetusta päivästä lähettämällä hakemuksen osoitteeseen Department of Social Security, Benefits Agency, Pensions and Overseas Benefits Directorate, Newcastle-upon-Tyne tai Northern Ireland Social Security Agency, Overseas Branch, Belfast.

16. Islannin laitoksen tekemään sosiaalieläkelainsäädännön mukaiseen päätökseen voitte hakea muutosta kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemispäivästä lähettämällä hakemuksen Tryggingarad-nimiseen laitokseen (valtion sosiaaliturvalautakunta) Reykjavíkissa.

Osoite:

Islannin laitoksen tekemään lakisääteistä lisäeläkettä (eläkekassa) koskevaan päätökseen voitte hakea muutosta lähettämällä hakemuksen "gerdardomur lifeyrissjodsins" -nimiseen laitokseen (kyseisen eläkerahaston välimiesoikeus).

Osoite:

17. Liechtensteinin laitoksen tekemään vanhuus-, perhe- tai työkyvyttömyyseläkettä koskevaan päätökseen hakija tai muu henkilö, jonka etua asia koskee, voi hakea muutosta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä lähettämällä hakemuksen Liechtensteinin vanhuuseläkkeitä, perhe-eläkkeitä ja työkyvyttömyyseläkkeitä käsittelevään laitokseen Vaduziin.

Liechtensteinin laitoksen tekemään työeläkepäätökseen voitte hakea muutosta kolmen vuoden kuluessa saattamalla asian Liechtensteinin tuomioistuimen käsiteltäväksi määräajoin maksettavia etuuksia koskevien hakemusten osalta.

18. Norjan laitoksen tekemään päätökseen voitte hakea muutosta kuuden viikon kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä lähettämällä hakemuksen Norjan vakuutuskassaan.

OHJEET

Lomake on täytettävä kirjoittamalla painokirjaimin pisteviivoille.

HUOMAUTUKSET

Euroopan talousalueesta tehdyn ETA-sopimuksen liite VI, Sosiaaliturva: kyseisen sopimuksen perusteella tätä lomaketta sovelletaan myös Islannissa, Liechtensteinissa ja Norjassa.

- (1) Sen maan tunnus, jossa käsittelevä laitos sijaitsee: B = Belgia; DK = Tanska; D = Saksa; GR = Kreikka; E = Espanja; F = Ranska; IRL = Irlanti; I = Italia; L = Luxemburg; NL = Alankomaat; A = Itävalta; P = Portugali; FIN = Suomi; S = Ruotsi; GB = Yhdistynyt kuningaskunta; IS = Islanti; FL = Liechtenstein; N = Norja.
- (2) Lähiosoite, postinumero, kaupunki tai kunta, maa, puhelinnumero.
- (3) Espanjan kansalaisten osalta ilmoitetaan molemmat syntyessä saadut sukunimet. Portugalin kansalaisten osalta ilmoitetaan kaikki nimet (etunimet, sukunimi, tyttönimi) siinä järjestyksessä kuin ne ovat henkilöllisyystodistuksessa tai passissa.

Lakiosasto

19.12.1996

7 EU-ELÄKKEEN MAKSAMINEN

7.1 Maksaminen EU-maihin	2
7.2 Maksaminen kolmansiin maihin	3
7.3 Viivästyskorotus	3
7.4 Ulkomaan valuutassa maksettavien etuuksien muuntaminen Suomen markkoiksi	3
7.5 Aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperintä	4
7.5.1 Säännökset	4
Eläkkeet	4
Muut etuudet	4
7.5.2 Suomen työeläkelaitos perii muun EU-maan eläkkeestä	4
Takautuva etuus	5
Kuittaaminen	5
Suomen lainsäädännön edellytykset	5
Muun EU-maan lainsäädännön edellytykset	5
Regressi-ilmoitus	5
Uusi menettely 1.1.1997 jälkeen vireille tulleiden EU-hakemusten käsittelyssä	6
Regressivaatimus	6
Päätös	6
Ulkomaan takautuvan eläkkeen maksaminen ja jakaminen	7
7.5.3 Suomen sosiaalihuollon regressipyyntö ulkomaille	7
7.5.4 Muun EU-maan laitos perii Suomen työeläkkeestä	8
Mitä etuuksia voidaan periä takaisin Suomen työeläkkeestä	8
Eläke	8
Muut sosiaalivakuutusetuudet	8
Kuittaaminen	9
Takautuvasta eläkkeestä periminen	9
Uusi menettely 1.1.1997 jälkeen vireille tulleiden EU-hakemusten käsittelyssä, Suomen takautuvan eläkkeen maksaminen ulkomaille	10
7.5.5 Sosiaalihuoltoetuuden periminen Suomen työeläkkeestä	10
7.6 Verotus	11
Verosopimukset	11

Lakiosasto

19.12.1996

7

EU-ELÄKKEEN MAKSAMINEN

Tässä yleiskirjeen luvussa on ohjeita EU-eläkkeiden maksamisesta, takaisinperintämenettelystä ja lyhyesti työeläkevakuutusmaksujen perinnästä sekä verotuksesta. EU-eläkkeiden takaisinperintämenettelystä on annettu työeläkelaitoksille Eläketurvakeskuksen lakiosaston tiedotteet 5/95 ja 20/96.

7.1

Maksaminen EU-maihin

EU-sosiaaliturvasäännösten mukainen eläke maksetaan eläkkeensaajalle ulkomaille Postipankin välityksellä. Eläkkeensaajan pyynnöstä eläke voidaan maksaa myös Suomessa olevalle tilille. Eläkkeeseen tehdään indeksitarkistukset normaalisti.

Asetuksen 1408/71 piiriin kuuluvalle henkilölle (ks. kohta 1.5) myönnetty eläke on maksettava rajoituksetta hänelle toiseen EU-maahan (asetus 1408/71 10 artikla). Eläketurvakeskuksen lupaa maksamiseen ei siis tarvita (TEL:n 9 a §:n 2 momentti).

Asetus ei koske kolmansien valtioiden kansalaisia. Eläke maksetaan kuitenkin kolmannen valtion kansalaiselle sellaiseen EU-maahan, jonka kanssa Suomella on myös kolmansien valtioiden kansalaisia koskeva sosiaaliturvasopimus.

EU-säännösten tultua sovellettaviksi ei työttömyyseläkkeen maksamista sopimuksen piiriin kuuluvalle henkilölle voida keskeyttää sillä perusteella, että hän oleskelee toisessa EU-maassa.

Myös osa-aikaeläkkeen maksamista jatketaan tällaisessa tapauksessa. Edellytyksenä on, että eläkkeensaaja jatkaa osa-aikatyössä EU-maassa ennen kuin kuusi viikkoa on kulunut siitä, kun hän lopetti työskentelynsä Suomessa ja että työ edelleen täyttää osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

Asetuksen 10 artikla kieltää keskeyttämisen sillä yksinomaisella perusteella, että eläkkeensaaja ei enää asu Suomessa, vaan jossain muussa EU-maassa. Eläkkeensaajan on kuitenkin edelleen todistettava eläkelaitoksen edellyttämällä tavalla, että hän elää ja asuu EU-alueella. Eläkkeen maksu voi kaikkien eläkelajien kohdalla tietenkin tulla keskeytettäväksi siitä syystä, että muut maksamisen edellytykset eivät täyty.

Lakiosasto

19.12.1996

7.2

Maksaminen kolmansiin maihin

Kahdenvälisistä sosiaaliturvasopimuksista, joita Suomella on EU-maiden kanssa, jäävät voimaan määräykset, jotka koskevat etuuksien maksamista EU:n ulkopuolisiin maihin. Kahdenvälisen sopimuksen perusteella eläke maksetaan ilman Eläketurvakeskuksen lupaa Espanjan, Itävallan, Kreikan, Luxemburgin ja Saksan kansalaisille myös EU:n ulkopuolelle. Julkisen sektorin eläkkeet maksetaan kolmansiin maihin rajoituksetta.

Vaikka EU on solminut ns. assosiaatiosopimuksen tiettyjen EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, näiden sopimusten perusteella eläkkeitä ei kuitenkaan makseta ao. maihin (mm. Marokko, Tunisia, Algeria, Turkki) ilman Eläketurvakeskuksen lupaa (ks. kohta 1.3).

7.3

Viivästyskorotus

Kun Suomen työeläkkeeseen tulee maksettavaksi korotus eläkehakemuksen käsittelyn viivästymisen vuoksi, katsotaan korotusta määrättäessä eläkehakemus jätetyksi vasta silloin, kun se on saapunut Suomessa olevalle toimivaltaiselle laitokselle tarvittavine liitteineen, joissa on riittävät selvitykset lopullisen päätöksen tekemistä varten (asetuksen 1408/71 liite VI).

Eläkkeen käsittely on viivästynyt, jos eläke ei ole maksussa kolmen kuukauden kuluttua eläkkeen hakemiskuukauden päättymisestä. Eläkelaitoksen käsittelyaika kuitenkin lasketaan vasta siitä alkaen, kun viimeinenkin tieto eläkkeen laskemiseen tarvittavista tiedoista on saatu. Vakuutuskausien on oltava mukana, ennenkuin viivästyskorotus voidaan laskea.

Jos eläke maksetaan ulkomailla asuvalle eläkkeensaajalle, eläkkeen on oltava eläkepäätöksessä ilmoitettuna eräpäivänä eläkkeensaajan ilmoittamalla tilillä Suomessa olevassa rahalaitoksessa, joka välittää sen edelleen maksettavaksi eläkkeensaajalle.

7.4

Ulkomaan valuutassa maksettavien etuuksien muuntaminen Suomen markoiksi

Laskettaessa eläkettä henkilölle, joka saa jotain sosiaalivakuutusetuutta myös ulkomailta, joudutaan muuntamaan ulkomaanvaluutan määrisiä rahasuorituksia Suomen valuutaksi.

Asetuksen 574/72 107 artiklassa on yksityiskohtaiset säännökset käytettävistä valuuttakursseista. Etuuden maksupäivän virallisen kurssin ohella voi tulla käytettäväksi Euroopan yhteisöjen virallisessa leh-

Lakiosasto

19.12.1996

dessä neljännesvuosittain julkaistut yhteisöjen komission laskemat keskikurssit. Eläketurvakeskus tiedottaa kursseista työeläkelaitoksille.

7.5

Aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperintä

7.5.1

Säännökset

Eläkelaitos voi periä aiheettomasti maksettua etuutta aina maksamastaan eläkkeestä kuittaamalla kansallisten säännösten mukaisesti. Tämä perintätapa on aina varmin ja siksi ensisijainen.

Eläkkeet

Eläkelaitos voi asetuksen 574/72 111 artiklan nojalla periä aiheettomasti maksamaansa etua myös muun EU-maan eläkkeestä. Artiklan 1 kohta koskee eläkkeen perintää muun maan takautuvasta eläkemaksusta. Takautuva maksu tarkoittaa niitä eläke-eriä, jotka ovat erääntyneet ennen säännöllisen eläkkeenmaksun alkamista (=sama kuin Suomen kansallisessa lainsäädännössä). Artiklan mukaan eläkkeen liikamaksun periminen muun maan takautuvasta eläkkeestä on mahdollista kansallisten lakien rajoituksista riippumatta.

Muut etuudet

Artiklan 2 kohta koskee myös muiden sosiaalivakuutusetuuksien kuin eläkkeiden perintää muun maan takautuvasta eläkkeestä sekä niiden ja eläkkeiden kuittaamista muun maan vastaisista eläke-eristä. Tämän kohdan mukaan perintä on mahdollista vain kansallisessa lainsäädännössä asetettujen edellytysten ja rajoitusten mukaisesti.

Asetuksen säännösten ohella sovelletaan kansallisia säännöksiä.

Asetuksen säännöksiä ei voida soveltaa ennen 1.1.1994. Näin ollen suomalainen eläkelaitos ei voi periä muun EU-maan eläkkeestä ennen 1.1.1994 aiheettomasti maksettua eläkettä, jollei maiden välinen sosiaaliturvasopimus anna siihen lupaa. Vastaavasti muun EU-maan laitos ei voi periä Suomen eläkkeestä ennen 1.1.1994 aiheettomasti maksettuja etuja, jollei se ole mahdollista kahdenvälisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella.

7.5.2

Suomen työeläkelaitos perii muun EU-maan eläkkeestä

Jos Suomen työeläkelaitos on maksanut eläkettä liian suurena joko sitä myönnettäessä tai tarkistettaessa (muutettaessa), liikamaksu voidaan periä takautuvasta eläkkeestä, jonka toinen EU-maa on velvollinen maksamaan eläkkeensaajalle vastaavalta ajalta (111 artiklan 1 kohta). Säännös koskee myös tilannetta, jossa Suomen eläkelaitoksen ei olisi pitänyt maksaa eläkettä ollenkaan. Liikamaksun ei tarvitse johtua EU-säännöksistä.

Lakiosasto

19.12.1996

Takaisinperintä koskee muun EU-maan koko eläkettä.

Takautuva etuus

Takaisinperintä 1 kohdan nojalla tulee kysymykseen, jos koko eläkkeen liikamaksu voidaan periä kerralla joko takautuvasta eläkkeestä tai yhdestä eläke-erästä.

Kuittaaminen

Jos takautuva osa tai muu suoritus ei riitä kattamaan koko liikamaksua, sovelletaan artiklan 2 kohtaa. Sen mukaan Suomen eläkelaitos voi Suomen eläkelainsäädännössä säädetyin edellytyksin ja rajoituksin pyytää EU-maan laitosta vähentämään liikaa maksetun määrän siitä eläkkeestä, jota EU-maan laitos maksaa eläkkeensaajalle (=kuittaaminen vastaisista muun EU-maan eläke-eristä).

● Suomen lainsäädännön edellytykset

Suomen työeläkelakien mukaan liikamaksun perimisen edellytyksenä on vain, että etu on maksettu aiheettomasti. Perittävää summaa ei sinällään ole rajoitettu. Sen sijaan kuittaus vastaisista eläke-eristä on rajoitettu 1/6:aan netto-eläkkeestä. Tämä kuittausrajoitus koskee kuitenkin vain kunkin työeläkelaitoksen itse maksamaa eläkettä. Siksi sitä ei sovelleta perittäessä liikamaksua muun EU-maan eläkkeestä. Sen sijaan muun EU-maan laitos soveltaa perintään omia perintä- ja kuittausrajoituksiaan.

Kun Suomen eläkelaitos harkitsee aiheettomasti maksetun eläkkeen perimistä takaisin muun EU-maan eläkkeestä, se soveltaa Suomen takaisinperinnän kohtuullistamista koskevia säännöksiä (TEL:n 17 b §:n 2 mom.).

● Muun EU-maan lainsäädännön edellytykset

Muun EU-maan laitos tekee kuittauksen sen soveltamassa lainsäädännössä säädetyin edellytyksin ja rajoituksin ikään kuin se olisi itse maksanut aiheettomasti eläkettä ja siirtää kuitatun määrän Suomen eläkelaitokselle. Takaisinperintää ja kuittausta koskevat säännöt poikkeavat eri maissa eli työeläkelaitos saa, mitä muun EU-maan lainsäädäntö sallii.

Regressi-ilmoitus

EU-eläkehakemuslomakkeeseen merkitään Suomen pyyntö muun EU-maan eläkelaitokselle pidättää takautuva eläke Suomen takautumisvaatimuksen vuoksi. Tätä pyyntöä kutsutaan regressi-ilmoitukseksi.

Lakiosasto

19.11.1997

Uusi menettely 1.1.1997 jälkeen vireille tulleiden EU-hakemusten käsittelyssä

Lähtökohtaisesti Suomen käsittelevä laitos merkitsee regressipyynnön ainoastaan Suomen sairauspäivärahan perimiseksi päivärahan kanssa päällekkäin maksetusta ulkomaan eläkkeestä. Regressi-ilmoitus merkitään siten vain työkyvyttömyyseläkehakemuslomakkeisiin E 204, ja käsittelevä laitos rajoittaa regressipyynnön koskemaan ainoastaan takautuvaa eläkettä, jonka muu EU-maa on myöntänyt Suomen sairauspäivärahakauden ajalta.

Jos teoreettinen laitos poikkeuksellisesti haluaa tehdä regressi-ilmoituksen, se lähettää pyynnön kirjallisena Eläketurvakeskukseen (voi lähettää myös telekopiona: faksi 151 2556). Regressi-ilmoituksesta tulisi käydä selvästi ilmi, että kyseessä on regressi. Ilmoituksen voi tehdä missä käsittelyn vaiheessa tahansa ennen ulkomaan eläkepäättökseen antamista.

Ennen 1.1.1997 regressipyyntö tehtiin työkyvyttömyyshakemuslomakkeisiin E 204 rajoittamattomana ja lisäksi perhe-eläkehakemuslomakkeisiin E 203, jos leski oli yksin edunsaajana. Jos hakemus on tullut vireille ennen 1.1.1998 ja Kela on käsittelevä laitos, regressi-ilmoitus tehdään Kelan kv-ryhmälle telekopionumero 7770 3444).

Regressivaatimus

Kun teoreettinen laitos on laskenut lopullisen eläkkeen määrän ja se haluaa tehdä regressivaatimuksen, teoreettinen laitos lähettää Suomen käsittelevälle laitokselle yksilöidyn regressivaatimuksensa. Siinä ilmoitetaan, miltä ajalta eläkkeen liikamaksu on kertynyt ja liikamaksun määrä.

Tietoa regressivaatimuksen markkamäärästä ei lähetetä ulkomaille, jollei ulkomaan laitos vaadi yksilöityä regressivaatimusta. Käsittelevä laitos kuitenkin tarvitsee aina myös tiedon markkamäärästä, koska se jakaa ulkomailta saapuvan takautuvan eläkkeen teoreettisen laitoksen, Kelan ja eläkkeensaajan kesken.

Jos eläkelaitos peruuttaa regressivaatimuksensa, se ilmoittaa asiasta myös käsittelevän laitoksen välityksellä muun EU-maan laitokselle, jotta tämä voi maksaa takautuvan eläkkeen eläkkeensaajalle.

Päätös

Eläkelaitos ilmoittaa päätöksessään eläkkeensaajalle takaisinperittävän määrän ja ilmoittaa samalla perivänsä liikamaksun 111 artiklan nojalla muun EU-maan eläkkeensaajalle maksamasta eläkkeestä. Ilmoitus voidaan antaa jo väliaikaisessa päätöksessä tai maksupäätöksessä tai asiasta voidaan antaa eri päätös.

Lakiosasto

19.11.1997

Sen sijaan perintätapaa (kuittaaminen tai perintä takautuvasta eläkkeestä) ei Suomen eläkelaitos voi ilmoittaa päätöksessään, koska se ei sitä tässä vaiheessa edes tiedä. Muun EU-maan eläkelaitos antaa tältä osin (mahdollisesti) päätöksen toimien omien sääntöjensä mukaan.

Ulkomaan takautuvan eläkkeen maksaminen ja jakaminen

EU-käytännön mukaan ulkomaan eläkelaitos voi maksaa eläkkeen liikamaksua koskevan regressi-ilmoituksen vuoksi koko takautuvan eläkkeen Suomeen.

Se maksetaan käsittelevän laitoksen tilille. Käsittelevä laitos hoitaa liikamaksun jakamisen molemmille eläkejärjestelmille ja maksaa yli jäävän osan suoraan eläkkeensaajalle. Tämän vuoksi teoreettinen laitos merkitsee myös liikamaksun markkamäärän regressivaatimuksensa. Eläketurvakeskuksen ollessa käsittelevä laitos takautuvasta eläkkeestä maksetaan ensisijaisesti työeläkelaitoksen regressivaatimus.

7.5.3

Suomen sosiaalihuollon regressipyyntö ulkomaille

Suomen kunnat pyytävät satunnaisesti, että ennakonluonteista toimeentulotukea saaneen henkilön muuhun EU-maahan menevään eläkehakemukseen lisätään regressipyyntö. Uusitus kuntien lomakkeessa on sitä varten erillinen kohta. Kunnan vaatimus voi koskea mitä eläkelajia tahansa ja se voi tulla missä käsittelyn vaiheessa tahansa.

Kunta voi pyytää myöntämänsä toimeentulotuen sekä kotimaan että ulkomaan eläkkeestä. Vaikka vaatimus koskisi myös ulkomaan eläkettä, työeläkelaitoksen on maksettava takautuva työeläke kunnalle normaalisti TEL:n 19 a §:n ja sosiaalihuoltolain 38 §:n mukaisesti.

Jos kunnan vaatimus on saapunut teoreettiseen laitokseen ja vaatimus koskee sekä Suomen että ulkomaan eläkettä, teoreettinen laitos lähettää lomakkeesta välittömästi kopion käsittelevälle laitokselle. Jos vaatimus koskee vain ulkomaan eläkettä, teoreettinen laitos lähettää alkuperäisen kunnan lomakkeen käsittelevälle laitokselle.

Lakiosasto

19.12.1996

Kun ulkomaan takautuva eläke on maksettu Suomen käsittelevälle laitokselle, se jakaa sen ensin eläkejärjestelmille ja jäljelle jäävästä määrästä kunnalle sen vaatiman määrän. Käsittelevä laitos maksaa loput eläkkeensaajalle itselleen.

Jos kunta on perinyt ennakonluontoista toimeentulotukea myös Suomen eläkkeistä, käsittelevä laitos selvittää, onko kunnalla enää vaatimusta ulkomaan takautuvaan eläkkeeseen.

7.5.4

Muun EU-maan laitos perii Suomen työeläkkeestä

Mitä etuuksia voidaan periä takaisin Suomen työeläkkeestä

Eläke

Jos muun EU-maan laitos on maksanut eläkkeensaajalle liikaa eläkettä, se voi periä liikamaksun Suomen takautuvasta eläkkeestä. Asetuksen 574/72 111 artiklan 1 kohta koskee siis vain takautuvasta eläkkeestä pidätettävää toisen EU-maan eläkettä, mutta perintää eivät rajoita kansalliset säännökset. Tämän säännöksen nojalla takautuvasta työeläkkeestä voidaan periä esimerkiksi Ruotsin kansaneläkkeen tai ATP-eläkkeen liikamaksua.

Muut sosiaalivakuutusetuudet

Asetuksen 574/72 111 artiklan 2 kohta koskee sekä takautuvaa eläkettä että vastaisia eläke-eriä. Sen mukaan työeläkkeestä voidaan periä eläkkeen lisäksi myös muita sosiaalivakuutusetuuksia. Edellytyksenä 2 kohdan mukaan on kuitenkin, että vastaavien suomalaisten etuuksien perintä työeläkkeestä on kansallisen lainsäädännön mukaan mahdollista.

Esimerkiksi takautuvasta osatyökyvyttömyyseläkkeestä voidaan periä muun EU-maan liikaa maksamaa eläkettä, mutta ei muun EU-maan samalta ajalta maksamaa sairauspäivärahaa (TEL:n 4 d §:n 5 ja 8 mom.)

Teoreettinen laitos tarkistaa, että ulkomaan takautumisvaade koskee sellaista etuutta, jonka voi periä Suomen takautuvasta työeläkkeestä. Suomen takautuvasta työeläkkeestä voidaan maksaa ulkomaille ainoastaan ulkomaan eläkkeen, sairauspäivärahan tai työttömyyspäivärahan liikamaksua sekä ulkomaille odotettavissa olevaa eläkettä vastaan annettua huoltoapua.

Suomen lainsäädännön mukaan takautuvasta eläkkeestä ei voida näin ollen periä esimerkiksi muun EU-maan perusteettomasti maksa-

Lakiosasto

19.12.1996

maa lapsilisää tai tapaturmakorvausta. Tämä on kuitenkin mahdollista, jos eläkkeensaaja on erikseen antanut suostumuksensa perintään.

Kuittaaminen

Asetuksen 111 artiklan 2 kohdan mukaan vastaisista eläke-eristä vähentämisessä eli kuittaamisessa noudatetaan Suomen lainsäädännön kuittauksen rajoituksia ikäänkuin eläkelaitos olisi itse maksanut vastaavan liikamaksun aiheuttomasti.

Suomen vastaisista eläke-eristä voidaan kuitata ainoastaan työeläkettä. Näin ollen esimerkiksi Ruotsin kansaneläkettä ei voida periä Suomen vastaisista työeläkejärjestelmän eläke-eristä muutoin kuin ulosoton kautta. Kuittaaminen edellyttää, että ulkomainen eläkelaitos on antanut takaisinperinnästä päätöksen, joka on lainvoimainen.

EY:n Hallintotoimikunnassa on keskusteltu liikamaksun perimisestä muiden jäsenmaiden eläkkeistä. Säännöksen toimeenpanossa on ollut ongelmia eri EU-maissa. Siksi Suomen työeläkelaitokset eivät kuittaa muun EU-maan eläkettä Suomen vastaisista eläke-eristä ennen kuin Hallintotoimikunnassa on päätetty yhteisistä menettelytavoista.

Takautuvasta eläkkeestä periminen

Takautuvaa eläkettä ei saa maksaa eläkkeensaajalle ennen kuin muun EU-maan takaisinperintävaatimus on selvitetty, jos E-eläkehakemuslomakkeen ao. kohdassa on ilmoitettu vaatimuksesta. Asiasta kerrotaan edunsaajalle päätöksessä ja samalla ilmoitetaan, että menettely perustuu asetuksen 574/72 111 artiklaan.

Takautuva eläke tarkoittaa tässä samaa kuin takautuva eläke kansallisen lainsäädännön mukaan. Eläke siis pannaan maksuun viivyttelemättä, ja vain ennen ensimmäistä kuukausimaksua erääntyneet eläke-erät ovat takautuvaa eläkettä, joka pyynnöstä pidätetään muun EU-maan eläkelaitosta varten.

Takautuvasta eläkkeestä maksetaan kuitenkin ensin kaikki suomalaisten lakien mukaiset takautumissaamiset (esimerkiksi potilasvakuutusyhdistys, sosiaalilautakunta, ulosotto sekä YEL- ja MYEL-vakuutusmaksupidätykset). Jos tämän jälkeen jää takautuvaa eläkettä, se pidätetään muun EU-maan eläkelaitosta varten.

Ulkomaan eläkelaitokselle maksettavaan takautuvaan eläkkeeseen ei lasketa viivästyskorotusta (TEL:n 19 d § 1 mom.).

Työeläkelaitosten kesken on sovittu, että seurannaislaitos maksaa aina koko eläkkeensä eläkkeensaajalle.

Lakiosasto

19.11.1997

Uusi menettely 1.1.1997 jälkeen vireille tulleiden EU-hakemusten käsittelyssä, Suomen takautuvan eläkkeen maksaminen ulkomaille

Kun eläkehakemuksessa on ilmoitettu takautumisvaatimuksesta, mutta se ei saavu kohtuullisessa ajassa, teoreettinen laitos tiedustelee yhdyslaitoksen välityksellä muun EU-maan laitokselta, mitä etuutta takautumisvaatimus koskee, miltä ajalta etuutta on maksettu sekä maksupaikan. Jos vastausta ei saada kuuden kuukauden kuluessa pyynnöstä, teoreettinen laitos voi ilmoittaa muun EU-maan laitokselle, että takautuvat erät maksetaan kahden kuukauden kuluttua eläkkeensaajalle, jollei takautumisvaatimusta saada.

Takautuvan eläkkeen maksamista ulkomaille muutetaan 1.1.1997 alkaen siten, että teoreettinen laitos maksaa hyväksymänsä regressivaatimuksen perusteella koko takautuvan työeläkkeen sitä pyytäneelle ulkomaan eläkelaitokselle. Takautumisvaateen markkamäärää ei yleensä pyydetä.

Ulkomaisen eläkelaitoksen asiana on maksaa liikamaksun ylittävä osa eläkkeensaajalle. Myös Kela maksaa näissä tilanteissa koko takautuvan eläkkeensä ulkomaille.

Eläkepääöksessä ilmoitetaan, että takautuva eläke maksetaan ulkomaan laitoksen vaatimuksesta sille ja että ulkomaan laitos maksaa liikamaksun ylittävän osan eläkkeensaajalle.

Jos takautumisvaade koskee sekä sellaista etuutta, joka voidaan maksaa ulkomaille, että etuutta jonka liikamaksua ei voida periä työeläkkeestä, teoreettinen laitos pyytää Kelan kv-ryhmän välityksellä selvityksen sen liikamaksun määrästä, joka voidaan maksaa ulkomaille. Teoreettinen laitos maksaa takautuvasta eläkkeestä ulkomaille ainoastaan tämän määrän ja loput eläkkeensaajalle.

Jos eläkkeensaaja on käsittelyn aikana muuttanut Suomeen, teoreettinen laitos voi tiedustella myös ulkomaan regressivaatimuksen rahamäärää, jotta eläkkeensaaja ei menettäisi valuuttojen vaihdossa.

7.5.5

Sosiaalihuoltoetuuden periminen Suomen työeläkkeestä

Asetuksen 111 artiklan 3 kohdan nojalla eläkkeestä voidaan periä sosiaalihuoltoetuus, jota on maksettu samalta ajalta, jolta eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen Suomesta. Perintä tapahtuu noudattaen Suomen lainsäädännön edellytyksiä ja rajoituksia.

Lakiosasto

19.11.1997

Suomen lainsäädännön mukaan maksetaan jo annetun sosiaalihuollon korvaamiseksi ainoastaan takautuvaa eläkettä ja edellyttäen, että toimeentulotukea on annettu odotettavissa olevaa eläkettä vastaan. Siksi ennen eläkehakemuksen vireilletuloa annettua sosiaalihuoltoa ei voida korvata muulle EU-maalle Suomen eläkkeestä.

Perittäessä sosiaalihuoltoetuutta noudatetaan samaa menettelyä kuin eläkkeissä. Kelan kv-ryhmä välittää muun EU-maan takaisinperintävaatimuksen Suomen teoreettiselle laitokselle ja hankkii eläkelaitoksen pyynnöstä tarvittavat lisätiedot.

Suomen teoreettinen laitos perii sosiaalihuoltoetuuden määrän maksamastaan eläkkeestä ja ilmoittaa maksusta Kelan kv-ryhmälle samalla tavalla kuin takautuvasta eläkkeestä pidätettäessä.

7.6 Verotus

Jos Suomesta maksetaan eläkettä pysyvästi ulkomailla asuvalle eli ns. rajoitetusti verovelvolliselle, eläkkeestä peritään Suomessa 35 % :n suuruinen lähdevero. Muutamit verosopimukset estävät lähdeverotuksen Suomessa (jäljempänä luettelo EU- ja ETA-maiden verosopimuksista).

Lähdevero peritään myös takautuvasta eläkkeestä, joka maksetaan ulkomaan regressipyynnön perusteella ulkomaan eläkelaitokselle. Lähdevero peritään riippumatta siitä, minkä etuuden liikamaksun korvaamiseksi takautuva eläke maksetaan ulkomaille. Jos eläkkeensaajan asuinmaan laitos perii Suomen takautuvasta työeläkkeestä esimerkiksi aiheettomasti maksamaansa sairauspäivärahaa, työeläkelaitos pidättää lähdeveron myös näissä tapauksissa ulkomaan eläkelaitokselle maksamastaan takautuvasta eläkkeestä.

Jos asuinvaltio on verottanut siellä maksetun ja nyt aiheettomaksi osoittautuneen etuuden, eläkkeensaaja voi hakea aiheettomaan veronmaksuun oikaisua asuinvaltionsa veroviranomaisilta.

Verosopimukset

Muutamien verosopimusten mukaan yksityiset eläkkeet verotetaan yksinomaan eläkkeensaajan asuinvaltiossa. Jos eläkkeensaaja asuu tällaisessa maassa ja esittää selvityksen verosopimuksen edellytysten täyttymisestä verotoimistolle verokortti- tai lähdeverokorttihakemuksen yhteydessä, Suomessa ei toimiteta eläkkeestä ennakonpidätystä eikä peritä lähdeveroa, ei myöskään regressipyynnön vuoksi ulkomaan laitokselle maksettavasta eläkkeestä.

Työeläkkeiden verottaminen ja EU- ja ETA-maat

Lakiosasto

19.12.1996

Verohallituksen julkaisussa 392 on ohjeet ulkomailla asuvien eläkkeensaajien verottamisesta. Tässä yhteenveto työeläkkeiden osalta:

Saksa	TEL-, LEL-, TaEL-, MEL-, MYEL-, YEL- ja luopumiseläke sekä Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä saatu eläke verotetaan Suomessa.
Islanti	
Norja	
Ruotsi	
Tanska	
Belgia	TEL-, LEL-, TaEL-, MEL-, MYEL- ja YEL-eläke sekä luopumiseläke verotetaan Suomessa.
Kreikka	
Luxemburg	Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä saatu eläke verotetaan Suomessa. Tällainen eläke verotetaan kuitenkin vain asuinvaltiossa, jos eläkkeensaaja on asuinvaltion kansalainen eikä eläke perustu julkisyhteisön harjoittaman liiketoiminnan yhteydessä tehtyyn työhön.
Irlanti	
Englanti	TEL-, LEL-, TaEL-, MEL-, MYEL- ja YEL-eläke sekä luopumiseläke verotetaan Suomessa.
	Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä saatu eläke verotetaan Suomessa. Tällainen eläke verotetaan kuitenkin vain asuinvaltiossa, jos eläkkeensaaja on asuinvaltion kansalainen. Vapautus Suomen verosta voi koskea vain Isossa-Britanniassa veronalaista tuloa.
Italia	TEL-, LEL-, TaEL-, MEL-, MYEL- ja YEL-eläke sekä luopumiseläke verotetaan Suomessa. Jos eläkkeensaaja ei ole Suomen kansalainen, tällainen eläke verotetaan vain asuinvaltiossa.
	Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä saatu eläke verotetaan Suomessa. Tällainen eläke verotetaan kuitenkin vain asuinvaltiossa, jos eläkkeensaaja on asuinvaltion kansalainen eikä eläke perustu julkisyhteisön harjoittaman liiketoiminnan yhteydessä tehtyyn työhön.
Itävalta	TEL-, LEL-, TaEL-, MEL-, MYEL- ja YEL-eläke sekä luopumiseläke verotetaan Suomessa.
	Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä saatu eläke verotetaan Suomessa. Jos tällainen eläke maksetaan työstä julkisyhteisön lii-

Lakiosasto

19.12.1996

ketoiminnan yhteydessä, eläke verotetaan vain asuinvaltiossa.

Hollanti TEL-, LEL-, TaEL-, MEL-, MYEL- ja YEL-eläke sekä luopumiseläke verotetaan vain asuinvaltiossa.

Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä saatu eläke verotetaan Suomessa. Jos eläke maksetaan työstä julkisyhteisön liiketoiminnan yhteydessä tai jos kyseessä ei ole julkista valtaa käyttävänä virkamiehenä saatu eläke, tällainen eläke verotetaan kuitenkin vain asuinvaltiossa.

Espanja TEL-, LEL-, TaEL-, MEL-, MYEL- ja YEL-eläke sekä luopumiseläke verotetaan vain asuinvaltiossa.

Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä saatu eläke verotetaan Suomessa. Jos eläke maksetaan työstä julkisyhteisön liiketoiminnan yhteydessä tai jos eläkkeensaaja on asuinvaltion kansalainen, tällainen eläke verotetaan vain asuinvaltiossa.

Ranska TEL-, LEL-, TaEL-, MEL-, MYEL- ja YEL-eläke sekä luopumiseläke verotetaan vain asuinvaltiossa.

Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä saatu eläke verotetaan Suomessa. Jos eläke maksetaan työstä julkisyhteisön liiketoiminnan yhteydessä tai jos kyseessä ei ole julkista valtaa käyttävänä virkamiehenä saatu eläke, tällainen eläke verotetaan vain asuinvaltiossa. Diplomaattisessa edustustossa palvelleiden osalta on erillissopimus.

Portugali TEL-, LEL-, TaEL-, MEL-, MYEL- ja YEL-eläke sekä luopumiseläke verotetaan vain asuinvaltiossa.

Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä saatu eläke verotetaan Suomessa. Jos eläke maksetaan työstä julkisyhteisön liiketoiminnan yhteydessä, tällainen eläke verotetaan vain asuinvaltiossa.

Lakiosasto

28.2.1997

Työeläkelaitoksille

TÄYDENNYKSIÄ EU-ELÄKETTÄ KOSKEVIIN OHJEISIIN

1

EU-eläkkeen tarkistaminen

Tässä yleiskirjeessä annetaan ohjeet EU-eläkkeen tarkistamisesta. Tämä liitetään 8. luvuksi yleiskirjeeseen A 48/96, Työeläke EU:n sosiaaliturvasäännösten mukaan.

Uuden EU-eläkkeen myöntämisen, muuttumisen tai lakkaamisen vaikutuksesta Suomen työeläkkeeseen annetaan nyt aikaisempaa tarkempia ohjeita. Ohjeissa on otettu huomioon Ruotsin uusi tulkinta tulevan ajan oikeudesta eläkkeissä, joissa eläketapahtuma on ennen 1.1.1994. Voimaantulovaiheen suojasäännöksen soveltamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä on myös aikaisempaa yksityiskohtaisemmat ohjeet. Lisäksi annetaan ohjeet eläkelajin muutoksen vaikutuksesta.

Tämä ohje korvaa lakiosaston tiedotteet 7/96 ja 16/96.

2

Korjaus lukuun 2

Hallintotoimikunta on antanut lähetettyjä työntekijöitä koskevan päätöksen 162, joka korvaa aikaisemman päätöksen 128.

Päätöksessä on täsmennetty säännöksiä, joissa määritellään lähetetyn työntekijän työnantaja. Jotta lähetetyn työntekijän työsuhteen lähetettävään työnantajaan katsottaisiin säilyvän ulkomaan komennuksen ajan, edellytetään, että lähetettävän työnantajan ja työntekijän välillä säilyy kiinteä yhteys (aikaisemmin välitön suhde) ulkomaan komennuksen ajan. Päätöksessä on lueteltu esimerkkejä siitä, milloin kiinteän yhteyden on katsottava säilyvän (vastuu työhön ottamisesta, työsopimuksesta, erottamisesta ja työn luonteen määrittelemisestä).

Päätöksessä säädetään myös niistä edellytyksistä, joissa työntekijöiden vuokraamista harjoittavan yrityksen lähettämät työntekijät voivat säilyä lähtömaan sosiaaliturvassa. Myös lähettämiskirjeen soveltamisen lakkaamisesta on aikaisempaa täsmällisemmät säännökset.

Lakiosasto

28.2.1997

Yleiskirjeen 2 luvun teksti (sivut 4, 5, 7 ja 23) on korjattu uuden päätöksen mukaisesti (liitteenä myös sisällysluettelo ja päätös 162 liitettäväksi 2 luvun liitteeksi 4). Muutokset ovat muodollisia, koska päätöksen teksti oli jo tiedossa yleiskirjettä laadittaessa ja päätöksen periaatteet on ohjeissa jo otettu huomioon. Oheisena korjattu sisällysluettelo ja korjatut sivut.

3

Uusi liite lukuun 4 ja 5 Tämän ohjeen liitteenä lähetetään yleiskirjeen A 48/96 luvun 4 liitteeksi tarkoitettu luettelo tapaturmaeläkkeistä eri EU-maissa, sisällysluetteloon ja luvun 4 sisällysluetteloon korjatut sivut sekä saman luvun korjattu sivu 39, jossa viittaus tähän liitteeseen oli virheellinen. Oheisena myös kaksi liitteenä olevaa laskuesimerkkiä korjattuina.

Samalla lähetetään lukuun 5 liitettäväksi mallipäätös ja luvun sisällysluettelo tältä osin korjattuna.

4

Käsittelylaitoksen muutos 1.1.1997 alkaen

Eläketurvakeskus ja Kela ovat sopineet muutoksesta käsittelylaitoksen määräytymiseen 1.1.1997 alkaen: Eläketurvakeskus on käsittelylaitos niissä EU-hakemuksissa, jotka koskevat pelkästään työeläkettä, vaikka hakemus jätetään Kelan paikallistoimistoon. Näissä tapauksissa työeläkelaitos virittää hakemuksen EU-hakemukseksi. Yleiskirjeen A 48/96 kohdassa 3.3.5 ohjeet on kirjoitettu tämän menettelyn mukaisesti.

Eläketurvakeskus ja Kela ovat sopineet myös, että vuoden 1997 syksyllä selvitetään, miten käytännössä järjestetään uusi työnjako ulkomaan eläkkeiden yhteydenpitotehtävissä. Jos kysymyksessä on Suomessa asuvan henkilön tekemä hakemus, on Eläketurvakeskus sopimuksen mukaan yksinään Suomessa asuvien eläkehakemuksissa käsittelylaitos kaikissa tapauksissa. Kela puolestaan on yksinään yhdyslaitos aina, jos eläkkeenhakija asuu ulkomailla (ulkomailla asuvien eläkehakemukset koskevat aina myös KEL-eläkettä, joten Kela antaa näissä tapauksissa aina päätöksen, joko myönteisen tai hylkäävän; sen sijaan Suomessa asuvien eläkehakemukset eivät aina koske Kelaa). Myös työeläkelaitosten edustajat osallistuvat tähän selvittelytyöhön.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivistoinen

Helena Tapio

Lakiosasto

28.2.1997

SISÄLLYSLUETTELO

8 EU-ELÄKKEEN TARKISTAMINEN

8.1 Yleistä	3
Valuuttojen muuntaminen	3
Ruotsin eläkkeen korottaminen	3
Vähäiset muutokset	4
8.2 Eläkkeen tarkistaminen uuden EU-eläkkeen vuoksi	4
Tarkistusajankohta	5
8.3 Eläkkeen tarkistaminen muun EU-maan eläkkeen muuttuessa tai lakatessa	6
Muutos	6
Lakkaaminen	7
8.4 Tarkistushakemukset	8
8.4.1 Yleistä	8
Tarkistuspyyntö	8
Tarkistusta pyytävä henkilö asuu Suomessa	9
Tarkistusta pyytävä henkilö asuu ulkomailla	10
Tarkistuspyynnöt eläkkeiden laskennan kannalta	10
Tapaukset, joissa eläke voi korottua	10
Tapaukset, joissa eläkkeiden yhteismäärä ei muutu	11
Tarkistusmenettely	11
8.4.2 Menettely, kun tarkistusta hakeva henkilö asuu Suomessa	11
A Vanhuuseläkkeet	11
B Suomesta täysitehoinen ja Ruotsista vapaakirjatyökyvyttömyyseläke	12
Tarkistuspyynnön käsittely	13
Eläkkeensaajan vastaus on myönteinen	14
Eläkkeensaaja ei vastaa tai vastaa kielteisesti	14
C Suomesta työkyvyttömyyseläke vapaakirjana ja Ruotsista täysitehoisena	15
Työkyvyttömyys työskentelyn jatkuessa	15
Eläkkeensaajan vastaus myönteinen	15
Eläkkeensaaja ei vastaa tai vastaa kielteisesti	16
Työkyvyttömyys ei ole alkanut työskentelyn jatkuessa	16
D Vanhan pohjoismaisen sopimuksen mukaiset työkyvyttömyyseläkkeet	17
8.4.3 Menettely, kun tarkistusta pyytävä henkilö asuu Ruotsissa	18

Lakiosasto

28.2.1997

8.5 Voimaantulovaiheen suojasäännös	18
Yhteenveto suojasäännöksen soveltamisesta	21
8.5.1 Eläkkeenhakija asuu Suomessa	23
Tietojen hankkiminen	23
Päätöksen tiedoksianto	23
Suomessa lopullinen päätös	23
8.5.2 Eläkkeenhakija asuu ulkomailla	24
8.5.3 Vanha pohjoismainen sosiaaliturvasopimus ja suojasäännös	25
8.6 Jatkoeläkkeet	26
Vanhat jatkot	26
Voimaantulovaiheen suojasäännöstä ei sovelleta jatkoissa	28
Uudet jatkot	28
8.7 Muutokset Suomen työeläkkeen eläkelajissa	28
8.7.1 Osaeläke täydeksi	28
8.7.2 Yksilöllinen varhaiseläke työkyvyttömyyseläkkeeksi	29
8.7.3 Työttömyyseläke työkyvyttömyyseläkkeeksi	29
8.7.4 Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi	30
8.7.5 Osa-aikaeläke työkyvyttömyys- työttömyys- tai vanhuuseläkkeeksi	31
8.7.6 Työttömyyseläke vanhuuseläkkeeksi	31
8.8 Kertasuoritus ja EU-säännökset	31
LIITE 1 Eläkkeen korottamisessa käytettävä Ruotsin perusmäärä	

Lakiosasto

28.2.1997

8

EU-ELÄKKEEN TARKISTAMINEN

8.1

Yleistä

EU-säännösten mukaan myönnetyn eläkkeen tarkistaminen tai kansallisen eläkkeen tarkistaminen EU-eläkkeeksi voi tulla kysymykseen kolmessa eri tilanteessa:

- 1) eläkkeensaajalle myönnetään uusi eläke muusta EU-maasta tai muun EU-maan eläke muuttuu tai lakkaa (tarkistus, vrt. uusi yhteensovitus, ks. kohdat 8.2 ja 8.3)
- 2) eläkkeensaaja pyytää maksussa olevan ennen 1.1.1994 myönnetyn eläkkeensä tarkistamista EU-eläkkeeksi (tarkistushakemukset, ks. kohta 8.4)
- 3) vähintään kaksi EU-maata myöntää eläkkeen 1.1.1994 jälkeen annetuilla päätöksillä siten, että eläkkeet alkavat ennen 1.1.1994 ja jatkuvat vuoden 1994 puolella (voimaantulovaiheen suojasäännös, ks. kohta 8.5).

EU-eläkkeellä tarkoitetaan eläkettä, joka määrätään soveltaen asetuksen 1408/71 säännöksiä. Näiden säännösten mukaan määrätty eläke on joko asetuksen mukainen kansallinen (tai sosiaaliturvasopimuksen mukainen kansallinen) eläke tai pro rata -eläke, riippuen siitä, kumpi on suurempi. Asetuksen mukainen kansallinen eläke voi olla yhtä suuri kuin puhdas kansallinen eläke, jos asetuksen yhteensovitysta tai tulevaa aikaa koskevat säännökset eivät vaikuta EU-eläkkeen määrään. Olennaista on, että EU-eläke on myönnetty soveltaen asetuksen 1408/71 säännöksiä (määritelmät ks. kohta 1.9).

Seuraavassa EU-mailla tarkoitetaan myös ETA-maita Islantia, Norjaa ja Liechtensteinia.

Valuuttojen muuntaminen

Muunnettaessa toisen maan eläkkeen määrää markoiksi käytetään EY-komission laskemaa vaihtokurssia (asetuksen 574/72 107 artikla), jonka Eläketurvakeskus on ilmoittanut kirjeellään eläkelaitoksille.

Ruotsin eläkkeen korottaminen

Kun Ruotsin ATP-eläke muutetaan vastaamaan muuta kuin myöntämishetken perusmäärää, käytetään liitteenä 1 olevia perusmääriä.

Lakiosasto

28.2.1997

Perusmääriä käytetään samalla tavalla kuin Suomen TEL-indeksilukuja (muunnettava eläke kerrotaan osamäärällä, jossa jaettavana on sen vuoden perusmäärä, johon eläke halutaan muuttaa, ja jakajana sen vuoden perusmäärä, josta eläke muutetaan).

Esimerkki: Vuonna 1996 alkanut Ruotsin eläke muunnetaan vuoden 1997 tasoon seuraavasti:

$$\begin{array}{r} \text{Ruotsin eläke} \times \frac{35\,574}{35\,476} \end{array}$$

Lakiosaston tiedote 4/97

Vähäiset muutokset Jos eläkkeen tarkistamisen vaikutus eläkkeen määrään olisi vähäinen, eläkelaitoksen ei tarvitse tarkistaa EU-eläkettä.

8.2

Eläkkeen tarkistaminen uuden EU-eläkkeen vuoksi

Jos Suomi on maksanut hakijalle eläkettä ja eläkkeensaajalle myönnetään myöhemmin uuden hakemuksen perusteella muusta EU-maasta uusi eläke, maksussa oleva Suomen eläke tarkistetaan (asetuksen 1408/71 49.2 artikla). Tällöin Suomen eläke tarkistetaan EU-eläkkeeksi, vaikka se olisi myönnetty ennen 1.1.1994.

Aina ei tarkistaminen kuitenkaan vaikuta eläkkeen määrään. Jos Suomen eläke on myönnetty täysitehoisena ja muu EU-maa myöntää vanhuuseläkkeen, Suomen eläkkeen määrä ei muutu. Se ei myöskään muutu, jos muu EU-maa myöntää työkyvyttömyyseläkkeen, jossa ei ole tulevaa aikaa. Suomen täysitehoisen eläkkeen määrä voi muuttua, jos muu Pohjoismaa myöntää eläkkeensaajalle myöhemmästä ajankohdasta uuden hakemuksen perusteella työkyvyttömyyseläkkeen, johon liittyy tulevaa aikaa. Tällöin Suomen täysitehoisen eläke tarkistetaan osittamalla tuleva aika. Jos kysymyksessä on muu kuin Pohjoismaa, sen myöntämästä eläkkeestä voidaan asetuksen mukaisessa kansallisessa eläkkeessä yhteensovittaa tulevan ajan osuus.

Eläkettä tarkistettaessa eläke lasketaan toisaalta asetuksen mukaisena kansallisena (sosiaaliturvasopimuksen mukaisena kansallisena) ja toisaalta pro rata -eläkkeenä ja näistä myönnetään suurempi. Suomen ja muun EU-maan työeläkkeiden yhteismäärää ei verrata aikaisemman työeläkkeen määrään. Jos tarkistuksessa Suomen tuleva

Lakiosasto

28.2.1997

aika ositetaan, työeläkkeiden kokonaismäärä voi pienentyä, koska mitään suojasäännöstä ei näissä tapauksissa sovelleta.

Tarkistusajankohta

Asetuksessa ei ole säädetty siitä, mistä alkaen tarkistus tehdään. Näin ollen sovelletaan kansallisia säännöksiä.

TEL:n 8 a §:ssä säädetään uudesta yhteensovituksesta. Sen mukaan uusi yhteensovitus tehdään siitä ajankohdasta, kun eläkelaitos saa tiedon ulkomaisen etuuden myöntämisestä tai muuttumisesta (TEL:n 8 a §:n 5 mom.).

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 15 artiklassa tarkoitettu tulevan ajan osittaminen katsotaan TEL:n 8 a §:ssä tarkoitetuksi yhteensovitukseksi. Tämä perustuu asetuksen 1408/71 46b artiklan säännöksiin, joita sovelletaan samanlaisten etuuksien ollessa päällekkäisiä (46b.2.b.i). Jos muu Pohjoismaa myöntää hakijalle uuden eläkkeen, johon liittyy tulevaa aikaa, Suomen täysitehoinen eläke tarkistetaan osittamalla tuleva aika. Tarkistus tehdään sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona teoreettinen laitos sai tiedon muun Pohjoismaan eläkkeestä. Teoreettinen laitos voi pyytää uuden eläkkeen myöntävältä muun Pohjoismaan laitokselta regressinä liikaa maksamansa eläkkeen.

Ruotsi tulkitsee uuden eläkkeen myöntämiseksi sen, kun se myöntää määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen jatkona työkyvyttömyyseläkkeen toistaiseksi (sjukbidrag muuttuu förtidspensioniksi). Ruotsi tarkistaa tässä yhteydessä ennen 1.1.1994 määräaikaisena alkaneen eläkkeen EU-eläkkeeksi. Jos Ruotsin sjukbidrag on laskettu vapaakirjaeläkkeenä, Ruotsi myöntää nyt förtidspensionin tulevan ajan vapaakirjaeläkkeenä asetuksen liitteen VI mukaan.

Kun Suomen teoreettinen laitos saa tiedon tästä uudelleen lasketusta Ruotsin eläkkeestä, se voi tarkistaa eläkkeensä (osittaa tulevan ajan) tiedoksisaantia seuraavan kuukauden alusta.

Jos Ruotsin sjukbidrag on ollut täysitehoinen, Ruotsi ei voi förtidspensionia laskiessaan osittaa tulevaa aikaa, jollei Suomen vapaakirjaeläkettä tarkisteta tulevan ajan pro rata -eläkkeeksi. Suomi ei tarkista eläkkeen perusteita työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa määräaikaisesta toistaiseksi myönnetyksi eläkkeeksi (jatkoeläkkeistä ks. kohta 8.5).

Jos muu EU-maa kuin Pohjoismaa myöntää hakijalle uuden eläkkeen, eläke tarkistetaan EU-eläkkeeksi vastaavasti sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona teoreettinen laitos sai tiedon muun EU-maan eläkkeestä. Tällöin asetuksen mukaista kansallista eläkettä lasketta-

Lakiosasto

28.2.1997

essa voidaan yhteensovittaa muun EU-maan eläkkeen tulevaa aikaa vastaava eläkkeenos (ks. kohta 4.13.1).

8.3

Eläkkeen tarkistaminen muun EU-maan eläkkeen muuttuessa tai lakatessa

Suomen työeläke tarkistetaan myös, jos muun EU-maan eläke muuttuu (51.2 artikla) tai lakkaa (49.3 artikla) ja muutoksella on vaikutusta Suomen työeläkkeen määrään.

Tarkistus tehdään samasta ajankohdasta kuin tarkistus uuden EU-eläkkeen myöntämisen vuoksi eli sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona teoreettinen laitos sai tiedon muun EU-maan muutos- tai lakkautuspäätöksestä.

Muutos

Suomen 1.1.1994 jälkeen EU-eläkkeenä myönnetty työeläke tarkistetaan muun EU-maan eläkkeen muuttumisen vuoksi vain silloin, kun muutos johtuu eläkkeen laskennassa huomioon otettavien vakuutuskausien muuttumisesta ja muutoksella on vaikutusta eläkkeen määrään. Eläkelaitos pyytää tarvittaessa uudet vakuutuskaudet ao. maasta, jollei niitä ole ilmoitettu tarkistuksen yhteydessä.

Muun EU-maan eläkkeen lajin muutos (työkyvyttömyyseläkkeestä vanhuuseläkkeeksi) ei aiheuta Suomen työeläkkeen tarkistusta. Suomen työkyvyttömyyseläkettä ei lasketa uudelleen sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi, vaikka toinen EU-maa laskisi eläkkeensä uudelleen vanhuuseläkkeenä ottaen huomioon työkyvyttömyyseläketapahtuman jälkeiset vakuutuskaudet. Suomessa vakuutuskaudet otetaan huomioon työkyvyttömyyden alkamiseen saakka ja työkyvyttömyyseläke muutetaan samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Siksi vanhuuseläkkeen pohjana olevaa Suomen työkyvyttömyyseläkettä ei tarkisteta muun EU-maan vanhuuseläkemyönnön vuoksi (ks. kohta 8.7.4).

Esimerkiksi Saksa laskee eläkkeen kokonaan uudelleen sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi ottaen huomioon työkyvyttömyyseläkkeelläoloajan vakuutuskausina. Tämä muutos ei kuitenkaan vaikuta Suomen eläkkeen määrään, koska Suomessa vakuutuskaudet lasketaan työkyvyttömyyseläketapahtumaan saakka myös eläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Jos Suomen eläkkeessä on yhteensovitettu Saksan tulevan ajan eläkeosuus, yhteensovitus jää voimaan Saksan eläkkeen muututtua vanhuuseläkkeeksi, sillä Saksan vanhuuseläkkeessä otetaan huomioon eläkkeelläoloaika (ks. 46b.2.b artikla: "riskin toteutumispäivän ja myöhemmän päivän välinen laskennallinen kausi").

Lakiosasto

28.2.1997

Jos Suomen työkyvyttömyyseläke on alkanut ennen 1.1.1994 ja se on laskettu Suomen ja Saksan sosiaaliturvasopimuksen mukaisena (tuleva aika on puolitettu), Suomen eläkettä ei lasketa uudelleen sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi Suomessa ja Saksassa. Jos Saksa myöntäisi vanhuuseläkkeen ennen Suomen vanhuuseläkeikää, Suomen ennen 1.1.1994 alkanut työkyvyttömyyseläke tarkistettaisiin EU-eläkkeeksi. Eläkkeen määrä suurenisi, jos aikaisemmassa sosiaaliturvasopimuksen mukaisessa eläkkeessä tuleva aika oli puolitettu. Asetuksen mukaisessa kansallisessa eläkkeessä tuleva aika olisi otettava huomioon täysimääräisenä.

Jos muun EU-maan eläke muuttuu sellaisen muun muutoksen vuoksi, joka ei johdu vakuutuskausien muutoksesta (esimerkiksi lapsikorotuksen lakkaaminen tai osaeläkkeen muuttuminen tädeksi), Suomen EU-eläkkeenä myönnettyä työeläkettä ei tarkisteta.

EU-säännösten mukaan eläkkeeseen liittyvä lapsikorotus maksetaan ainoastaan eläkkeensaajan asuinmaasta (77.2.b artikla). Sen mukaan työeläkkeen lapsikorotus olisi lakkautettava, jos eläkkeensaaja muuttaa Suomesta muuhun EU-maahan. Vastaavasti ulkomailla asuvien eläkkeensaajien työeläkkeisiin ei pitäisi myöntää lapsikorotusta. Suomessa lapsikorotus on kuitenkin katsottu työeläkejärjestelmän voimaantuloon liittyväksi eläkkeen lisäksi, joka on maksettu eläkkeensaajan asuinpaikasta riippumatta.

Lakkaaminen

Jos muun EU-maan eläke lakkaa ja tällä on vaikutusta Suomen työeläkkeen määrään, teorettinen laitos tarkistaa Suomen työeläkkeen sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona se sai tiedon toisen EU-maan lakkautuspäätöksestä.

Esimerkiksi jos toinen Pohjoismaa lakkauttaa työkyvyttömyyseläkkeen ja Suomen työeläkkeessä on ositettu tuleva aika, Suomen työeläke tarkistetaan osittamattomaksi tulevan ajan eläkkeeksi sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona teorettinen laitos sai tiedon toisen Pohjoismaan lakkautuspäätöksestä (edellyttäen, että Suomen työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä ei myös lakkauteta).

Lakiosasto

28.2.1997

8.4

Tarkistushakemukset

8.4.1

Yleistä

Eläke, joka on myönnetty ennen asetuksen voimaantuloa jäsenvaltiossa, voidaan **eläkkeensaajan hakemuksesta** muuttaa asetuksen säännösten mukaan määräytyväksi. Tarkistusta voi hakea, jos Suomen työeläke on myönnetty ennen 1.1.1994. Tarkistusta voi hakea myös muun EU-maan eläkkeeseen, jos se on myönnetty ennen 1.1.1994.

Asetuksen mukaan ei saavuteta oikeuksia ajalta ennen päivää, jolloin sitä alettiin soveltaa jäsenvaltiossa (94.1 artikla). Näin ollen EU-eläkkeeksi tarkistettua eläkettä maksetaan aikaisintaan 1.1.1994 alkaen.

Jos tarkistusta on pyydetty vuoden 1995 loppuun mennessä, oikeus tarkistettuun yhteismäärään on 1.1.1994 lukien. Jos tarkistusta pyydetään myöhemmin, uutta määrää voidaan maksaa tarkistuspyynnön jättämistä seuraavan kuukauden alusta.

Tarkistuspyyntöjen käsittely poikkeaa varsinaisesta EU-eläkehakemusmenettelystä siten, että E-hakemuslomakkeita ei käytetä. Eläketurvakeskus hoitaa aina yhteydenpidon ulkomaille ja päätösten yhteenvedoa ei tehdä.

Tarkistuspyyntö

Suomessa tarkistusmenettely hoidetaan erikseen työeläkejärjestelmässä ja kansaneläkejärjestelmässä. Työeläkkeitä tarkistettaessa yhteydet ulkomaille hoitaa Eläketurvakeskus. Suomessa asuva eläkkeensaaja voi pyytää työeläkkeen tarkistusta tätä tarkoitusta varten laaditulla Eläketurvakeskuksen lomakkeella (ETK 2157) tai vapaa-muotoisella kirjeellä, jonka voi jättää joko työeläkejärjestelmän palvelupisteeseen tai Kelaan. Kansaneläkkeen tarkistuspyynnön ei katsota koskevan työeläkejärjestelmää, jollei lomakkeella ole erikseen pyydetty myös työeläkkeen tarkistamista.

EU-säännösten mukaan tarkistusmenettelyyn ei liity suojasäännöstä. Näin ollen työeläkkeiden yhteismäärä voisi pienentyä tarkistushakemuksen vuoksi. Siksi Suomessa työeläkkeen tarkistusasia käynnistetään tarkistuspyynnöllä, jonka voi peruuttaa, jos työeläkkeiden yhteismäärä EU-säännösin laskettuna olisi aikaisempaa pienempi. Varsinaiseksi tarkistushakemukseksi katsotaan eläkkeensaajan ilmoitus siitä, että hän haluaa eläkkeensä laskettuna EU-säännöin. Tarkistusasian vireilletulo (ennen 31.12.1995 tai sen jälkeen) katsotaan kuitenkin tapahtuneen silloin, kun tarkistuspyyntö on esitetty.

Lakiosasto

28.2.1997

Jos tarkistuspyyntö on jätetty toiseen EU-maahan, joka on eläkkeensaajan asuinmaa, se huolehtii tarkistusmenettelystä. Jos toisesta EU-maasta tulee eläkehakemuslomake, sitä ei tulkita tarkistushakemuksiksi. Sitä pidetään tarkistushakemuksena vain, jos lomakkeella selvästi ilmoitetaan, että henkilö pyytää työeläkkeensä tarkistamista EU-säännösten mukaiseksi.

Tarkistusta pyytävä henkilö asuu Suomessa

Tarkistuslaskennan suorittaa teoreettisen eläkkeen laskeva työeläkelaitos, joka on eläkkeensaajan viimeksi vakuuttanut yksityisen tai julkisen sektorin työeläkelaitos tai jonka myöntämään eläkkeeseen liittyy tai voi liittyä tuleva aika (ks. kohta 3.6.2).

Eläketurvakeskus hankkii ja välittää tarkistusta varten tarvittavat tiedot. Se toimittaa ensiksi ulkomaiselle, eläkettä maksavalle laitokselle Suomen vakuutuskaudet. Samalla se pyytää eläkkeen määrät ennen ja jälkeen 1.1.1994 sekä toisen maan vakuutuskausitodistuksen.

Eläkkeensaajan valinta Tiedot saatuaan työeläkelaitos ilmoittaa eläkkeensaajalle kummankin maan EU-säännösten mukaisten työeläkkeiden ja ennen 1.1.1994 myönnettyjen työeläkkeiden määrät vertailulaskelmalla. Eläkelaitos voi halutessaan ilmoittaa myös etuuksien yhteismäärät muuntamalla toisen EU-maan ilmoittamat määrät Suomen markoiksi käyttäen EY-komission laskemaa vaihtokurssia.

Jos tarkistuspyyntö on tehty ennen 31.12.1995, valuuttojen muunnossa käytettävä "huomioon otettava päivä" on 1.1.1994. Tämän päivän perusteella määrätään käytettävä keskikurssi (keskikurssit 1.1.-31.3.1994 ks. yleiskirjeen A 37/94 liite). Jos kysymyksessä on Ruotsin eläke, se kerrotaan luvulla 0,6945.

Jos tarkistuspyyntö on tehty 31.12.1995 jälkeen, "huomioon otettava päivä" on tarkistuspyynnön tekemistä seuraavan kuukauden 1. päivä (eli päivä, josta alkaen eläkkeensaajalla on oikeus tarkistettuun eläkkeeseen).

Esimerkki: Tarkistuspyyntö on tehty 15.6.1996. Oikeus tarkistettuun eläkkeeseen on 1.7.1996 alkaen, joten "huomioon otettava päivä" on 1.7.1996. Muun EU-maan valuutassa ilmoitettu eläke muunnetaan vastaamaan heinäkuun valuuttakurssia (ks. kirje työeläkelaitoksille 15.5.1996). Jos kysymyksessä on Ruotsin eläke, se kerrotaan luvulla 0,704527.

Jos eläkkeiden yhteismäärä suurenee, eläkkeensaajaa pyydetään ilmoittamaan kuuden kuukauden kuluessa vertailulaskelman lähettäneelle eläkelaitokselle, haluaako hän eläkkeensä yhteismäärän EU-

Lakiosasto

28.2.1997

säännöin laskettuna. Tällä tavoin varataan henkilölle mahdollisuus selvittää esim. verotuksen kokonaisvaikutus. Jos eläkkeensaajan vastaus on myönteinen, eläkelaitos antaa hänelle EU-päätöksen muutoksenhakuohjeineen.

Jos laskelman mukaan työeläkkeiden yhteismäärä pienenee tai pysyy ennallaan, työeläkelaitos lähettää sekä eläkkeensaajalle että Eläketurvakeskukselle vapaamuotoisen ilmoituksen siitä, että eläkkeiden yhteismäärä ei muutu. Eläkkeensaaja voi kuitenkin halutessaan saada erillisen valituskelpoisen päätöksen Suomen ratkaisusta.

Eläketurvakeskus välittää Kelan paikallistoimistolle ja ulkomaiselle laitokselle tiedon siitä, mihin tarkistuksen johdosta lopuksi päädytään. Päätösten yhteenvetoa ei tällöin tehdä.

Tarkistusta pyytävä henkilö asuu ulkomailla

Jos tarkistuspyyntö on jätetty toiseen EU-maahan, joka on eläkkeensaajan asuinmaa, se huolehtii tarkistusmenettelystä. Eläketurvakeskus toimii tietojen välittäjänä ja välittää Kelalle tiedon tarkistuspyynnön vireilletulosta. Työeläkelaitokset laskevat Suomen työeläkkeet EU-säännöin, ilmoittavat nykyiset eläkkeiden määrät ja EU-määrät Eläketurvakeskukselle. Vertailulaskelmat tekee ulkomainen laitos saatuaan tarvittavat tiedot ja ilmoittaa lopputuloksesta Suomeen.

Tarkistuspyynnöt eläkkeiden laskennan kannalta

Tapauksia ei voi etukäteen varmuudella jaotella sen mukaan, korottuuko eläke vai ei.

Tapaukset, joissa eläke voi korottua

Seuraavassa on luetteloitu tapaukset, joissa eläkkeiden yhteismäärä voi kasvaa. Korotus voi tulla joko Suomesta tai toisesta maasta maksettavaan eläkkeeseen tai molempiin. Joissain tapauksissa toinen eläke voi alentua, mutta toinen eläke korottuu.

- a) Henkilöt, joiden eläkkeessä on tuleva aika. Tähän ryhmään kuuluvat ne, joiden tuleva aika perustuu työskentelyyn Suomessa sekä ne, joiden tuleva aika perustuu työskentelyyn ulkomailla. Tapauksissa, joissa tulevan ajan eläke on kahdesta maasta, eläkkeen korottuminen on harvinaista, muttei mahdotonta.

Lakiosasto

28.2.1997

- b) Henkilöt, jotka ovat tulleet työkyvyttömiksi ollessaan työsuhteessa maassa, jossa tulevan ajan sääntöä ei ole. Näille henkilöille tulee EU-sääntöjen mukaan Suomesta maksettavaksi tulevan ajan pro rata-eläke, joka yleensä on korkeampi kuin pelkkä vapaakirjaeläke.
- c) Henkilöt, joiden eläkkeestä yhteensovituksen alentava vaikutus poistuu tai lievenee. Tällaisia tapauksia lienee varsin vähän.

Tapaukset, joissa eläkkeiden yhteismäärä ei muutu

- a) Vanhuuseläkkeenä alkaneet eläkkeet kaikissa EU-maissa.
- b) Varhennettuna vanhuuseläkkeenä 1.1.1994 jälkeen alkaneet.

Tarkistusmenettely

Seuraavassa on ohjeita siitä, miten lähinnä Suomi-Ruotsi -tarkistushakemustilanteissa Suomessa toimitaan. Muiden EU-maiden kanssa noudatetaan soveltuvin osin samaa menettelyä kuin Ruotsin kanssa.

8.4.2

Menettely, kun tarkistusta pyytänyt henkilö asuu Suomessa

A

Vanhuuseläkkeet

Ruotsi ei laske vanhuuseläkkeitään uudelleen, riippumatta siitä, ovatko eläkkeet alkaneet työkyvyttömyys- vai vanhuuseläkkeinä. Ruotsi antaa asiasta hylkäävän päätöksen muutoksenhakuohjeineen suoraan eläkkeensaajalle. Ruotsin päätöskopio ja Ruotsin vakuutuskaudet (E 205 S) sekä eläkkeensaajan hakemus ja Suomen vakuutuskaudet (E 205 FIN) toimitetaan Eläketurvakeskuksen kautta teoreettiseen työeläkelaitokseen.

Koska Ruotsin ja Suomen eläkkeiden määrät eivät muutu, työeläkelaitos lähettää eläkkeensaajalle vapaamuotoisen ilmoituksen siitä, että eläkkeiden yhteismäärä ei muutu.

Lisäksi ilmoituksessa mainitaan, että eläkkeensaaja voi halutessaan saada erillisen valituskelpoisen päätöksen Suomen ratkaisusta.

Työeläkelaitos laatii eläketapahtumailmoituksen pääosin yleiskirjeen C 1/94 kohdan 2.3.3.2 "Eläkettä ei muuteta ETA-eläkkeeksi" mukaan. Ilmoitukseen merkitään asia-kohtaan tunnus 1, eläkelajin toiseen osaan tunnus E ja ratkaisu-tiedoiksi 3V. Muilta osin ilmoitus täytetään

Lakiosasto

28.2.1997

kuten raukeamisilmoitus. Tällöin hakemuksen vireilläolotiedot poistuvat VIRE-rekisteristä.

Ruotsin antamaa hylkäävää päätöstä ei talleteta eläketapahtumarekisteriin.

B

Suomesta täysitehoinen ja Ruotsista vapaakirjatyökyvyttömyyseläke

Aikaisempien laskentasääntöjen mukaan Suomesta on myönnetty täysitehoinen työkyvyttömyyseläke ja Ruotsista vapaakirjaeläke.

Ruotsi on tulkinnut 8.10.1996 asti asetuksen 1408/71 eläkkeen tarkistusta koskevia säännöksiä siten, että asetuksen säännöt eivät voi synnyttää Ruotsin tulevan ajan oikeutta, jollei sitä eläketapahtumahetkellä voimassa olleen Ruotsin kansallisen lainsäädännön mukaan ollut eläketapahtumahetkellä. Tämän mukaan Ruotsi katsoi, että asetuksen 1408/71 liitemääräyksen VI säännökset tulevan ajan oikeudesta eivät tulleet sovellettaviksi, jos eläketapahtuma sattui ennen 1.1.1994, koska asetus liitteineen ei ollut tuolloin vielä voimassa Ruotsissa (vanha tulkinta).

Lokakuussa 1996 Ruotsin kanta tulevan ajan määräytymisestä on muuttunut. Ruotsi on nyt sitä mieltä, että hakijalla on oikeus saada vapaakirjaeläkkeeseen tuleva aika asetuksen liitemääräyksen VI perusteella, vaikka eläketapahtuma on sattunut ennen 1.1.1994 (uusi tulkinta). Ruotsi on ilmoittanut oikaisevansa viran puolesta virheelliset päätökset.

Tarkistuspyyntöön annettu vastaus vanhan tulkinnan mukaan

Suomessa asuvien henkilöiden tarkistuspyyntöjen vuoksi on Suomeen saapunut em. vanhan tulkinnan mukaisia Ruotsin päätöksiä, joissa on ilmoitettu, ettei Ruotsin eläke EU-säännöin laskettuna muutu (koska eläketapahtuma on ennen 1.1.1994). Ruotsi ei laskenut vapaakirjana myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä uudelleen, vaan antoi asiasta hylkäävän päätöksen muutoksenhakuohjeineen suoraan hakijalle. Ruotsin päätöskopio ja Ruotsin vakuutuskaudet (E 205 S) sekä eläkkeensaajan hakemus ja Suomen vakuutuskaudet (E 205 FIN) on toimitettu Eläketurvakeskuksen kautta työeläkelaitokseen.

Koska Ruotsin eläkkeen määrä ei vanhan tulkinnan mukaan muuttunut, Suomi ei ole voinut laskea täysitehoiseen eläkkeeseen pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan mukaista tulevan ajan ositusta, sillä osittamisen edellytyksenä on, että vähintään kahdessa maassa on oikeus tulevan ajan eläkkeeseen. Työ-

Lakiosasto

28.2.1997

eläkelaitos on ehkä jo lähettänyt eläkkeensaajalle ilmoituksen siitä, että eläkkeiden yhteismäärä ei muutu.

Jos Ruotsista lähetetään Eläketurvakeskukselle uusi, uuden tulkinnan mukainen oikaisulaskelma, jossa Ruotsi laskee uudelleen ATP-eläkkeen määrän ennen ja jälkeen 1.1.1994, Eläketurvakeskus lähettää Ruotsin ilmoituksen teoreettiselle laitokselle. Nämä tiedot saatuaan teoreettinen laitos laskee uudelleen Suomen eläkkeen määrän ja ilmoittaa uudet eläkkeiden määrät eläkkeensaajalle.

Jos eläkkeiden yhteismäärä suurenee, eläkkeensaajalla on kuusi kuukautta aikaa ilmoittaa eläkelaitokselle, haluaako hän eläkkeen EU-säännöin laskettuna. Jos eläkkeensaajan vastaus on myönteinen, eläkelaitos antaa EU-päätöksen muutoksenhakuohjeineen. Eläkelaitos lähettää Eläketurvakeskukselle tiedon siitä, mihin tarkistusasiassa päädytään. Eläketurvakeskus ilmoittaa Ruotsille, kumpi eläke (kansallisten vai EU-säännösten mukainen) sen pitäisi myöntää.

Valitus

Esimerkki: Eläkelaitos on ilmoittanut eläkkeensaajalle Ruotsin vanhan tulkinnan mukaisen ilmoituksen perusteella, ettei eläkkeen määrä muutu. Eläkkeensaaja on pyytänyt valituskelpoisen päätöksen ja hän on valittanut päätöksestä ennen kuin Ruotsista on tullut tietoa uuden tulkinnan mukaisesta oikaisulaskelmasta. Tällöin teoreettinen laitos tiedustelee mahdollista itseoikaisua varten uudelleen Ruotsista, mikä sen eläke on EU-säännösten mukaan laskettuna. Jos Ruotsi nyt ilmoittaa vapaakirjan, jossa on mukana tulevaa aikaa, tehdään uusi vertailu ja oikaistaan tarkistus päätös, jos on aihetta. Jos eläkkeiden yhteismäärä säilyy ennallaan tai pienenee, valitus siirretään muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

Tarkistuspyynnön käsittely

Ruotsi laskee ATP-eläkkeen määrän ennen ja jälkeen 1.1.1994, ilmoittaa eläkkeiden määrät ja vakuutuskaudet Eläketurvakeskukselle, joka lähettää ne teoreettiselle laitokselle. Nämä tiedot ja Suomen vakuutuskausitodistuksen E 205 FIN saatuaan teoreettinen laitos laskee Suomen eläkkeiden määrät ja ilmoittaa hakijalle Suomen ja Ruotsin eläkkeiden määrät ennen ja jälkeen 1.1.1994. Eläkelaitos voi laskea ja ilmoittaa eläkkeensaajalle myös eläkkeiden yhteismäärät Suomen markoissa.

Eläkelaitos lähettää eläkkeensaajalle vapaamuotoisen kirjeen laskelmiseen, jossa ilmoitetaan että eläkkeensaajalla on kuusi kuukautta aikaa ratkaista, haluaako hän Suomen ja Ruotsin työeläkkeensä asetuksen säännösten mukaan laskettuina. Näin hänelle on varattu aikaa

Lakiosasto

28.2.1997

selvittää mahdolliset vaikutukset verotukseen ja Suomen kansaneläkkeeseen.

Eläkkeensaajan vastaus on myönteinen

Jos eläkkeensaaja haluaa EU-säännösten mukaisen eläkkeen, asiasta annetaan päätös muutoksenhakuohjeineen, joka lähetetään eläkkeensaajalle ja kopio päätöksestä Eläketurvakeskukselle. Päätöksessä ilmoitetaan, mistä ajankohdasta tarkistettu eläke maksetaan ja mitä vakuutuskausia eläkettä laskettaessa on otettu huomioon.

Eläketurvakeskus toimittaa tiedot Ruotsiin yhteydenpitomakkeella (E 001), lähettää sinne myös päätöskopion ja teoreettisen laitoksen mahdollisen regressipyynnön.

Ruotsi antaa päätöksen muutoksenhakuohjeineen ja toimittaa sen suoraan eläkkeensaajalle sekä kopion Eläketurvakeskukselle. Päätös rekisteröidään Eläketurvakeskuksessa.

Työeläkelaitos laatii eläketapahtumailmoituksen pääosin yleiskirjeen C 1/94 kohdan 2.3.3.1 "Eläke on muuttunut ETA-eläkkeeksi" mukaan. Ilmoitukseen merkitään seuraavat tiedot:

- asiaksi 2L.
- eläkelajin toisen osan tunnuksiksi E,
- ratkaisutiedoksi numeron perään koodi V,
- alkamisajaksi 1.1.1994 tai jos tarkistusta on haettu 1.1.1996 jälkeen, aika on hakemuksen jättämistä seuraavan kuukauden ensimmäinen päivä.

Muut tiedot täytetään kuten työkyvyttömyyseläkkeissä yleensäkin.

Yhteenvetoa päätöksistä (E 211) ei laadita. Eläketapahtumailmoitus poistaa hakemuksen vireillöolotiedot VIRE-rekisteristä.

Ruotsin päätöstiedot talletetaan eläketapahtumarekisteriin Eläketurvakeskuksessa. Eläkelaji on OUE ja alkuperäinen alkamisaika "vanhan eläkkeen" alkuperäinen alkamisaika.

Eläkkeensaaja ei vastaa tai vastaa kielteisesti

Eläkelaitos odottaa eläkkeensaajan vastausta kuusi kuukautta. Jos eläkkeensaajan vastaus on *kielteinen tai mitään ei kuulu*, eläkelaitos toimittaa rauettamisratkaisusta kirjallisen tiedon Eläketurvakeskukselle, joka lähettää sen Ruotsiin yhteydenpitomakkeella (E 001).

Lakiosasto

28.2.1997

Tietoliikenteessä menetellään muutoin kuten kohdassa A Vanhuuseläkkeet.

C

Suomesta työkyvyttömyyseläke vapaakirjana ja Ruotsista täysitehoisena

Aikaisempien laskentasääntöjen mukaan Suomesta on myönnetty työkyvyttömyyseläke vapaakirjaeläkkeenä ja Ruotsista täysitehoinen työkyvyttömyyseläke.

Tässäkin tilanteessa eläkkeiden yhteismäärä voi muuttua, koska Suomi voi tarkistaa vapaakirjansa asetuksen 1408/71 liitteen VI mukaisesti tulevan ajan pro rata -eläkkeeksi eli Suomi voi liittää vapaakirjaansa osan tulevaa aikaa. Tulevan ajan pro rata -eläkkeen edellytyksenä on, että eläkkeensaaja oli tullut työkyvyttömäksi työskentelyn tai ammatinharjoittamisen aikana. Tällöin Ruotsi soveltaa pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklaa ja pienentää omaa täysitehoista eläkettään osittamalla tulevan ajan.

Työkyvyttömyys työskentelyn jatkuessa

Jos Ruotsin vastauksen mukaan henkilö on tullut työkyvyttömäksi työskentelyn jatkuessa, Ruotsi laskee ATP-eläkkeen määrän ennen ja jälkeen 1.1.1994, toimittaa eläkkeen määrät, vakuutuskaudet ja mahdollisen regressivaatimuksensa Eläketurvakeskukselle.

Tämän jälkeen Eläketurvakeskus toimittaa Ruotsin lähettämät tiedot sekä tarkistushakemuksen ja vakuutuskaudet (E 205 FIN) teoreettiselle eläkelaitokselle, joka tekee laskelman Suomen ja Ruotsin työeläkkeiden yhteismäärästä. Eläkelaitos lähettää eläkkeensaajalle vapaaehtoisen kirjeen laskelmineen, jossa ilmoitetaan että eläkkeensaajalla on kuusi kuukautta aikaa ratkaista, haluaako hän Suomen ja Ruotsin työeläkkeensä asetuksen säännösten mukaisina.

Eläkkeensaajan vastaus on myönteinen

Jos eläkkeensaajan vastaus on *myönteinen*, asiasta annetaan päätös muutoksenhakuohjeineen, joka lähetetään eläkkeensaajalle ja kopio päätöksestä Eläketurvakeskukselle. Päätöksessä ilmoitetaan, mistä ajankohdasta tarkistettu eläke maksetaan, miltä ajalta takautuva eläke on pidätetty ja mitä vakuutuskausia eläkettä laskettaessa on otettu huomioon.

Eläketurvakeskus toimittaa Ruotsiin yhteydenpitolomakkeella (E 001) tiedot ja päätöskopion. Ruotsi antaa päätöksen muutoksenhakuohjei-

Lakiosasto

28.2.1997

neen ja toimittaa sen suoraan eläkkeensaajalle sekä kopion Eläketurvakeskukselle liittäen mukaan mahdollisen yksilöidyn regressivaatimuksensa. Päätös rekisteröidään Eläketurvakeskuksessa. Eläkelaji on OUE ja myöntöperuste 1N. Regressivaatimus välitetään edelleen eläkelaitokseen.

Työeläkelaitos laatii eläketapahtumailoituksen pääosin yleiskirjeen C 1/94 kohdan 2.3.3.1 "Eläke on muuttunut ETA-eläkkeeksi" mukaan. Ilmoitukseen merkitään seuraavat tiedot:

- asiaksi 2L,
- eläkelajin toisen osan tunnukseksi E,
- ratkaisuksi 1V,
- myöntöperusteeksi 2E,
- eu-/eta-osan määrä ja laskusääntötunnus (eläketapahtumakortin ruutu 69 c-osa). Julkisen sektorin eläkelaitokset eivät ilmoita näitä tietoja,
- alkamisajaksi 1.1.1994 tai jos tarkistusta on haettu 1.1.1996 jälkeen, aika on hakemuksen jättämistä seuraavan kuukauden ensimmäinen päivä.

Muut tiedot täytetään kuten työkyvyttömyyseläkkeissä yleensäkin.

Yhteenvetoa päätöksistä (E 211) ei laadita. Eläketapahtumailmoitus poistaa hakemuksen vireilläolotiedot VIRE-rekisteristä.

Eläkkeensaaja ei vastaa tai vastaa kielteisesti

Eläkelaitos odottaa eläkkeensaajan vastausta kuusi kuukautta. Jos eläkkeensaajan vastaus on *kielteinen tai mitään ei kuulu*, eläkelaitos toimittaa rauettamisratkaisusta kirjallisen tiedon Eläketurvakeskukselle, joka lähettää sen Ruotsiin yhteydenpitomakkeella (E 001).

Tietoliikenteessä menetellään muutoin kuten kohdassa A Vanhuuseläkkeet.

Työkyvyttömyys ei ole alkanut työskentelyn jatkuessa

Jos Ruotsin vastauksen mukaan henkilö ei ole tullut työkyvyttömäksi työskentelyn jatkuessa tai tästä ei saada tietoa, eläkelaitos menettelee kuten vanhuuseläkkeissä. Ruotsi on myös näiden tapausten osalta antanut hylkäävän päätöksen, jota ei ole postitettu suoraan eläkkeensaajalle, koska Suomen työeläkelaitos ei vielä ole ottanut kantaa asiaan. Ruotsi on näissä tapauksissa toimittanut hylkäävät päätökset Eläketurvakeskukselle, joka lähettää ne edelleen teoreettiselle laitokselle.

Lakiosasto

28.2.1997

Eläkelaitos toimittaa näissä tapauksissa eläkkeensaajalle Ruotsin hylkäävän päätöksen yhdessä oman ilmoituksensa kanssa. Ilmoituksessa mainitaan siitä, että eläkkeensaaja voi halutessaan saada erillisen valituskelpoisen päätöksen Suomen ratkaisusta.

Tietoliikenteessä menetellään kuten kohdassa A Vanhuuseläkkeet.

D

Vanhan pohjoismaisen sopimuksen mukaiset työkyvyttömyyseläkkeet

Aikaisempien laskentasääntöjen mukaan Suomesta ja Ruotsista on myönnetty vanhan pohjoismaisen sopimuksen 23 artiklan mukainen eläke.

Ennen 1.1.1994 voimassa olleen pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen (vanha pohjoismainen sopimus) mukaan tulevan ajan eläkkeen myönsi vain se maa, jossa oli kansallisten säännösten perusteella oikeus tulevaan aikaan. Jos hakijalla kansallisten säännösten mukaan olisi ollut oikeus tulevaan aikaan kahdesta tai useammasta Pohjoismaasta (esimerkiksi jälkikarenssiajan perusteella), sopimuksen 23 artiklan mukaan tuleva aika myönnettiin vain yhdestä Pohjoismaasta. Tällöin tulevan ajan eläkkeen myönsi ainoastaan se Pohjoismaa, jonka eläkkeessä tulevan ajan eläkeosuus oli suurin.

Tässäkin tilanteessa eläkkeiden yhteismäärä voi muuttua EU-sääntöjen mukaan laskettaessa, koska kumpikin maa joutuu laskemaan eläkkeensä uudelleen. Ruotsi korottaa vapaakirjaeläkettään, jos koko tulevan ajan osuus on maksettu Suomesta vanhan pohjoismaisen sopimuksen perusteella. Suomi puolestaan pienentää täysitehoisen eläkkeensä uuden pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan mukaisesti.

Jos koko tulevan ajan osuus on maksettu Ruotsista vanhan pohjoismaisen sopimuksen perusteella, Ruotsi pienentää eläkettään ja osittaa tulevan ajan uuden pohjoismaisen sopimuksen 15 artiklan mukaisesti. Suomi vastaavasti korottaa eläkkeensä saman artiklan perusteella.

Ruotsi laskee ATP-eläkkeensä määrän ennen ja jälkeen 1.1.1994 sekä toimittaa määrät ja vakuutus kautensa (E 205 S) ja mahdollisen regressivaatimuksensa Eläketurvakeskukselle. Tämän jälkeen Eläketurvakeskus toimittaa tiedot teoreettiselle eläkelaitokselle, joka tekee laskelman työeläkkeiden yhteismäärästä ja lähettää sen hakijalle.

Saatuaan vastauksen hakijalta eläkelaitos toimii kuten edellä kuvatussa tilanteessa C (Suomesta työkyvyttömyyseläke vapaakirjana ja

Lakiosasto

28.2.1997

Ruotsista täysitehoisena) ja laatii eläkkeestä eläketapahtumailmoituksen kuitenkin siten että **myöntöperusteeksi merkitään 1N tai 3N**. Näissä tapauksissa eläketapahtumarekisterissä on nyt myöntöperustetietoina 1P tai 3P.

Jos koko tulevan ajan osuus on aikaisemmin maksettu Suomesta, Suomi osittaa tulevan ajan ja Ruotsi lisää eläkkeeseen ositetun tulevan ajan. Teoreettinen laitos toimii näissä tapauksissa samoin kuin tilanteessa B (Suomesta täysitehoinen ja Ruotsista vapaakirjatyökyvyttömyyseläke). Teoreettisen laitoksen mahdollinen yksilöity regressivaatimus välitetään Eläketurvakeskuksen kautta Ruotsiin.

8.4.3

Menettely kun tarkistusta pyytävä henkilö asuu Ruotsissa

Jos Ruotsissa asuva henkilö on hakenut työeläkkeiden tarkistusta, ja Ruotsi pyytää Suomesta tietoa työeläkkeen määrästä ennen ja jälkeen 1.1.1994, teoreettinen työeläkelaitos laskee määrät. Kirjallinen ilmoitus määristä lähetetään Eläketurvakeskukselle edelleen Ruotsiin toimitettavaksi.

Ennen mahdollisen tulevan ajan pro rata -eläkkeen laskemista, eläkelaitoksen on kuitenkin selvitettävä, tuliko eläkkeensaaja työkyvyttömäksi Ruotsissa työskentelyn tai yrittäjätoiminnan jatkuessa. Jollei tätä saada selville tai Suomen eläketapahtuma on sattunut työskentelyn päätyttyä, Ruotsiin ilmoitetaan, ettei Suomen työeläkkeen määrä muutu EU-säännösten mukaan laskettuna.

Kun eläkelaitos on ilmoittanut Eläketurvakeskuksen välityksellä Ruotsiin työeläkkeen määrän, eläkelaitos jää odottamaan Ruotsin ilmoitusta siitä, onko eläke tarkistettava vai ei. Vireilläoloa ei poisteta ennen kuin vastaus on saatu.

Kun Ruotsin vakuutuskassa ilmoittaa, että eläkkeenhakija haluaa eläkkeensä asetuksen mukaisena, eläkelaitos antaa valituskelpoisen päätöksen ja menettelee kuten Suomessa tehdyissä hakemuksissa.

8.5

Voimaantulovaiheen suojasäännös

Suojasäännöksellä taataan hakijalle aikaisempien kansallisten säännösten mukainen eläke, jos eläkeasian käsittely on ETA:n voimaantulovaiheessa vielä kesken ja eläkkeiden yhteismäärä EU-säännösten mukaan laskettuna olisi pienempi. Menettely perustuu asetuksen 574/72 artikloihin 118 ja 119.

Lakiosasto

28.2.1997

Artiklan 118 suojasäännöksen soveltamiseksi edellytetään, että

- päätös eläkkeen myöntämisestä on annettu EU-säännösten voimassa ollessa eli 1.1.1994 jälkeen ja
- eläke alkaa ennen ETA-sopimuksen voimaantuloa eli ennen 1.1.1994.

Päätöksen päivämäärällä tarkoitetaan lopullisen myönteisen päätöksen antopäivää. Väliaikaisen päätöksen antamispäivällä ei ole merkitystä suojasäännöksen soveltamisessa. Myöskään hakemuksen vireilletulopäivä ei vaikuta suojasäännöksen soveltamiseen.

Suojasäännöstä ei sovelleta, jos eläketapahtuma on sattunut joulukuussa 1993 ja eläke alkaa 1.1.1994.

Suojasäännös voi vaikuttaa erityisesti työkyvyttömyyseläkkeiden määrään. Vanhuuseläkkeenä tai varhennettuna vanhuuseläkkeenä alkaaviin eläkkeisiin se ei vaikuta (jollei varhennettuun vanhuuseläkkeeseen liity tulevaa aikaa ja myös muusta EU-maasta myönnetä tulevan ajan eläkettä). Vaikutus on sama kuin tarkistustilanteissa (ks. kohta 8.4.1).

Suojasäännöstä sovellettaessa verrataan

- henkilön kaikkien ennen 1.1.1994 voimassa olleiden säännösten mukaan laskettujen (kansallinen lainsäädäntö ja ennen 1.1.1994 voimassa olleet sosiaaliturvasopimukset) Suomen työeläkkeiden ja ulkomaiden työeläkkeiden yhteismäärää
- siihen Suomen työeläkkeiden ja ulkomaiden työeläkkeiden yhteismäärään, joka on laskettu EU-säännösten mukaan (joko asetuksen mukaisena kansallisena/sosiaaliturvasopimuksen mukaisena kansallisena tai pro rata -eläkkeenä riippuen siitä, kumpi näistä on suurempi).

Asetuksen mukainen kansallinen eläke eroaa puhtaasti kansallisesta eläkkeestä siten, että asetuksen mukaista kansallista eläkettä laskettaessa sovelletaan asetuksen yhteensovittamista koskevia säännöksiä (kansallisen eläkkeen yhteensovitus on mahdollista ainoastaan rajoitetusti tai sovelletaan sosiaaliturvasopimusta, jonka tarkoituksena on estää tulevan ajan päällekkäisyys). EU-eläkkeen laskemiseksi on siis ensin verrattava asetuksen mukaista kansallista eläkettä ja pro rata -eläkettä ja näistä suurempi otetaan mukaan vertailuun, jossa EU-eläk-

Lakiosasto

28.2.1997

keiden yhteismäärää verrataan puhtaan kansallisten säännösten (tai ennen 1.1.1994 voimassa olleiden sosiaaliturvasopimusten) mukaisten eläkkeiden yhteismäärään (käsitteistä ks. kohta 1.9).

Suojasäännöstilanteissa ei tiedustella hakijalta, kummalla tavalla lasketun eläkkeen hän haluaisi, vaan teoreettinen laitos suorittaa vertailun ja myöntää bruttomäärältään suuremman eläkkeiden yhteismäärän mukaisen eläkkeen. Kansaneläkettä ei työeläkevertailussa oteta huomioon.

Asetuksen 118 artiklan säännökset ovat hyvin tulkinnanvaraisia. Artiklan 1 kohdan sanamuodosta käy kuitenkin epäsuorasti ilmi, että vertailu tehdään eläkkeiden yhteismäärien perusteella (tekstissä käytetään monikkoa: "...a kohdassa tarkoitettujen säännösten mukaisesti laskettu määrä..."). Jos voimaantulovaiheessa toinen EU-maa on jo myöntänyt eläkkeen ennen 1.1.1994 antamallaan päätöksellä, suojasäännös ei tämän tulkinnan mukaan sovellu, vaikka Suomen päätös annettaisiinkin 1.1.1994 jälkeen. Tällöinhän toisen EU-maan eläke on myönnetty puhtaan kansallisena eläkkeenä eikä yhteismäärien vertailua näin ollen voi tehdä.

Tämä tulkinta on tarkoituksenmukainen myös uuden pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen soveltamisen kannalta: jos täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen myöntävä Pohjoismaa on myöntänyt eläkkeen ennen 1.1.1994 antamallaan päätöksellä, tuleva aika on myönnetty täytenä.

Jos vapaakirjaeläkkeen myöntävä Pohjoismaa myöntäisi 1.1.1994 jälkeen antamallaan päätöksellä saman hakemuksen ja eläketapahtuman perusteella asetuksen 1408/71 liitteen VI mukaisen tulevan ajan vapaakirjaeläkkeen 1.1.1994 alkaen, tulevan ajan eläkettä maksettaisiin päällekkäin kahdesta Pohjoismaasta.

Tämänkin vuoksi on tarkoituksenmukaista soveltaa suojasäännöstä ainoastaan tilanteissa, joissa kaikkien eläkettä myöntävien EU-maiden päätökset on annettu asetuksen voimassa ollessa eli 1.1.1994 jälkeen ja eläkkeet alkavat ennen asetuksen voimaantuloa eli ennen 1.1.1994.

Eläke voidaan tarkistaa EU-eläkkeeksi aina hakemuksesta (ks. kohta 8.4) tai sen vuoksi, että hakijalle myönnetään uuden eläkehakemuksen perusteella uusi EU-eläke (ks. kohta 8.2). Viimeksi mainitussa tilanteessa eläkkeiden yhteismäärä voi pienentyä.

Lakiosasto

28.2.1997

Yhteenveto suojasäännöksen soveltamisesta

Suojasäännöstä sovelletaan, jos eläkkeiden myöntöpäätökset on annettu 1.1.1994 jälkeen ja eläkkeet alkavat ennen 1.1.1994.

Esimerkki 1 Kansalliset säännöt

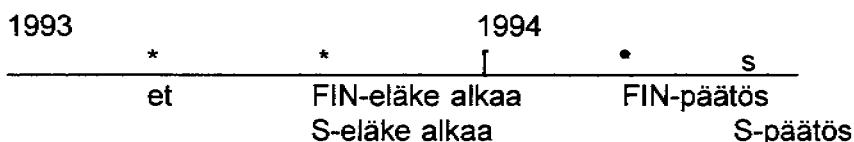
Eläketapahtuma (et) on ennen 1.1.1994, Suomen ja muun EU-maan myöntöpäätökset on annettu ennen 1.1.1994 ja eläkkeet alkavat ennen 1.1.1994: **kansalliset säännöt**

Esimerkki 2 Kansalliset säännöt. Eläkkeet on myönnetty jo ennen 1.1.1994 siten, että ne alkavat 1.1.1994 jälkeen (työkyvyttömyyseläke päivärahan ensisijaisuusajan jälkeen).

Eläketapahtuma (et) on ennen 1.1.1994, Suomen ja muun EU-maan myöntöpäätökset on annettu ennen 1.1.1994 ja eläkkeet alkavat 1.1.1994 tai sen jälkeen: **kansalliset säännöt**. Päätöksiä annettaessa on noudatettu päätöksen antohetkellä voimassa ollutta lainsäädäntöä eikä eläkettä tarkisteta EU-säännösten mukaiseksi muutoin kuin eläkkeensaajan hakemuksesta tai jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi EU-eläke (ks. kohta 8.2).

Esimerkki 3 **Suojasäännös (asetuksen 574/72 118 artikla)**. Eläkkeen hakija asuu Suomessa. Eläketapahtuma on ennen 1.1.1994. Suomen työeläkelaitos on antanut ensin myöntöpäätöksen vuoden 1994 puolella ja muun EU-maan eläkelaitos sen jälkeen. Eläkkeet alkavat ennen 1.1.1994.

Eläketapahtuma (et) on ennen 1.1.1994, sekä Suomen eläke (=FIN-eläke) että Ruotsin eläke (=S-eläke) alkavat ennen 1.1.1994 ja molempien maiden myöntöpäätökset (FIN-pää-

Lakiosasto

28.2.1997

tös=Suomen myöntöpäätös, S-päätös=Ruotsin myöntöpäätös)
on annettu 1.1.1994 jälkeen:
- kansalliset säännöt 31.12.1993 saakka,
- 1.1.1994 alkaen tarkistus EU-säännösten mukaiseksi, jos
työeläkkeiden yhteismäärä on siten laskettuna suurempi.

Esimerkki 4 Kansalliset säännöt. Hakija asuu ulkomailla ja toinen EU-maa on antanut eläkepäätöksen jo ennen 1.1.1994.

1993	1994
* s	* [*
et	s=Ruotsin päätös
	eläkkeet alkavat
	FIN-päätös

Eläketapahtuma (et) on ennen 1.1.1994, Suomen ja Ruotsin eläkkeet alkavat ennen 1.1.1994 ja myöntöpäätös on annettu Ruotsissa ennen 1.1.1994 ja Suomessa (FIN-päätös) 1.1.1994 jälkeen: **kansalliset säännöt**, koska Ruotsin eläkettä ei lasketa EU-eläkkeenä.

Esimerkki 5 EU-säännökset. Eläkepäätös on annettu ja eläke alkaa 1.1.1994 tai sen jälkeen.

1993	1994
*	* [*
et	a) eläkkeet alkavat
	b) päätökset
	päätökset
	eläkkeet alkavat

Eläketapahtuma (et) on ennen 1.1.1994, eläkkeet alkavat 1.1.1994 tai sen jälkeen ja myöntöpäätökset on annettu 1.1.1994 jälkeen: **EU-säännökset**. Hakemuksen viireilletulopäivämäärä ei vaikuta.

Esimerkki 6 EU-säännökset. Eläketapahtuma on sattunut, eläkepäätökset on annettu ja eläkkeet alkavat 1.1.1994 jälkeen.

1993	1994
	* [*
	et
	eläkkeet alkavat
	päätökset

Lakiosasto

28.2.1997

4.5.1

Eläkkeenhakija asuu Suomessa

Tietojen hankkiminen Jos eläkkeenhakija asuu Suomessa, teorettinen laitos pyytää suo-
jasäännöstä varten tarvittavat tiedot Eläketurvakeskuksen välityksellä
toisesta EU-maasta. Saatuaan tarvittavat tiedot Suomen teorettinen
laitos vertailee aikaisempien kansallisten säännösten mukaisten eläk-
keiden yhteismäärää EU-säännösten mukaisten eläkkeiden yhteis-
määrään ja antaa lopullisen päätöksen muutoksenhakuohjeineen.

Päätöksen tiedoksianto Teorettinen laitos ilmoittaa Eläketurvakeskukselle, kumpi eläke (kan-
sallinen vai EU-eläke) muun EU-maan on myönnettävä 1.1.1994 alka-
en. Eläketurvakeskus välittää tiedon toiseen EU-maahan ja samalla
pyytää sitä lähettämään lopullisen päätöksen Eläketurvakeskukselle
rekisteröintiä varten. Suojasäännöksen soveltamisessa tarvittavan tie-
tojen välityksen ulkomaille hoitaa Eläketurvakeskus, vaikka hakemus
olisi jätetty Kelan paikallistoimistoon.

Jos Eläketurvakeskus on käsittelevä laitos, se tekee päätösten yh-
teenvedon. Kela ei tee näissä tilanteissa yhteenvedoa.

Suomessa lopullinen päätös

Jos Suomessa on jo annettu lopullinen päätös ja sen jälkeen saadaan
muusta EU-maasta oikaisupäätös tai laskelmat vertailua varten, elä-
kelaitos laskee eläkkeen 1.1.1994 alkaen toisaalta kansallisena ja toi-
saalta EU-säännösten mukaisena. Teorettinen eläkelaitos ilmoittaa
vertailun lopputuloksen Eläketurvakeskukselle, joka toimittaa tiedon
toiseen EU-maahan.

Jos Suomen eläkkeen määrä pienenee 1.1.1994 alkaen (tulevan ajan
osituksen vuoksi), teorettinen laitos voi esittää regressipyynnön toi-
seen EU-maahan siihen eläkkeeseen, jonka tämä maa myöntää eläk-
keensaajalle lisää takautuvan oikaisun vuoksi. Näin Suomen työeläk-
keen liikamaksu voidaan periä ensisijaisesti ulkomaan eläkkeestä.
Koska suojasäännöstä sovellettaessa eläkkeiden kokonaismäärä aina
suurenee, teorettinen laitos voi tarkistaa eläkkeen 1.1.1994 alkaen
hakematta päätöksen poistamista VakO:lta.

Teorettinen laitos lähettää oikaisupäätöksensä muutoksenhakuohjei-
neen Eläketurvakeskukselle, joka toimittaa tiedon siitä muun EU-
maan laitokselle. Jos Eläketurvakeskus on käsittelevä laitos, se tekee
päätösten yhteenvedon.

Lakiosasto

28.2.1997

Jos suojasäännöksen vaikutus eläkkeen määrään on vähäinen (esimerkiksi tulevan ajan ositus pienentää Suomen eläkettä vain vähän) ja lopullinen päätös on jo annettu, teoreettisen laitoksen ei tarvitse tarkistaa eläkkeen määrää. Teoreettisen laitoksen on kuitenkin näissäkin tilanteissa ilmoitettava vertailun lopputulos Eläketurvakeskukselle, joka toimittaa tiedon siitä muuhun EU-maahan.

Saksa

Vaikka eläkkeensaaja asuu Suomessa, Saksassa on käynnistetty erehdyksessä viran puolesta joidenkin ennen 1.1.1994 alkaneiden eläkkeiden tarkistamisia EU-säännösten mukaisiksi. Joissakin tapauksissa on ollut kysymys vakuutuskausien muutoksesta, joka aiheuttaa eläkkeen tarkistamisen. Molemmissa tapauksissa tarkistamisasia käsitellään loppuun. Eläkkeensaajalta pyydetään tarvittaessa hyväksyminen tarkistusasian käsitelylle.

Koska eläkkeensaaja asuu Suomessa, Suomen teoreettinen laitos tekee eläkkeiden yhteismäärien vertailun. Jos Suomen ja Saksan työeläkkeiden yhteismäärä on suurempi EU-säännösten mukaan laskettuna, eläkelaitos voi tarkistaa lopullisella päätöksellä myöntämänsä eläkkeen sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana se sai tiedon Saksan muutos päätöksestä.

8.5.2

Eläkkeenhakija asuu ulkomailla

Jos eläkkeenhakija asuu muussa EU-maassa, asuinmaa selvittää suojasäännöksen soveltuvuuden ja pyytää tarvitsemansa laskelmat Eläketurvakeskuksen välityksellä teoreettiselta laitokselta. Jos asuinmaan eläkelaitos on antanut myöntöpäätöksensä jo ennen 1.1.1994, suojasäännöstä ei sovelleta, vaikka Suomen päätös on annettu 1.1.1994 jälkeen (ks. esimerkki 4).

Esimerkki 7: Suojasäännös. Hakija asuu Ruotsissa ja Ruotsi on antanut eläkepäätöksen 1.1.1994 jälkeen. Molempien maiden eläkkeet alkavat ennen 1.1.1994. Ruotsista täysitehoinen eläke. Esimerkki on muutoin sama kuin esimerkki 3, mutta Suomen päätös annetaan tässä Ruotsin päätöksen jälkeen.

1993	1994	
*	* s	*
et	S-päätös	FIN-päätös
	eläkkeet alkavat	

Ruotsi pyytää Suomen teoreettista laitosta laskemaan vertailua varten eläkkeen 1.1.1994 alkaen EU-säännösten mukaisena

Lakiosasto

28.2.1997

tulevan ajan pro rata -eläkkeenä. Teoreettinen laitos lähettää laskelman Eläketurvakeskuksen välityksellä Ruotsiin. Jos Ruotsi ilmoittaa, että EU-säännösten mukaisten työeläkkeiden yhteismäärä on suurempi kuin kansallisten työeläkkeiden yhteismäärä, teoreettinen laitos tarkistaa eläkkeen tulevan ajan pro rata -eläkkeeksi 1.1.1994 alkaen. Muussa tapauksessa kansallinen vapaakirjaeläke jää maksuun.

Tarvittaessa Eläketurvakeskus selvittää teoreettisen laitoksen pyynnöstä ulkomaan käsittelevältä laitokselta, oliko hakija tullut työkyvyttömäksi työskentelyn jatkuessa ulkomailla (vrt. tarkistushakemukset kohta 8.4.2. tilanne C Suomesta työkyvyttömyyseläke vapaakirjana ja Ruotsista täysitehoisena).

Asuinmaan käsittelevän laitoksen asiana on ilmoittaa Eläketurvakeskukselle, onko eläke myönnettävä 1.1.1994 alkaen EU-eläkkeenä. Jos Suomessa on myönnetty vapaakirjaeläke kansallisena lopullisella päätöksellä ja eläke on tarkistettava 1.1.1994 alkaen EU-eläkkeeksi, teoreettinen laitos antaa oikaisupäätöksen ja myöntää 1.1.1994 alkaen tulevan pro rata -eläkkeen. Viivästyskorotuksen käsittelyaika alkaa siitä, kun teoreettinen laitos on saanut ulkomailta tiedon siitä, kumpi eläke, kansallinen vain tulevan ajan pro rata -eläke 1.1.1994 alkaen on myönnettävä.

Eläkelaitokset ovat panneet vireille ulkomailla asuvien suojasäännöstapauksia, vaikka vertailualue kuuluu asuinmaalle. Jollei asuinmaa ole pyytänyt vertailulaskelmia Suomesta, Eläketurvakeskus palauttaa asiakirjat teoreettiseen laitokseen, joka poistaa tarkistuksen vireilläolon ja antaa lopullisen päätöksen, jos sitä ei ole annettu aikaisemmin.

8.5.3

Vanha pohjoismainen sosiaaliturvasopimus ja suojasäännös

Ennen 1.1.1994 voimassa olleen pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen (vanha pohjoismainen sopimus) mukaan tulevan ajan eläkkeen myönsi yksinomaan se maa, josta oli kansallisten säännösten perusteella oikeus tulevaan aikaan. Jos tulevaan aikaan oli oikeus kahden (tai useamman) Pohjoismaan kansallisten säännösten mukaan, tuleva aika myönnettiin ainoastaan siinä Pohjoismaassa, jossa tulevan ajan eläkeosuus oli suurin.

Voimaantulovaiheen suojasäännöstä sovellettaessa verrataan vanhan pohjoismaisen sopimuksen mukaisten työeläkkeiden yhteismäärää EU-säännösten ja uuden 1.1.1994 voimaan tulleen pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaisten työeläkkeiden yhteismäärään. Jos

Lakiosasto

28.2.1997

vanhan sopimuksen mukaan laskettujen eläkkeiden yhteismäärä on suurempi, näin laskettu eläke myönnetään myös 1.1.1994 jälkeiselle ajalle.

Eläkkeiden vertailun tekee eläkkeenhakijan asuinmaa. Jos hakija asuu Suomessa, teoreettinen laitos pyytää laskelmat toisesta Pohjoismaasta, antaa eläkepäätöksen muutoksenhakuohjeineen ja lähettää sen Eläketurvakeskukselle muuhun Pohjoismaahan toimitettavaksi. Ollessaan käsittelevä laitos Eläketurvakeskus tekee päätösten yhteenvedon. Kela ei tee yhteenvetoa näissä tapauksissa.

Jos eläkkeenhakija asuu muussa Pohjoismaassa, asuinmaan on ilmoitettava teoreettiselle laitokselle, kumpi eläke sen on myönnettävä 1.1.1994 alkaen (vanhan pohjoismaisen sopimuksen mukainen/EU-sääntöjen ja uuden pohjoismaisen sopimuksen mukainen eläke). Teoreettinen laitos maksaa vanhan pohjoismaisen sopimuksen mukaista eläkettä, kunnes saa toisesta Pohjoismaasta tarvittavat tiedot lopullisen päätöksen antamista varten.

8.6

Jatkoeläkkeet

Määräaikainen eläke voi tulla tarkistettavaksi EU-eläkkeeksi tarkistuksen vuoksi (uusi EU-eläkemyöntö tai EU-eläkkeen muutos tai lakkautus; ks. kohta 8.2 ja 8.3), hakijan pyynnöstä (ks. kohta 8.4) tai voimaantulovaiheen suoja säännöksen vuoksi (ks. kohta 8.5).

Vanhat jatkot

Jos määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen ensimmäisestä myönnöstä on annettu päätös ja eläke on alkanut ennen 1.1.1994, jatkoeläkettä ei muuteta myöhempien jatkopäätösten yhteydessä EU-eläkkeeksi. Asiaan ei vaikuta se, myönnetäänkö määräaikaisen eläkkeen jatkona uusi määräaikainen eläke, kuntoutustuki tai työkyvyttömyyseläke toistaiseksi eikä se, jatkuuko eläke täytenä vai osaeläkkeenä. Vakuutus oikeuden oikeuskäytännön mukaan eläkkeen perusteet on vahvistettu eläkettä myönnettäessä eikä eläkettä voi jatkon yhteydessä pienentää poistamatta päätöstä VakO:ssa tai eläkkeensaajan suostumatta asiavirheen korjaamiseen.

Esimerkki: Suomen työeläkelaitos on myöntänyt hakijalle 15.11.1993 antamallaan päätöksellä määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen (päivärahan ensisijaisuusajan jälkeen) 1.6.1993-30.9.1994. Eläke on myönnetty kansallisena eläkkeenä. Eläkelaitos on myöntänyt 12.8.1994 antamallaan päätöksellä jatkona työkyvyttömyyseläkkeen toistaiseksi. Suomessa eläkettä ei tarkisteta jatkon yhteydessä EU-eläkkeeksi, vaikka jatkopäätös annetaan ja jatkoeläke alkaa 1.1.1994 jälkeen, koska eläkkeen perusteet on vahvistettu eläkettä ensimmäisen kerran myönnettäessä.

Lakiosasto

28.2.1997

Ruotsin eläke voi olla pysyvä työkyvyttömyyseläke (förtidspension) silloin, kun Suomen eläke on määräaikainen. Vastaavasti Suomen työkyvyttömyyseläke saattaa olla myönnetty toistaiseksi, vaikka Ruotsissa on myönnetty eläke määräajaksi (sjukbidrag). Suomen työkyvyttömyyseläkettä ei kuitenkaan näissäkään tilanteissa tarkisteta EU-säännösten mukaiseksi, kun määräaikaista eläkettä jatketaan ja eläkkeen ensimmäinen myöntöpäätös on annettu ennen 1.1.1994.

Jatkoa ei siis lasketa EU-säännösten mukaan, jos ensimmäinen päätös määräaikaisen eläkkeen myönnöstä on tehty ennen 1.1.1994 ja

- määräaikaiselle täydelle eläkkeelle myönnetään jatkoa täytenä tai osaeläkkeen suuruisena kuntoutustukena
- määräaikaiselle täydelle eläkkeelle myönnetään jatkoa täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä tai osaeläkkeenä
- määräaikaiselle osaeläkkeelle myönnetään jatkoa osaeläkkeen suuruisena tai täytenä kuntoutustukena
- määräaikaiselle osaeläkkeelle myönnetään jatkoa osatyökyvyttömyyseläkkeenä tai täytenä eläkkeenä.

Tällainen jatkoeläke voi kuitenkin tulla tarkistettavaksi sen vuoksi, että eläkkeensaajalle myönnetään uusi EU-eläke tai tällainen eläke lakkaa (ks. kohdat 8.2 ja 8.3).

Ruotsi tulkitsee uuden eläkkeen myöntämiseksi sen, kun se myöntää määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen jatkona työkyvyttömyyseläkkeen toistaiseksi (sjukbidrag muuttuu förtidspensioniksi). Ruotsi tarkistaa tässä yhteydessä ennen 1.1.1994 määräaikaisena alkaneen eläkkeen EU-eläkkeeksi. Jos Ruotsin sjukbidrag on laskettu vapaakirjaeläkkeenä, Ruotsi myöntää nyt förtidspensionin tulevan ajan vapaakirjaeläkkeenä asetuksen 1408/71 liitteen VI mukaan.

Esimerkki. Suomen työeläkelaitos on myöntänyt hakijalle 15.11.1993 antamallaan päätöksellä määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen täysitehoisena 1.6.1993-30.9.1994. Eläkelaitos on myöntänyt 12.8.1994 antamallaan päätöksellä jatkona työkyvyttömyyseläkkeen toistaiseksi. Myös Ruotsi myöntää määräaikaisen eläkkeen jatkona työkyvyttömyyseläkkeen toistaiseksi ja samalla tarkistaa sen EU-eläkkeeksi (tulevan ajan vapaakirjaeläkkeeksi). Kun Suomen teoreettinen laitos saa tiedon tästä uudelleen lasketusta Ruotsin eläkkeestä, se voi tarkistaa eläkkeensä (osittaa tulevan ajan) tiedoksisaantia seuraavan kuukauden alusta.

Lakiosasto

28.2.1997

Esimerkki: Ruotsi on myöntänyt 3.5.1993 määräaikaisen eläkkeen (sjukbidrag) täysitehoisena 1.6.1993-30.9.1994. Suomi myönsi 15.11.1993 vapaakirjaeläkkeen samalle ajalle. Ruotsi on myöntänyt 5.7.1994 jatkoeläkkeen 1.10.1994 alkaen toistaiseksi (förtidspension). Suomen teorettinen laitos ei tarkista eläkkeen perusteita myöntäessään 12.9.1994 antamallaan päätöksellä määräaikaisen eläkkeen jatkona työkyvyttömyyseläkkeen 1.10.1994 alkaen toistaiseksi. Näin ollen Ruotsi ei voi förtidspensionia laskiessaan osittaa tulevaa aikaa, koska Suomen vapaakirjaeläkkeessä ei ole tulevaa aikaa.

Voimaantulovaiheen suoja säännöstä ei sovelleta jatkoissa

Jatkopäätöksiin ei sovelleta suoja säännöstä.

Määräaikaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen voidaan soveltaa suoja säännöstä ainoastaan ensimmäisen määräaikaisen myönnön yhteydessä, jos määräaikainen eläke on myönnetty ensimmäisen kerran 1.1.1994 jälkeen annetulla päätöksellä ja eläke on alkanut ennen 1.1.1994 (ks. kohta 8.5)

Uudet jatkot

Jos eläke myönnetään ensimmäisen kerran 1.1.1994 jälkeen määräaikaisena siten, että se alkaa 1.1.1994 tai sen jälkeen, eläke myönnetään EU-eläkkeenä. Jatkoeläke tarkistetaan, jos muu EU-maa myöntää hakijalle uuden eläkkeen tai sen määrä muuttuu tai se lakkaa (ks. kohdat 8.2 ja 8.3).

8.7

Muutokset Suomen työeläkkeen eläkelajissa

8.7.1

Osaeläke täydeksi

Jos ennen 1.1.1994 alkanut osatyökyvyttömyyseläke tarkistetaan täydeksi eläkkeeksi 1.1.1994 jälkeen, eläkettä ei tarkisteta EU-eläkkeeksi.

Jos kuitenkin samassa yhteydessä muu EU-maa myöntää hakijalle uuden EU-eläkkeen, teorettinen laitos tarkistaa Suomen eläkkeen EU-eläkkeeksi sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jolloin se sai tiedon muun EU-maan myöntöpäätöksestä.

Jos Suomessa asuvan eläkkeensaajan EU-eläkkeenä myönnetty osatyökyvyttömyyseläke tarkistetaan täydeksi, teorettinen laitos lähettää päätöksensä käsittelevään laitokseen ulkomaille toimitettavaksi. EU-eläkkeen laskentaa ei tarkisteta, koska vakuutuskaudet eivät muutu, mutta myös toinen EU-maa saattaa tarkistaa eläkkeensä täydeksi Suomen ratkaisua seuraten.

Lakiosasto

28.2.1997

Eläkkeenhakijan asuessa ulkomailla ei tarkistus päätöksestä välitetä tietoa (lomakkeella E 210), jollei ulkomaan käsittelevä laitos ole toimittanut Suomeen E-lomakkeita tai erikseen pyytänyt Suomen päätöstä.

8.7.2

Yksilöllinen varhaiseläke työkyvyttömyyseläkkeeksi

Kun YVE tarkistetaan työkyvyttömyyseläkkeeksi, menetellään samoin kuin kohdassa 8.7.1.

Jos ennen 1.1.1994 alkanut YVE tarkistetaan osaeläkkeeksi ansiotulojen vuoksi, osaeläkettä ei lasketa EU-eläkkeenä.

Jos EU-eläkkeenä myönnetty YVE tarkistetaan osaeläkkeeksi ansiotulojen vuoksi, päätös lähetetään käsittelevän laitoksen välityksellä tiedoksi muihin työkyvyttömyyseläkettä maksaviin maihin. Uutta EU-laskentaa ei tehdä, koska vakuutuskaudet eivät muutu.

8.7.3

Työttömyyseläke työkyvyttömyyseläkkeeksi

Ennen 1.1.1994 alkanutta työttömyyseläkettä ei tarkisteta EU-eläkkeeksi sen muuttuessa saman suuruiseksi työkyvyttömyyseläkkeeksi, jollei eläkkeensaajalle samalla myönnetä uutta työkyvyttömyyseläkettä muusta EU-maasta.

Esimerkki: Hakija on saanut ennen 1.1.1994 alkaneen Suomen työttömyyseläkkeen rinnalla työkyvyttömyyseläkettä Ruotsista. Eläkettä ei tarkisteta uuden pohjoismaisen sopimuksen mukaisesti, kun se muutetaan myös Suomessa työkyvyttömyyseläkkeeksi. (Eläkkeensaaja voi kuitenkin aina hakea eläkkeiden tarkistamista EU-eläkkeeksi.)

Jos työttömyyseläkkeen saaja ei ole saanut muusta EU-maasta eläkettä ja hän hakee nyt eläkkeen muuttamista työkyvyttömyyseläkkeeksi, teoreettinen laitos lähettää työkyvyttömyyseläkehakemuksen liitteineen käsittelevälle laitokselle, joka toimittaa työkyvyttömyyseläkehakemuslomakkeen E 204 liitteineen niihin muihin EU-maihin, joissa hakija on työskennellyt. Tämä koskee myös 1.1.1994 jälkeen alkaneita, EU-säännösten mukaan myönnettyjä työttömyyseläkkeitä.

Tällöin Suomen teoreettinen laitos tarkistaa Suomen ennen 1.1.1994 alkaneen eläkkeen EU-eläkkeeksi (osittaa tulevan ajan) väliaikaisella päätöksellä heti siitä alkaen, kun työttömyyseläke muutetaan Suomessa työkyvyttömyyseläkkeeksi. Lopullinen päätös annetaan, kun

Lakiosasto

28.2.1997

saadaan tieto toisen Pohjoismaan myönteisestä työkyvyttömyyseläkepäätöksestä. Vastaavasti menetellään, jos työttömyyseläke on myönnetty 1.1.1994 jälkeen EU-säännösten mukaisena, mutta täydellä tulevalla ajalla.

Jos hakija on jo saanut Suomen EU-eläkkeenä lasketun työttömyyseläkkeen rinnalla työkyvyttömyyseläkettä muusta Pohjoismaasta, Suomen eläke ei muutu sen muuttuessa työkyvyttömyyseläkkeeksi, sillä tällöin työttömyyseläkkeessä tuleva aika on jo ositettu.

Työttömyyseläke katsotaan asetuksessa tarkoitetuksi vanhuusetuudeksi. Kun työttömyyseläkettä haetaan, käsittelevä laitos täyttää Suomen hakemuksen perusteella vanhuuseläkehakemuksen E 202, jollei hakija ole ilmoittanut, ettei hän halua vielä vanhuuseläkettä niistä muista EU-maista, joissa hän on työskennellyt. Jos hakija liittää hakemukseen lääkärinlausunnon, ulkomaille lähetetään työkyvyttömyyseläkehakemus E 204.

Suomen työttömyyseläkettä ei keskeytetä eikä lakkauteta, jos eläkkeensaaja muuttaa muuhun EU-maahan.

8.7.4

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi

Eläkettä ei tarkisteta EU-säännösten mukaiseksi sen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Jos ulkomailta saapuu eläkehakemus, eläkelaitos kopioi vanhan päätöksensä, täyttää sen perusteella lomakkeen E 210 ja lähettää sen päätöksen kanssa Eläketurvakeskukselle toimitettavaksi ulkomaan käsittelevälle laitokselle.

Kun ennen 1.1.1994 alkaneen eläkkeen määrä tarkistetaan vanhuuseläkkeen myöntämisen yhteydessä työeläkelaitoksen aloitteesta (esimerkiksi rajoitussäännöksellä hylätty työsuhde liitetään eläkkeeseen), vanhuuseläkettä ei lasketa EU-säännösten mukaisesti. Vanhuuseläkkeen perusteena olevaa työkyvyttömyyseläkettä ei siis tarkisteta (ei ositeta tulevaa aikaa eikä lisätä vapaakirjaan tulevaa aikaa asetuksen liitteen VI perusteella). Rajoitussäännöllä hylätty työsuhde ainoastaan lisätään myönnettyyn eläkkeeseen.

Jos eläkkeensaaja on tehnyt uuden eläkehakemuksen, eläkelaitos virittää hakemuksen EU-hakemukseksi ja pyytää Eläketurvakeskusta lähettämään vanhuuseläkehakemuksen E 202 liitteineen niihin EU-maihin, joista hakija nyt hakee eläkettä. Suomen vanhuuseläkettä ei kuitenkaan lasketa uudelleen EU-eläkkeenä, jollei hakija ole pyytänyt eläkkeen tarkistamista EU-eläkkeeksi (ks. kohta 8.4).

Lakiosasto

28.2.1997

Jos EU-eläkkeenä myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään rajoitussäännöksellä hylätty työsuhde ja eläkkeensaaja samalla hakee vanhuuseläkettä muista EU-maista, teoreettinen laitos pyytää Eläketurvakeskukselta uuden vakuutuskausitodistuksen ja lähettää sen hakemuksen liitteenä Eläketurvakeskukselle ulkomaille toimitettavaksi. Suomen vanhuuseläke lasketaan lisäämällä EU-eläkkeenä myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen rajoitussäännöllä hylätystä työsuhdesta ansaittu eläkeoikeus. Vanhuuseläkkeen perusteena olevaa työkyvyttömyyseläkettä ei siis lasketa uudelleen.

Asetuksen säännöksiä työkyvyttömyyseläkkeen laskemisesta ei siis sovelleta siten, että vanhuuseläkkeen myöntämisen yhteydessä pohjana oleva **työkyvyttömyyseläke** laskettaisiin uudelleen asetuksen mukaisesti (osittamalla tuleva aika tai yhteensovittamalla tulevan ajan eläkeosuus taikka liittämällä vapaakirjaan tulevaa aikaa). Työkyvyttömyyseläketapahtuman jälkeisiä vakuutuskausia ei Suomessa oteta huomioon, joten työkyvyttömyyseläke ainoastaan muutetaan saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi.

8.7.5

Osa-aikaeläke työkyvyttömyys- työttömyys- tai vanhuuseläkkeeksi

Kun osa-aikaeläkkeen saaja lopettaa osa-aikatyön 1.1.1994 jälkeen ja osa-aikaeläke tarkistetaan muuksi eläkkeeksi, hakemus lähetetään myös toiseen EU-maahan. Tällöin osa-aikaeläkkeen jälkeen myönnettävä eläke lasketaan EU-eläkkeenä. Näin menetellään, vaikka osa-aikaeläke olisi alkanut ennen 1.1.1994.

Jos hakija jatkaa osa-aikatyössä, eläke muuttuu saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi (TEL:n 4 g §:n 2 mom.). Tällöin E-hakemuslomaketta ei vielä täytetä eikä eläkettä tarkisteta EU-eläkkeeksi.

8.7.6

Työttömyyseläke vanhuuseläkkeeksi

Kun työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, eläkettä ei tarkisteta EU-eläkkeeksi.

8.8

Kertasuoritus ja EU-säännökset

Jos Suomen työeläkelaitos on ennen 1.1.1994 myöntänyt Ruotsissa asuvalle henkilölle täyden työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena ja Ruotsi on 1.1.1994 jälkeen myöntämässä hänelle tulevan ajan

Lakiosasto

28.2.1997

eläkkeen EU-säännösten mukaan, Suomen olisi tarkistettava vapaa-kirjaeläkkeensä.

EU-säännökset eläkkeen tarkistamisesta syrjäyttävät TEL:n 19 b §:n 4 momentin säännöksen, jonka mukaan saman eläketapahtuman johdosta ei enää ole kertasuorituksen jälkeen oikeutta eläkkeeseen. Kertasuorituksena maksettu eläke voi EU-säännösten soveltamisen seurauksena muuttua paljonkin, jos eläkkeeseen liitetään tuleva aika ja eläkkeensaajalla on paljon aikaisempaa, muun eläkejärjestelmän alaista työskentelyä. Kun eläke tarkistetaan tulevan ajan pro rata -eläkkeeksi, siitä vähennetään, mitä hakijalle on jo suoritettu kertasuorituksena. Eläkkeen määrä tulevan ajan pro rata -eläkkeenä voi olla niin suuri, ettei eläkettä enää voida maksaa kertasuorituksena.

Jos eläkkeen määrä muuttuisi EU-säännösten soveltamisen vuoksi vain vähän ja asian käsittely myönnettävään etuun nähden on suhteeton, asia voidaan rauettaa. Eläketurvakeskukselle lähetetään tällöin vanha päätös Ruotsin käsittelevälle laitokselle toimitettavaksi.

Lakiosasto

27.1.1997

ELÄKKEEN KOROTTAMISESSA KÄYTETTÄVÄ RUOTSIN PERUSMÄÄRÄ

1960	4 200 kr	1980	13 900 kr
1961	4 300	1981	16 100
1962	4 500	1982	17 800
1963	4 700	1983	19 400
1964	4 800	1984	20 300
1965	5 000	1985	21 800
1966	5 300	1986	23 300
1967	5 500	1987	24 100
1968	5 700	1988	25 800
1969	5 800	1989	27 900
1970	6 000	1990	29 700
1971	6 400	1991	32 200
1972	7 100	1992	33 700
1973	7 300	1993	33 712
1974	8 100	1994	34 496
1975	9 000	1995	34 986
1976	9 700	1996	35 476
1977	10 700	1997	35 574
1978	11 800		
1979	13 100		